AYLIK KÜLTÜR-FİZİK DERGİSİ

TEMMUZ 97 SAYI:38 FİYATI: 175.000.TL. (kdv dahil)

ÖKÜZ

http://okuz.planet.com.tr

benzin dökem, kibrit çakam kalem tutan ellere

SIVAS

Aziz Nesin

Ali Nesin

Charles Bukowski

Cahit Külebi

Rıfat Ilgaz

Aydın Ilgaz

SOL ve Medya

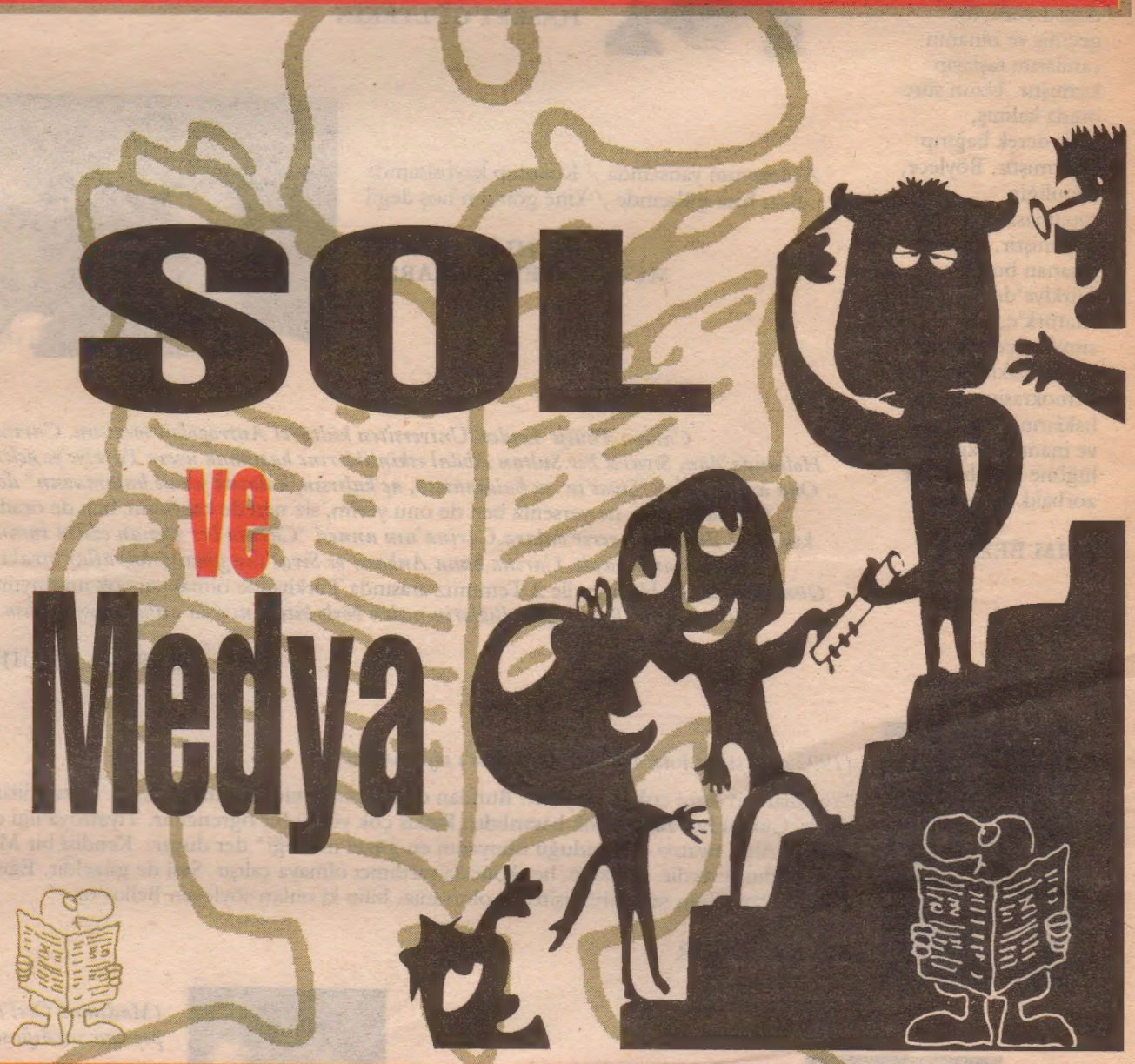

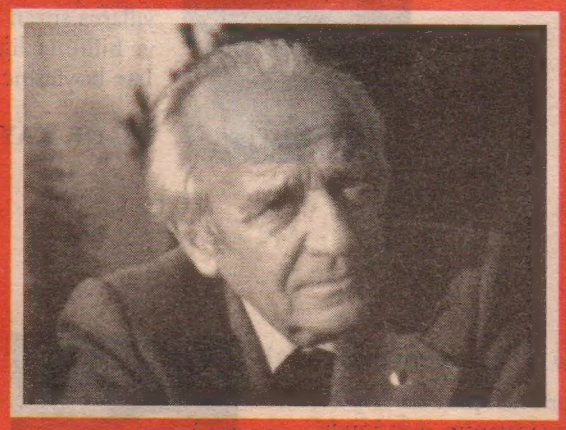

"YAŞAM YALAMA OLDU ARTIK"

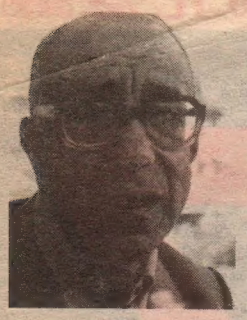

(Madımak Otel'inde yazıp dışarıya çıkartamadığı son basın açıklaması)

"Cuma namazından çıkan topluluk, etkinliğin yapılacağı Kültür Merkezi'ne doğru yürüyüşe geçmiş ve binanın camlarını taşlayıp kırmıştır. Uzun süre orada kalmış, küfrederek bağırıp çağırmıştır. Böylece, etkinliğin yapılmasını önlemiştir. Sıvas'ta yaşanan bu olay, Türkiye'de Atatürk'e, cumhuriyet devrimlerine, laikliğe, demokrasiye, insan haklarına, düşünme ve inanma özgürlüğüne yönelmiş bir zorbalık eylemidir"

ASIM BEZİRCİ

"Gördüm yaşarken vadesiz ölümümü.
Ördüm de ilmek ilmek sırtıma giyemedim ömrümü"

METİN ALTIOK

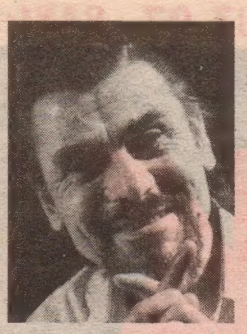

(10 Mayıs 1993 "Yok Devenin Kuşu" adlı karikatür sergisinda yaptığı konuşma.)

"Toplumumuzda ve dünyamızda yaşanan maskaralıklara karşı edilgenliktir devekuşu... Kafayı kuma sokuyor. Ne yazık ki, dışarda fırtına kopuyor, şimşekler çakıyor, yıldırımlar düşüyor. Benim yaptığım ise sadece çığlıkları valüre dönüştürmek oluyor."

ASAF KOÇAK

Sanatçı kendi halkının değerlerine sahip çıkarak yaşayabilir.
Ne ararsak Anadolu'da bulacağız.

Batı müziği kalıpları içerisinde, türküleri ve türkü motifli besteleri aranje ederken, bir kompozisyon içerisinde sunabilmek için, ses bütünlüğünü sağlamak gerekiyor. Artı, Anadolu'da yaşayan yerel ozanların tavırlarını bilmek lazım"

HASRET GÜLTEKİN

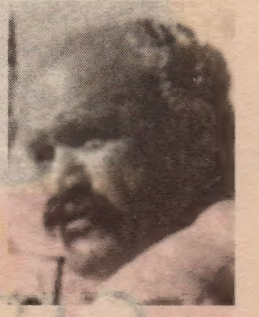

(Son söyleşisinden bir bölüm)

"Dokuz ay sigortalı çalıştım. Onu da Yaşar Kemal sağlamıştı. 1962'de Kadirli'den İstanbul'a gelip Yaşar Kemal'e gittim. İş bulmamda yardımcı olmasını istedim. O da Behçet Kemal Çağlar'ı araya koydu. 'Ben arada olursam, iş vermezler, iyisi mi kıramayacakları birini bulalım' diye Behçet Kemal Çağlar'ı bulduk. Behçet Kemal, ozanlara sahip çıkan hoş bir insandı. İş ve İşçi Bulma Kurumu Müdürü'ne söyleyerek bana bir iş bulmasını istedi. O da bir mozayik fabrikasında iş buldu. Orada çalıştım dokuz ay. Adam kayırma, bir yığın numara çeviriyorlardı, orada. Ama ben, öyle haksızlıklara eyvallah etmeyince atıverdiler. Büyük dolaplar çeviriyorlardı orada. Dayanamadım"

NESİMİ ÇİMEN

Akarsuyum yansamda / Kül olup kavrulsamda
Bazı bazı gülsemde / Yine gönlüm hoş değil

MUHLİS AKARSU
MUHİBE LEYLA AKARSU

Carina Thuijs Leiden Üniversitesi kültürel Antropoloji mezunu. Carina Hollanda'dan, Sıvas'a Pir Sultan Abdal etkinliklerine katılmak üzere Türkiye'ye gelir. Ona arkadaşları "Sıvas'ta su bulamazsın, aç kalırsın, kalacak yer de bulamazsın" der Carina ise "Siz ne yerseniz ben de onu yerim, siz nerede kalırsanız ben de orada kalırım " *diye yanıt verir onlara.Carina'nın annesi "Carina her zaman ezilen insanların yanındaydı. Carina bana Ankara ve Sıvas'tan güzel fotoğraflar bıraktı. Günlüğünde,* 22 Haziran ile 2 Temmuz arasında Türkiye'de olmaktan çok mutluyum *diye yazıyor. Ben bu güzelliklerin neden böyle bittiğini asla anlayamayacağım."*

CARİNA THUİJS

(1992 okul yıllığında arkadaşları Belkıs'ı şöyle anlatıyor)

"Yazılılardan önce çok telaşlı olur. Bundan dolayı ona "miss kuruntu" deriz. Ama biliriz ki, onun bu telaşı yersizdir. Çünkü her zaman çok başarılıdır. Belkıs çok yönlü bir öğrencidir. Tiyatroya ilgi duyar. Gittiği her oyundan sonra, "Ahh, tiyatro oyunculuğu dünyanın en güzel mesleği" der durur. Kendisi bir Muzaffer İzgü hayranıdır. Çok yardımseverdir. Herkese, her konuda yardımcı olmaya çalışır. Sesi de güzeldir. Eğer sınıfımıza uğrayıp da Zülfü Livaneli'nin şarkılarını işitecek olursanız, bilin ki onları söyleyen Belkıs'tır..."

BELKIS ÇAKIR

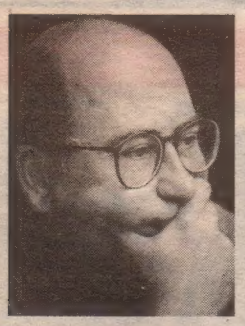

"yitik adreslere benzer
ölüm
yanık otlar gibi

sen bu şiiri okurken ben
belki başka bir şehirde
ölürüm"

BEHÇET AYSAN

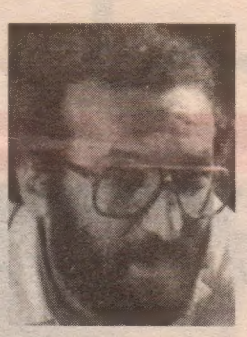

(Madımak Otel'inde peçeteye yazdığı son şiir)

"Öldüğümde
doğduğum yere gidiyorum
yıllarca süren bir hasret
ve bilinmezliği
İşte böylesine yeniyorum."

UĞUR KAYNAR

(Günlüklerine aldıkları bir alıntı)

'Bekliyorum, öyle bir zamanda gel ki vazgeçmek mümkün olmasın'

YASEMİN -ASUMAN SİVRİ

(Babaları Hikmet Özkan kızlarının ölüm haberini aldığı gün)

"Ben karıma da bir şey söyleyemiyorum.. İçime bir ateş düştü, öyle yanıyorum... Dolaplardan su içiyorum, evin içinde turluyorum, dışarı çıkıyorum, içeri giriyorum... Yanıyorum... Söndürmenin imkânı yok... Saat beş olmuş... Bir telefon daha geldi. Artık direncim kalmadı... Münire'ye sarıldım, "gitti" dedim, "iki yavrumuz da gitti"...

YEŞİM-HURİYE ÖZKAN

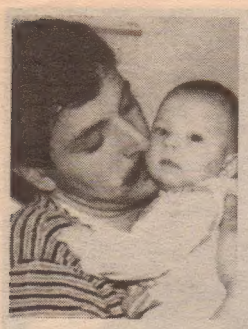

(28 Mayıs 1982'de Niğde Cezaevi'nde yazdığı şiir)

Eğer birgün sevgilim/Son verecekse hayatıma/Bir ses isterim durmasın patlasın
Anlam bulacaksa kulaklarımda/Yalnız.../Düşerse kanımın bir damlası yere
Bilsinler ki/Orada kırmızı yediveren gülleri açacak/ve bülbüller ağıt yakacak
ölüme/Korksunlar korksunlar artık/Korksunlar alev çemberindeki akrep gibi
Çünkü ölümleri/ Gül dikenlerinden olacak

ERDAL AYRANCI

"Eğer saz çalmayı öğrenemeden ölürsem, mezarımı tekmeleyin"

SEHERGÜL ATEŞ

Divriği Harman Kültür ve Sanat Dergisi için Gülender Akça Sıvas etkinliklerinin ilk gününde Asım Bezirci ile söyleşi yapıyor. Söyleşiden sonra Bezirci Akça'ya soruyor : " Niçin Sıvas ve çevresinde Tokat'tan, Niksar'dan daha çok halk şairi çıkıyor? Neye bağlıyorsunuz? Gülender Akça ise şöyle yanıtlıyor: "Bence ezilmişliğin eseri. Yani ezilmişlikten çekmişlikten, hep acıdan kaynaklanan olaylar bizlere yansımıştır"

GÜLENDER AKÇA

(Aşık Mahzuni Şerif'in, Edibe Sulari'yle ilgili yazısından bir bölüm)

"Sulari ismi, ünlü halk ozanı Aşık Davut Sulari'den gelmektedir. Edibe Sulari Davut Suları Baba'nın en büyük çocuğudur. İsviçre'nin Basel kentinte yaşadığı halde Türkiye'de yapılan bütün Bektaşi etkinliklerine katılmayı ihmal etmezdi. Halen iki çocuğu öksüz olarak İsviçre'de yaşamaktadır"

EDİBE SULARİ

Koray Kaya, beş yaşında yazıyı söktü. Bir buçuk ayda saz çalmasını öğrendi. Menekşe Kaya kardeşi Koray'la birlikte evde saz çalar, semah dönerlerdi.

MENEKŞE-KORAY KAYA

(Ağabeyi Mehmet Canik kardeşini şöyle anlatıyor)

"Hani karıncayı bile incitmezdi desem abarttığımı sanırsınız. Evimizin önündeki karıncaları parmağıyla alır, başka bir yere koyardı..."

SERPİL CANİK

(Sınıf arkadaşları onun arkasından panoya İsaac Asimov'un şu sözünü yazmışlar)

"Hareket halindeki cehaletten daha korkunç bir güç yoktur"

MURAT GÜNDÜZ

(Ahmet Özyurt'un günlüğünden bir alıntı)

"İş beni yoruyor, iyi bir insan olmak beni yoruyor, oysa ben biraz kötü olmak istiyorum, olamıyorum!"

AHMET ÖZYURT

(Mehmet Atay'ın Alman kız arkadaşı Silke için çektiği bir fotoğrafın altına düştüğü not"

"İkimizin, bu fotoğraftaki insanlar gibi olmasını hiç istemiyorum. Ve bu insanlar gibi olmayacağımıza bütün kalbimle inanıyorum. Çünkü diyalogsuz insanların hayvanlardan daha kötü durumda olduklarını biliyorum. Biz böyle olmayacağız, olamayız Silke'ciğim! Çünkü gerçek mutluluk diyalogla mümkün olur canımın içi.."

MEHMET ATAY

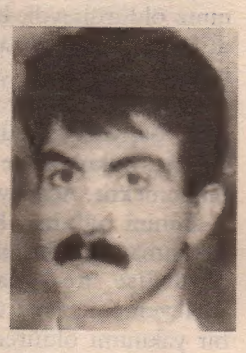

(Amcasına söylediği bir söz)

"Hayattaki en büyük amacım çok zengin bir kitaplığa sahip olmak"

SAİT METİN

(Günlüğünden bir alıntı)

"Hayat felsefem , "Yârin yanağından gayri herşey ortak". Sevdiğim insanı hafif, mini minicik kıskanırım. Sevdiğim insanı derken normal arkadaşlarımı değil, âşık olduğum kimseyi kıskanırım."

GÜLSÜN KARABABA

(Muammer Çiçek'in günlüğünden)

"Şu an doğmamış iki çocuk olsak, diyorum; dünyaya varmanın bir yolunu bulmaya çalışsak"

MUAMMER ÇİÇEK

(Odalarındaki bir kartta şu cümle yazılı)

"Belki yaşlanacağım ama asla büyümeyeceğim"

ÖZLEM -NURCAN ŞAHİN

(Arkadaşına yazdığı bir mektuptan alıntı)

Biz şanslı kişileriz. Hayatın acı yüzünü, insanların iki yüzlülüğünü ve kötülüğünü birbirimize destek olmaya çalışarak gördük. Her zaman göğsüne yaslanıp ağlayabileceğimiz birisi vardı."

HANDAN METİN

(Yazdığı bir şiir)

Yaşamak istiyorum, ama kendimce
Neden yaşama karşı bu kadar acımasızlar
Neden özgürlüğü böyle kısıtlıyorlar?
Kendim olmak istiyorum, istiyorum
Ancak...

İNCİ TÜRK

(Otelde yangın başladığında bir kağıda karaladığı birkaç dize)

"Yanıyorum
Anam sakın ardımdan ağlamasın
Ali'yim ben
Pir Sultan yoluna ölüyorum
Başıma kızıl bağlama
Arkamdan sakın ağlama"

SERKAN DOĞAN

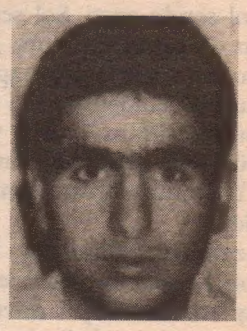

"benzin dökem, kibrit çakam kalem tutan ellere" met üst

Kaynak: Sivas Kitabı Edebiyatçılar Derneği, Pir Sultan Abdal Kültür Derneği

Bir Sıvaszedezâde'nin Düşündükleri

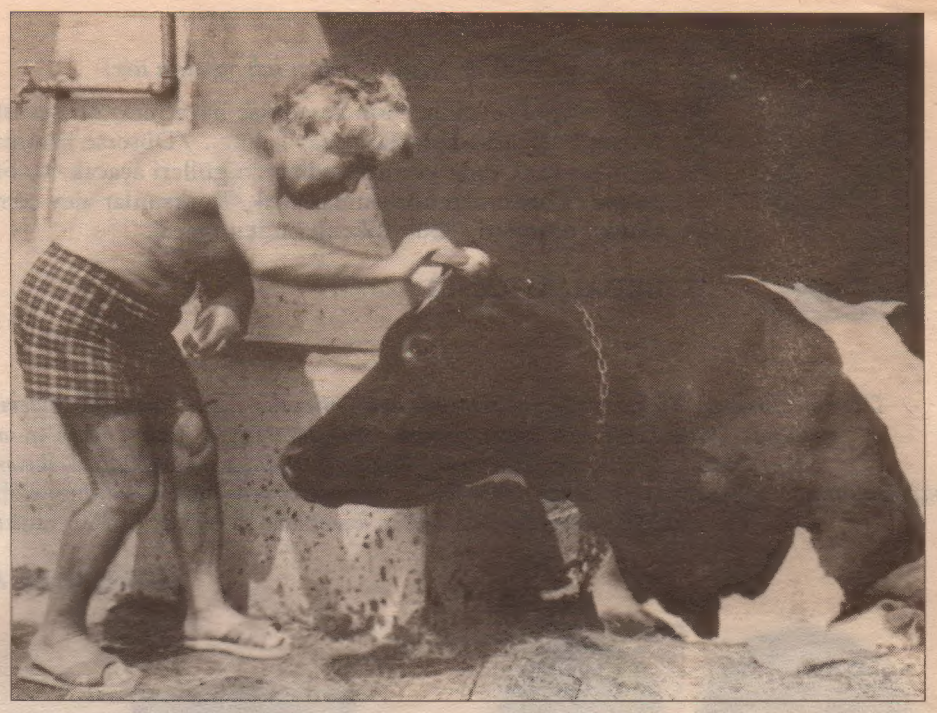

ALİ NESİN

1. Sıvas Olaylarının Sorumlusu

Teşvikiye'deyim. Hüsrev Gerede yokuşunu ofluya pufluya çıkıyorum. Başka bir sözcük bulamadığımızdan "kaldırım" dediğimiz şeyin hemen yanında büyük bir teneke kutu yatıyor. Kutunun yanında da esaslı bir sopa... Yukarıdan, delikanlılığa daha yeni adımını atmış bir genç iniyor. Bıyıkları yeni yeni terlemeye başlamış. Okuldan geliyor besbelli. Teneke kutunun yanında durdu, yerdeki sopayı eline aldı. Ben de durdum, merakla ne yapacak diye bekliyorum. Genç sopayı kaldırdı ve büyük bir hınçla kutuya indirdi. Sonra bir daha, bir daha... Yüzü hırslıydı, kasılmıştı. Her kutuya vuruşunda kutu biraz daha yassılaşıyordu. Belki on, belki yirmi kez vurdu. Kan ter içinde kaldı. Kutu yamyassı olduğunda sopayı atıp, sanki bir şey olmamış gibi yoluna devam etti.

Şaştım kaldım. Ne istemişti bu genç o kutudan? Bu ne hınç, bu ne kin, bu ne şiddet! Kimbilir nasıl bir baskı vardı gencin üstünde ki, durup dururken bütün hışmıyla kendi halinde bir teneke kutuya saldırmıştı. Acaba aslında kime vuruyordu?

Beyazıt'tayım. Sıra sıra dükkânlar, bayağı giyimli, sarı saçlı Rus kadınları, alışveriş yapanlar, işten eve dönenler... Alıştığımız curcuna... Bir dükkânın önünde 25 yaşlarında bir genç 15 yaşlarında bir çocuğa bağırıyor:

– Ulan ben sana şunu şöyle yap demedim mi!

Der demez, daha çocuk gık diyemeden, oturaklı bir şamar patlatıyor çocuğun yüzüne.

Çocuğun kırılan onurunu düşünerek, boğazımda bir düğüm, yoluma devam ediyorum.

Fatih Sultan Mehmet Köprüsü'ndeyim. Önümüzdeki kamyon birden sol şeride geçti. Sol şeritte giden otobüs az kalsın kamyona çarpacaktı. Kamyonun suçlu olduğu apaçık. Otobüs durdu, içinden üç kişi indi, kamyon sürücüsünün üstüne yürüdüler. Dövdüler mi, dövmediler mi bilmiyorum. Yolumuza devam etmek zorunda kaldık.

Gazeteleri okuyorum. Üniversite bitirmiş kocalar karılarını eğitim görmemişlerden daha çok dövüyorlarmış. Pek inanmıyorum haberin doğruluğuna ya, ateşin olmadığı yerden duman çıkmazmış. Üniversite üniversite değil ki, üniversiteli koca üniversiteli koca olsun! Türkiyeli kocaların, karı ve çocuklarını sık sık dövdüklerini hepimiz biliyoruz.

Üniversiteden çıktım, eve döneceğim. Okulun önünde iki öğrencim bağıra çağıra tartışıyor. Biri öbürünün yüzünü eliyle itti. Gözlerime inanamadım. Üstelik bunlar iyi öğrenciler. Öbürü karşılık verdi. Sonra bir tokat patladı. Dövüşeceklerdi... Aralarına girdim, bir güzel azarladım, ama olan olmuştu. Kimbilir hangi nedenden bu iki genç birbirlerini dövmeye kalkışmıştı. Üzüldüm.

Önceki gün bir berber dükkânına girdim.

– Ulan hani temizlik bitmişti! diye bağırdı genç bir erkek on yaşlarında bir çocuğa.

Belli ki çocuk çıraklık eğitimi alıyordu. Yerleri süpürmek, havluları silkelemek, camları silmek onun görevi. Yerleri iyi süpürmemiş anlaşılan. Suçlu olduğu duruşundan da belli.

– Hani temizlik bitmişti ulan!

Bir tokat sesi... Çıktım berberden.

Batı'da 23 yıl kaldım. Avrupa'sından Amerika'sına, gitmediğim yer kalmadı denebilir. Avrupalı'yı, Amerikalı'yı iyi tanıdım. Ama Afrikalı'yı da tanıdım, Amerikan zencisini, Kızılderili'yi, Güney Amerikalı'yı tanıdım. Arap'ı, Uzak Doğulu'yu tanıdım. Çok halk tanıdım. Gözlemlerime göre, yeryüzünde biz Türkiyeliler'den şiddete daha yatkın, şiddete bunca sık başvuran, sorunlarını bu kadar çok şiddetle çözmeye kalkan başka bir halk yok.

Bir futbol maçı için birbirini boğazlayan bir milletiz biz.

Sıvas olaylarına gelmek istiyorum.

Sıvas'ta 35 aydınımızı kimler yaktı? Kimlerin yaktığı belli. Gericiler, şeriatçılar, köktendinciler, örümcek kafalılar, cahiller... Ama benim sormak istediğim soru şu: Sıvas'ta 35 aydını yaktıran şiddetin kökeni, nedeni nedir? Toplumbilimcilerin sorması gereken bir soru bu. Bana öyle geliyor ki Sıvas'ta 35 aydını aslında gericilik değil, içimizdeki şiddet yakmıştır. Sıvas'ta 35 aydını yakanlarla, tuttukları takım maç kazandığında silah atanlar arasında ya da tanık olduğum ve yukarıda sözünü ettiğim şiddet hareketlerinde bulunanlar arasında özde pek bir ayrım göremiyorum ben.

Bir kez daha: Sıvas vahşetini, evet, gericiler yapmıştır. Ama böyle bir vahşet ancak içimizdeki şiddetle mümkündür. Bu şiddetin nedenleri araştırılmalı, şiddeti yoketmenin çarelerini aramalıyız.

2. Nasıl bir ceza?

Yargıtay'ın son kararına göre Sıvas olaylarında yakalananlar idamla yargılanacaklar. Büyük bir olasılıkla idam edilmeyecekler ama ilerici olduğunu öne süren birçok kişi suçluların idam edilmesinden yana.

İşte bunu anlamıyorum.

İlericilik ne demektir? İdam cezasına karşı olmayan biri ilerici olabilir mi? Bence olamaz. Burada neden bir ilericinin idam cezasına karşı olması gerektiğini savunacak yerim yok. Zaten bu konu üzerinde bir sürü kitap yayımlandı, yazı yazıldı. İlerici olduğunu ileri süren bir kişi bu kitap ve yazıların birçoğunu okumuş ve konu üzerinde düşünmüş olmalı. Aziz Nesin'in Surname adlı romanı da idam cezasının ne kadar insanlıkdışı bir ceza olduğunu anlatmak için yazılmıştır. Birçok Batı ülkesinde idam cezasının olmaması da herhalde idam cezasından yana olan "ilerici"yi düşünmeye sevkedecek bir olgudur.

İdam cezasından yana olanlar şöyle diyorlar: "Sizin oğlunuz, kızınız, eşiniz, ananız, babanız, bacınız, bir yakınınız öldürülseydi, böyle mi düşünürdünüz?" İdam cezasından yana olan hukukçular bile bu çağdışı cezayı böyle savunabiliyorlar ve ben buna şaşıyorum. Şaşıyorum, çünkü böyle bir savunma, hukukun ne demek olduğunu bilmemektir. Açıklayayım:

Benim oğluma, kızıma, eşime, bir yakınıma bir kötülük yapılsa, örneğin öldürülse, ne yapacağımı önceden söyleyemem. Ama diyelim ki, benim bir yakınımı öldüreni ben kendi ellerimle boğazlayabilirim... Öyle varsayalım. Yani ben, bir yakınıma kötülük yapanın ölmesinden yanayım, öldürülmesinden yanayım. Yani öç almak istiyorum. Ama işte hukukun varolma nedeni, kişisel öçleri önlemek değil midir? Öyle olmasaydı, binlerce sayfalık kara kaplı kitaplar yazılmaz, onun yerine öldürülenin ailesine "suçluya ne ceza verelim?" diye sorulurdu.

Çağcıl ülkelerde hukuk cezalarının amacı suçluyu eğitmektir, ders vermektir, ilkel bir öç alma duygusu değildir. Eğitilemeyecek suçlular da psikologlara, psikiyatrlara, doktorlara gönderilir.

Sıvas olaylarının sorumluları elbette cezalandırılmalıdır, ama idam cezasıyla değil. Ve cezalandırıldıklarında da, konuldukları cezaevinde içlerindeki şiddetin nedeni araştırılmalı, şiddetlerini yöneltebilecekleri yapıcı etkinlikler bulunmalıdır. Yoksa, suçluları cezaevine atmanın ne suçlulara, ne de topluma bir yararı olmayacağı gibi, zararı da olur.

Babam Sıvas olaylarından sonra çok çökmüştü. Sıvas olayından yakın bir süre sonra (iki yıl sonra) ölmesi bu çöküşün bir sonucudur. Sıvas'ta ölenlere üzüldüğü kadar, kamuoyunun ve aydınların kendisini "tahrikçi" olarak nitelendirmesine de üzülmüştü. Yani, Sıvas'ta ben de bir yakınımı kaybettim sayılır. Gene de idam cezasına karşıyım. Bu, aydın olmanın, ilerici olmanın, çağcıl olmanın bir gereğidir.

Akşamsefası

"Yaşam Yalama Oldu Artık"

AYDIN ILGAZ

2 Temmuz-Sıvas olaylarından sonra Rıfat Ilgaz'ın son sözleri buydu. Ölümünden bir gün evvel yazısı Cumhuriyet Gazetesi'nde çıkmıştı. O gece kendisini telefonla arayanlara da aynı sözleri söylüyordu ve "Nesimi Çimen'i, Asım'ı yaktılar, gençleri yaktılar" diye diye kahrından ölüyordu. Sonunda o sevgi dolu yürek, sabaha karşı dayanamayıp durdu.

Okurları O'nu Hababam Sınıfı'nın ünlü yazarı olarak tanır, daha doğrusu öyle yönlendirilmişlerdir. Ama kendisini bir şiirinde şöyle anlatır:

Sınıf'ın ozanıyım mimli,
Hababam Sınıfı'nın yazarıyım, ünlü.

Attila İlhan'ın değişiyle, II.Dünya Savaşı'nda Fedailer Mangası'nın demirbaşı Rıfat Ilgaz'dı. Bir avuç yurtsever, yazar, çizer ve şair Avrupa'yı saran ve ülke topraklarını da içine alan aylakça değil, gerçek bir aydın olarak karşı koymaya çalışıyorlardı.

İşte bunlardan biri olan Rıfat Ilgaz, ilk şiir kitabıyla bir başkaldırıya geçiyor.

Nâzım'la başlayan, Sabahattin Âli, Behice Boran, genç şair Oktay Akbal'a kadar eleştirilerinde şiirine ve dünya görüşüne övgüler yağdırıyorlardı. Çok geçmeden Sınıf adlı şiir kitabı yayınlanıyor ve bu övgü dolu şiirlerin ozanını izleyen siyasi iktidar, Büyük Millet Meclisi'nin bakanları, savaş yıllarında ülkemizin dertlerini bir yana bırakıp, Rıfat Ilgaz'ın kabı kırmızı, adı Sınıf olan kitabının mahkemede toplatılmasına Meclis'te karar alıyorlar.

Daha sonraki günlerde Sıkıyönetim savaşı her ne kadar yargılama için kendisini sorgulamaya çağırıyorsa da, Rıfat Ilgaz'ın öğretmen olarak "kitabımın adını SINIF koydum" dese de inanmıyorlar. Bu arada görüşlerine başvurdukları bilirkişiler de "bu kitapta komünizm propagandası yoktur" deseler de, karar şöyle çıkıyor: "Madem ki TBMM bakanları oybirliği ile bu kitabın toplatılmasına karar vermişlerdir, bir bildikleri vardır. Ayrıca şair, mahkeme ifadesinde Hasan İzzettin Dinamo gibi bir başka komünist zanlısını tanıdığını ve kitaplarını okuduğunu belirttiği için Rıfat Ilgaz'ın da suçlu olduğu düşünülmüştür. 6 ay ağır cezaya çarptırılması uygundur."

Rıfat Ilgaz "Devam" adlı şiir kitabının da toplatılması yüzünden şiire de uzak kalır. "Kapandı yüzümüze dergi kapakları, bir varmış bir yokmuş olduk sağlığımızda, ara da bul şair Rıfat Ilgaz'ı" der ve yaşadığını göstermek için "Yaşıyoruz, yaşıyoruz be hey fincancı katırları" diyerek kaleminin ucunu sivriltir. Sabahattin Âli ile birlikte Ali Baba adlı mizah gazetesini, sonra da Sabahattin Âli, Mim Uykusuz ve Aziz Nesin'le birlikte Markopaşa'yı, toplatıldıkça Malumpaşa'yı, toplatıldıkça Merhumpaşa'yı, Yedisekiz Paşa'yı çıkartırlar. Hapishane ve hastanelerden çıkıp da fırsat buldukça yazışleri müdürlüğünü ve sahipliğini fiilen yüklenir, hem arkadaşlarının yazdıklarından sorumlu olup yatar, hem de kendi yazdıklarından. Sabahattin Âli'nin ölümünden sonra Aziz Nesin'le Markopaşalar'ın devamını sürdürürler. Sonunda da tek başına Hür Markopaşa'yı çıkartır. 1950, çok partili dönemde, Markopaşa işlevini yapmış, sözde ülke demokrasiye geçmişti. Demokrat Parti'nin iktidara geçmesiyle Menderes Hükümeti raporunu mecliste okurken şöyle der: "Kökü dışardan beslenen o iki mizah dergisi ile de uğraşacağız."

Uğraşacağı dergiler Aziz Nesin'in çıkardığı Medet ile Rıfat Ilgaz'ın çıkardığı Külâh mizah gazeteleri. Gerçekten de uğraşırlar. Hem de öyle ki, Rıfat Ilgaz bir sayıda 7 suçtan yargılanır. Altısı hükümete ve başbakana ve cumhurbaşkanına hakaretten, bir de müstehcenlikten. Çünkü Külâh'ın manşeti şöyleydi: "Giden paşam ama gelen ağam değildir." İsmet Paşa gitmiş, Celal Bayar gelmişti. Soluğu cezaevinde alır bu kez de. Şimdi Four Seasons - Dört Mevsim olan otel, Sultanahmet Cezaevi'dir o yıllarda. Hilton adını takarlar. Hapishanelerin rezaletini anlatıyor diye cezaevi müdürüyle takışır, hücreye atılır.

Rıfat Ilgaz önce şiirde dener halkın sorununu dile getirebilmenin özgürlüğünü. Sonra mizahda Akbaba'da, Dolmuş'da yazar. Sınıf ozanlığı elinden alınmaya kalkınca, şiir kitapları toplatılınca mizahda arar yolunu bu kez de. Hababam sınıfıyla erişir öğrencilerine, gençlere, her ne kadar filmlerde sulandırılmışsa da onun anlatmak istedikleri. Romanlarının satışı milyonları aşar, bu kez de artık o mizah yoluyla okuruna erişmiştir. Siyasi iktidarlar gibi edebiyat dünyasının burnu havada aydın geçinen eleştirmenleri, birçok halka yakın yazar ve şaire yapıldığı gibi gölge düşürürler yeteneklerine, onu edebiyatçı değil, mizahçı diye nitelendirirler. Yazı yazdırmadıkları zamanlarda, yazı dizer matbaalarda. Düzeltmenlik yapar geçimini sağlamak için. Yazarlar Sendikası'nın yıllar sonra 1990'lı yıllarda "Ustalara Saygı" gecesinde ince bir serzenişte bulunur. "Bu ustalık ünvanını ben yıllar önce almıştım. Yazarlıktan dolayı değil tabii. Yazı dizdiğim yıllarda dizgi makinasında yazı dizerken kahvecinin çırağından okkalı bir kahve istediğimde matbaanın bodrum katından yukarı seslendi çırak; 'Rıfat Usta'ya yap bi okkalı kahve!' O gün ilk defa farketmişti kahvecinin çırağı yazı dizmede ustalaştığımı."

Rıfat Ilgaz'ın çilesi hep sürdü. "Çocukluğunda annemin sütü kesildiğinde bana keçi sütü içirmişti. Bu yılmazlığım, direncim ve inatçılığım herhalde bu yüzdendir" derdi sorduklarında neden vazgeçmediğini bunca eziyete, bunca baskıya karşın.

1944'den 1981'e kadar sürdü onunla hükümetlerin uğraşması. Devlete karşı denmişti onun için. "Eşkiya mıyım ben devlete karşı olayım. Devlet bana karşı!" diye özetlerdi ve öyle oldu. 1980 darbesinden o da nasibini aldı. Belki de en yaşlısıydı yazarlar içinde. Tutuklandığında doğduğu memleketi Cide'de gözleri bağlandı, zincirlendi. Kastamonu'da Et ve Balık Kurumu'nun mezbahanesinde tutuklu kaldı. Suçu olsa da olur, olmasa da. Yoktu. Sonra serbest kaldı. Biter mi çile, özgürlükten ve demokrasiden sözedenler için! 1993'e kadar sürdü bu amansız takip ve bir gün haber geldi; Sıvas ellerinde 35 yazar, özgürlük görmemiş gençler,sanatçılar yakılmıştı...

Birden yıkıldı Rıfat Ilgaz. "Firavunlar Mısır'da tabletleri kırdılar, yıllar sonra Alman faşistleri kütüphanelerde kitapları yaktılar. Çağımızın sonunda insanlar düşünceleri yüzünden yakılıyorsa, bak Aydın, artık yaşam yalama oldu. Ölümle yaşamın bir anlamı kalmadı." oldu son sözü.

"Son şiirim belki" diye not düştü bir kağıt parçasına, 1991 yılının bir yaz ayında:

Uzat bana ellerini
Ellerini uzat
Son sıcaklığım
Sende kalsın.

Sıvas'ta yananlar adına mı konuşmuştu? Ne olacağını bilerek...

Akşamsefası

Kitabî ve Teorik Bir Yazı

the·olo'gian (-jən) *n.* תיאולוג
the·olog'ical *adj.* תיאולוגי
the·ol'ogy *n.* תיאולוגיה, תורת האלוהות
the'orem *n.* משפט, כלל, תיאורמה
the·oret'ic(al) *adj.* תיאורטי, מופשט, עיוני, היפותיטי
theoretically *adv.* לחלוטין, תיאורטית
the·oreti'cian (-tish'ən) *n.* תיאורטיקן
the'orist *n.* תיאורטיקן
the'orize' *v.* ליצור תיאוריה
the'ory *n.* תיאוריה, תורה, תזה, דעה
in theory לחלוטין, תיאורטית
the·os'ophist *n.* תיאוסוף
the·os'ophy *n.* תיאוסופיה, חוכמת האלוהים, הכרת האלוהות
ther'apeu'tic(al) (-pū-) *adj.* רפואי
ther'apeu'tics (-pū-) *n.* תורת הריפוי
ther'apist *n.* מרפא, מומחה לריפוי

İHSAN OKTAY ANAR

"Ruhlar âlemi'nden bazı bilgileri insanlara aktardığına inanılan "aracıya" **medyum**; dünyadaki olayları aktaran "araçlara" ise **medya** dendiğini biliyoruz. Falcının kristal küresine veya bir cinayet haberi veren televizyona bakmaksızın, geleceği ve cinayeti kendi gözlerimizle görseydik, "aracısız" (im-**mediate**) bir bilgiye sahip olacaktık. Tıpkı falcı ve televizyon gibi, bilgi verme konusunda **kitap** da bir aracıdır. Orta çağlarda aydınlar doğayı Aristoteles'in kitapları "aracılığıyla" tanıyor ve "teori" ile çelişecek her olguyu, şimdikilere benzer şekilde, "doğa yalan söylüyor" deyişiyle reddediliyorlardı. Çünkü onlara göre Gerçek, doğada değil, **kitap**taydı. Hiç olmazsa bu bakımdan ortaçağların en fazla kitap okunan dönemlerden biri olduğu söylenebilir. Yine de, kitap denilen aracı olmaksızın Gerçek'le yüzleşmeye ve ona dokunmaya cesaret edenler çıkmamış değildi. Onları kütüphanelerden çok, laboratuarlar ve rasathaneler çekiyordu. Çağdaş bilimin temellerini atan bu kişiler, böylece Dünya'ya olduğu kadar hayata da "dokundular". Reddettikleri "kitabî kültür", çağımızda televizyon vericilerinden yayılan kültür gibi "havadaydı" (on air) ve onlar gerçeğe kendi gözlerini çevirmekle sağlam "toprağa" ayak bastılar.

Bilim bir yana, edebiyatta zaten "sessiz" devrimler yapılmıştı. Dante, Boccacio ve Chaucer, aydınların kullandığı o kitabî kültür dilini değil, halkın konuştuğu, yaşayan bir dili tercih ettiler. Bunlardan Chaucer'ın, hayatının son yıllarında, o renkli, akıcı ve mizahî üslubundan pişman olup, aydınların rağbet ettiği derin, yüce ve uhrevî konuları seçerek neden onlar gibi yazmadığını kendisine sorup kederlendiği söylenir. Bir savaşa katılmış, asliye yargıçlığından ticarete kadar birçok mesleğe girip çıkmış olan Chaucer, elbette kitabî biri değildi. Tıpkı İnebahtı Savaşı'nda sol elini kaybeden, korsanlar tarafından yakalandıktan sonra tam beş yıl esir hayatı yaşayan Cervantes gibi onun da hayatı adeta bir "roman" gibiydi. Teoloji, skolastik felsefe öğreten ve öğrenen aydınlara karşı ironiden başka bir silahları yoktu. Zaten **Canterbury Öyküleri**'ni ve **Don Quixote**'yi yazma şerefi, dönemin aydınlarının değil, bu iki yazarın oldu. Benzer şekilde Shakespeare, seçkinlere değil, daha çok yığınlara ve ayaktakımına yazar gibiydi. Onun bir zamanlar seyislik yaptığı tiyatro, içeriye en düşük ücretle girdikleri için, soylulardan farklı olarak oyunu oturmadan izleyen "ayaktakımı" (groundlings) ile doluydu. Hayat güzel ve güzellik hayatta olduğu için, onu ancak hayatın içindekiler görebilir ve anlatabilirdi.

Latince olmayan "romansları" küçümseyen ortaçağ aydınlarından farklı olarak, 19. Yüzyıl aydınları bu türü neredeyse baştacı ettiler. Bugünkü medyumlar gibi "ilahî hakikatten" ve gelecekten haber veren "peygamber yazar"tipi bu yüzyılda tutuldu. Hatta içlerinden İncil'i değiştirmek isteyenler bile çıktı. (Bu kişiyi L.Tolstoy adıyla tanıyoruz.) Entelektüel ve kitabî yazarlar Dünya'ya bu kez pozitif bilimlerin ışığında bakıp "gerçeği görürlerken" sanki pornografik bir kitabı heyecanla okumaktaydılar: Gördükleri ve anlattıkları şeyin içinde değildiler. Bir fildişi kulede yalıtılmış olmaları (aslında ortaçağdaki benzerlerinin yaptıkları gibi manastırı tercih edebilirlerdi) onlar için belki de verimli oldu: Yalnızlık temasını romanlarında işlediler ve konu sıkıntısı çekmediler. Duygu repertuarları oldukça genişti. Sibirya'da altı yıl kürek cezası çeken Dostoyevski'nin **Ecinniler**'de gülünçleştirdiği Turgenyev gibi, anlatıp teşhir edebilecekleri duygulara sahip olabilmek için, "profesyonelce hissediyorlardı". Geçen yüzyılların yazarlarındaki linguistik enerji ve söz cambazlığı onlarda yoktu. Onlar bu açıklarını "kültürle", yüksek ideallerle ve peygamberce sözlerle kapatıyorlardı. Üslupları steril, kokusuz ama en önemlisi "ruhsuzdu". Eserleri bu bakımdan frijit bir kadına benzetiyor, nekrofili estetiğine birer örnek teşkil ediyordu. Yazdıklarında yine de bir "derinlik" vardı. Resimde gerçeklik duygusu uyandıran pespektif gibi, romanlarındaki derinlik, okuyanda gerçeğin içinde olduğu duygusunu uyandırıyordu. Oysa derinlik, yüzeydekilerin benimsediği bir kavramdı. Chaucer, Cervantes ve Shakespeare gibi "derindekilerin" buna zaten ihtiyacı yoktu. Perspektif denen büyüleyici terim, toplumcu gerçekçiler için çok daha önemliydi. Ancak bu yazarların komplo teorilerindeki hayalgücü, romanlarında ne yazık ki yoktu. Sanki üçü, beşinin, nöbetleşe ve vardiya usulü yazdıkları eserler, Moskova-Vladivostok demiryolunda dümdüz ilerleyen, köylüler ve işçilerle dolu bir tren gibi, ciltler boyunca aynı yeknesak sesle uzayıp gidiyor, sabredip diş sıkınca, sanki hem proletaryanın iktidara geleceğini, hem de romanın er geç biteceğini müjdeliyordu. Teori ya da "dünya görüşü", kendileri ile dünya arasında bir köprü olmaktan çok, bir engel ya da bir "medyumdu". Zaten "teori", yeteneksizliğin semptomatik tedavisinde etkili bir ilaç değil miydi?

Terörizmin teorisini yaptığınısöyleyen filozofu duymuşsunuzdur. Pratiğin en aşırısı denebilecek bu noktasının teorisini yapmak herhalde, cinsel açlık çeken ve bunun için pornografik filmler seyreden kişilerin film üzerinde konuşmalarına benzer. "İşin içinde" olmayıp, "gerçeği temaşa eden" bir filozof gibi, "işin gerçeğini" televizyon ekranında seyrediyorsunuzdur; tıpkı geçtiğimiz yıllarda Körfez Savaşı'nı televizyondan canlı olarak seyrettiğiniz gibi. Gerçek, onu görmeniz gerektiği kadarıyla, yani iğdiş edilmiş olarak odanızdaki ekrandan ayağınıza kadar geliyordu. Hele hele, Internet bağlantınız oldukça, gerçeği bulmak için Gulliver'in yolculuklarına benzer bir entelektüel maceraya atılmanıza da artık zaten gerek yok. Çünkü bu donanımınızla, global bir köye dönen dünyada değil, zaten küçük dünyalarına hapsolmuş cücelerin yaşadığı Lilliput Sultanlığı'ndasınız...

CAHİT KÜLEBİ

YANGIN

Önce gelincikleri yolduk,
Nar ağaçlarını tuttuk kurşuna,
Ardından andızları devirdik
Aptallık, bilinçsizlik, bir hiç uğruna.

Sonra sıra ormanlara geldi,
Yüz binlerce dönüm ateş yaktık,
Sıvas'a kadar gidip bulduk,
Dikili tek ağaç bırakmadık.

Şimdi damlarda yanıp söner
İsli lambalar gibi insan gözleri.
Daha çok atılacak, it gibi sokaklara
Delik deşik insan ölüleri.

1972

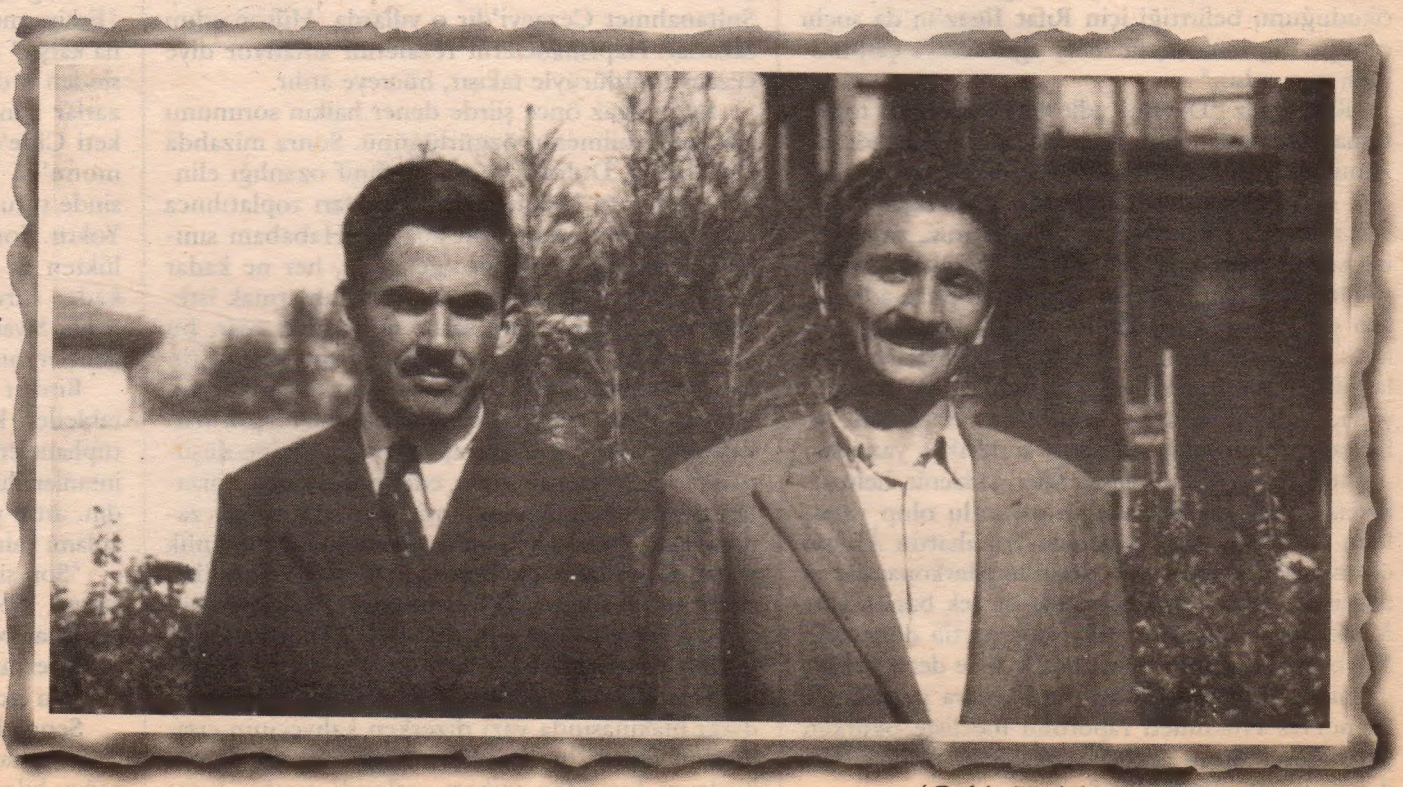

(Cahit Külebi, Behçet Necatigil'le)

Akşamsefası

ÖKÜZ 38 İÇERİK

⬅ 2 -3 **Hacer Yıldırım:** SIVAS-ANMA
⬅ 4- **Ali Nesin:** BİR SIVASZEDEZÂDE'NİN DÜŞÜNDÜKLERİ
⬅ 5- **Aydın Ilgaz:** YAŞAM YALAMA OLDU ARTIK
⬅ 6- **İhsan Oktay Anar:** KİTABÎ VE TEORİK BİR YAZI - **Cahit Külebi:** YANGIN
➡7- ÖKÜZ İÇERİK
➡8- **Musa Kart - Haydar Ergülen:** ÇÖLLER GAZELİ - **Oktay Taftalı:** BÜYÜCÜLERİMİZİ ÖZLÜYORUZ - **Cemal Süreya**
➡9 - **Ertuğrul Kürkçü:** SOL RÜZGÂR
➡10- **Bahar Ak:** YOKSULLUK ZİRVESİ
➡11- **Hacer Yıldırım:** TİRYAKİ'DE YALNIZ ENGİNAR YOK
➡12- **Küçük İskender:** ÇAKIL TAŞLARI - **Turgay Fişekçi:** SEVGİ BAĞLARI
➡13- **Gani Müjde:** İSİM, ŞEHİR, HAYVAN, BİTKİ
➡14- **Cüneyt Özdemir:** KENDİNDEN KAÇMAK BU KADAR KOLAY MI? - **Cevat Çapan:** SİMYA - **Roni Margulies:** SEYRELME
➡15-16 **Sencer-Met-Üst:** ANLA BENİ ÖYKÜLERİ
➡17- **Muhsin Kızılkaya:** CAN DÜNDAR'IN SESİNDEKİ ESMER EFKÂR - **Mehtap Kandemir:** AÇIK VE ALENİ ÇALIŞIYORUZ
➡18- **Charles Bukowski:** SENİ SEVİYORUM ALBERT
➡19- **Can Barslan:** DOSTLAR SİTESİ'NDE İSYAN
➡20- **Deniz Mukan:** KÖTÜLÜĞÜN BİNBİR YÜZÜ - **Nalan Türkeli:** YILMA, BAŞAR
➡21- **Şebnem İşigüzel:** ŞÖHRETLERİNİZ İTİNA İLE YARATILIR - **Ece Ayhan:** BENZETMELER - **Cezmi Ersöz:** SON YETİMLİK - **Faruk Yılmaz:** AFORİZMALAR
➡22- **Kemal Urgenç:** ÇİZGİ
➡23-24-25-26-27- **Hatice Meryem:** SOL VE MEDYA
➡28- **Kemal Gökhan Gürses:** ÇİZGİ
➡29- **Mıgırdiç Margosyan:** LİNGO LİNGO DAKTİLO - **Ferhan Şensoy:** GECEDESTE
➡30- **Sunay Akın:** SAVAŞTA KAZANILAN ŞEREF
➡31- **Fatih Solmaz:** GEÇMİŞ ZAMAN SENARYOLARI - **Şavkar Altınel:** ŞONG ŞUY PAZARI
➡32- **Kanat Güner:** CESEDİMİZİ ÇIKMAZ SOKAKLARDA ARAYIN - **Tuncer Erdem:** ÇİZGİ
➡33- **Ayça Şen:** MEMUR ÇOCUĞU
➡34- **Oray Eğin:** DEMOKRATİK FUTBOL - **Sefa Kaplan:** SIRAT
➡35-36- **Gülay Batur:** ÇİZGİ
➡37- **Enis Akın:** AYNILAŞMA YARIŞI - **Zafer Aknar:** ORTAÇAĞ 2000 YILINDA BAŞLADI
➡38- **Agâh Özgüç:** SERAP SAĞLAR'IN "HATİCE"Sİ "MANİSA TARZANI"NIN "NETİCE"Sİ... - **Engin Turgut:** SAYFİYE
➡39- **Nemrut Zemberek:** HAYAT BİR DARBELİ MATKAP GİBİ GELDİ ÜSTÜME
➡40- **Kutlukhan Perker:** ÇİZGİ
➡41- **Ekrem Galip Yalıner:** TEKFUR BİR KERE SEVER
➡42-43- **Metin Celâl:** OKUDUĞUM KİTAPLAR - **Yalçın Dal:** KUŞAK ÇEŞİTLEMELERİ
➡44- **Vedat Özdemiroğlu:** VEDAT BEYİN GÖRKEMLİ HAYATI
➡45- **Sina Akyol:** HATIRLAMAK İYİ GELMİYOR - **Can Yücel:** GRİPKEN
➡46-47- OKUR MEKTUPLARI
➡48- **Zafer Aknar:** OS-SUSURLUK HİKÂYELERİ

SAYI: 38 - TEMMUZ 1997
SAHİBİ: ŞİMERA YAYINCILIK LTD. ŞTİ. **Yayın Yönetmeni:** Metin ÜSTÜNDAĞ
Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: Zafer AKNAR **Yayın Koordinatörü:** Ayhan ERDOĞAN
Öküz'e Bu Ay Saman ve Su Verenler: Altay MARTI, Ali NESİN, Aydın ILGAZ, Alp Tamer ULUKILIÇ, Agâh ÖZGÜÇ, Ayça ŞEN, Bahar AK, Can BARSLAN, Can KOZANOĞLU, Can YÜCEL, Cahit KÜLEBİ, Cevat ÇAPAN, Cezmi ERSÖZ, Charles BUKOWSKI, Cüneyt ÖZDEMİR, Derya SAYIN, Deniz MUKAN, Ertuğrul KÜRKÇÜ, Ece AYHAN, Engin TURGUT, Ekrem Galip YALINER, Enis AKIN, Ender ÖZKAHRAMAN, Ferhan ŞENSOY, Faruk YILMAZ, Fatih SOLMAZ, Gani MÜJDE, Gülay BATUR, Hacer YILDIRIM, Hatice MERYEM, Halil TURHANLI, Haydar ERGÜLEN, İhsan Oktay ANAR, Jaklin ÇELİK, Kanat GÜNER, Kemal GÖKHAN, Kutlukhan PERKER, Küçük İSKENDER, Mehmet KARTAL, Mihri BELLİ, Metin ÜSTÜNDAĞ, Metin CELÂL, Mehtap KANDEMİR, Muhsin KIZILKAYA, Mıgırdiç MARGOSYAN, Musa KART, Nalan TÜRKELİ, Nemrut ZEMBEREK, Orhan PAMUK, Oray EĞİN, Oktay TAFTALI, Ragıp DURAN, Roni MARGULIES, Sefa KAPLAN, Sencer, Sina AKYOL, Sunay AKIN, Şavkar ALTINEL, Şebnem İŞİGÜZEL, Turgay FİŞEKÇİ, Tuncer ERDEM, Tunçel KÜRTİZ, Vedat ÖZDEMİROĞLU, Yalçın DAL, Zafer AKNAR
Sayfa Sekreteri: Aydın ŞAHİN, Bayram USLU **Bilgisayar Tasarım:** Cebrail OKÇU, Mustafa Devrim ÖZDİNÇ **Dizgi:** Vesile ÖZDEM **Montaj:** Kadri ÇAVUŞOĞLU
Satış: Cüneyt AYDIN **İşletme:** Orhan AÇAR **Halkla İlişkiler:** Suzan ÇARK
Muhasebe: Yaşar AKŞAHİN **Bina Görevlisi:** Yasin ADIYEKE **İnternet Uygulama:** Planet, Mrt Yçşn, **İnternet Adresi:** http://okuz.planet.com.tr/ **Tel:** 251 42 44 - 251 57 54
Fax: 251 52 67, **Baskı:** Basmat **Dağıtım:** Bir-Yay, **Adres:** İstiklal Cad. İmam Adnan Sok. No:20 80800 Beyoğlu / İSTANBUL **Öküz Dergisi Abonelik Koşulları:** Yurtiçi 1 yıllık .....2.300.000 – 6 aylık .....1.150.000/ Amerika 1 yıllık .....55 $ – 6 aylık .....25 $ / Uzakdoğu 1 yıllık .....70 $ – 6 aylık .....35 $ / Avrupa 1 yıllık .....50 DM (Posta) 6 aylık .....25 DM / Avrupa 1 yıllık .....60 DM (Uçak) 6 aylık .....30 DM

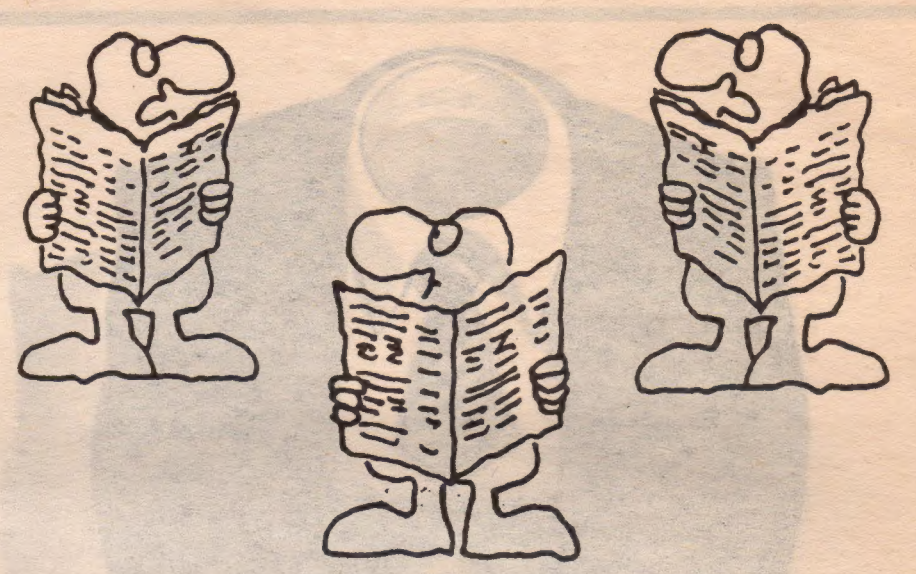

möörhaba,
aylık kültür-fizik derginiz ÖKÜZ, elinizde tuttuğunuz bu sayısıyla beraber artık "mizah dergisi şekilli, kültür-sanat dergisi içerikli sanat dergisi" triplerinden sıkılarak ve de dellenerek, çalışarak, didinerek, akabinde de kırk fırın ekmek yiyerek, bundan böyle hem şekil, hem içerik, hem de, (neydi ya..) neyse, olayı olarak aslanlar gibim kümtür, pardon, kültür-sanat dergiciliği ortamlarında da şahlanmak ve boyunun ölçüsünü almak istiyor.
(ne uzun cümle oldu ya)
Öküz'ün temmuz sayısı biraz ağır ve buruk bir sayı oldu.. ancak mecburen öyle oldu çünkü hayat öyleydi ve biz de "durumdan vazife çıkardık"
neyse.. bir süredir devam eden "sol ve ..." başlıklı dosyalarımız muazzam bir ilgiyle karşılandı, karşılanıyor.. bu konuda özellikle okurlarımızdan haddinden fazla görüş bildiren, mektup, telefon, faks ve yemek daveti aldık... ileriki sayılarda sanatçı, okur ayrımı yapmaksızın sözü olan herkesin katılabileceği formları husule getirmeye çalışacağız..
(bir uzun cümle daha)
derginiz ÖKÜZ, yurt içinde bilhassa "bir kısım medya"nın görmemezlikten gelmesine rağmen yurtdışında büyük iltifat görüyor.. bu anda dergiye posta, faks gibi iletişim yollarıyla kendi sanat ürünlerini gönderen dostlarımızdan lütfen şunu rica ediyoruz.. ürünleriniz bir veya bir buçuk dosya kağıdını geçmeyecek uzunlukta, okunaklı ve mümkünse biraz keyifli olsun.. zira şu sıra herkesin keyfe, umuda ve neşeye ihtiyacı var.. ÖKÜZ'ün ağustos sayısında görüşmek üzere, kendinize iyi bakın
Met-Üst

Akşamsefası

...MUSA KART

HAYDAR ERGÜLEN

ÇÖLLER GAZELİ

Ben çölü sende kaybedince bildim
çünkü ben uzaklığı sende kaybettim

yakınlığın nice gelse bana şimdi, kim
çölünden ne yağsa gönlüm şimdi, kum

çölün siyah gözlü kadını yeni magrip
başkasından çöle dönmüş eski hevese sahip

kendine düşme herkesin çölü peşinden gelir

mesafelerden değil, geçen zamandan gelir

çölden istediğin boşluktan fazlası, neresidir
kimse kimsenin çölünü görmüyor, neresidir

çölde aradığın şey çölde bulduğun şeydir
bulduğun çöl kendini kaybedeceğin şeydir

başkasında düştüğün şehri gör, çölümü ver
yabancıda düştüğün rüyayı gör, çölümü ver

vaktinde hiç oldum ben, yokluğum bana yeter..

Büyücülerimizi Özlüyoruz

OKTAY TAFTALI

önce ahlâkı çökert,
sonra sihir, büyü kerâmet...

Firavun'un sihirbazlarından, Romanoflar'ın Rasputin'ine dek tarihte sihir ve doğaüstü güçlerle uğraşan bütün şaklabanlar, nedense toplumların ahlâki çürüme dönemlerinde bir kurtarıcı gibi boy gösteriyorlar. Anlaşılan, çöken iktidarlar, devletler ve toplumsal sistemler, kendilerini kurtaracak maddi olanakları yeniden üretemez hâle gelince, çaresiz madde dışı olanaklara yöneliyorlar. İşte böylesi durumlarda ortalık falcıdan, büyücüden, şaklabandan geçilmez oluyor. Bir de bu şaklabanlara akıl danışan, tapınan siyasetçiler, yöneticiler, vs var ki, amman diyeyim!

Yine böylesi dönemlerde, insan emeği, aklın ve bilimin değerleri, tarihin ve toplumsal geleneğin öngördüğü kurallar hepsi ama hepsi, bir şaklabanın TV'lerde sergilediği şebek suratı kadar itibar görmez, göremez.

Yine kişilikli ülkelerin, kişilikli siyaset adamları yanlarında sanatçıları, bilim ve düşün adamlarını gezdirir onlarla ilişki kurarlar. Böylelikle hem kendilerinin, hem de toplumsal siyasetin niteliğini yükseltmiş ve düzeyli bir görünüm sergilemiş olurlar. Ama alçakların ve vatan hainlerinin kol gezdiği ülkelerde ise hamam oğlanları, soytarılar ve büyücüler siyasetçilerle ahbap çavuş olur ve onlarla birlikte magazin basınında sirk maymunluğu yaparlar.

Bizim ülkemizde, bu maymunlara olan ilgi nedense son günlerde biraz azaldı. Öte yandan tv'lerdeki cin, büyü, UFO, vb yalaka programlarda da bir gerileme göze çarpıyor. Dolayısıyla hayatımızın tadı tuzu kalmadı, ne iş. Oysa bu alanda belli bir kurumlaşma oluyor ve çürüme hızlanıyor diye seviniyorduk.

Bir de bu maymunların ortak özelliği, hepsinin de Müslüman olmaları ve Allah'ın izniyle bu kerametleri gösterdiklerini iddia etmeleriydi. Cinler, periler ve dualar bu icra-i sanatın unsurlarıydı. Birisi de çıkıp bunlara "Ulan keçi Allah çarpsın seni, hangi hakiki müslüman senin cinlerine inanır, cinler senin mi yoksa Allah'ın mı emrinde?" demedi.

Arkadaş o cinler bunlara bir koyverecekti ki, Gülhane Parkı'ndaki maymunun tersine dönecekti bunların suratları. Neyse...

Bir de bunların acayip eğlenceli isimleri oluyordu: Teto, Meto, Kemiş, Camış, Memiş, Kömüş, vb gibi. Oysa Mandrake ve Abdullah'ın günahı neydi? Abdullah giydirsin size, alo nerede kaldınız, çıkın bakalım ortalığa, renk gelsin siyasete, ahlâka ve sosyolojiye, yoksa olmaz öyle Teto'suz, Memiş'siz hayat oğlansız hamama, sünnetsiz tabağa benzer.

Başkasından Çalınamayan Zamandır Yalnız

ne kadar çoğalsa, başkalarıyla geçirse
ömrünü
insan kendinin zamanıdır yalnız,
dünyaya geldiği gibi yalnız
ve kendine ayarlı
zamanı bitince kendisi de biter
demem o ki,
sonunda herkes
yalnız kendi ölümünü yaşar

DEVRİM YASEMİN İLDİRTEN ve BEHZAT YILDIRIM

"Biz kırıldık daha da kırılırız"
"Biz yeni bir hayatın acemileriyiz..."
"Kimse dokunamaz bizim suçsuzluğumuza...

Cemal Süreya

Akşamsefası

'Sol' Rüzgâr

ERTUĞRUL KÜRKÇÜ

Siyasetçiler, toplumbilimciler, siyaset sosyologları şu kadar yıldır kafa patlatıp dururlar ama bir türlü tanımlaymazlardı askerle toplum arasındaki **"Sadomazo"** ilişkinin tam olarak neye benzediğini. Ama, son yüzyılın yetiştirdiği en parlak "sol" lider, Deniz Baykal, bu büyük muammayı çözdü: **"Ordumuz demokratik kitle örgütü gibi..!"** Tabii, yetmiş yıldır çözülemeyen bu muammanın tam da şimdi çözülebilmiş olmasının konjonktürel nedenleri var. Deniz Bey bunca yıl durup bombayı neden tam da şimdi patlatıyor? Çünkü, Avrupa'da **"sol rüzgâr"** esiyor! "Batı Avrupa ve Balkanlar üzerinden yurdumuzu etkisi altına alan **"sol rüzgâr"** elbette zihin açıklığı veriyor Deniz Bey'e.

Düşünüyor Deniz Bey: "Tony Blair İngiltere'de nasıl bitirdi işi?" şimşek gibi çakıyor zekâ kıvılcımları beyninin kıvrınları arasında. Kaşları yay gibi kalkıyor. Kahkülü, kaşlarının üzerine düşüyor. Gözleri kısılıyor. Çenesi kasılıyor. Tabii bir **"sol"** lider olarak **"paylaşımcı"** bir politikacı Baykal. Lütfediyor ve bizimle paylaşıyor büyük buluşunu: **"Adam partiyi merkeze çekmiş, işin sırrı burada!"**

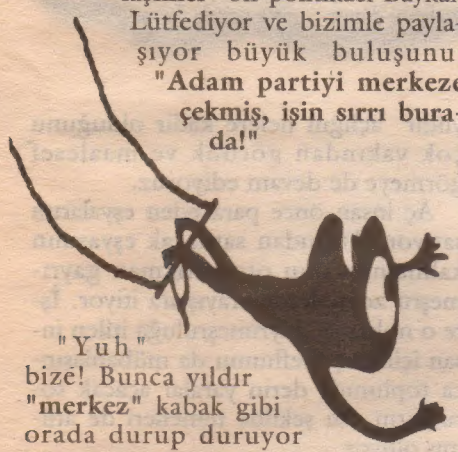

"Yuh" bize! Bunca yıldır **"merkez"** kabak gibi orada durup duruyor bizse **"öküzün trene baktığı gibi"** bakıyoruz. Çeksene partiyi merkezi! Ama nerede. Biz daha **"partimiz parti gibi mi olsun, parti olmayan parti gibi mi olsun"** diye Hamletvari şüphe ve tereddütler içinde kıvranıp dururken Deniz Bey "Avrupa'dan esen sol ve rüzgâr"ı arkasına almış, "Atatürk'ün kurduğu" partiyi merkeze uçuruyor.

Yelkenleri dolmuş, sanki "Uçan Hollandalı". İmreniyoruz tabii, hatta hasetten içimiz kararıyor: "Komşuda pişer bize de düşmez mi," diye heveslenıyoruz. Lakin "tık" yok. Ne yapsak strateji mi değiştirsek diye içimizde gelip gitmeler de yok değil aslında. Fakat şu "merkez" mevzusu kafamızı kurcalıyor.

"Merkez" denince aklımıza **"merkez emniyet amirliği nezarethanesi"**nden başka birşey gelmediğinden içimiz kararıyor. Orası mı yoksa? Yok canım! Peki, bu "merkez" hangi merkez. **"Merkez Bankası "** olabilir mi? Ne alakası var? Orası olamaz. Peki, **"Merkez Komutanlığı"**...? Yoksa orası mı Allahım...? Olur mu hiç. Deniz Bey şahsen o merkezlerin havasını solumuştur, bilir bir kere Merkez Komutanlığı'nın kapısından girdi mi yol nereye gider. Artık Zincirbozan mı olur, Karpuzkaldıran mı? Fesüpanallah!

Hani, Tony Blair'le görüştü ya belki de tercüme yapıyordur. Aslında "center" demek istiyor olablir mi? **"Doğan Medya Center"** gibisinden? Aslında olabilir olmasına ama, zaten bilumum medya **"center"**ler çantada keklik. Hep birlikte **"Avrupa solu rüzgârı"** üflüyorlar Deniz Bey'in yelkenlerine, "Center"ler Deniz Bey'e teveccühte yarışa tutuşmuşken, onun partiyi "medya center"a çekmesine ne hacet.

Tabii, bu arada neden **"medya center"** hesabıyla Fransa'da Sosyalist Parti, İngiletere'de İşçi Partisi seçim kazanınca İngiliz ve Fransızlar'ın oyları Deniz Bayal'ın hanesine yazılmış oluyor, bunu anlamak biraz güç. Sanki **"İntertoto"** oynuyormuşsunuz gibi bir his kaplıyor içinizi. Liverpol, Queen's Park Rangers'a 5 çekince sizin Şebinkarahisar'da totoyu tutturmanız gibi birşey. Şebinkarahisar nere, Londra nere? Ama olabiliyor. Belki böyle bişey mi, ha ?

Peki, neden o zaman İtalya'da komünistler koalisyon ortağı olunca bizim hesabımıza birşey yazılmıyor? Gel çık işin içinden. Tereddüt kol geziyor zihnimizde. Şeytan diyor, 'atla "merkez"e, dolsun yelkenin'. Herkes üflüyor nasıl olsa.

Ama, Deniz Bey sonunda çıkarıyor baklayı ağzından. **"Ordumuz demokratik kitle örgütü gibi!"** İşe bakın, hakikaten **"Merkez Komutanlığı"** nı kastediyormuş. Bilgi, görgü gibisi var mı? Baykal gitti gördü. "Sol" partiler Avrupa'da kitle örgütleri ve sendikalarla içiçe. Baykal tabii, ana fikri kapıyor. Sendikalar nerede "Sol" orada. Memlekete dönüyor ne görsün: "Körün istediği bir göz Allah vermiş iki göz!"

Sendikacılar sabah akşam **"merkez, merkez"** dolaşıyor. DİSK başkanı Rıdvan Budak mı dersiniz, Türk-İş Başkanı Bayram Meral mi, hepsi **merkezde** paşalarla halvette.

Üstelik sendika denince yalnızca işçi sendikaları yok ya, bunun işvereni var, esnafı var. Onlar da işçilerle can ciğer kuzu sarması. İşte politikacı tarihte yıldızın parladığı bu anı sezecek ki, biz ona lider diyelim. Herkes **"merkezde"** toplanırken, buna tarihsel bir anlam yüklemek elbette Deniz Baykal için biçilmiş kaftan.

Türkiye'nin en büyük **"demokratik silahlı kitle örgütü"** nün de desteğini arkasına aldı mı deme gitsin. Artık, "medya center" rüzgârının şişirdiği yelkeniyle girdiği **"merkez"**den, kravazörle çıkar iktidara: **"Deniz üstünde yürürüz, düşmanı arar buluruz!"**

Deniz Baykal'ın "Avrupa'da esen 'Yeni sol' rüzgârlardan etkilendiği' sakın bir medya uydurmacası olmasın? Belki de Deniz Baykal gizli bir **"Leninist"** olabilir. **"Askerler aslında silah altına alınmış işçilerden başka birşey değildir,"** dememiş miydi Lenin, aslında Deniz Bey de adının **"Tüm-As-Der"** (Tüm Askerler Derneği) olduğu sanılan bir "demokratik kitle örgütü"ne, bir çeşit "asker sovyeti" ne atıfta bulunuyor olamaz mı?

Belki de Portekiz'deki gibi olabilir? Olamaz mı? Portekiz Avrupa Birliği'ne nasıl girdi? Angola ve Mozambik'teki **"sömürge savaşı"** na son veren askerler, faşist diktatörü, "yazık değil mi bu insanlara, nerde bu devlet" diyerek alaşağı ettiler, "Sömürgeler"den çekildiler, iktidarı Sosyal Demokratlar'a verdiler ve böylece Portekiz hem demokrasiye geçti hem AB'ye girdi. Bir taşla iki kuş!

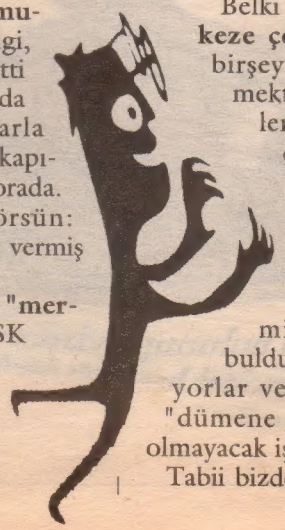

Belki de Deniz Bey'in **"merkeze çekilme"** planı da böyle birşey: Ölü PKK'li ele geçirmekten kendilerine daral gelen askerler, "yeter artık" deyip, "hurra" Ankara'ya yürüyorlar. Savaşa son veriyorlar. "Otuz yıldır bu solculara etmediğimiz eziyet kalmadı, irticacıları tepemize çıkardık, belamızı bulduk," diye özeleştiri yapıyorlar ve Sosyal Demokratlar'a "dümene geçin beyler" diyorlar. olmayacak iş değil?!

Tabii bizde **"sömürge"** falan olmadığından asker kendi toprağından çekilmeyecek O başka iş; o kadar kopyacılığın alemi yok!

Nereden baksanız, Avrupa'dan esen "sol" rüzgârlar Deniz Bey'in yelkenini dolduruyor, iyi mi? Tony Blair usulü olmazsa, Lenin usulü olabilir, o da olmadı, Mario Soares-vari olabilir. Nasıl sallarsa sallasın zarı düşüş geliyor! İyi de, hala bu **"merkez"** meselesine yatmak bizim gibiler için zor. Çünkü akıl var izan var, insan düşünüyor: **"Rüzgâr soldan yana esince adam niye sola değil de merkeze gidiyor?"** Bir türlü akıl almıyor, ne fiziğe sığıyor ne mantığa. Bir dolmuşa geliyor olmayalım sakın?

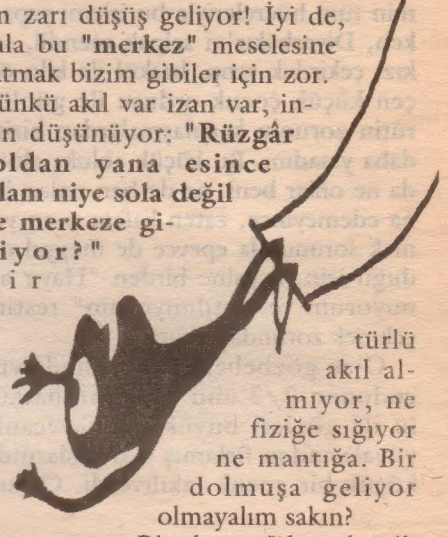

Bir de şu "demokratik kitle örgütü" muhabbeti, ister istemez planın"realizmi" konusunda kuşkulara yol açıyor. **"Vatani görev"**ini ifa etmiş milyonlarca yurttaşımızın gözünde "kafadan kontak" durumuna düşmeksizin "askerlik" ile "demokrasi" arasında bir bağlantı kurulabileceği iddiası, ister istemez Deniz Bey'in bir "ütopyacı" olabilceği yönünde de kaygular doğuruyor. Peki, illa ütopya kurulacaksa, hiç değilse, insanın içine ferahlık veren birşeyler hayal edilemez mi ? Yok eğer "gerçekçi" olacaksak, insanlara "aptal eşek" muamelesi yapmanın alemi var mı?

İşin aslı, bütün bunların solla ne ilgisi var?

Avrupa'da essin esmesin "sol rüzgâr" gerçekten bu memlekete bir gün yeniden eserse, hiç merakınız olmasın, karşısında 70 yıldır kimi bulmuşsa onu bulur. Asıl, eğer servet ve kudret sahipleri, bugün "bir kısım sol"un yıldızını parlatıyorsa düşünmek icab eder, o sol aslında "merkez"in ta kendisi değil midir?

Yoksulluk Zirvesi

BAHAR AK

Nedendir bilmem, hep etkilemiştir beni bu şehrin akşam vakitleri. Öğlen sıcağının o kavurucu havasından sonra, akşama doğru Karacadağın mı, yoksa Kralkızı, Devegeçidi barajlarının etkisinden midir bilinmez; o ılık rüzgâr senfonisi, garip bir güzellik yaşatıyor insana. Bir gün içinde hem çölde, hem vahada yaşıyormuşçasına hislenmek, çok az yere mahsus olsa gerek. Sanırım Diyarbakır da bu ilginç ve bir o kadar da gizemli havalara sahip ender yerlerden biri.

Yine böyle çölü aratmayacak derecede sıcaklığın yaşandığı bir günün ardından, yorgunluğumu atmaya çalıştığım bir akşamüstüydü. Kültür Sarayı'nın önünden geçerken, bir yandan da akşamki yemek sorunuma çözüm getirebilmek amacıyla kafamdaki yemek listesine göz atıyordum.

Midemin dayatması sonucu, beynimin tüm hücreleriyle bu işlemi yaparken, Diyarbakır'ın selpak mendil, sakız, çekirdek satıp, baskül ile kilo ölçen küçük çocuk ordusu ile günlük rutin zorunlu karşılaşmalardan birini daha yaşadım. Bu küçük abluka altında ne onlar beni, ne de ben onları ikna edemeyince, zaten kafam o an yemek sorunumla epeyce de meşgul olduğu için, hepsine birden "Hayır almıyorum ve tartılmıyorum" restini çekmek zorunda kaldım.

O an gözbebeklerime, elinde vücudunun 2/3'ünü kaplayan baskülü ile gözleri büyük bir heyecanla yuvalarından fırlamış 5-6 yaşlarında küçük bir çocuk takılıverdi. O'nun gözleri ise Kültür Sarayı'ndan yavaş adımlarla inip bekleyen otobüse doğru ilerleyen kalabalık grubatakılmıştı. Görünüşe bakılırsa küçük bebecik elinde sıkı sıkıya sarıldığı ekmek teknesiyle bu gruba göz dikmişti. Gözlerini vargücüyle açmış, takım elbiseli, göbekli adamlara bakıyordu; anlaşılan onları da tartıp epey bir para kazanmayı hayal ediyordu.

Tartıcı çocuğun hayali 5-10 saniye sürdü. Etten duvar her zamanki gibi izin vermemişti. Minik yavru sadece bakmakla yetindi, takım elbiseli göbeklilere. Ve elindeki ekmek teknesiyle çekip gitti, duvarsız ulaşabileceği yerlere.

Bir yandan minik çocuğa bakarken, bir yandan da kalabalık gruba yöneldi gözlerim, acaba oyun mu vardı? Ama hayır. Bu gün, hele hele bu saatte oyun olamazdı. Belli ki o kocaman otobüs bu kocaman göbekli temiz giyimli, üst tabakadan oldukları her hallerinden belli kişilere tahsis edilmişti. İşin içinden çıkamayınca yanımdaki arkadaşıma sordum. Bu kalabalık da neyin nesi?

Arkadaşım, yoksulluk zirvesinden çıkan insanlar olduğunu söyledi. Bir gün öncesinden bir gazetenin en ücra köşesinde bu toplantının yapılacağı haberini okumuştum. Fakat, Kültür Sarayı'nda yapılacağını bilmiyordum. Bilmiş olsaydım eğer, mutlaka gelirdim.

Çıkanlar arasında yabancı simaların yanında, tanıdık politikacı simalar da vardı. Ama en çok dikkatimi çeken, halktan hiç kimsenin olmayışıydı. Nasıl olur da yoksulluğun had safhada olduğu, yoksulluğun tartışılıp çözüm arandığı, böyle geniş kapsamlı bir toplantıda yoksul halktan hiç kimse olmaz. Özellikle konuşturtulmak, yoksulluğu birinci ağızdan dinlemek ve yoksulluğun nemenem bir şey olduğunu daha iyi kavramak için nasıl olur da yoksul birkaç aile toplantıya davet edilmez?

Evet beyler; sizler ve sizden öncekilerin yaptıkları gibi, "kendi çalıp, kendi oynayan" misali, kendiniz konuşup, kendiniz dinlediniz. Her zamanki gibi yaşama geçir(e)meyeceğiniz kararlar alıp, çok iş yapmış gibi havalara girdiniz. Bu toplantıyı yapmaktaki amacınız neydi? Psikolojik tatmin mi? Ruhlarınızı biraz olsun aklayabilme isteği miydi?

Sormak lazım, neden boş koltuklara konuştunuz? İnsanlar neden itibar etmedi, ne sizlere ne de toplantınıza? Açıkça bir tavır vardı ortada. Öyleyse bu sessiz protestonun sebebi neydi?

Cevabı çok basit aslında; insanlar yeni hayal kırıklıkları yaşamak istemiyorlar. Köylerin yakılıp, insanların göçe zorlanması sonucunda son 5 yılda 1.5 milyonluk nüfusa ulaşan bu şehrin insanları, o kadar çok umutsuzluğa sürüklendiler ki, artık geleceğe dair hiçbir umut kırıntısına yüreklerinde yer ayırmaya cesaret edemiyorlar.

Sizler yumuşak koltuklarınızda tok karnına açlığı konuşurken, dışarıda yalınayak, yarıçıplak ellerinde selpak, sakız satmaya çalışan karnı aç çocukların hâlini nereden bilebilirsiniz, a göbekli beyefendiler! Bir gün olsun onları dinlediniz mi? Haliniz nicedir diye fakirhanelerini ziyaret ettiniz mi? Sizler açlığın, yokluğun, yoksulluğun ne demek olduğunu, aç insanın neler yapabileceğini, ne tür uçurumlara sürüklenebileceğini bilir misiniz? Biz de bilmezdik, ama son 5 yıldır açlığın nelere kadir olduğunu çok yakından gördük ve maalesef görmeye de devam ediyoruz.

Aç insan önce para eden eşyalarını satıyor. Ardından satılacak eşyasının kalmaması onu otomatikman gayrımeşru zeminlerde arayışlara itiyor. İşte o noktada, gayrımeşruluğa itilen insan için suç mefhumu da mübahlaşınca toplumda derin yaralar açacak sorunların, bu şekilde temelleri de atılmış oluyor.

Bugün Diyarbakır'da işlenen suçlara bakacak olursak, en fazla mala yönelik suçlar karşımıza çıkmakta. Başta hırsızlık olmak üzere, gasp, yağma, küçük çocukların çalıştırılması, para için adam yaralama, adam öldürme, fuhuş, aile içi kavga ve buna bağlı olarak parçalanan aileler.

Önümüzde kronikleşmeye başlamış bir sorunlar yumağı ve S.O.S. sinyallerini çoktan vermiş bir şehir var. Sorunu Diyarbakır'la sınırlandırmak yanlış teşhis ve dolayısıyla yanlış tedaviye de götürür. Sorun sadece Diyarbakır'ın değil, tüm Türkiye'nindir. Sorunu sadece açlık sorunu olarak algılamamak gerekir. Önümüzdeki sorunlar yumağı aynı zamanda sosyoekonomik ve siyasal yönleri de olan bir sorundur.

Sorunun değil, çözümün bir parçası olmak istiyoruz diyorsanız... çözüme giden yolda, herkesin kendine şu soruyu sormakla işe başlamasını öneriyorum: "Aç kalsam ne yapardım?"

İşte bizi çözüme götürecek merdivendeki ilk basamak.

Sahi, aç kalsam, ben ne yapardım?..

Ekmek de yiyebilsinler

BM Gıda ve Tarım Örgütü, pek çok ülkede sayıları 800 milyonu bulan aç insanlara biraz olsun gıda güvencesi sağlayabilmek için "Herkes İçin Ekmek" kampanyası başlatıyor

ANKARA - BM Gıda ve Tarım Örgütü (FAO), geçen yıl kasım ayında yapılan Dünya G[illegible] denle kampanyanın "herkes için gıda" sloganı yerine "Herkes İçin Ekmek" sloganı [illegible]ini belyılında yarıya indirilmesi hedefleniyor.

FAO, bu amaçları çerçevesinde, öncelikle "Telegıda" [illegible]esini türel, doğal zenginliklerini tanıtacak. Ayrıca, ülke içinde ve dışında yaptıkları açlığı önlem[illegible]almalarını dünya-

Telegıda Projesi'nden daha kapsamlı etkinlikleri içeren "Herkes İçin Ekmek" projesi çerçevesinde, kaynak

Akşamsefası

Tiryaki'de Yalnızca Enginar Yok

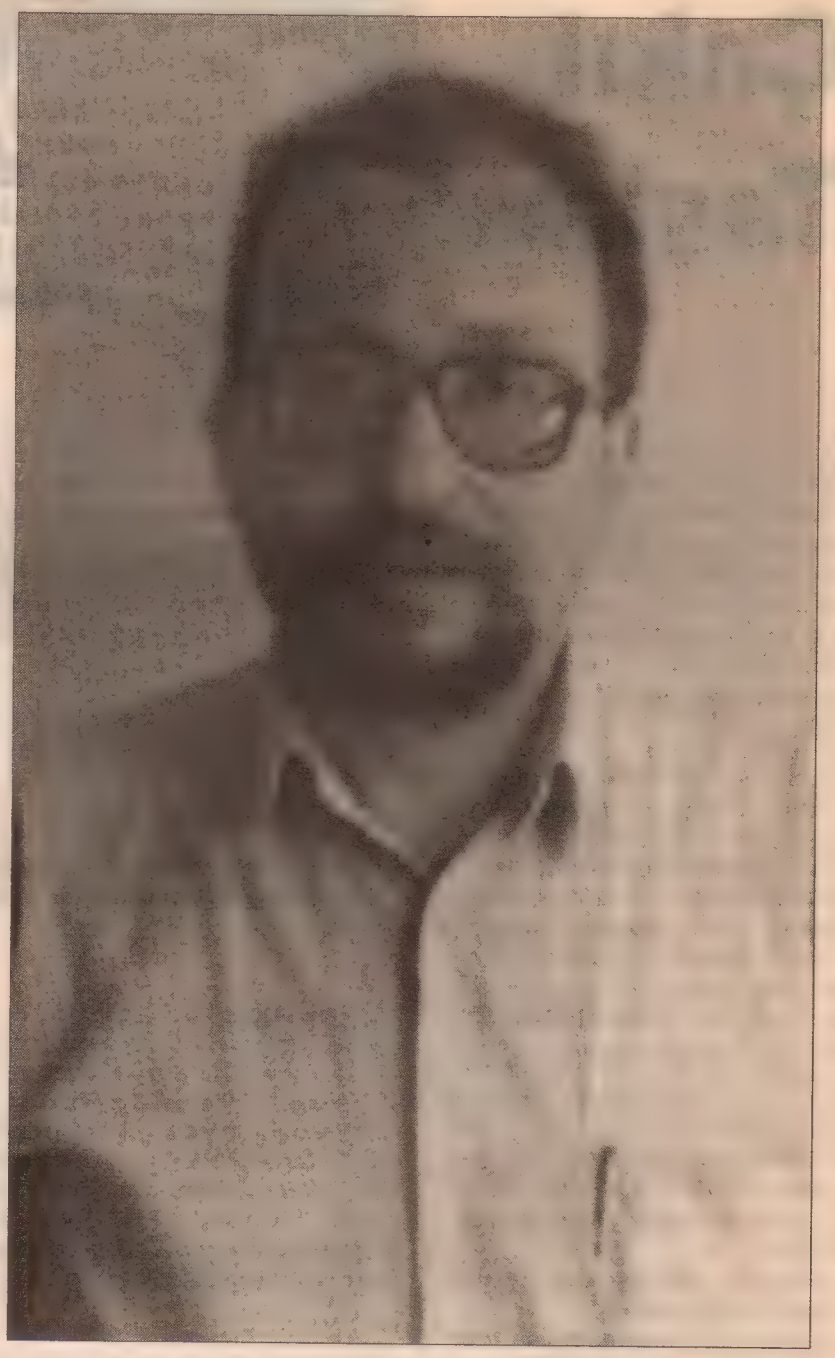

HACER YILDIRIM

Tiryaki Dergisi Genel Yayın Yönetmeni Moşe Grosman ile üç yıldır güç koşullarda çıkardıkları Tiryaki dergisini konuştuk.

Tiryaki Dergisi'ni ne zaman çıkarmaya başladınız?

Tiryaki 1994 yılında aylık olarak yayına başladı. Biz gazeteciliğe ilk defa burada başlamadık.

Bütün yazarlarımız deneyimli yazarlar. Ben 30 yıllık bir gazeteciyim.1967 yılında Şalom Gazetesi'nde gazeteciliğe başladım. Benim hocam Avram Leon'dur. Kendisi Cumhuriyet Gazetesi'nde çalışan bir gazeteciydi. Şalom'da Avram Leon hocamla birlikte çalıştık. Biz gazeteciliği kendisinden öğrendik. Şalom'da 17 yıl köşe yazarlığı yaptım. Şimdilerde Tiryaki Dergisi'nin Genel Yayın Yönetmenliğini yapıyorum.

Peki, neden Tiryaki?

İyi güzel bir dergi çıkarmayı amaçladık. Herhalde okurlarımız tiryaki olacak dergimize dedik. İstedik ki okurlarımız derginin tiryakisi olsun. Onun için Tiryaki koyduk adını. Dergi kültür-edebiyat ve araştırma ağırlıklı.

Dergiyi çıkarmaktaki amacınız Yahudi kültürünü anlatmak için mi?

Biz yayımlanmış tarih kitaplarını beğenmiyoruz. Hepsi güzel güzel süslemelerle yazılmış.Ve bazı amaçlara göre yazılmış kitaplar. Örneğin ben lisede okuduğum Emin Oktay imzalı tarih kitabında bir tek Yahudi'ye rastlamadım. Halbuki Osmanlı döneminde birçok olay var Yahudilerle ilgili, büyük saraylarda görev almışlar. Padişahların doktoru olmuşlar, maaliyede çalışmışlar bir sürü görev yapmışlar. Bazı padişahların anneleri de Yahudi'dir. Bir tek Yahudi'ye rastladım bir tarih kitabında orada da bir tek satır vardı "Enginarı Türkiye'ye Yahudiler getirdi " diye. Yahudiler hakkında yazmış oldukları bilgiler bu kadar. Bizim tarihçilerimiz yok mu, var. Dünyaca ünlü tarihçiler. Salomon Rozenes, Avram Galende, Moşe Franco. Yazmış oldukları kitaplar bugün okunmayan dillerde ve mevcutta olmadığı için hiç kimse bizimle ilgili bilgiye ulaşamıyor. Halbuki çok tarihçi var. İşte biz bunu yapıyoruz. Bulduklarımızı araştırmalarımızı bugünkü bilinen dillere çevirerek kaybolmaktan kurtarmaya çalışıyoruz. Bir boşluğu doldurmaya çalışıyoruz. Bizden bahsetttikleri zaman sanki misafir gibi bahsediyorlar. Halbuki Yahudiler Türkiye'de 700 yıldır yaşıyor. Osmanlı Bursa'ya geldiği zaman Yahudi cemaati vardı. Fatih İstanbul'a geldiği zaman Yahudiler şehrin kuşatılmasında ona yardımcı oldular. Fatih'e şehrin planlarını gönderdiler. Bununla ilgili Fatih'in bir fermanı var, teşekkür ediyor.

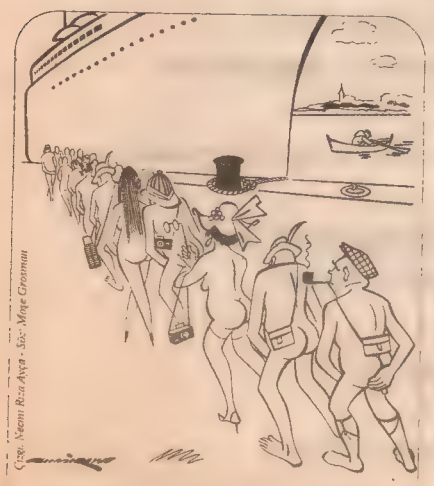

Çizg: Naomi Reza Ayça • Söz: Moşe Grosman

Veliler bu yaz çocuklarını Musevi Lisesi'ne yazdırdıktan sonra mayo giymeye gittiler.

Biz halis mulis bu toprağın insanıyız. Başka bir yerde yaşamamızda mümkün değil. Balık nasıl karada yaşayamazsa biz de başka bir yerde yaşayamayız. Ben İstanbullu'yum. Yahudiler dünyanın her yerinde hor görülmüşler ve kötü muamelelerle karşılamışlardır. Almanya'da 6 milyon Yahudi yokedildi. Türkiye'de böyle bir olay yok. Hiç kimse Yahudi diye hiçbir dönemde öldürülmedi. Ancak şöyle bir şey var. Almanya'da Yahudi aleyhtarlığının yoğun olduğu bir dönemde Türkiye'de de etkilerini gösterdi. Trakya'da oturan Yahudi'ler İstanbul'a sürüldüler; 6-7 Eylül olayları var. Böyle olaylar olmuşsada Türkiye'nin çok iyi bir puanı var. Osmanlı ve Türkiye'de hiçbir Yahudi; Yahudi olduğu için öldürülmedi. Bu çok önemli, bütün dünyada; Almanya'da, Romanya'da, Çekoslavakya'da Yahudiler sırf Yahudi oldukları için katledildi. Hiç kimseye hiçbir zarar vermedikleri halde. Oysa Türkiye'de böyle bir şey olmadı.

Dergiyi çıkartmaktaki amacımız, kaybolmaya yüz tutmuş kültürümüzü su yüzünde tutabilmek. Tek amaç budur. Ben çocuklarıma ve torunlarıma bu kültürü bırakmak istiyorum. Ben elimdekileri muhafaza etmezsem bizden sonrakilere hiçbir şey kalmayacak. Bu yüzden ben elimde olan belgeleri yayınlıyorum. Cemaatimiz içinde belge konusunde en zengin arşiv bizde var. Bu dergi sadece bizim cemaatimize özel bir dergi olmaktan çıkmış değildir. Avrupa'da, Amerika, İsrail ve Türkiye'de abonelerimiz var. Bazı bilim adamlarımız da yazıyorlar yazmaya da devam edecekler.

Kaç Yahudi yaşıyor Türkiye'de?

Türkiye'de şu anda 25 bin Yahudi var. Bu yüzyılın başında 400 bin Yahudi vardı. Fakat biraz önce bahsettiğim olaylar nedeniyle bu kadar Yahudi kaldı.

Dergide iki dil kullanıyorsunuz...

İki dilde yayın yapmamızın nedeni şudur.. Bizim tarihimiz İspanyolca dilinde daha çok yazılmış. Burdaki Yahudilerin yüzde 97'si 500 yıl önce İspanya'dan geldiler. Ve İspanyolcayı halen kullanıyorlar. Ve o lisanda çok eser yazılmış. Ama bu bizim lisanımız değildir. Yahudilerin lisanı yaşadıkları ülkelerin lisanıdır. Anadilimiz bizim Türkçedir. Türkçe konuşuruz.

Şalom'dan ayrılıp böyle bir dergiyi çıkarmaya niçin ihtiyaç duydunuz?

• Şalom Gazetesi Avram Leon hocamın ölümünden sonra eski kalitesinden çok şey kaybetti. Bugünkü Şalom onun dönemindeki gazete hüviyetinde değil. Gazete bugün cemaatin sesi, bülteni durumundadır. Cemaat yönetimi toplumuna ne söyletmek istiyorsa Şalom Gazetesi onu yayınlıyor. Tenkit yoktur, herhangi bir eleştiri yoktur. Herşey güzel, toz pembedir, cennette yaşıyorlar. İşte Tiryaki bunu farkediyor. Cemaatimiz için konuşuyorum herşeyin cennet olmadığını yazıyoruz. Bizim Şalom'dan farkımız budur. Şalom'un çok temiz bir mazisi vardır. Ancak 1983'ten sonra bir gazete niteliğinde değildir.

Kitaplarınızdan söz eder misiniz?

Üç kitabım var. Bir tanesi 1973 yılında Yalnız Adam adlı bir öykü kitabı, diğeri Kısır Leke adlı uzun öykü kitabım bir diğeri de bin sayfalık araştırma kitabı. Doktor Markos Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Geçişte Türk Yahudileri'nden Görünümler. Ben aynı zamanda 1995 yılında İtalya'da ödül aldım. Avrupa Akademisi diye bir akademi var. Her yıl yarışmalar düzenlenir. 1995 yılında Avrupa Yıldızları Büyük Akdeniz Gazetecilik Ödülü'nü aldım. Çok mutlu oldum. Bu ödülü şimdiye kadar dört Türk almış ben de beşinci oldum. Gazeteleri dolaşıp bunu ilan etmedim ama kendi gazetemizde yazdık. Bu konuda çok gururluyum

Tiryaki Dergisi'ni merak edenler için Tel: 245 24 79 - 245 59 46

Çakıl Taşları

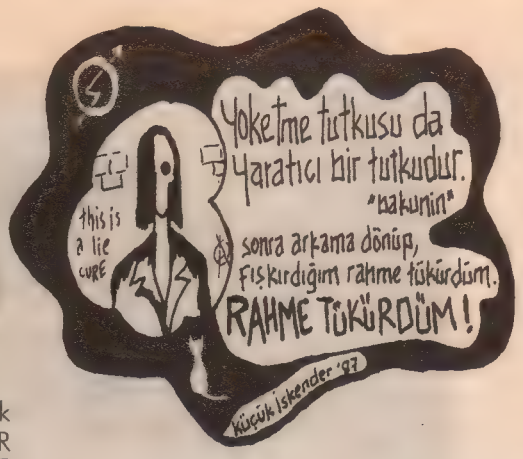

küçük
İSKENDER

1.
Terkedilmekle başlıyor insanın kendi kendine osurması. Hayatın pis koktuğunu işte o lay lay lom anında anlıyorsun. Bir ter basıyor ki şehr-i bedenini, cesaret nedir / uygarca hakaret nedir / esrar nedir / işte o zaman ağlıyorsun. Ulan, diyorsun, ben insanı sevdim, toprağı sevdim, gökyüzüne bir yamuk yapmadım, bir ters hareketim yoktur şu güne kadar umuda ve sanata! Peki nedendir tansiyonumun ayaklar altına alınması durumu? Çapraz ateşte nereye kadar taşıyabilirim kendi kucağımda kendi etimi?! Şu meşhur 'KENDİ' kelimesi fazla mı bencillik kargosu?! Zart, iniyorsun bir deniz kenarına; biraz şiir atmosferi filan, biraz ucuz şarap, üstüne azıcık melankoli pilaki, varsa cacıktan gözyaşları ve H, polis dediğin copoğlanı tiradları, ONU DÜŞÜNÜYORSUN! Onun bok kokulu g.tü sana zambak tarlalarını hatırlatıyor. Eve dönerken köşedeki piyangocudan bir miktar nasihat, yarım kilo da soyut y.rrak alıyorsun! Kapıcı kapıyı aralarken:
– Abi, diyor, dün geceden bu geceye elementlerin değişmiş!
– Mevzu değil koçum, diye atılıyorsun, bizde element değişikliği raconun gereği!
– Öp'iim abi, diyor kapıcı olmayı telaşlanmak bakanı sanan beyefendi.
– Hayır, dudak ve tükürük israfından kaçınmayı savunmak şart bu zamanda, bu memlekette, bu koşullarda, diye diretiyorsun.
Kapıcı her şeye rağmen öpüyor seni zorla. Bir kese kâğıdı dolusu homurtuyla, ananın malum organının merdivenlerine yöneliyorsun.
Saat, acayip depressif. Hava, nerden baksan bariz ofsayt! Yani artık, bir kez daha dürtülsen, yırtılacaksın kesin, en dekolte his mevkilerinden.

2.
cevapsız bıraktım seni, özür dilerim.
hiç, soru gibi gelmedi bana çünkü sevgin.

3.
Alpp! Dağlarsın. Avrupa'da kendi doruğunu avcuna almış ovuşturan, kendi doruğuyla otuz bir çeken tek dağlarsın! Milka, hikâye! Sen kendi nehrinde yıkanırken eriyen tek sütlü çikolatasın! Anneler bilmez lezzetini! Sen, yalnızca benim damağımda dağılırken TAD'sın! Alpp! Dağlarsın. Dağlarında bizim çocuklar, tatil değil, beni sana katil yapsın!

4.
Boşuna beklemişsin. Gelemezdim. Ayaklarımı kuş çaldı.
Boşuna sevdalanmışsın. Sevemezdim. Kalbim rulet çarkı.
Boşuna dövünmüşsün. Kabullenemezdim. Mezarım çift kişilik değil sevgilim!

5.
Beni bir fıkra sanma sakın. Gülemezsin yüzüme.
Beni bir şiir sanma sakın. Kafiye taşımaktan hoşlanmam.
Beni bir şarkı sanma sakın. Adımı fısıldarken kaktüs batar ağzına.
Beni bir ülke sanma sakın. Sınırlarımdaki askerler işsizlikten orospu oldu!
Beni bir öküz sanma sakın. Çünkü sen o kadar hülyalı bir tren değilsin!

6.
Boş zamanlarında insan aşağılama kurslarına katılan bir cerahat olmuşuz. Küçümsemelere doğru akıyoruz. 'Allahallah' seslerine, mamafih, bitkilerin üreme organlarından yükselen naif bir takım kokular ve Osmanlı Tarihi'nin zarif, yımırta gibi oğlanları da sirayet de bulunmuş. Kalem müdürleri eğilip almışlar, doğrulup almışlar, dakkada bir değişmiş muazzam geçmişin cırtlak çizgileri harita üzeri. Bi' güneye kaykılmış toprak bütünlüğü, bi' batıya kaykılmış! Sarhoş bir zat-ı muhteremin oynak g.tü gibi, dünyaya çarpa çarpa çökmüşüz, oturmuşuz oturacağımız yere! Yine de üç yanı alkolle çevrili bir bektaşi sanın kendinizi! Şu meşhur 'KENDİ' kelimesi, fazla mı bencillik kargosu?! HAYIR! Kendi demek, kendini büyük bir şans numarası önünde yalnızca amorti ilan edebilmektir. O numara da sıfırdır. Sıfırın içinden atlayan, arka bahçeye düşer. Oksijende boğulur. Ters tarih profesörü, ahlâkının içinde zamparalığına alet olur. Dışınnnn! Silah, kasıklarıma yaptırdığım, itinalı, matrakuka dövmesidir. Dövmeye yönelik ruhum, islamiyetin şirketleştiği o şirrrret şehvettedir!

7.
Tarihe en büyük savaş diye geçsin
g.tümüzle devirdiğimiz dağ gibi aşklar

8.
Komik bir durum: Geçen yıl (1996) itibariyle;
Elazığ'da Hozat Garajı civarında bulunan bir pavyon:
Kristal Pavyon. Pistte, ışıklı tabelada şöyle yazıyormuş:
'Dans Mecburi Değildir'
Benim sevgili nahoş okurlarım! Size ilgi duyuyorum!

karaltı

bak! gece geliyor! sakın üstüne basma!
bronz boynuzlarımda kedi tiryakileri!

terkedildiğim kentte benim de bir küfür bütçem var!
sonuna kadar yabancıyım suratımdaki çukura!

yatağımdaki boy aynası, bu otelin bütün gölgesi
dışardaki adamın çocukluk çetelesi!

geri dönmeden önce bir mektup yazıp postalamalı!
zarfın içine kulaklar, gözler ve sözde aşklar da koymalı!

ben buralara sevmek için gelmiştim
vuruldum kalbimin oturumunda ayağımın tozuyla!

sevgili belirsiz!
bir tıkırtı olur suda büyüyen ur

bak! gün gelir, fedakâr bıçakla bir masal kesersin
ortadan ikiye bölünür ruhundaki tuhaf karaltı

kasıklarında, sahibinin imzası:
simsiyah bir altı yüz altmış altı!

TURGAY
FİŞEKÇİ

SEVGİ BAĞLARI

Anne sevgisinden öteydi
Anneannemin dayıma bağlılığı

Mobilya ustasıydı dayım
İyi kazanan, iyi harcayan.
Yirmialtısında evlendi, otuzaltısında öldü.
Tiyatro seyretmek, müzikli eğlencelere katılmak için
On yıl boyunca hafta sonları uçakla
Balıkesir'den İstanbul'a geldi
Selahattin Pınar'la ahbaplık etti
Adı annesinin adı olan bir sevgili buldu
- Fehime'yle görülmüş Erdek'te
Belki de Genç Oyuncular'ı seyrederken.-
Anneannem gözleri dolu
Yarim İstanbul'u mesken mi tuttun
Gördün güzelleri beni unuttun'u
söylerdi ardından.

erken ölümünün ardından tereke açıldı
Bir hayli borcu çıktı dayımın
Adları hâlâ hatırımdadır alacaklı kumaş tüccarlarının
Taki, Arto, İlhami

En iyisi herkesin "reddi miras" etmesiydi
Yengem, annem yargıca red dediler.
Sıra anneanneme geldi, yüzü al al ayağa kalktı,
"Oğlumdur, kabul ediyorum Hakim Bey," dedi, oturdu.

Dayımın bütün kalıtı, yani kendi eliyle yaptığı ev eşyaları
bizim eve taşındı.
Anneannemin tek geliri olan üç aylığına haciz kondu.
Ölene dek –oniki yıl– oğlunun borçlarını ödedi.

Hâlâ üzerinde otururum yazı yazarken
Dayımın yaptığı sandalyenin
Annemin çamaşırları onun şifonyerinde durur
Bir divanı var ağabeyimde.
Bir de fotoğrafı olacak, kimbilir nerde!

İsim, Şehir, Hayvan, Bitki

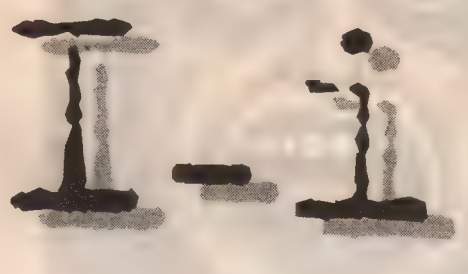

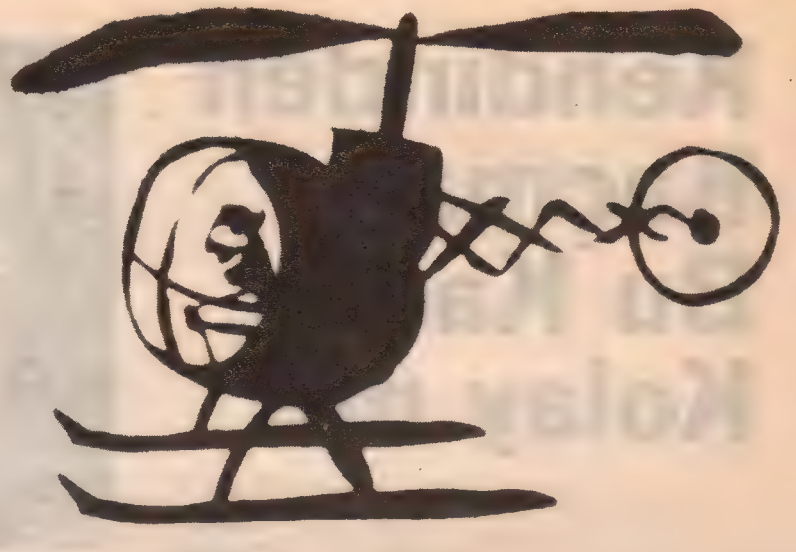

GANİ MÜJDE

İsim :
İsmet Çelik

Eczacılıktan geldiği için olsa gerek komiğin, komik yazmanın ilk kimyasını ondan öğrendik.
Türk sinemasının bu kadar komik olduğunu da...
Beyaz saçları ve beyaz gülüşü ile karşılardı bizi odasında.
Ucuna mutlaka plastik filtre takılmış sigarasını tüttürerek futbolculuk ve eczacılık günlerine ait anılar anlatır, demokrat bir insan olmasına rağmen, o zaman pek keskin olan bizleri "Oğlum siz istediğiniz kadar kıçınızı yırtın, bu halk sosyalizmi de kendine benzetir" diyerek sinirlendirirdi.
Biz sosyalizmi göremedik.
O bizlerin sosyalizmi göremediğimizi göremedi.
Bir bayram sabahı, Gırgır'da çalışırken yüksek tansiyon onu aramızdan alıp yükseklere bir yere götürdü.
Geride yüzlerce Gırgır cildine yayılmış yazı, öykü, karikatür bırakarak gitti İsmet Abi.

Şehir :
İstanbul

Ne Paris kadar görgülü, ne Londra kadar asil, ne Roma kadar kültürlü, ne Newyork gibi zengin...
Ama hepsinden güzel, ucuz parfüm kokulu orospu...
Her köprüden geçişte büyüsü alır götürür beni.
Varoşlarını, çatısında otomobil lastiği bulunan evlerini, yoksul mahallelerindeki karı-kız kavgalarını, kirli nefesini, boklu derelerini unutur, sadece görmek istediğimi görürüm ona bakınca.
Kollarıma alır öper, koklarım viraneyi,
Ne Haliç'i görür gözlerim, ne Tophane'yi...

Hayvan :
İnsan

İnsan'a hayvan demek, insana mı yoksa hayvana mı hakaret bilmiyorum.
Zaten hayvan sözcüğü de bir garip.
Birine "hayvan" deyince kavga çıkıyor ama "aslansın" deyince kimse kimseye ilişmiyor nedense.
Oysa hayvanlarla bizi aynı içgüdüler yönlendiriyor.
Hayvan gibi yiyoruz.
Hayvan gibi ürüyoruz.
Ve yaşamak için öldürüyoruz insan gibi...
Sonra da kızınca birbirimize ne olduğumuzu haykırıyoruz:
"Hayvansın sen!"

Bitki :
Ispanak

Ispanağı Temel Reis sayesinde sevdim.
Safinaz'ı da Temel Reis sayesinde.
Temel Reis ıspanağı yiyip yumruklarını sağa sola savururken buzdolabını kurcalayıp ıspanak aradım.
Uzun yıllar sonra ıspanak'la askerde karşılaştım.
Metal tabaklarda kaşığımızı ıspanak üzerinde gezdirdiğimizde çıtır çıtır kum seslerini duyardık sonra dooğru kantine, bisküvi almaya...
Eğer kumlarından arınmamış ıspanaklar yemeseydim bu sevgi ömür boyu da sürebilirdi ama bitti nedense...
Ispanak yoluna, ben yoluma.

Eşya :
İğne

"Şimdi iğneciyi çağırırız" diye büyütüldüğümüzden olsa gerek korkarım iğneden.
Aslında dikiş iğnesinin faydasını bilirim.
Güzel bir kadın tarafından dikilen düğmenin ipinin ısırılarak kesilmesinin estetiği gözlerimi kamaştırır.
Haritalarda uçtuğum noktaları işaretlerim onunla.
Ama gene de toplu iğnesinin toplu tarafından tutarken bile dikkatli davranırım.
Ve de mümkün olduğunca az doktora giderim iğne korkumdan.
O kumaşı kumaşa, eti ete, deriyi deriye diker durur.
Ben ağzıma toplu iğne doldurup prova yapan terzilere şaşar kalırım.
Ve iğneyi kendime, çuvaldızı da yine kendime batırırım.

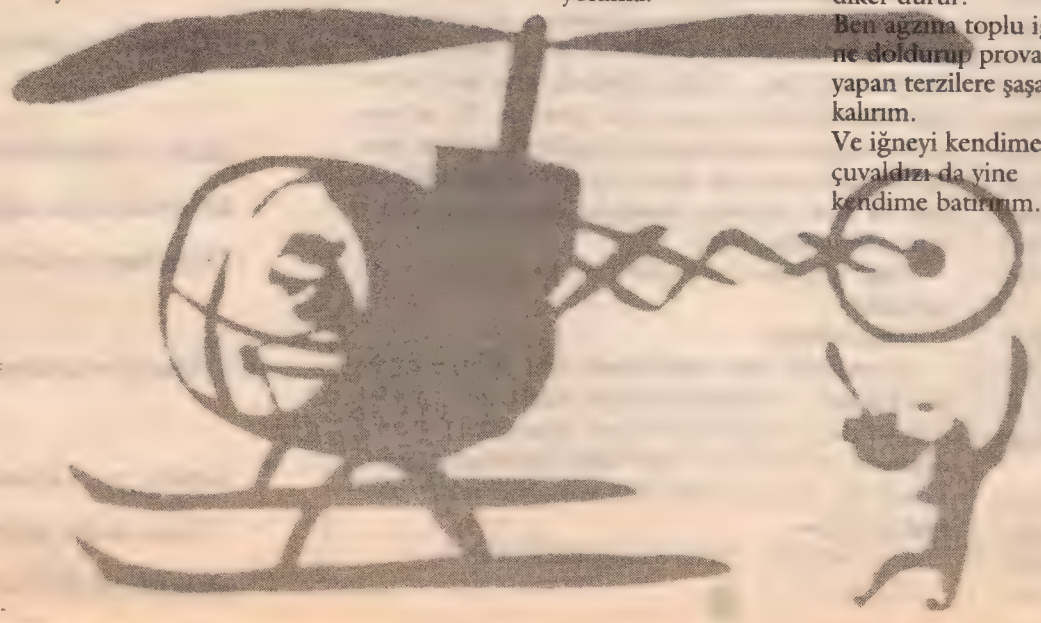

Artist :
Ingrid Bergman

Bir zamanlar yatağımın başucunda durardu resmi.
Casablanka afişinde bir eliyle şapkasını tutar, bir eliyle Humprey abiye sarılır, gözleri ile de beni odada arar dururdu.
Onu televizyonda eski filmlerle ilgili bir program sırasında görmüş, şimdi çoluk çocuğa karışmış, muhtemelen tombullaşmış bir sevgilime benzetmiştim.
O kız ise kimlere benzetildiğinden habersiz Murat 124'ü olan biri için terketmişti beni.
Oysa Ingrid hiç yanlış yapmadı bana.
Humprey abimin kolları arasından mahsun mahsun bakarken bile şöyle derdi: "Evet, belki şimdi onun kollarındayım ama aslında seni seviyorum. Casablanka'ya gel. Ben Maykıls'ın yerindeyim. Gelirsen mutlaka piyanistin yanına git ve "Play it again, Sam" de...
"Hey Sam... Play it again!"

Not :

İ ve I üzerine söylenecek ne kadar çok şey var aslında.
Bir kere büyük "İ" öz be öz Türk. Şahsenem gibi bişey yani.
Sadece bizde var.
Gâvurlar, küçüklerin üstüne nokta koyup "i"yi kullanıyorlar ama tembel oldukları için büyükleri sadece "I" deyip geçiştiriyorlar.
Küçük harfle yazarken Maria, Büyük harfle yazarken MARIA...
Oldu mu şimdi güzelim?.. Biz size INGILTERE desek yakışır mı?
Alt tarafı bir nokta için nedir bu bölücülük.
Ben yurt dışında göğsümü gere gere "İ"si noktalı GANİ MÜJDE yazamadıktan sonra insanoğlu aya maymun göndermiş, kaç yazar?!..

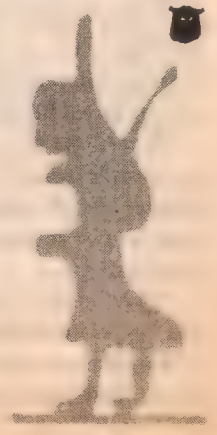

Kendinden Kaçmak Bu Kadar Kolay mı?

CÜNEYT ÖZDEMİR

Yayını terk etmiş bilinmez hedeflere yolalan oklar gibiyiz. Hızımız her geçen gün biraz daha azalıyor. Ve nereden estiği bilinmeyen her yeni rüzgâr, bizleri yeni hedeflere savuruyor. Çocukluktan ergenliğe geçiş sırasında, içimizde patlayan volkan ateşleri gençlik yıllarının sonuna tırmanırken soğumaya başlıyor. Yüzümüzdeki sivilceler azalırken, ayaklarımız donmuş gençlik ateşlerinin içinde kayboluyor... İçinizdeki çocuk büyüdükçe, yüreğiniz ağırlaşıyor...

Ne çocukça hayretler, ne eski günlerden kalan anılar, ne gündoğumları, ne de ay altı serin temmuz akşamları... Anlıyorsunuz ki hayat eskisi kadar basit devam etmiyor, etmeyecek de artık... Yeni heyecanlara yer yok. Sarsıla sarsıla ağlamak yok. Şöyle ağız dolusu bir kahkaha yok...Zaman hezeyanlara, coşkulara gem vurma zamanı. Adımlarınızı atarken bastığınız yerleri, güvendiğiniz dostları, seçtiğiniz sevgilileri daha bir dikkatli seçme zamanı... "Mantık"la (henüz tanışmadıysanız eğer) tanışma zamanı... Yıllardır korumaya uğraştığınız içinizdeki çocuğu, kendi ellerinizle büyüklerin dünyasına evlatlık verme zamanı... Ne o eski günlere dönebilirsiniz artık, ne de önünüzde duran "büyüklerin dünyasına" teslim ettiğiniz, içinizdeki küçük çocuğa son bir kez sarılabilirsiniz. Zaman kaçma zamanı... İnsanın kendinden rahatsız olduğu anları...

Evlatlık verilen küçük bir çocuğun akan gözyaşlarından kaçmak, sizden uzaklaşırken ağırlaşan yüreklerden kurtulmak kolay değildir. oysa...

"Kendinizden kaçmak bu kadar kolay mı?"

Ara sıra bir haber bülteninde "azzzz sonraaaa" anonslarının arasında ya da bir gazetenin üçüncü sayfa sütunlarında, yan yana gelmiş iki sözcük beni kendine çekiyor. Zaman kaçaklarının peşinde sürüklüyor. Hani yılanlardan korkanlar yılanlara bakmaktan garip bir zevk alırmış ya, onlar ile aramda öyle garip bir çekim oluşuyor... İki ingilizce sözcük yan yana geliyor ve damarlarına ölüme yolaçacak kadar çok uyuşturucu zekreden insanların sonunu açıklıyor. Muhtemelen çoğu kendi isteğiyle ölen bu insanların ölümüne "over-dose" deniliyor. Biliyor musunuz, hemen hemen bütün "over-dose" kurbanlarını "genç" insanlar oluşturuyor. İş'ten, evden, aileden, sevgiliden, abladan, politikadan, ansızın gelen yazdan, erken doğan bir aydan, dj'lerin yalanlarından, vj'lerin bizi anlıyormuş hallerinden, bayram sabahlarının serinliğinden, ya da koskoca bir aşktan umudunu kesmiş, ağır yüreklerinin altında ezilmiş, ölümü seçmiş genç insanlar, hayattan kaçıyorlar...

Over-dose bir yaşam yerine, ağır bir yüreği sabırla taşımak yerine, içlerinde küçük bir çocuğu büyütmek yerine, yaşam savaşında "gazilik" ünvanı ile yetinmeyip hayat savaşını "şehit"lik mertebesinde noktalıyorlar...

"Over-dose" duyarsızlıkları, taşlaşmış yürekleri, ölü çocuk ceninlerini içlerinde taşıyanları, bizi yıllarca kandırmayı başaranları, kendini en yakın arkadaşlarına fütursuzca sunmaktan çekinmeyen eski kadınlarını, âdilikleri, bayağılıkları ve kirletilmiş anıları saklayan o nârin, o kırılgan yürekleri bizlere emanet edip kaçıyorlar... Hayat'tan değil, ağır bir yüreği taşıyamayan kendilerinden kaçıyorlar oysa...

"Hayattan kaçmak bu kadar kolay mı?"

Bizi eskiten insanlara, içimizdeki çocuğu yaralamaktan zevk alanlara, kandıranlara, ağlatanlara ve adına "büyümek" denilen o yabancı, garip, hırsız duyguları yaşatan özel zaman hırsızlarına bu kadar kolay mı teslim olmalı?

İçindeki küçük bir çocuğun büyümesini biraz hayret, biraz da korku ile seyreden ve adına "işte hayat bu" denilen gerçekliğe alışmaya çalışan insanlar, hatta diyelim "alışamayanlar" yalnızca onlar mı? Alışamayan insanların sonu böyle mi olmalı? İçimizdeki küçük kahramanlar başkalarına mı bırakılmalı?

Bu yürek ağır geliyor olabilir, bana, sana ya da başkalarına... Hayat da ağır gelebilir. Zaman da...

Bir akşamüstü, bir yorgunluk çökebilir omuzlarımıza. Ya da nasırlaşan yürekleriniz ağır gelebilir bazılarınıza. Ve şöyle alıp başınızı çekip gitmek isteyebilirsiniz. Kaçmak, kurtulmak, yeni bir şehirde, yeni bir ülkede yeni bir hayatın en güzel düşlerini kurabilirsiniz. Hatta "over-dose" ölümleri bile kafanızdan geçirebilirsiniz. Ama boşuna... Yaralı yüreklerin ağırlığı çökecekse, dönüp arkanıza, acılara ya da anılara bakacaksanız yarı yolda bırakmayın, kaçmayın boşuna. Zaman harcamayın, kendinizi kandırmayın.

Ölüm bir çare olsaydı örneğin, bu kadar insan bu ağır yüreklerle yaşamaya çalışmazdı...

Yeni bir ülke de yok ama, kaçamazsınız. Ya da yeni bir yürek de yok, eskisini atıp yerine yenisini koyamazsınız. Hem zaten biliyor musunuz, dünyanın öbür ucu ile sizin yaşadığınız yer arasında da pek bir fark da kalmadı... Gideceğiniz ülkeler de "yeni" değil "aynı" bekliyor düşlerinizi... Ne kadar uzağa giderseniz gidin, hangi ideolojiyi seçerseniz seçin, komünist sistemin ya da kapitalist sistemin sunduğu "prototip" yaşam biçimleri dikilecek karşınıza. Aynı markalar, aynı mekânlar ve tek bir tezgâhtan çıkmış gibi yaşayan aynı insanlar... Farklı yazılıp telaffuzu biraz zor da olsa aynı kolayı içiyorlar, aynı müziği dinliyorlar, aynı konuları konuşuyorlar. Aşkın ve ihanetin dili dünyanın dört bir yanında aynı... Farklı kıtalarda olsa da dost ve düşman olabiliyor aynı anda insanlar. Ve adrese teslim ulaşıyor yüreklerinize, kaçılmak istenen anılar... Uykularınız da pusu kuruyorlar ve arkanızdan bir anda saplanan hançerler gibi yürek yaralarını kanatıyorlar. oysa;

"Ağır yüreklerden kaçmak bu kadar kolay mı?" dersiniz?..

Değil elbette...

Kilometreler eski mektupların satır aralarında geride kalıyor... "o küçük çocuğun yüzü" ağır yüreklerimizin derin dondurucularında siluetleri ile öylece duruyor. "Over-dose" bir hayat var kaçılamayan. Kendinden kaçışın mümkünü yok, "herhalde" alışmak gerekiyor.

İşte yaşam bu... Buna da büyümek deniyor.

"Kaçış yok!.."

CEVAT ÇAPAN

Simya

Yan yana gelince sözcükler,
kendi anlamlarından soyunup
bir yağmur tanesi gibi
yuvarlanıveriyorlar
kavruk otlarına sessizliğin
ya da parlıyorlar

bir gözyaşı gibi
gencecik ayın
inceliğini yansıtan.

Uzaktan
kanlı naraları duyuluyor
dev tutkulu cücelerin
yan yana gelen
sözcüklerin arasından

RONİ MARGULİES

Seyrelme

"Kaç yıldır geliyorsunuz buraya?"

Bilmek istediğinden değil,
gevezelikten soruyordu.
Unutmuştur cevabımı anında.

"Yetmişlerin başından beri."

Yeni başlamış çalışmaya
Golden Hand berberinde
Avuç içi kadar bir dükkân.

"Yetmişlerin başından beri."

Makas tıkırtılarıyla bitirdi işini,
bir ayna tuttu başımın arkasına
"Seyrelmiş saçlarınız biraz" dedi.

"Yetmişlerin başından beri."

Sessizce geçti içimden:
"Bilsen daha neler seyreldi
yetmişlerin başından beri."

ANLA BENİ ÖYKÜLERİ

MET-ÜST/SENCER

GECE GÜNDÜZ BU DUVARA DAYANIR, ÖYLE DURUR... KAFASI İYİ DEĞİLSE TİR TİR TİTRER... YÜKÜNÜ ALMIŞSA DUVARIN DİBİNE KIVRILIR UYUR...

SEN YAPMAK İSTER MİSİN?

HAYIR... SEN YAP...

ÇOCUKLARDAN ÇOK KORKAR...

ÇOCUKLAR, AYIKKEN KARŞISINA GEÇİP BİBLO GİBİ ŞEYLER KIRDILAR MI RENGİ BEMBEYAZ OLUR .. KENDİNİ YERDEN YERE ATAR ...

OĞLUM... BU ÖLDÜ GALİBA...

ÖLMEDİ LAN... BİRAZDAN KENDİNE GELİR. BU HEP BÖLE...

ESKİDEN... DAHA BÖYLE OLMADAN ÖNCEKİ ESKİDEN YANİ...

AT ARABASIYLA YÜK VE EŞYA TAŞIRMIŞ...

OLAĞANÜSTÜ DÖNEMLERDE OLDUĞU GİBİ YİNE HER OKUL BAHÇESİ, HER DEVLET BİNASI ÖNÜ, HER MEYDAN BÜSTLERLE DONATILIYORMUŞ ...

İŞTE TAM O VAKİTLERDE BİR GÜN İLGİNÇ BİR İŞ TEKLİFİ ALMIŞ... BİR ADAM YAPTIĞI BÜSTLERİ CİVAR YERLERE GÖTÜRÜP DAĞITMAK İÇİN ONU TUTMUŞ... YOLDA AT ARABASININ ÖNÜNE KÖPEK ÇIKMIŞ, AT ÜRKMÜŞ VE ARABA DEVRİLMİŞ...

BÜSTLER DE YOLA DAĞILMIŞ... BİR DE BAKMIŞ Kİ BÜSTLERDEN BİRKAÇI KIRILMIŞ... İŞTE TAM DA O AN ŞİMDİKİ OLDUĞU BU HALE DÖNÜŞMÜŞ...

Can Dündar'ın Sesindeki Esmer Efkâr

MUHSİN KIZILKAYA

Can Dündar'ın sesi götürür beni ona. Onun sesinde görürüm...

O sesle ardına düşerim, o ses eşliğinde ararım onu...

Herşey, rutubetli bir arşivde yıllarca bekletilmiş, siyah beyaz, eski, çizik çizik, yara bere içinde bir filmin içinde olup biter. O yer, o siyah beyaz filmin geçtiği mekândır. Çoğu zaman sokaklar, geniş alanlar, kaldırım taşlarıyla döşeli caddeler... Mekân hiç değişmez. İlle de bir alan, ille de bir sokak veya meydan... Çevredeki dükkânların tabelaları, acemi ressamların elinden çıkmadır, yazılar özenli ama küflü bir hava taşır üzerinde. Sokaklar kesme taşlarla, yer yer eğri büğrü dizilmiş kaldırım taşlarıyla döşelidir. Alanlarda tek tük ağaçlar... Çimler gür yeşermemiş, otlar özensizce serpilmiştir ortalığa... Kaldırım kenarlarında eski model binek otoları vardır. İnsanlar tedirgindir, yüzlerde keder vardır, kafalar öne eğiktir. Koca koca panolar göremezsiniz oralarda, binaların ön cephelerini reklamcılar henüz keşfetmemişler. Kurusunlar diye balkonlara asılan çamaşırlar bayrak misali rüzgârda sallanır.

Herşey siyah beyaz, rutubetten harap olmuş bir filmin içinde olup biter.

Bir saniyede, bilemedin iki-üç saniyede.

Kısacık bir andır o...

Şöyle bir girer görüntüye ve kaybolur.

Esmer bir kızdır o... Saçları kısa kesilmiş (uzatsa örük yapabilir), burnu ince (hızma yakışır), gözleri kocaman (sürme çekmiş gibi kara), elmacık kemikleri çıkıktır. Bakışları keskin bir bıçak, kirpikleri ok misali uzun, teni esmerden de ötedir.

Kıcasık bir an görülür.

Ömrü saniyenin onda biri kadardır bazen, bazı kareler de ise daha uzun.

Elinde bir bayrak vardır bazen. Bazen koltuğunun altında okul kitapları... omuzunda çantası yok, ayağındaki ayakkabılarla spora gider gibidir...

Elinde bir pankart vardır bazen, ağzı açık haykırıyor...

Birisinin koluna girmiştir bazen, yüzünde binbir gülücük taşır.

Bakışları delicidir, başı dik, kendine güveniyor. Kazanacağına olan inancını çevresinde gördüğü nesnelere de anlatmak istiyor sanki.

Yürüyüşü alımlıdır "izinli" yürüyüşlerde....

"Korsan"da tazı gibidir, bazen çevik bir tavşan...(Onun için hızına kamera yetişmiyor.)

Şöyle bir geçer kameranın önünde; saniyenin onda biri bir zaman dilimi içinde yakalarım görüntüsünü. Alır beni oralara götürür. Filmin silik, çizik çizik kareleri üzerine o kadife ses düşer. Onun sesi, Can Dündar'ın... Can'ın, "devrim yaparsak herşey bu ses kadar kadifemsi olacak" fikrini ispatlarcasına sakin, yumuşak, dingin, huzur verici sesi bize yakın geçmişten bir şeyler anlatır. Bir tarihi kısacık cümlelere sığdırır. Kelimelerin tınısı alttan alta yakın geçmişten bir türkünün nağmelerine dönüşür. Anlatılan bizim hikâyemizdir. Hikâye ise bizim tarihimiz üzerine. Sesi duyar duymaz dalarım, artık kadrajda olmayan onun peşine düşerim. Can Dündar'ın sesi, "esmer efkârım"ın üstüne bir "dış ses" olarak düşer, o sesin rehberliğinde bir dedektif olur onun peşine düşerim. Kendi senaryomu yazarım artık. Yazdığım senaryodaki kahramanımı Can Dündar konuşur, ben ardına düşerim.

O "esmer efkâr"ın düğününe gittim yıllar önce (yoksa sonra mıydı?) Diyarbakır'da. Korkunun kenti tutsak aldığı, dehşetin göğe vurduğu, her an soğuk bir namlunun gelip ensene yapışacağı, onun için sokaklarda gezerken "ense" diye (o zaman çalıştığım gazetede öldürülen bütün muhabirler tek kurşunla ensesinden vuruluyordu) bir hikaye kurduğum bir gün gittim Sur Dibin'deki düğününe... Düğün olağan bir düğündü. Eğlenceliydi. Kadınlar zılgıt atıyor, erkekler "Delilo" oynuyordu. Düğünde söylenen türkü Diyarbakır'ı anlatıyordu: "Diyarbekır wê't kûrêda/ Roj hılat û tavê lêda". Gecenin bir vakti düğün bitti, herkes dağılmak üzereydi. Önünde hem oynayıp hem de yaz gecenin yıldızlarını seyrettiğimiz evin kapısına bir araba yanaştı. Gelinle damat çıktılar evden, gelinlik ve damatlıklarla. Herkesle vedalaştılar, arabaya binip gittiler. Şaşırmıştım. Nereye gidiyorlardı bunlar gecenin bu vaktinde? Gerdek odaları başka bir evde miydi?

Aldığım cevabı, bırakın daha önce duymuş olmak, hiçbir gerçeküstü kitapta bile okumamıştım o ana kadar:

"Dağa gittiler!"

Döndü mü, hâlâ yaşıyor mu, döne-cek mi, yaşayacak mı bilmiyorum. Ama belleğim beni yanıltmıyor biliyorum. Geçen gün yine gördüm onu. Can Dündar kısacık, saniyenin onda biri kadar olan görüntüsü üzerine konuşuyor, bizim hikâyemizi anlatıyordu. Evet onu gördüm. Herşey siyah beyaz, çizik yırtık, rutubetten haşat olmuş eski bir filmin içinde olup bitiyordu.

Can Dündar'ın sesinde "esmer bir efkâr" vardı!

Bir kitap,bir tavsiye: *Hani televizyona çıkıp şöyle elini kolunu hareket ettirerek hararetli hararetli konuşan, yüzüne bir hüzün çökünce koca şairlerden koca şiirler okuyan o koca adam var ya, o koca çocuk bazen, yani Savaş Ay, bir kitap daha yazmış, adına "Ay Hikâyeleri" demiş. Parantez Yayınları'ndan çıktı geçen ay... Şimdi işi iyice saza söze vurdu, gençliğine döndü, halkoyunları neyim de oynamaya başladı televizyonda eskisi gibi (çok yakışıyor), bir güzel bir güzel hikâyeler anlatmış ki ekrana getirdiği türküler kadar güzel...Zifiri karanlıklarda ay ışığına ihtiyaç duyan bütün gececileri, gündüz gözüyle yolunu şaşırmış gündüzcüleri sokaklarda dolaştırıyor gözünde kamera. O sokakları o koca adamla dolaşmak istiyorsanız okuyun, onu çocuk gibi sevindireceksiniz, çünkü gelirini Güneydoğu'daki gazetecilere bağışlamış.*

Açık ve Aleni Çalışıyoruz

MEHTAP KANDEMİR

Son günlerde çok konuşulan televizyonlarda her gün haberlerde irtica var tehlikesi için bir milletvekilinin söylediği kelime tartışma açtı: Pezevenkler lafı. Ben hayat kadını olduğum için bu kelime bana yabancı gelmedi ama halkımızın tepkisini çekti. Pezevenk, kadınları tuzağa düşürüp başkalarına satandır. O zaman sadece kadınları değil halkı kandırıp seçim zamanı vaatleriyle insanları tuzağa düşürüp oy alıp meclise gidip vaatlerini tutmayan da pezevenktir. Bu kelimeyi daha da başkaları için söyleyebiliriz. Eğer ben milletvekili olup kandırmasaydım bu laftan da alınmazdım. 55 senelik hayatımda her türlü insan tanıdım, bize onun için hayat kadını diyorlar. Biz fahişe değiliz. Açık alenen genelevlerde devletin izniyle çalışıyoruz. Vesikalı çalışıyoruz. Bir Belediye Başkanı davul zurna ile kurban kesiyorsa, biz devletin eli ile vücudumuzu etimizi satarak geçimimizi temin ediyoruz. O yönetim ki bizi davul zurnayla bataklığa attıktan sonra hiç ilgilenmeyen ama para için vergi rekortmeni Matild Manukyan'a plaket veren. Emekçi çalışan bizlerle hiçbir zaman ilgilenmeyen devlet, kurbanın ne için kesildiğini bilmesi lâzım orada çalışanlar zaten kurban, yazık boşuna hayvanın kanını akıtmasınlar. Hiç sevmediğim tasvip etmediğim Şevki Yılmaz'ın pezevenk lafını doğru buluyorum. O sayın Belediye Başkanı daha sonra hiç o kadınların sorunlarıyla ilgilendi mi ? Bizim İstanbul Belediye Başkanı benimle nasıl ilgilenip kandırdıysa. (medyanın önünde) Ben de Şevki Yılmaz gibi mi konuşayım!!! 30 senenin karşılığında beni asgari ücretten emekli eden devlet benim sırtımdan senelerce para almadı mı ?

Kendilerine gelince hep birlikte hareket eden meclis nasıl bütün siyasi ayrılıklarını unutup biraraya gelip maaşlarına ve kıyak emeklilik yasasını çıkartıyorlarsa bizim için de kıyak emeklilik çıkarsınlar. 20 milyon maaşla bizi kandırmasınlar güzel lâflarla, ninnilerle, şarkılarla, bizi uyutup aldatmasınlar, o zaman kandırıp tuzağa düşürenlere pezevenk deniliyorsa. Bunlara ne demeli soruyorum. Ben artık hiç kimseden korkmuyorum, dokunulmazlığı olan bu şahıslar ellerini vicdanlarına koyup düşünsünler. Satırlarıma son verirken polisimize hakaret eden bizim için de "fahişeler intihar eder" diyen Sevda Demirel hanım kendisine baksın. Biz hayat kadınıyız AÇIK VE ALENİ çalışıyoruz. Sizin gibileri meşhur yapan medya. Sizin gizli gizli çalıştığınızı bilir sık sıkta İNTİHAR haberleriniz çıkar televizyonda. Söylediği bu kelime için bizden özür dilemeli.

Seni Seviyorum Albert

CHARLES BUKOWSKI

Desen: Robert Crumb

Louis, Red Peacock'ın barında oturuyordu, akşamdan kalmaydı. Barmen içkisini verirken, "bu şehirde senin kadar kaçık bir tek insan tanıyorum," dedi Louis'ye. "Öyle mi?" dedi Louis," bak bu harika." "Ve şu anda burda," diye devam etti barmen. "Öyle mi?" dedi Louis. "Şurdaki mavi elbiseli, harikulade vücutlu kız. Ama kimse yanına gitmiyor, çünkü kaçık." "Öyle mi?" dedi Louis.

Louis içkisini alıp kızın yanındaki tabureye oturdu. "Merhaba," dedi. "Merhaba," dedi kız. Uzun süre yan yana oturdular, hiç konuşmadan. Myra (buydu adı) birden barın arkasına uzanıp bir şişe kaptı ve şişeyi başının üstüne kaldırıp barın arkasındaki aynaya fırlatacakmış gibi yaptı. Louis kolunu tutup, "Hayır, hayır, hayır, güzelim!" dedi. Barmen Myra'ya gitmesini önerdi ve gittiğinde Louis'de onunla çıktı.

Myra ve Louis üç şişe ucuz viski alıp Louis'in evine gitmek üzere otobüse bindiler. Delsey Arms Apartmanları. Myra ayakkabılarından birini (yüksek ökçeli) çıkarıp otobüs şoförünü ölümle tehdit etti. Louis bir koluyla kızı zaptederken diğeriyle üç şişe viskiyi tutuyordu. Otobüsten inip Louis'in evine doğru yürümeye başladılar.

Asansöre girdiler ve Myra düğmelere basmaya başladı. Asansör yukarı çıktı, aşağı indi, yukarı çıktı, durdu, bu süreç içinde Myra sürekli "Nerede oturuyorsun?" diye soruyordu. Ve Louis her seferinde "Dördüncü kat, dört numara," diye yanıtlıyordu.

Asansör inip çıkarken düğmelere basıp duruyordu Myra. "Bak, dedi sonunda, "yıllardır bu asansörün içindeyiz. Kusura bakma ama çişim geldi." "Peki," dedi Louis, "bir anlaşma yapalım. Düğmeleri bana teslim edersen işemeni sağlarım."

"Anlaştık," dedi kız, külotunu indirip çömeldi ve işemeye başladı. Halıda süzülüşünü izlerken "4" düğmesine bastı Louis. Vardılar. Myra kalkıp külotunu çekmişti, çıkmaya hazırdı.

Louis'nin dairesine girip şişeleri açmaya başladılar. Myra daha becerikliydi. 4-5 metre uzaklıkta karşı karşıya oturdular. Louis pencerenin yanındaki koltuğa, Myra kanepeye. Myra'nın elinde bir şişe, Louis'in elinde bir şişe vardı, başladılar.

15-20 dakika kadar içmişlerdi ki Myra yerde, kanepenin yanında duran boş şişeleri gördü. Şişeleri yerden kaldırmaya, gözlerini kısıp boş şişeleri Louis'nin kafasına fırlatmaya başladı. Hepsini ıskaladı. Birkaçı Louis'nin başının üstünden geçip açık pencereden dışarı uçmuşlardı. Birkaçı duvara çarpıp kırılmış, diğerleri duvardan yansıyıp, mucizevi bir şekilde kırılmamışlardı. Myra kırılmayanları toplayıp tekrar Louis'ye salladı. Çok geçmeden Myra'nın şişeleri bitti.

Louis iskemlesinden kalktı ve açık pencereden, pencerenin önündeki dama çıktı. Şişeleri topladı. Bir kucak dolusu olduklarında pencereden içeri girip boş şişeleri Myra'ya getirdi, ayaklarını önüne dizdi. Sonra oturdu, şişesini kaldırdı ve içti. Şişeler gelmeye başladı. Bir fırt daha çekti, sonra bir fırt daha ve gerisini hatırlamadı...

Sabah önce Myra uyandı, yataktan kalktı, kahveyi koydu ve Louis'ye kafe royal getirdi. "Hadi," dedi ona, "arkadaşım Albert ile tanışmanı istiyorum. Çok özel biridir."

Louis kafe royali içti, sonra sevişiler. İyiydi. Louis'in bir gözü morarmıştı. Yataktan çıkıp giyindi. "Tamam," dedi, "gidelim."

Asansörle aşağı indiler, Alvarado Caddesine yürüyüp kuzey otobüsüne bindiler. Dört-beş dakika kadar sessizce yol aldılar, sonra Myra uzanıp kordonu çekti. İndiler, yarım blok yürüdüler, kahverengi ve eski bir binaya girdiler. Bir kat çıktılar, holün köşesini döndüler ve Myra 203 numaranın önünde durdu. Kapıyı çaldı. Ayak sesleri duyuldu, kapı açıldı. "Merhaba Albert," "merhaba Myra." "Albert, Louis ile tanışmanı istiyorum, Louis bu Albert." El sıkıştılar.

Albert dört elliydi. Dört de kolu vardı. İki üst kolu gömlekliydi, alt kollar gömleğe açılmış deliklerden çıkmışlardı. "İçeri girin," dedi Albert. Bir elinde içkisi vardı, skoç ve soda. Bir diğerinde sigarası. Üçüncü elinde ise bir gazete. Louis'nin sıktığı dördüncü el ise boştu. Myra mutfağa gidip bir bardak aldı, çantasından çıkardığı şişeden Louis'ye bir içki koydu. Kendi oturup şişeden içmeye başladı.

"Ne düşünüyorsun?" diye sordu Myra.

"Bazen dehşetin dibine inersin, ümidi kesersin, ama ölmezsin." dedi Louis.

"Albert şişman kadına tecavüz etti," dedi Myra. "Kollarını kadına dolamıştı, görmeliydin. İnanılmazdın Albert."

Albert inledi, mutsuz görünüyordu.

"Alkol yüzünden sirkteki işinden oldu Albert. Alkol ve tecavüz yüzünden Allahın belası sirkten kovuldu. İşsizlik sigortası alıyor şimdi."

"Topluma uyum sağlayamadım nedense. İnsanlardan hoşlanmıyorum. Toplumun bir parçası olma isteği duymuyorum, ait değilim, gerçek bir gayem yok."

Albert telefona yürüdü. Bir elinde telefonu, diğerlerin yarış bültenini, üçüncü elinde sigarasını, dördüncü elinde de içkisini tutuyordu.

"Jack? Evet. Albert ben. Dinle ilk koşuda Crunchy Main, kazanmaya iki. Dördüncü koşuda Blazing Lord iki çapraz olsun. Yedinci koşuda Blazing Lord, kazanmaya beş, dokuzuncu koşuda da Noble Flake'i alacağım, kazanmaya beş."

Telefonu kapattı. "Bir yandan bedenim yiyor beni, bir yandan da ruhum."

"Koşular nasıl gidiyor, Albert?" diye sordu Myra.

"Kırk dolar kârdayım. Yeni bir sistem uyguluyorum. Uykunun tutmadığı bir gece birden aklıma gelen bir sistem. Kitap gibi açıldı her şey. Bu şekilde devam edersem bahislerimi almayacaklar. Hipodroma gidip kendim de oynayabilirim, ama..."

"Ama ne, Albert?"

"Of allahaşkına..."

"Ne söylemeye çalışıyorsun, Albert?"

"ANLAMIYOR MUSUN? İNSANLAR BAKIYORLAR DEMEK İSTİYORUM!"

"Afedersin Albert."

"Bana acımanı istemiyorum."

"Aptallığından dolayı kıçından boklar çıkana dek tokatlamam gerekir seni aslında."

"Eminim yapabilirsin. El bol."

"Tahrik etme beni," dedi Albert.

İçkisini bitirdi, gidip bir tane daha hazırladı. Sonra oturdu. Louis tek kelime etmemişti. Bir şeyler söyleme ihtiyacını duydu.

"Boks yapmayı denemelisin, Albert. İki fazla elle dehşet olursun."

"Komik olmaya çalışma g.t."

Myra, Louis'ye bir içki daha koydu. Konuşmadan içtiler bir süre. Albert başını kaldırdı sonra. Myra'ya baktı. "Düzüyor musun bu herifi?"

"Hayır, Albert. Seni seviyorum, biliyorsun."

"Hiçbir şey bilmiyorum."

"Biliyorsun seni sevdiğimi, Albert." Myra gidip Albert'in kucağına oturdu. "Öyle hassassın ki. Sana acımıyorum, Albert, seni seviyorum."

Öptü onu.

"Ben de seni seviyorum tatlım," dedi Albert.

"Başka kadınlardan daha çok mu?"

"Bütün kadınlardan daha çok!"

Tekrar öpüştüler. Korkunç uzun bir öpüşmeydi. Elinde içkisiyle oturan Louis için korkunç uzundu. Elini morarmış gözünün üstüne götürdü. Bağırsaklarında bir kıpırdama oldu sonra, tuvalete gidip ağır ve uzun sıçtı.

Döndüğünde Myra ile Albert odanın ortasında durmuş, öpüşüyorlardı. Louis oturup Myra'nın şişesini aldı ve izledi. İki üst kol Myra'yı sararken alt kollar eteğini beline sıyırmış külotunu çıkarıyordu. Külot çıkarken Louis şişeden bir fırt çekti, şişeyi yere bıraktı, kalktı, kapıya yürüdü ve çıktı.

Louis, Red Peacock'da her zaman oturduğu tabureye oturdu. Barmen yanaştı.

"Anlat Louis, nasıl gitti?"

"Ne nasıl gitti?"

"Kızla?"

"Kızla mı?"

"Beraber çıktınız ya, işini bitirdin mi?"

"Hayır, denemez..."

"Nerede sorun çıktı?"

"Nerede mi sorun çıktı?"

"Evet, nerede?"

"Bir viski ver Billy."

Billy gidip viskiyi koydu. Louis'ye getirdi. Konuşmadılar. Billy barın öbür ucuna gitti. Louis içkisini kaldırıp yarısını dikti. İyi gelmişti. Bir sigara yaktı, sigarayı parmaklarının arasında tuttu. Öbür elinde içkisi vardı. Kapıdan içeri güneş sızıyordu. Sis yoktu dışarda. Güzel bir gün olacaktı. Dünden çok daha güzel.

(Çeviri; Avi Pardo, Sıcak Su Müziği adlı kitaptan)

Dostlar Sitesi'nde İsyan

(Bölüm iki)

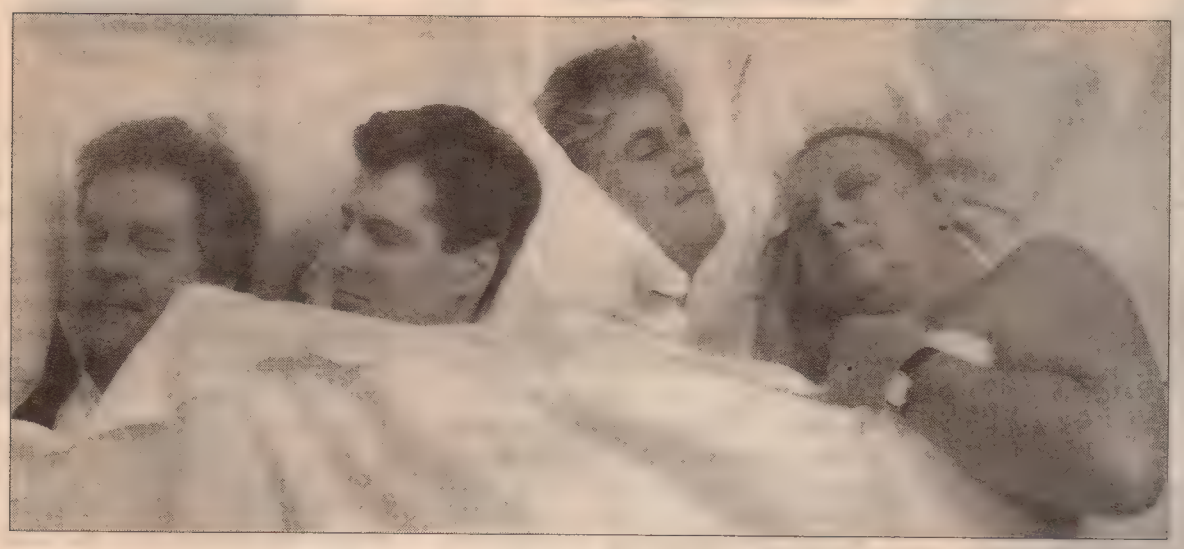

CAN BARSLAN

Tevfik'in hepimiz adına beğendiği arsamıza yaklaşırken biraz olsun kendimizi toparlamıştık.. Herbirimiz tek tek, birey olmanın bilincine erişmiş ve sağlam kişilikler oluşturarak kendimiz adına giriştiğimiz savaştan ödün vermeyen kentli aydınlardık.. Tabii ki bir yere kadar.. Kaba kuvvetin ve hoyratlığın karşısında, sınırları fazla zorlamadan ya kaçmak ya da yalakalık yapmak durumunda kalınabiliyordu.. Saatte en az 120 kilometre hızla giden bir minibüsten kaçmak mümkün olamayacağına göre yalakalık yapmak daha akıllıca olurdu.. Neyse ki bu da yaşamın sokaktaki gerçeklerinden biriydi ve egomuzu fazla zorlamadan kabullenmek en doğrusuydu.. Tarcan dedi ki **"Kimliğimizi ve ilkelerimizi yiğitçe savunacak başka fırsatlar ve ortamlar da olacaktır.. Onun için şimdi si.tiredip huyuna gidelim.."** Haklıydı.. Gizli bir anlaşmayla durumu kabullendik.. Nahide, **"Tevfik'in huyuna gidilme"** durumunu kabullendi ama**"si.tiretme"** kelimesine çekince koydu..

Arsamıza gelene kadar Çorlu ve Çerkezköy'ün ne kadar güzel yerler olduğunu, zaten Anadolu'nun her köşesinin ve özellikle de Tevfik'in memleketinin cennetten bir belde onduğunu anlattık durduk.. Sonra Şermin arkadaş, **"Gezsen Anadolu'yu"** adlı çocuk şarkısını okudu ve ardından da hep birlikte **"Bir başkadır benim memleketim"** adlı ezgi söylendi.. Son olarak da Tevfik, Fırat türküsüne başladı.. Ama dostlardan hiçbiri **"Şu Fırat'ın suyu.."** kısmından sonrasını bilmediği için Tevfik'ten sıkı bir azar daha işittik.. Her neyse..

Ve işte sonunda arsamıza geldik.. Nasıl desem.. Bildik arsalardandı işte.. Çokça toprak, otlar, birkaç cılız ağac ve taş parçaları.. Ve ayrıca, Sibel'in boğazından fırlayan dehşet çığlığıyla, arsamızda kertenkelelerin de olduğunu öğrendik.. Her birimiz suratımıza yerleştirmeye çalıştığımız donuk gülümsemelere ne kadar içten bir hava verebildik, bilmiyorum ama Tevfik'in duygularına ve çocuksu neşesine yeterince ortak olamadık.. Neyse ki o, mutluluktan bunun farkına varamadı.. Aksi halde gerektiği kadar sevinmediğimiz için en azından iki tanemizi odunla zopalardı.. Gerçek bir toprak adamıydı Tevfik.. Minibüsten iner inmez bağırarak koştu ve kendini yüzükoyun toprağa atıp, arsamıza sarıldı.. Tevfik'i tanımayan birisi için durum biraz garipti tabii.. Elleri iki yana açık ve yüzükoyun yatmış durumda toprağı kucaklamaya çalışırken biz arkada ne yapacağımızı bilemeden duruyorduk.. Neyse ki bu durum fazla uzun sürmedi.. Tevfik başını çevirip bize baktı ve yakın gelecekte üzerinde yaşayacağımız, çocuklarımızı büyütüp bize verdiği domatesleri ve taze soğanlarını yiyeceğimiz bu insanüstü mükemmellikteki varlığa, yani toprağımıza saygılarımızı sunmamızı istedi.. Ve şöyle tamamladı.. **"siz de sarılsanıza lan!.."** Dostlar birbirine baktı ve gönülsüzce dizlerinin üzerine çöktüler.. Toprağımıza saygılarımızı sunmak için pek de istekli görünmememiz Tevfik'i sinirlendirmişti ve tekrar gürledi.. **"Yatın laaaan!.."** Pat, pat, paat, pat, pack, pat, pot!.. Bir anda yere yapıştık.. Aradaki "pack" efekti, tahmin ettiğiniz gibi, Amerikan kültürü etkisindeki Taygun'dan çıkmıştı...

Toprağımıza saygımızı sunarken acemilik, dikkatsizlik ve deneyimsizlikten doğan küçük aksilikler yaşandı.. Dedim ya, sonuçta kentliydik ve toprağı fayans kadar tanımıyor ve üzerine halıfleks zeminlere yattığımız gibi ustaca yatamıyorduk.. Bekir arkadaş, üzeri sivri dikenlerle dolu bir çalının üzerine kapaklanmış ve vücudu bir anda delik deşik olduğu halde Tevfik'ten zopa yerim korkusuyla sesini çıkartmamıştı.. Nahide ise, henüz çok sıcak olduğu için fazla uzakta olmadığını sandığımız bir ineğin pisliği üzerine yatmıştı.. İnek pisliği!.. Bu olay daha sonra Nahide arkadaşımızın bilinçaltında köklü sarsıntılar yaratacak ve yaptığı üç evlilikte de birleşme sorunları yaşamasına yolaçacaktı.. Hatta üç kocasının da penislerine bol biberli kaynar tarhana çorbası dökerek onların hastaneye, kendisinin de psikiyatri kliniğine kaldırılmasının kökeninde bu inek pisliği üzerine yatma olayının bulunduğu anlaşılacaktı. Berkay'sa sanki en uyanığınız benim der gibiydi.. Yere yatarken Versace mağazasından aldığı yeni tişörtünü ustalıkla korumuştu..Zemine tamamen yapışmadan beş-on santimetre uzaktan kucakladı arsamızı..

Uzunca bir süre orada kaldık.. Tüm iyiniyetimize karşın Tevfik'in coşkusuna ortak olamıyorduk bir türlü.. Sahte gülücükler, yapay hayretler, abartılı takdirler, zoraki de olsa ilgilenmiş artı heveslenmiş görünmeler.. Eşittir, yavşıyorduk işte.. **"Biz birer yavşağız"** dedi Tacettin.. Onu tersledim, **"Öyle bile olsa en az yavşak benim"** dedim.. Çünkü vaktimin çoğunu, Tevfik'i dinleyip yavşamak yerine, bir dal parçasıyla yerleri eşelemek ve bulduğum bir sümüklüböceği dürtmekle geçirdim.

Tevfik planlamayı ve mimari projenin konumunu çoktan yapmış, heyecanla anlatıyordu.. **"Şuraya Bekir arkadaşın evini, şuraya da Tacettin arkadaşın evini yapacağız. Erkeklerin evleri yarım ay şeklinde dizilirken, kız dostlarımızınki ise korunaklı bir şekilde ortamızda yeralacak.. Ve arkadaşlar, ben kendim için de şu yüksekçe yeri düşündüm."** Bilmem söylemeye gerek var mı?. Tevfik'in evi arsanın en güzel yerinde, derenin kenarında ve manzaraya hâkim taraftaydı..

Süre uzadıkça itiraf etmeliyim ki dostlar sıkılmaya başladı.. Tevfik'in enerjisinde ise en ufak bir azalma gözlenmiyordu.. Arsamızın büyüklüğü hakkında yeni örneklemelerde bulundu.. Arsayı iki kişi birdir bir oynayarak 20 dakikada dolaşabiliyor, ay çekirdeği çitleyerek yapılan keyifli bir yürüyüş ise tam 34 dakika sürüyordu.. Bütün bunlar iyi, güzeldi ama, dostlar toprak kokusuna, otlara ve börtü böceğe daha fazla dayanamazlardı.. Gökdelen, hafif metro ve trafik lambası görmeden yaşayabilmenin limitlerini zorluyorduk artık.. Üstelik sıcak bir güneş ve aptal edici bir lodos vardı.. Orkun'un kakası gelmişti.. Şermin itiraf edemiyordu ama, yüz kaslarının gerilmiş olmasından, sessizce terleyerek sallanmasından onun da zor durumda olduğu anlaşılıyordu.. Ancak büyük mü, küçük mü olduğunu sormaya kimse cesaret edemiyordu..

Birisi bana deseydi ki; devrimler ve halk hareketleri baskıdan ve sömürü düzeninden değil, sıkıntıdan olur, ona inanabilirdim.. Çok sıkılmıştık ve bu sıkıntı bizi kendimizi aşmaya, hatta daha da ötesi, isyana zorluyordu.. Tarcan dedi ki **"Hepimiz birden Tevfik'in üzerine atlayalım ve işini bitirelim.."** Bekir, bu önerinin yarattığı dehşeti gizlemek ve Tevfik'in kıllanmasını önlemek için **"tenim esmer, esmer ister"** şarkısını söylemeye başladı. Fakat Berkay, bu öneriyi benimsemiş görünerek **"bence de öldürelim ve arsaya gömelim.."** diye fısıldadı.. **"doğru!."** dedim, sümüklüböceğin yanlarına dal parçasıyla dokunurken.. **"Kimsenin ruhu duymaz.. Hatta belki de yakarız.. Küllerini lodos savurur.."** Orkun'sa utanmayı bir yana bırakıp, **"feci kakam var yaa.. S.çmam lazım.."** diye inledi.. Nahide öğürdü ve ona, **"İstanbul'a kadar tutması için"** yalvardı.. Başı, önündeki inek pisliği yüzünden yeteri kadar belaya girmişti çünkü ve artık daha fazla kaka görmek istemiyordu..

İsyan az sonra başladı.. Tevfik dostlar arasındaki huzursuzluk ve kaynaşmayı farketmemiş, anlatıyor anlatıyordu.. **"Tavuklarımız olacak arkadaşlar.. onları kendi ellerimizle yakaladığımız tombul solucanlarla besleyeceğiz."** Nahide burada da öğürdü. **"..ve günde iki defa yumurtlayacaklar.. Ayrıca ihtiyaçlarımızı karşılamak için bir minibüs alacağız.. Taygun arkadaşın yazısı güzeldir.. Minibüsün üzerine Dostlar-1 Sitesi yazacak.."** Ama o anda hiç de hoş olmayan bir koku aldık.. Hani şu bildiğimiz os.... Her neyse işte, tek zanlı "feci kakası gelen" Orkun'du.. Zaten zanlı bile olmasa suratının rengi onu ele veriyordu.. **"Ee, lodos dağıtır sandım ve.. Ee.."** Bekir dedi ki, **"Ama arkadaşım, sen de öyle bir osturdun ki, rüzgâr bile dağıtamadı.."** Nahide tekrar öğürdü, ama kusmadı.. Berkay **"Yaa, arkadaşlar ne oluyor bize böyle.. Koşullar bir parça zorlaşınca hemen direncimiz kırılıyor, savunmamız çöküyor ve asla kabullenemeyeceğimiz şeyler yapıyor, kariyerimiz ve kişiliğimizle örtüşmeyecek kadar iğrenç şeyler söylüyoruz.. Lütfen yani!.."** Haklıydı.. Orkun utandı.. **"Tamam, bir daha yapmam.. En azından sesli yapmam."** diye mırıldandı.

Tevfik, aramızdaki kaynaşmayı ve fısıldaşmaları fark etmiyordu.. **"Kızlar şu köşede hamur açacaklar.. Erkekler ise ağaçların altında bağımlı ekonomilerin enflasyonist politikalarını tartışacaklar ve bir yandan da tahta kaşıklar oyacaklar.. Çocuklarımız çelik-ço..."** Tarcan tahta kaşık lafını duyar duymaz inledi.. **"Acıktım!"** Tevfik lafını yarıda kesip baktı.. Başka zaman olsa bu bakış hepimizin kanını dondururdu ama koşullar olağanüstüydü.. Açık ve yakın tehlike vardı.. Orkun da patladı.. **"Kakam vaaar!.. S.çıcam ulaaan!.."** Nahide **"Böööüüürrğğfllşş!"** dedi. Şermin sadece zayıf bir sesle **"Çişim.."** diye inlemekle yetindi.

Tevfik'in bizi dövebileceğini ve isyanı sopayla bastırabileceğini biliyorduk ama olgunca sürdürdü konuşmasını.. **"Televizyon yok.. Uygarlığa ait hiçbir şey yok.. Dekoder yok, çanak anten yok, fritöz yok.."** **"Ama.. Ama ya elektrik.."** diye mırıldandı Sibel..Tevfik bağırdı.. **"Dere var ya laaaan! Değirmen yapıp onun enerjisini kullanacağız.. Çamaşırları da orada yıkayacaksın zaten kaltaak!.."**

Ve final.. Tevfik, **"Hepinizin gözlerini kentin kara büyüsü kör etmiş.. Beton ve çeliğin esiri olmuşsunuz.. Doğaya dayanamıyorsunuz.. Şimdi size iyi bir terapi uygulayacağım.."** dedi.. Biz onun ne demek istediğini çözmeye çalışırken o sakince minibüse ilerledi.. Bindi ve çalıştırdı.. **"İki gün sonra gelirim.. Bu arada doğayla iyi geçinin ve aranızı düzeltin.."** diyerek hareket etti.. Gitti.. Uzaklaştı..Tepeyi aştı ve gözden kayboldu.. Gitti..

Şaşıramadık bile.. Aptallaştık demek daha doğru olurdu.. Baktık kaldık.. İlk konuşan Tacettin oldu.. **"işte şimdi s.çtık.."** Orkun, **"Evet ama mecburdum.."** dedi rahatlamış bir sesle.. Ne demek istediğini aynı anda anladık.. Lodosa rağmen..

Kötülüğün Binbir Yüzü

DENİZ MUKAN

Kötülüğün yüzü nasıl da değişiyor durmadan... artık kılık değiştirmekte öyle ustalaştı ki kötülük, bir bakışta tanıdığım o eski kötü adamları çok özlüyorum. Onlar, Lee Van Cleef yüzlü, siyah pardesülüydüler. En kötüleri, filmlerde asla hemen ortaya çıkmazlardı. O dev perdede önce uzaktan ya da arkadan görürdük onları. Kahramanımızdan dayak yiyen sıradan kötüler, O'ndan emir alırlardı. Her dakika, esas kötü adamın, ne kadar kötü, ne kadar acımasız olduğunu anlatan ipuçları verirlerdi bize. Sonra filmin kahramanı –ve biz korkmuş çocuklar– onunla yüz yüze gelirdik. Sonunda yeneceğini bildiğimiz için, delici bakışlarını fazla iplemezdik aslında...

Ama bütün o filmler, kötü adamların yüzlerinde bıçak yaraları taşıdığı çizgi romanlar, yanılttı bizi, çok yanılttı. Kötülüğün bir ismi-cismi vardır sandık. Kötülüğü görünce tanıyacağımızı, sonra onunla düello yapacağımızı ve bütün düelloları kazanacağımızı sandık. Oysa kötülük ne yazık ki insan yüzlerini fazla değiştirmiyordu. Ve artık biliyorum ki, kötülük, kimi zaman inanılmaz bir küstahlığın, kimi zaman tuhaf bir arsızlığın, kimi zaman ikiyüzlü bir yaltaklanmanın ardında, gitgide daha derinlere gizleniyor.

... Mehmet Ağar, fezlekelerin meclise gelmesiyle ilgili soru soran gazetecilere "Bir şey olmaz, heyecanlanmayın öyle" diyor. Boyu, çevresindeki gazetecilere göre epey uzun, sesi olgun ve etkileyici. Yıllarca, karşısındaki elleri bağlı insanlara hükmetmekten gelen inanılmaz bir emir tonu var sesinde. Hakkı yenmiş yüksek bürokrat yüzü, "acılı bab" ifadesiyle birleşiyor. O'nu her şeyin, bütün gündelik sorunların üstüne çıkarıyor. Bütün bir ülkenin soran bakışlarının karşısındaki dimdik duruşuyla, bize metelik vermediğini gösteriyor sanırım. Arada bir, çok ender olarak kameralara gösterdiği, çarpık gülümsemeye gelince, işte o çok önemli: Aynı gemiye bindiği vefasız dostları, onu bırakıp kaçmaya kalkarlarsa, dipte koca bir delik açıp gemiyi batıracağını anlatıyor o gülüş... Ve yıllarca karanlık emniyet koridorlarında ifadesini kaybetmiş o yüz, şimdi sadece çok önemli mesajları vermek için basit mimikler yapıyor. Sonra da uzak ve katı ifadesine dönüyor yeniden. Ağlarken gördüğümüz fotoğraflarında bile, gözyaşları o yüze ait değil sanki.

Başka yüzler de var: Ergun Göknel'in, utançla arsızlık arasında gidip gelen acıklı yüzü... Halil Bezmen'in, uzun süre bakamayacağınız kadar ağır bir pişkinlikle sırıtan yüzü... Engin Civan'ın, tıraşlı ve sinsi kolej çocuğu yüzü... Abdullah Çatlı'nın rakı sofralarında, lokanta fotoğrafçılarının flaşlarıyla aydınlanmış maço ve küstah yüzü... Sedat Bucak'ın tedirgin yüzü... Ve tabii, Barmen Oğuz'u öldürenlere sonuna kadar sahip çıkacağını söyleyen "Ülkücü Baba"nın yüzü... Henüz 26 yaşında bir delikanlının geniş ve esmer yüzü... İfadesi yok. Haber bültenlerinde, gazetelerde gördüğüm o yüzün gerçekten bir ifadesi yok. O yüzde, içine daha nice nefreti, nice öfkeyi ve ölümü sığdırabilecek koca bir boşluk var sadece...

Evet, ne zamandır bunu iş edindim. En azından gazetelerin, televizyon kameralarının, karşıma çıkardıkları bazı yüzlerde kötülüğün izlerini arıyorum, belki bir yerlerde pusuya yatmış bekleyen gizli kötülükleri yakalarım diye... Yüzünde yara izi, üstünde siyah pardesü olmayan kötü admları bir bakışta tanımak, kendimi, sevdiklerimi onlardan korumak istiyorum. Çünkü artık çocukluğumun filmleri oynamıyor sinemalarda. Bütün seyircilerin kötü adamı görünce ıslık çalıp yuhaladıkları, onun yenilmesini bekledikleri günler gerilerde kaldı. Tam tersine, kötü adam, perdede o uzun boyu ve yaralı yüzüyle belirdiğinde onu alkışlayanlar var.

Filmin kahramanı bazen kötü adamla düello yapmaya fırsat bulamadan arkadan vuruluyor. Seyirciler –en azından bir bölmü– enayi kahramanın ölümüne içten kahkahalarla gülüyor. Hatta bana öyle geliyor ki, kötü adamın boyu gitgide uzuyor, yüzündeki bıçak yarasının izleri siliniyor ve artık siyah giymiyor. Dünya tersine dönüyor. Yerde kahramanın cesedi dururken, Lee Van Cleef onun üstünden atlayıp yürüyor. Ardından kötü adam, onu izleyen ve gücüne tapan delikanlıların elini sıkıyor. Peşinde giderek büyüyen bir orduyla, atına atlayıp uzaklaşıyor...

Ve ben bu finali hiç ama hiç sevmiyorum.

Yılma, Başar

NALAN TÜRKELİ

Zaman zaman bir şeyler dolup taşar yüreğimizden, elimizle dilimizle tutmaya yetişemediğimiz. Bağırmak ister, haykırmak, dağa taşa insan egemenliğini ilan etmek istercesine. Bakılamaz, görülemez ondan başka hiçbir şey. Yaşam onun üzerine kurgulanır. Hiçbir çirkin ayrıntıya yer yoktur o duyguda. Ölümler, açlıklar, savaşların vesaire yaşanmadığı, o dünyada, yaşansa da bittiği anlardır. Çekip gider iç sıkıntısının hamallığı, hissedilemez yalnızlığın korkaklığın. Çünkü sevgi vardır. Mevsim kışmış, farketmez de aranmaz da bir hırka bile, yeter de artar iki doğru sözcükte, bir aldanışın öfke kasırgası o sevginin yerine geçmedikçe.

Hâlâ bir şeyler tükenmekte, tüketilmekte. Çirkin olan garip sesler yükselmekte birilerinin elinde, dilinde. Bunca inanca, bunca sevgiye rağmen, her gün girmekte evimize ayrık yırtık sesler ya gazete sayfalarında, ya ekranlarda, bizlere çirkin çirkin gülmekte.

Hangi değerlere değil, hangi çirkin ayrımcılığa sahip olunduğunun düşüncesiyle bakmaktayız onlara şaşkınca.

Habire söyleniyor, söyleşiyor ekrandaki bütün kanallar. Acılar, gözyaşları, isyanlar ve çirkin kahkahalar girla gidiyor.

Bir öfke kasırgası oturmuş bu memleketin üstüne, bir intikam.

Bir kanal, hastane kapılarını görüntülüyor. Hastalar kıvranıyor sedyelerde, çimenlerde. Oysa, bir kişilik dahi yatak yok içeride, deniyor. Bir haber de yok doktor, hemşire, hastabakıcıdan. Var insanlar var, o unutulmuşluğun verdiği öfkeyle, bağıran çağıran. Diğeri Güneydoğu'yu görüntülüyor. Var var, orada da çoban da var. Ağaların ettiği tabağa çanak tutanlar. Var, buralarda da var, özgürlüğe küfredenler, sevgiye kurşun sıkanlar. Köleler, kaypaklar, kara bulutlar, buralarda da var.

Her kanal bu memlekette, başka hava estiriyor. Ve sokaklar.

Eminönü, Beşiktaş, Beyoğlu, Üsküdar, Kadıköy'de daha birçok yerlerde, eski çağlardan kalma ölümün, öfkenin ayak izleri görünmekte yine.

Bir öfke kasırgası mı oturmuş bu memleketin üstüne, bir intikam mı? Kanat çırpamaz olmuş göçmen kuşlar. Ondandır ya susmaz ağlar çocuklar, bu memleketin sokaklarında.

Bu ne perişanlık, bu ne çaresizlik, bu ne boş uğraşılık böyle. Sanki limelenmekte kışlar yazlar, bir hırka, iki sözcük bile. Bir aldanışın öfke kasırgasıyla savrulup kavrulmakta sevgiler, inançlar.

Yine efkârlandım bugün. Şurama kadar doluyum; gözyaşlarım ve kalemimle. Öyle bir ağlayacağım ki, dağıtacağım kara bulutları, uçuracağım göçmen kuşları. Öyle bir yazacağım ki, yürek dolusu sevdamı, arıtacağım yeryüzünden öfkeyi, intikamı. Kim demiş, **devir zorba devri.** Zalimin zulmünü, kahpenin yalanını yüzüne vurdukça, tüketilemez mi öfke de, intikam da. Yüreğimiz korkusuzca çarptıkça, böylesine korkusuz yaşam enerjisini yüreğimizde taşıdıkça; medeniyet, ahlâk, kültür, din, imanı kalkan yaparak, bizi hayasızca kovalamaya kalkışanlar, sevginin egemenliğini ilan edeceğiz. Kim demiş, **sevgi karın doyurmaz.** Yıldızlar bu gece daha parlak. Öfke değil, intikam değil, gökyüzünde dalgalananlar. Kalemimiz **Yılma Başar** yazdıkça ve buna inandıkça, dalınır mı umutsuzluğa bitik, yorgun, korkak. Düşündürür mü yoksulluğumuz yalnızlığımız bizi hüzünlü. Olunur mu bir iç sıkıntısının hamalı. Kavuşur hasretler. Aşkın da olsa yaşımız başımız, coşkular sarar içimizi. Hem de bu ortamda, bu devirde, aydınlanmaz mı kör karanlıklar, yılmadan yürüdükçe biz bu sevgi yolunda.

Adımız Yılma. Soyadımız Başar.

Şöhretleriniz İtina ile Yaratılır

ŞEBNEM İŞİGÜZEL

İtina ile şöhret yaratılır. Siz küçük hanım, Kumkapı'da bir cinayet mi işlemiştiniz? Nasıl olmuştu? Bize olayı anlatır mısınız? Taciz mi edilmiştiniz? Öldürdüğünüz adamın suçu yok muydu? O da mı onlardandı? Anlamadım, kör bıçakla nasıl öldürdünüz? Kadın kadına yemek yeme hakkınız yok mu? Kadınların hakkı yok mu? Tutuklandınız, yattınız, çıktınız mı? Kumkapı davasını film yapalım mı? Siz mavi bir pantalon giyin, göbeğinizi içine çekin. Başrolde oynar mısınız? Film çekimlerini bu satırların yazarının oturduğu caddede yapın. Bakkaldan ekmek alan teyzeler sizin için üzülsün, desinler ki: "İnsan içine düştüğü bu durumun filmini yapar mı? Bir insanı öldürmüşsün. Hayatımdan silinsin dediğin bir anı yeniden oynar mısın?"

Bakkal da desin ki: "Ablacığım, şimdi bu kız kendisine destek verenleri, kadın hakkı diyenleri zor durumda bırakmıyor mu?"

Küçük hanım şöhretiniz üstünüze oldu mu? Küçük geldiyse, bir beden büyüğünü verelim. Sesiniz de güzel mi?

Siz delikanlı, saçınız uzun olduğu için minibüs şoförü size laf mı atmıştı? Bir tür taciz yani... Üstelik kız arkadaşınızın yanında. Siz de Kumkapı'da Zeynep'in yaptığı gibi bıçak mı çektiniz? Yirmi yıla mı mahkûm oldunuz delikanlı? Kusura bakmayın, size uygun şöhretimiz yok...: Vardı, Zeynep'e verdik. Kumkapı davası örnek teşkil etmez. Kürekçi miydiniz delikanlı? Fışfiş kürekçi delikanlı, hapisten çıktığınızda orta yaşlı mı olacaksınız? Zeynep kimbilir kaçıncı filmini çeviriyor olur.

Hey ufaklık, ses ver bakalım. Sen türkülerini söyle, bakan teyzenin elini öpmeyi unutma. Versace gömlekler giydirelim sana. Reha Muhtar'la karşı karşıya otur, şu kameraya bak, bak kuş çıkacak!.. Çalan cep telefonu senin mi? Çok para kazanacaksın. Büyük adam gibi bak kameraya. Bağır onlara, bağır! "Çekmeyin ulan!" de...

Şöhretini yeni giydin, üstünü sakın kirletme...

Şişman, zayıf, esmer, sarışın, uzun, kısa kızlar ve de erkekler. Şarkı söyleyin, size klip çekelim. Annesiyle ev gezmesine giden kızlardan farkınız olmasın, farketmez. Bizim için karizma mühim değil. Bak kızım, şarkıcıyım değil, sanatçıyım diyeceksin. Saçlarını önce sarıya, sonra kırmızıya boyayalım. Saçların yanarsa Neslihan hanıma sorulup yeni imaj çizilsin. Sıfıra vursun mesela kafayı. Fantazi değil, pop söylesin o zaman. Öbür kızla değiştirin repertuarı.

Elimizde herkese uygun şöhret var nasıl olsa... Şöhretiniz itina ile yaratılır. Satılan şöhret geri alınmaz. Şöhretinizi elde yıkamayın, mümkünse kuru temizlemeye verin. Soyunma kabini içeride. Şöhretleriniz nakite çevrilir.

ECE AYHAN

YİYECEK BENZETMELERİ:

***Melih Cevdet Anday** - Konserve*
***İlhan Selçuk** - İmambayıldı*
***Çetin Altan** - Buzlu Badem*
***Can Yücel** - Yan yan "yürümeyen" Pavurya*
***Füruzan** - Paşa Kebabı*
***Prof. Toktamış Ateş** - Mustafa Kemal Paşa Tatlısı*

ŞAİRLERE BENZETMELER:

***Enis Batur** - 5 elli 3 bacaklı şair*
***Murathan Mungan** - Pınar Suyu*

BİR ORKESTRADA ÇALGILAR:

***Orhan Pamuk** - Pan Flüt*
***'Emine' Sevgi Özdamar** - Başkemancı*
***E. Emine** - Piyano*

AVADANLIK BENZETMELERİ:

***Arif Damar** - Çekiç*
***İzzet Yasar** - Japon Zamkı*

ŞARKICI BENZETMELERİ:

***Sennur Sezer** - Seyyal Taner*
***Lale Müldür** - Tina Turner*
***Ahmet Soysal** - George Brassens*

ÇANAKKALE'DEN BALIK BENZETMELERİ:

***Fotokopici Remzi** - Pisi Balığı*
***Dardanel Niyazi** - Kofana*
***Ergun Bakır** - Kılıç Balığı*
***Eczacı Yahya** - Litrin*
***Avni** - Kağıt Balığı*

ÇANAKKALE'DEN AĞAÇ BENZETMELERİ:

***Dr. Zafer** - Dişbudak*
***Konti Kemal** - Telli Kavak*

FARUK YILMAZ

** Yaratıcılık, yalnızlığın kanıtlanmasıdır.*

** Bize ikiz peygamberler göndermediğin için sana şükürler olsun tanrım!*

** Efsaneler tarihin gördüğü rüyalardır.*

** Nuh bir peygamberdi ama kahraman olamadı.*

** Cansıkıntısı mutluluğun pıhtılaşmasıdır.*

** İyimser geleceğe, karamsar geçmişe inanır.*

** Madde boşluğun çürümesidir.*

** Seni en az tanıyan kişi, sana çılgınca âşık olduğunu söyleyen kişidir.*

** Evrim bir yozlaşma sürecidir.*

** Hayat, ne kadar kısa olduğunu unutturacak kadar uzundur.*

** Mucize, tanrının kendi prensiplerini çiğnemesidir. Günahı boynuna!*

** Evlilik mutluluğu ölüm anına denk getirebilme yeteneğidir.*

CEZMİ ERSÖZ

SON YETİMLİK

Ne yapsın sevgim
gözlerindeki acıyı sen saydam kıldın
tutunmasın diye hiçbir öykü
yalnız kalamayan ve bencil

aşkın hiçbir katil oyuncusu
girmesin diye camdan gemine
umutsuz ve düşkün...

Ne yapsın sevgim
camın içinde saklı
ilk aşkın, son yetimliğin

Gözlerindeki acıyı sen saydam kıldın.

ANLATILAN SENİN ÇİZGİLİ HİKAYENDİR

KEMAL URGENÇ

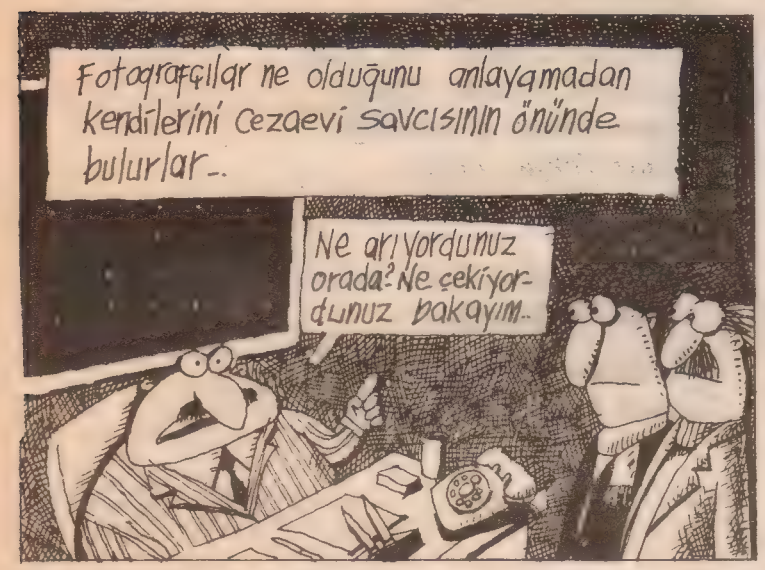

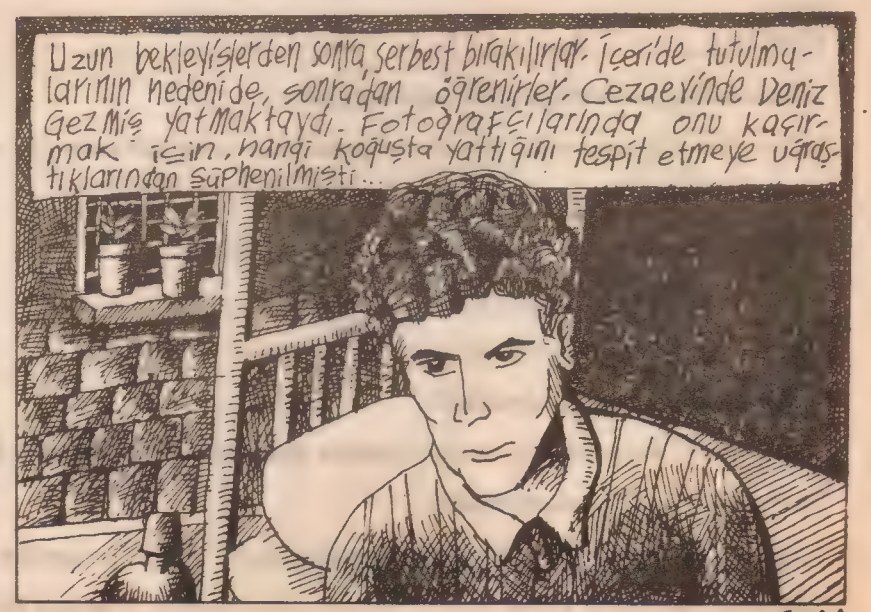

SON

sol ve medya

Hazırlayan: HATİCE MERYEM

Sol, medya'ya nasıl bakıyor?

Medya, sol'a nasıl bakıyor?

Sol medya hayata, dünyaya ve olaylara nasıl bakıyor?

Geçmişteki ve şimdiki mesleki ve etik değerlerde farklılaşmalar var mı?

Sol medyacısını yarattığı halde medyasını neden yaratamıyor?

Ve sol ile medya denilince aklınıza gelen herşey...

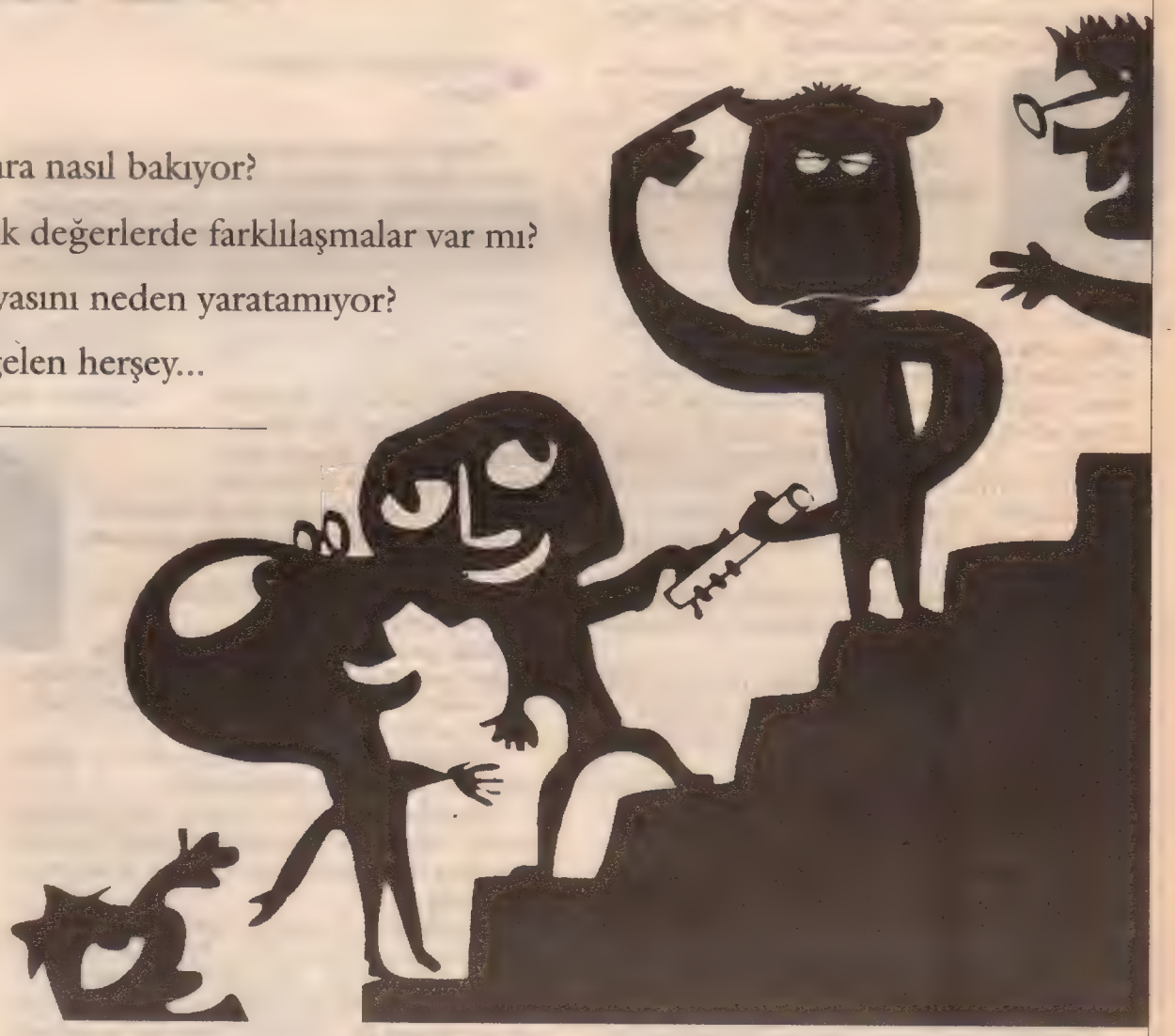

● **İPEK ÇALIŞLAR**
Cumhuriyet Dergi Yayın Yönetmeni

Sol, medyaya kâh içinden kâh dışından bakıyor. (Çünkü, bir çoğumuz kendimize iş alanı olarak medyayı seçmiş durumdayız.) Ama içinden bakarken de dışından bakarken de öfke var hep bakışlarda. Çünkü işin bu kadar içinde olup da bu kadar dışında kalmak asap bozuyor.

Medya sola nasıl mı bakıyor? Kimine terörist, kimine marjinal, kimine de müttefik gözüyle. Ama her üç kimlik de her an birbirleriyle yer değiştirilebilecek bir rafta tutuluyor.

Sol medya hayata, dünyaya ve olaylara genellikle kendi penceresinden bakıyor. Pencerelerin eni boyu biraz büyümüş de olsa, perde kenara çekili de dursa bu pencere Türkiye siyasetine ve sosyal yaşamına hâlâ uzaklarda . Ancak sol radyolar ve kapatılmadıkları süre içinde günlük gazeteler periyodik yayınlara göre daha fazla hayatın içindeler.

Etik değerlere gelince... Hem gazeteler hem de televizyonlar gerçek haberlerle tevatür haberleri öyle içiçe veriyor, öyle

"Sol, söyleyecek berrak şeyleri olduğunda kendi medyasını da yaratacak."

başlıklar ve sunuş biçimleri kullanıyor ki bilgilendirirken bilgisiz bırakılmış oluyoruz. En temel mesleki sorun burada yatıyor. İyi ile kötüyü birbirine bulayıp vermekte. Galiba geçmişte iş bu kadar çığrından çıkmamıştı. Sansürlü haberin sansürlü olduğu bilinir, yazılmayan haberler yabancı radyolardan dinlenip öğrenilirdi. Ama bulamaç pek yapılmaz, savaşla zina haberi içiçe sunulmazdı.

Sol medyacısını yaratamıyor tespiti çok doğru. Medyada nereye baksanız dünya görüşüne saygı duyduğunuz bir medya insanı görebiliyorsunuz. Ama medyanın kendisi medyacıdan hep farklı birşeyler üretiyor. Sol, Türkiye siyasetlerine müdahale edecek kadar güçlendiğinde, söyleyecek berrak şeyleri olduğunda kendi medyasını da yaratacak.

Türkiye'de inanılmaz şeyler yaşandı son altı ayda. Susurluk olayının deşilmesinde hem medyadaki solcuların, hem de sol medyanın büyük etkisi oldu. Ama siyasetin içine düştüğü çukurdan çıkarılması için solun etkinliği sınırlı kaldı. Işık söndürmeler, mitingler çok güzeldi. Bir başbakan istifa etti. Buraya kadar iyi de. Yeni kurulacak hükümetle ilgili ne yapabilecek sol? Burada tıkanıp kalmamak gerek. Demokrasiye ve barışa en yakın hükümetin kurulabilmesi için en kestirme yol yine medyayı kullanmak. Medyanın da yeni siyasetler ve taze fikirler için sola ihtiyacı var.

● **TUĞRUL ERYILMAZ**
Radikal İki ve Film Yayın Yönetmeni

Sol medyaya nasıl bakıyor sorusu o kadar çok yanıt seçenekleri sunuyor ki biraz şaşırdım. Bu yüzden hem solcu hem de gazeteci olarak bu işten ne anladığımı yazmanın, haddimi aşmadan, en doğrusu olduğuna karar verdim. Sol'un her zaman ve özellikle şu sıralar Türkiye'de medyadan tek bir talebi olmalı: Haberlerin olduğu gibi yani gerçekte olduğu gibi verilmesi. Şimdi zaten bu olmuyor mu, diyeceksiniz. Maalesef her zaman olmuyor. Hatta genellikle olmuyor. İddiamı çok basit bazı örneklerle açıklamaya çalışayım. Bunun en klasik örneği "karşıt görüşlü öğrenciler çatıştı" haberleri. Bırakın üniversitede okumuş olmayı, haftada bir kez üniversitelerden birinin önünden geçen sade vatandaş genellikle polisin hoşgörüsüne sığınan aşırı sağın solcu öğrencilere saldırdığını bilir. Benzer biçimde Güneydoğu'da olup bitenler gazetelere, genellikle, olduğu gibi değil, sistem ve gazetecinin kendi otosansürünün çarpıtmasından sonra yansır. Bu noktada hamasi teorik laflar etmeden, sola düşen görev yayın organlarının özgürleştirilmesi yolunda çaba harcamak olmalı. Yayın organının gerçekten yansız ve bağımsız olmasının en önemli koşulu o yayın organında çalışan gazetecilerin, -fazla değil batıdaki ölçülerde olsa yeter-, meslek etiğine sadık olmalarında yatar. Nedir bu etik muhabbeti derseniz; devletten ve tüm çıkar gruplarından bağımsızlık (bu sendika ve siyasal partileri de kapsar), devletin veya gazete sahibinin değil, okurun hizmetinde olduğunu unutmamak, özel hayatlara kesinlikle bulaşmamak vb. Peki böyle bir şey şu anda mümkün mü? Bunun yanıtı imkansız değil ama çok güç diye verilmeli. Peki o zaman? Ya çalıştığınız yayın organlarında bunun mücadelesini vereceksiniz ya da batı standartlarına uygun (işletme ve "fikriyat" açısından) bir gazetenin sol tarafından çıkarılması yolunda çaba göstereceksiniz. Bu ikinci nokta çok hayati çünkü sola ilişkin (sola sosyal demokratları katsanız bile) haberler gazetelerde ancak o yayın organlarında çalışan soldaki gazetecilerin kişisel çabalarıyla çıkabiliyor. Halbuki kamuoyunu aydınlatma yolunda, şu anda, solun en çok ihtiyacı olan şey bakışını olabildiğince geniş bir kesime ulaştırmak. Ee, doğrusunu isterseniz istediğiniz kadar demokrat olsun hiçbir gazete sahibi böylesine bir kıyağı sol'a yapmaz. Özetle sola düşen (acaba solcu gazetecilere mi desem?), bir yandan çalıştıkları yayın organlarının mesleğin genel kurallarına uymaları yolunda çaba gösterirken, bir yandan da bunun en iyi örneğini, tercihan kendilerinin de içinde bulunduğu bir yayın organında hayata geçirmeye çalışmak. Laiklik, demokrasi, militarizm, özgürlükler konusunda, her zaman yapmasa da doğruları söylemeye çalışan sol, medya konusunda da bal gibi olumlu bir örnek verebilir.

"Sola düşen görev yayın organlarının özgürleştirilmesi yolunda çaba harcamak olmalı."

● CAN DÜNDAR
Televizyon Haber Programı Yapımcısı-Yazar

Medyada "Avrupa'dan esen sol rüzgârlar" söyleminin bu kadar yaygınlaşmasına bakınca ister istemez gözümün önüne şöyle sahneler geliyor:

Pek yakında bizim çok katlı medya tapınaklarının "marjinal fikirler katı" nda yeni bir yayın için faaliyet başlayacak: "Oligarşiye Karşı Barikat" gazetesinin kadrosu işbaşı yapacak. "Barikat" , hemen "Cihad" gazetesini çıkaranların odasını geçince sağdaki "Orgazm" dergisi bürosunun yanındaki salona kuracak.

"Sol, medyaya karşı bu güne kadar hep haklı bir kuşku taşıdı"

Aslında belki de "Barikat"ın ayrı bir bürosu ya da kadrosu olmayacak. "Havuz" sistemiyle istihdam edilen kadro, öğleden önce "Sev ya da Terket" gazetesini hazırlayıp, öğleden sonra "Barikat" için kolları sıvayacak ve aynı haberleri, sadece söylemini değiştirerek yeniden yazacak. Örneğin Güneydoğu'dan bir çatışma haberi şöyle bir işlemden geçecek:

"Sev ya da Terket"teki "Mehmetçik, teröristlere ağır darbe indirdi" haberi "düzeltilip" "Mehmetçik" yerine "Türk askeri", "terörist" yerine de "gerilla" yazılacak. Cümle sonlarına "iddia edildi" ibaresi eklenecek.

"Havuz"da fazla mesaiye kalanlar, gecede aynı haberin Cihad için kaleme alınmış versiyonunu hazırlayacaklar.

Bu "tahmin" İngiliz "sit-com"ları için yazılmış bir espriyi andırıyorsa da, medya ortamına yakın olanlar açısından hiç de uzak bir olasılık gibi durmuyor.

O yüzden "Sol ve Medya" başlığını değerlendirirken, öncelikle "hangi sol" ve "hangi medya" diye sormak gerekiyor.

"Bir kısım medya", "bir kısım sol"a karşı her zaman müsamahakâr ve hürmetkâr davrandı.

Ama sol, medyaya karşı bugüne dek hep bir haklı kuşku taşıdı.

Medya alanında sermayenin dozu arttıkça solun kuşkuları da arttı.

Çünkü bu artış, parası olmayanın fikrini basıp yayamadığı, eşitliksiz ve adaletsiz bir düzen getirdi.

"Sol" demek, aslen "paraya elinin kiri muamelesi yapmak" demek olduğundan (Bakınız:Öküz dergisi / Haziran 1997 / "Sol ve Para" dosyası), böylesine paranın egemenliğine giren bir alanda solun at oynatması tamamen imkânsız hale geldi. Kaldı ki, yapısal olarak da bu kadar okumuş yazmış ve her bilgiyi, her haberi sorgulayıp tartışmaya alışmış insanın bir araya gelip, bir genel yayın politikasına ya da bir genel yayın müdürünün tahakkümüne boyun eğmesi de mümkün görünmüyordu. Nitekim sol cenahtaki birkaç girişim de bu tartışmalara kurban gitti. O yüzden bu araziden sol medyacılar çıktı, ama sol medya çıkmadı. (Çıkmaya çalışanları da bombaladılar zaten...)

Bu anlamda, "soldan bakarsak" medya konusu, siyasal sorunun bir parçası... Dolayısıyla "eşitlik ve adalet" için verilen siyasal mücadele (örneğin antitekelci anlayış, düşünce özgürlüğü savaşımı, iktidardan bağımsız yaşam alanları projesi vs.), medyaya ilişkin de çözümler içeriyor.

Böyle olmakla birlikte (ve böyle olduğunu görmezden gelmeksizin) medyanın (günlük yaşamda artan egemenliği de dikkate alınarak) solun gündeminde daha fazla yer işgal etmesi gerektiğine inanıyorum. Bir yandan, medya eleştirisi, günlük dedikodu düzeyinden, sistematik bir sistem eleştirisi düzeyine çıkarılmalı, bir yandan da "Alternatif Medya" tartışmaları ve arayışlarına hız verilmelidir.

Yoksa yakında hepimiz "Barikat" okumaya başlayacağız.

● YURDAGÜL ERKOCA
Editör

Türkiye'de medya kadrolarının çoğunluğunu soldan devşirir. Bugün, en önemli gazetelerin, televizyonların, dergilerin üst düzey yöneticileri ve yazarlarının neredeyse tamamı geçmişlerinde bir biçimde solla ilişki kurmuş insanlardır. Çoğunluğu 68 kuşağından olan bu gazetecilerin yönettikleri yayın organlarında sol, "mişli geçmiş zaman"dır.

"Yaratılan 'solun beceriksizliği' ideolojisine de yine en fazla solcular inanmış gibidir."

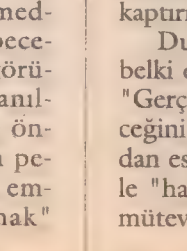

Mesela İspanyol Sosyalist Carillo "yaşayan bir efsane" olarak sunulur. Bugün hâlâ kendisini sosyalist olarak tarif etmesinin ve bir sosyalist olarak mücadeleye devam etmesinin görmezden gelinmesi de kaçınılmazdır.

Sol ve sosyalizm fikri "Fazlaca demode ve hayalperest"tir.

Belki gençlikte, o da 68'de filan, arkasından koşulabilecek idealdir sol. Yani çok bilindik tabiriyle "20 sinde solcu olmayanın kalbi, 40'ında solcu olanın aklı yoktur."

Yenilmiştir bir kere. Yenilmiş asilere de güller atılmış ve çoktan sırt dönülmüştür.

Gençlikte peşinden koşulan insan hakları, eşitlik, özgürlük fikri aslında gerçekleşmesi mümkün olmayan çoktan miadını doldurmuş ideallerdir.

İnsan hakları mücadelesi için sokağa çıkanlar genellikle görmezden gelinir. Ya da altında hep bir çapanoğlu aranır. Mesleğin artık çoktan vazgeçilmiş koşulu "kuşkuculuk" hemen devreye girer ve "Hangi dış mihrakın tahrikiyle" insanların hak arama mücadelesine katıldığı araştırılır. Ve "Öküzün altındaki buzağıyı" keşfetmek için kollar sıvanır.

Yıllardır ellibin parçaya bölünmüş sağın bu parçalılığı anlayışla karşılanırken "birleşik sol parti kuranlar" karşısında mesleğin olmazsa olmaz koşullarından "merak" hemen harekete geçer ve solcuların ne gün kavga edip ayrılacağı "bunlar adam olmaz" heyecanıyla beklenir.

Toplumun hafızası olması beklenen gazetecilik mesleğinin bu özelliği de solla muhatap olunurken kullanılır yalnızca. MHP'nin olaylı ve silahlı kongresi hafızaları yalnızca üç gün meşgul eder, Türkiye Cumhuriyeti tarihinin en büyük rezaleti Susurluk, Sincan olayları karşısında hafızaların derinliklerine itilirken 1900 bilmem kaç yılında solcuların yediği bir herze kafaların köşesini hep işgal der.

Medyanın eski solcularının gözünde sol ve sosyalizm günümüzde, "beceriksizlerin", "başarısızların", "parasızların" kısaca "tutunamayan ve tutunma şansı olmayanların" idealidir. Eğitimli, paralı, entelektüel solcuların ise derdi "psikolojiktir". Obsesif insanların umutsuz çabasıdır onlarınki. Biraz acıma biraz küçümsemedir paylarına düşen.

Şimdi işgal edilen mevkilerin (büyük medyanın yönetim kademeleri) gerektirdiği beceriler, bir zamanlar sahip olunan dünya görüşünün gereklerini yerine getirirken kazanılmıştır oysa. Başkaldırıya elveda demeden önceki zamanlarda, yani o gençlik yıllarında peşinden koşulan idealin neredeyse "ahlakî emri" olan "okumak, araştırmak ve anlamak" hazırlamıştır aslında bugünü.

Yeniliklerin peşinden koşan medya için, sonsuz utanç ve acı içeren 300 yıllık kapitalizm karşısında 100 yıllık sosyalizm "eski ve demode" ilan ediverir. Yani solun suçu "yeni" olmamaktır. kendini "yenileyenler" ise umut vadeder... Vadettiği oranda da olsa hafif bir tereddütle "aksi ispat olunana kadar" gazete sütunlarında, dergi sayfalarında, televizyon ekranlarında yer almayı becerir.

Büyük medyanın solla ilişkisi bu minvaldeyken, sol yayınların gazetecilikle ilişkisi daha iç açıcı değildir.

Nedense sol adına yapılan gazete ve dergi girişimleri hiç bir zaman uzun vadede istenen başarıyla sonuçlanmamıştır.

Sol dergilerin önemli bir bölümü "yayın organı" niteliğindedir. Dolayısıyla iddiası kendi taraftarına fikirlerini iletmekle sınırlıdır. Günümüzde, onların bile okur sayıları taraftarlarının çok altındadır. Çünkü okumamak bu topluma uzun yıllardır bir erdem gibi sunulmuştur. Geçerli olan bilgi değil kafa karışıklığıdır.

Popüler olma iddiasıyla yayın hayatına girenler ise kısa sürede piyasaya havlu atmak zorunda kalır. Sistemin koşullarında piyasaya sürülecek yayının içeriği "sol" da olsa kalite ve okura ulaşılabilirlik açısından en büyüklerle rekabet zorunluluğundadır. Büyük medya gibi ideolojinizi popüler hale getirip okura sunmak büyük sermaye işidir artık.

Gazetecilik alanında ilk beceriniz, teknolojisinden, tanıtımına, personel giderlerinden, günlük masraflara kadar herşeyi tasarlayıp birkaç yüz milyarı biraraya getirmek olacaktır. Diyelim tanıtım handikapını aştınız, bu kez dağıtım engeli çıkar karşınıza... Kendi yaratıcılığınızla bunu da halletseniz bile (ki çok zordur) aşmanız gereken sorunlar bitmez. En fazla da okurla başınız derttedir. Hâlâ gazete okuru olan solcular, büyük medyaya gösterdikleri toleransı emin olun sizin hatalarınıza karşı göstermeyecektir. Çünkü yıllardır oluşturulan beklenti "Solun ve solcuların aslında bu işi beceremeyeceği" yolundadır. Yaratılan 'solun beceriksizliği' ideolojisine de yine en fazla solcular inanmış gibidir. Memnun edilmesi zor bu kesimi bir kenara koyup daha geniş bir kitleye ulaşmak için aşılması gereken zorlukların sınırı yoktur. Sonsuz reklam ve promosyonla yüklenmiş geniş kesimlere malınızın ne denli kıymetli olduğuna ikna etmek için bayağı bir zaman geçmesi gerekir. Bu da tasarladığınız iş için bir kenara koyduğunuz paranın sınırlarını kat kat aşar...

Unutulmaması gereken bir nokta da artık solcuların da eskisi gibi okumadığıdır. Yazarınızı, çizerinizi büyük paralarla büyük medyaya, potansiyel okurunuzu da "okumama alışkanlığına" kaptırmışsınızdır.

Durum bu kadar umutsuzken yapılacak şey belki de 68'in en popüler sloganına başvurmak, "Gerçekçi olup imkânsızı istemektir"... Yükseleceğini umut ettiğimiz (Bu Balkanlar ve Avrupadan esen cinsinden değil) sol dalganın da etkisiyle "hakkedilen" bir yayına ulaşmak için belki en mütevazısından başlamak gerekir...

MEHMET ALİ BİRAND
Televizyon Haber Programı Yapımcısı

Sol, kendi içinde öylesine bölündü ve öylesine bir kavram kargaşasına girdi ki, medyaya bakışı da aynı kargaşayı yansıtıyor. Bir zamanlar, sokağa dökülüp protesto yürüyüşleri yapan nice solcu bugün askeri müdahale kışkırtıcılığı dahi yapabiliyor. Eskiden sol'un medyaya bakışı çok farklıydı. Eleştirel gözle bakılırdı. Artık, demokrasi, insan hakları filan bir yana bırakıldı ve sadece laik-anti laik gözlükler kullanılmaya başlandı.

Medyanın genelinde "sol" kalmadı. Sol ile merkez sağ arasında bir fark gözetilmez oldu. Eskiden sol görüşlerin bir tutarlılığı, bir ağırlığı vardı. Şimdi, merkez sağ ile merkez sol arasındaki fark neredeyse kalmadı. Sol, hemen her konuda o kadar sağa yaklaştı ki, medya için ilgiçliğini kaybetme noktasına geldi.

Tabii, tümü için konuşamam ancak geleneksel sol medya, geleneksel değerlerini kaybetti. Ne uluslararası dayanışma, ne belirli değerleri ne pahasına olursa olsun savunma, ne eşitlikten yana tutum. Solda globalleşme rüzgârı, özelleştirme fırtınası ile dünyaya ve hayata artık herkes gibi bakar oldu.

"Sol, hemen her konuda o kadar sağa yaklaştı ki..."

Eski değerler unutuldu.

Bugün, meslekî ve etik değerler kalmadı. Masa başında manşetler üretiliyor. Masa başı haber yazılıyor. Gelişmeler kendi dünya görüşümüze göre çarpıtılıyor. Salt haber değil, yorumla haber kaleme alınıyor. Gazeteciler birbirlerini ve gözüne kestirdiklerini hunharca parçalayabiliyorlar. Herhalde bu meslek, son 40 yılda temel ilkelerinden hiç bu kadar uzaklaşmamıştı. Bundan dolayı da inandırıcılığımız her gün azalıyor...

Sol kendi medyasını yaratmıştı. Ancak komünizmin çöküşünün şoku ve bu durumun yarattığı kavram kargaşası bu medyayı dağıttı. En büyük eksiklik de bundan kaynaklanıyor. Ancak bunun geçici bir dönem olduğuna inanıyorum. Sol medyanın bulunmadığı bir ülkenin sağlıklı bir gelişme gösterebilmesi imkânsızdır. Eninde sonunda, sol değerler yükselecektir.

Medya, sol görüşlü insanlarla büyür. İkisini birbirinden ayıramazsınız. En tutucu gazete veya TV'de dahi sol yaklaşım vardır. Zira sol, haksızı korur. İnsanların haklarını savunur. Sol, insanın içindeki en güçlü histir.

ERHAN AKYILDIZ
Televizyon Haber Programı Yapımcısı

Geçmiş yılları anımsıyorum... Sürekli hiç de hoş olmayan örnekler geliyor aklıma... Ben de kendi kendime sorular sormaya başlıyorum.

– Sektördeki sendikal örgütlenmeyi katleden (Cumhuriyet dışında) bir medya, sola nasıl bakabilir?

– Gazetesine sendikayı sokmamaktan gurur duyan bir gazetenin genel müdürünü baştacı eden, kendi gazetelerindeki sendikal örgütlenmeyi de katletmesi için ödüllendirerek gazete gazete dolaştırarak üst düzey görevlere getiren bir medya, sola nasıl bakabilir?

- Emekli bir MİT ajanının (Mahir Kaynak) açıklamalarına dayanarak (o bile insaflı davranıp adını açıkça yazmadı) Türkiye'nin en nitelikli ve devrimci sanatçısı Yılmaz Güney için (MİT AJANIYDI) diye manşet çeken gazeteler çıkarabilen bir medya, sola nasıl bakabilir?

Sendikal örgütlenmeyi katleden bir medya, sola nasıl bakabilir?

- ÖDP'ye, salt sloganı "Aşkın ve Demokrasinin Partisi" olduğu için sayfalarında daha geniş yer ayıran bir medya, sola nasıl bakabilir?

- Küçük sol partilere, ancak kapatıldıkları zaman gazetelerinde haber olarak yer veren bir medya, sola nasıl bakabilir?

- Yıllardır savunduğu düşüncelerinden ödün vermeyen, dürüst ve onurlu kalmayı başarabilmiş ve sayıları bir elin parmaklarını geçmeyen devrimci yazarları ucube gibi görüp onlara "dinozor" yakıştırmasını layık gören, sözüm ona yenilikçilerin köşe başlarını tuttuğu bir medyanın, sola bakışı nasıl olabilir?

- Soruyorsunuz:

"Sol medyaya nasıl bakıyor, neler bekliyor?"

Kendi kendime sormaya başlıyorum;

- Onyedi yıldır uygulanan liberal politikalardan bunalıp yüzünü sola dönmüş halk kitlelerini peşinden sürükleyecek projeler üretmek yerine, onların uhrevi dünyayı bir umut gibi görmesine çanak tutan bir solun, gerçek anlamda sol olduğundan söz edilebilir mi?

- Büyük kalabalıkların, birleşmelerini laiklik karşıtı gelişmelere; irticaya karşı bir umut olarak gördükleri iki büyük merkez sol parti birbirlerini "Taklitçilikle", "sol olmamakla" suçlayarak, nasıl umut olabilir?

- Sendikalara, gençlere, kadınlara, insan haklarına, kısaca solun evrensel değerlerine yeterince sahip çıkamayan bir sol, medyadan ne bekleyebilir?

Siz daha bir çok soru soruyorsunuz... Siz sordukça benim ürettiğim sorular da çoğalıyor... En iyisi, ne siz sorun ne de ben sorayım...

Peki ya halkın umudu ne olacak?

Yoksa umutsuz bir vak'a ile mi karşı karşıyayız?

Bence hayır... Halkın umudu kendi dinamiklerini yaratacak ve taşlar önünde sonunda yerli yerine oturacaktır. Bu umudumu hiç yitirmedim.

HACER YILDIRIM
Serbest Gazeteci

"Sakarya'dan halaylarla, türkülerle yolcu edildikten sonra Saray Cezaevi'nde günlerim başlamış oldu" sözleriyle başlıyor Işık Yurtçu gönderdiği kartta. Işık ağabey gazeteci olduğu için hapishanede. Işık ağabey Özgür Gündem gazetesinde Yazışleri Müdürü olduğu için içerde. Yolculukları bir SA'lı cezaevinden diğer SA'lı cezaevine. Fakat Bu SA'ların ona hiçbir faydası yok. Dışarda ise gazetecilerin yolculukları bir sol'cu basından diğer sağ'cı basına. Dışarda bir Sergen'ler bir de bizim gazeteciler revaçta. Hızlı bir değişim yaşıyoruz, üç beş yıldır. İmajımızdan sonra kalemimiz değişti. Her sabah yeni bir şarkıcı gibi türeyen köşe yazarları, reality şovcular, gazete müdürleri, koordinatörler olduk. Bu kez durum farklı.

Dışarda bir Sergen'ler birde bizim gazeteciler revaçta. Hızlı bir değişim yaşıyoruz, üç beş yıldır.

Yıl 1995. Bizim gazeteciler arasında "Üç büyük gazete karar almış, sol basında çalışan hiçbir gazeteci işe alınmayacak" diye konuşuluyordu.

Yıl 1996. Bu kez yeni çıkacak bir gazete için şöyle deniliyordu: " Yeni çıkacak gazetenin patronuna demişler ki 'gazetene solcu gazeteci al hem iyi çalışırlar hem de az para isterler'

Yıl 1997. Sağ liberal bir gazete çıktı, gazetenin patronu demiş ki "Solcu gazeteci alalım, hem iyi çalışıyorlar hem de çabuk değişiyorlar"....

Artık kalemlerimiz soldan sağa doğru yamulmaya başladı. *İtalik olduk.* Muhabirdik oralarda ama solcuyduk. Şimdi müdür olduk, koordinatör olduk. İyi paralar kazanıyoruz, iyi yaşamak istiyoruz çünkü. Bir şirkette çalışmıyoruz, elma da satmıyoruz, düşüncelerimizi çalışma koşullarına uygun hale getire getire iyi yaşıyoruz...

Ele geçirildik. Bulunduğumuz yerleri değiştiremeyiz. ANAP'a üye olup, SOLAP yapamayacağız gibi. Ele geçirildik. Görmediğimiz, izlemediğimiz bir çatışma için "önce içerden ateş edildi" diyebilecek miyiz? ya da "ölüleri ölü ele geçirebilecek miyiz?"

Ele geçirildik... Ele geçirilmemize izin verdik. Sol basında çalışan giyinmez, yemez, içmez dedik. Sol basında çalışanın sosyal güvencesi olmaz dedik, 212 ne işimize yarar dedik, işçilerin sendika hakkını savunup, yanımızda çalışanları sigorta bile yapmadık, yaşasınlı, kahrolsunlu haberler arasında sıkışıp kaldık. Kazağımızın rengi hep aynıydı, muhabirlik bile yapmayanları önce müdür yapıp sonra işten attık, yüksek paralarla transferler gerçekleştirip, sonra ele geçiriliyoruz korkusuyla onları dışladık.

Ele geçirildik...

KEMAL VAROL
Diyarbakır Metro FM Spikeri

Öküz Dergisi'nin son birkaç sayıdır yayınlamaya başladığı "SOL ve ....." başlıklı yazıların üzerine solun bence dikkatle eğilmesi gerekiyor. Çünkü seçilen başlıklar solun bugün karşılaştığı en büyük sorunlardır. Solun medyaya nasıl baktığını anlamamız için sol ve para ilişkisine bakmamız gerekiyor. Sol, paraya hep uzak durdu. Bu yüzden de çok büyük paralarla idare edilen medyaya hep uzak kaldı ve kendi medyasını yaratamadı. Solun bugün Türkiye'deki en büyük sorunu kanımca bir televizyona sahip olmamasıdır. Sol, eğer kendini kitlelere ifade etmek istiyorsa en kısa zamanda bir televizyon kurmak için hazırlıklara başlamalıdır. Sol, ancak böyle kendi gündemini kitlelere götürebilir.

Sol anlayışı ticari bir çıkar aracı olarak kullanıyorlar.

Yerel, alternatif radyo ve televizyonlar günümüzde çok büyük bir önem arzediyor. Bu kurumlar, bulundukları yerlerin adeta birer demokrasi kaleleri durumundalar. Her türlü baskı ve engellemelere rağmen ayakta kalma mücadelesi veriyorlar. Ama bu sol radyo ve televizyonlar arasında bir dayanışma yok.Çok büyük bir etkileme gücüne sahip olmalarına karşın, birarada gelip ortak hareket edemiyorlar. Kendi bölgelerinde meydana gelen olayları ve haberleri birbirlerine geçmiyorlar. Ortak etkinlikler geliştirmiyorlar. Bu açıdan, bir süre önce bir grup gazetecinin öncülük ettiği ve ilk toplantısını geçen ay Ankara'da yapan Bağımsız İletişim Ağı çalışmasını çok önemsiyorum. Ama bu çalışmaya katılımın istenilen ölçüde olmaması üzücü bir durum. Bir örnek; Diyarbakır'dan bu çalışma - toplantıya hiçbir kurum katılmadı. Toplantıya davet edilen ve Diyarbakır'da kendini sol bir televizyon olarak gösteren bir kuruluşun sahibine neden bu toplantıya katılmadıklarını sorduğumda aldığım cevap traji-komikti: "Bu toplantıya katılan bütün kuruluşlar ..... Sol'cudurlar"dedi.

Medya, solu her alanda kullanıyor ama sol medyayı yeterince kullanamıyor. Diyarbakır gibi sol'un kalesi durumundaki kimi şehirlerde radyo ve televizyonların kurtuluş umudu sol yayın anlayışıdır(!).

Sol anlayışı ticari bir çıkar aracı olarak kullanıyorlar. Örneğin Diyarbakır'da batma noktasına gelen bir televizyon, Kürtçe ve sol müziklere yer vererek batmaktan kurtulup kâra geçti. Ne diyelim, sol, medyada hâlâ para yapıyor.

sol ve medya

● MERDAN YANARDAĞ
Televizyon Haber Programı Yapımcısı

Sol, genel olarak medyaya egemen sınıfların en önemli ideolojik aygıtlarından biri olarak bakıyor. Kültürel ve ideolojik hegomonyanın aracı, sistemin "entelektüel" düzeyde yeniden üretildiği bir alan olarak görüyor. Ancak, medya derken burada anlaşılması gereken şey; görsel, işitsel ve yazılı iletişim araçlarının tümü değildir. Bu değerlendirme daha çok büyük sermaye gruplarının çıkardığı, devletin de desteklediği yayın organları için geçerlidir.

"Sermaye sahipleri aklı satın alıp "sol" için kendileri gazete yapıyor."

Değerlendirme böyle olunca medyanın önemi de ortaya çıkıyor. Sol da, medyaya, özellikle son yıllarda, olması gerektiğinden daha çok değer veriyor. Kendi iletişim kanallarını yitiren, 1980'den beri yeni araçlar yaratamayan sol, "egemen medya" aracılığıyla kendini ifade etmeye uğraşıyor.

İletişim teknolojisindeki büyük sıçrama sonucu medyanın olağanüstü güç kazanışı; bilginin giderek bir üretim gücü haline gelişi; dönemin bir iletişim ve bilgi çağı olarak nitelendirilişi ve nihayet dünyada esen "yeni liberal" rüzgârlar solu da etkiledi. Sol giderek büyük medyanın çekim alanına girdi. Kendi karşı medyasını oluşturmak yerine dilini, duruşunu ve eylemini büyük medyayı dikkate alarak yeniden kurmaya çalıştı.

Bu değerlendirme en azından solun bir kesimi için geçerlidir.

Medya (burada yine büyük basından söz ediyoruz) sola her zaman düşman gibi bakmasa bile, ideolojik ve politik olarak tehlikeli bir akım olarak gördü. Arasına her zaman mesafe koydu. Mücadele edilmesi gereken bir siyasal ve toplumsal dinamik olarak gördü. Polisin bakışını benimsedi ve gereğini de yaptı.

Ancak her zaman belli bir ilişkiyi de korudu çünkü kadrolarını esas olarak soldan devşirdi. Solun, 60'lı ve 70'li yıllar boyunca ülkede oluşturduğu entelektüel/kültürel hegomonya medyayı da kaçınılmaz olarak etkiledi. Gazetecilik bir yanıyla da entelektüel bir üretim süreci olduğu için bu etkileşim kaçınılmazdı.

Medya sol denilince genellikle sosyal demokrasiyi anladı. Onlarla ilişkileri her zaman farklı oldu. Diğerleri aşırı solcu ya da "teröristti."

Ortada ciddiye alınabilecek ölçekte bir "sol medya" olduğunu düşünmüyorum. Sol, daha önce de söylediğim gibi kendi karşı medyasını henüz oluşturamadı. 90'lı yıllarda birçok kez denenmesine yer yer başarılı bazı örnekler de ortaya çıkarılmasına rağmen bu olmadı. Haftalık ya da aylık dergi düzeyini/formatını aşan yayın organları yaratılamadı.

Ancak yine de şunlar söylenebilir; sol, hayata dünyaya ve olaylara bakışta, yeryüzündeki insanî olan herşeyin ve her değerin sözcülüğünü yapmaya çalışıyor. Bu "kalpsiz dünyanın kalbi" tarihin ve toplumun vicdanı olmaya çalışıyor. Burada "çalışıyor" sözcüğüne dikkat edilmeli.

Geçmişteki ve şimdiki meslekî ve etik değerlerde çok büyük bir farklılaşma var. Gazetecilik daha önce yabancılaşmanın en az yaşandığı sektörlerden biriydi. Gazetecinin ürettiği bir haber, fotoğraf veya makale ertesi gün kendi imzasıyla karşısında dururdu. O haber, fotoğraf ya da makalenin iyi veya kötü oluşu gazetecinin birikimi, yetenekleri ve entelektüel formasyonu ile yakından ilgilidir, bu nedenle gazetecilik herhangi bir "iş" değildir.

Gazeteler veya TV'ler aracılığıyla geniş kesimlere seslenilir. Yeni değerler, tavırlar ve yönelimler oluşturulur. Önemli, belki de en önemli manipülasyon araçlarıdır.

O nedenle gazeteci özerk, hatta bağımsız olmak durumundadır.

Oysa bugün gazeteler artık bir ticari kuruluş, gazetecilik sadece bir "iş", gazeteciler de bir personeldir. Bugün gazeteci, gazete patronu kalmadı artık. Egemen değerler de ticaret dünyasının "piyasa"nın değerleridir.

Bugün gazetelerin ve TV'lerin büyük kısmının yöneticileri "eski solcu"dur. Aralarında kendilerini hala "sol"da görenler de var. Gazete kadrolarında da çok sayıda solcu var. Bir ara, neredeyse solcu olmadan gazeteci olmak mümkün değildi. Öyle ki bazı "sağ" gazeteler bile, yönetim ve köşe yazarları dışında solculara çıkartılıyor.

Çünkü, solcu olmak, bir gazetecinin sahip olması gereken formasyona da sahip olmak anlamına da geliyordu. Yani bir tarih bilinci, sosyoloji, siyaset ve iktisat bilgisi ile analiz gücüne sahip olmak demekti bu.

Bir dönem Türkiye'de yeni bir şey söylemek için, edebiyattan sinemaya, siyasetten mimariye kadar solcu olmak gerekiyordu. Öyle ki, sanatta neredeyse bir "sol" tekel oluşmuştu.

(Ancak, bu durum 1980'lerden itibaren kırıldı. 89'dan itibaren de sol inisiyatifini yitirdi. Şimdi yeni bir yükseliş yaşıyor ama durum değişmiş değil.)

İşte bu nedenle solun medyacısını yaratması zor olmadı. Bir başka neden de şudur; sosyalistler, kendilerini her zaman bu mesleğe yakın hissettiler. Solcular özellikle 80'den sonra "iş" olarak gazeteciliği tercih ettiler. Tarzları ve birikimleri buna uygundu. Ancak bir çoğu da kalıcı olamadı.

Solun medyasını yaratamamasının en önemli nedeni ise, tarihsel inisiyatifini, yukarıda da söylediğim gibi, yitirmesidir. Büyük projelerden ürkmek, lafı sevmiyorum ama, "büyük düşünememek" küçük olan ile yetinmek bunların başlıca nedenidir. Güçlerin karşılanmış oluşu, soruna profesyonel bir anlayışla yaklaşılamaması, işletmecilik düzeyinde işin gereğini yapamamak ve nihayet ufuksuzluk, yaşanan "sol" tutuculuk solun medyasını yaratamamasının başlıca nedenidir.

Eh, akıl ile sermaye de her zaman yan yana gelmiyor. Hâl böyle olunca sermaye sahipleri aklı satın alıp "sol" için kendileri gazete yapıyor.

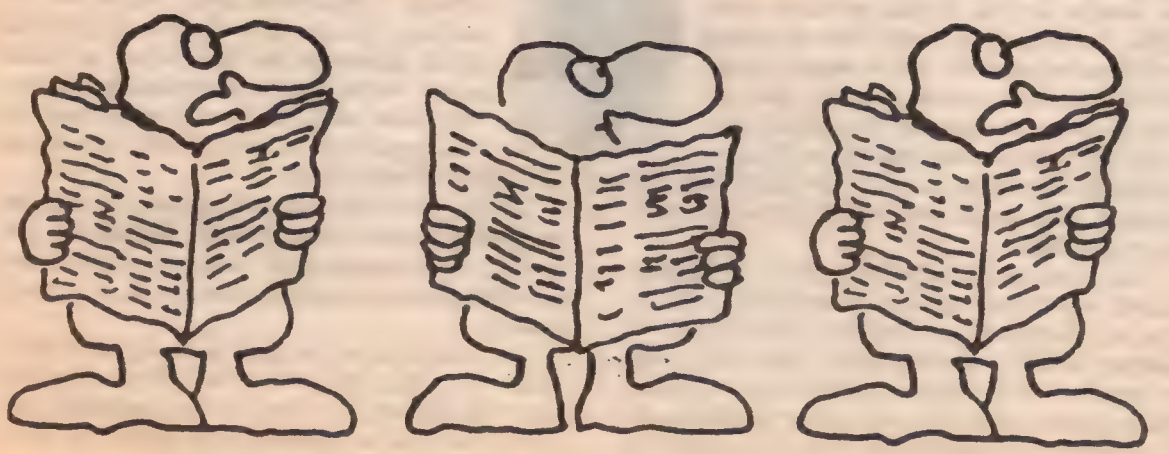

● AYDIN ENGİN
Cumhuriyet Gazetesi Yazarı

Hangi sol, hangi medya?

Örneğin ÖDP'liler mi, sosyal demokrat sol mu? DHKP-C kadroları mı? İşçi Partililer mi? Anarşistler mi? Feminist sol mu?

Hangi medya: Akşam Gazetesi, Kanal D, Cumhuriyet, İnter Star, TGRT, Fotomaç, Kanal 7, Kurtuluş Dergisi, Pazartesi Dergisi, Öküz, Samanyolu TV, Radikal, Akit, Yeni Yüzyıl, TRT? (Artık TRT-1, TRT- 2, TRT-3, TRT-4, ayrıntısına girmeyelim).

Örneğin ben kendimi "solcu" olarak tanımlıyorum. Yukarıda rastgele sıraladığım medya kuruluşlarının kimilerine keyifle, kimilerine öfkeyle, kimilerine kıvançla, kimilerine dostça, kimilerine düşmanca, kimilerine yamuk bakıyorum.

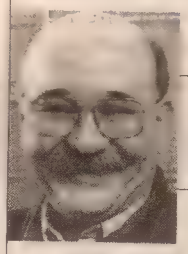

"..."medyacı" medyacılaştıkça sol kimliğinden fire veriyor."

Tanımı gereği umutlu, öfkeli, eleştirel ve akılcı bakması gerek. Çoğu kez bunun üstesinden gelemiyor. Hele hayata bakarken çoğu kez kendi dar dünyasını "hayat" sanıyor. O yüzden örneğin "bir kısım" sol medyanın "Halkımız bu sömürü düzenine vura vura yarınları kuruyor" gibisinden cümleleri okuyanı kederlendirebiliyor. Bir başka kısım sol medya ise tepedeki tepişmeyi hayatın ekseni gibi kavrayıp ağaçlarla oyalanıyor. Oysa yangın ormanı sarmış, bitiriyor.

Hem de nasıl. Eskiden büyükleri sayar, küçükleri severdik. Ustalarımızın elini öper, o izin verdiği kadar hüner kapardık. Ustalarımız çoğu kez patron olduğundan ücret filan gibi sefil ve dünyevi sorunları gündeme getirmekten hicap duyardık. Şimdi ise ....

Mesleki ve etik değerlerde geçerli evrensel ilkeler öyle kolay kolay değişmez. Elektronik medyanın (TV, İnternet) gelişmesiyle belki yeni tanımlara gereksinim duyuluyor ama, temel ilkelerde pek değişiklik olmadığı kanısındayım. Ama bu ilkelere uyulup uyulmadığı soruluyorsa bugün ilkelerin gözardı edilmesi daha sık rastlanır bir meslek alışkanlığına dönüştü ve buna kaş çatanların sayısı da azaldıkça azalıyor.

Sizin deyiminizle "medyacı" medyacılaştıkça sol kimliğinden fire veriyor. Burada sorumluluğu medyacıya yıkmak çok haklı değil. Tekelleşmiş bir medyada egemen kurallar bunu dayatıyor. Buna rağmen hem sol kimliğini koruyabilen hem medyacı olarak varlığını sürdürebilen kişiler ve kurumlar var. Ama ben bunları kurtarılmış bölgelere, adacıklara benzetiyorum.

Gelelim solun kendi medyasını niye yaratamadığına: Önce çok pahalı. Elektronik sanayiideki gelişmeler ve dağıtım sektöründeki koşullar bu pahalılığı, sol için erişilmez boyutlara taşıyor. Bu bence solun kendi medyasını yaratamamasındaki nesnel etken.

Buna solda konumlanan siyasal önderlerin hepsinin gazeteci olmalarını da eklemek gerek. Kişisel deneyimlerimle biliyorum büyük ya da küçük her parti şefi, her örgüt önde geleni medya konusunda derin fikirlere ve bilgilere sahiptir ve o yüzden her türlü müdahale hakkını kendinde görür. Örneğin bir medya aracının nasıl geniş kitlelere ulaşacağı üstüne çok değerli fikirleri vardır. Bunları şeflik otoritesi ile dayatır ve böylece solun kendi medyasını yaratmamasına çok değerli katkılarda bulunur.

Amerika'lılar bir süper bilgisayar yapmış. Almanlar, İngilizler, Ruslar ona soru sormuş. Hepsini bilmiş. Sonunda uyanık bir Türk süper bilgisayara "Ne var, ne yok" diye sormuş. Bilgisayar patlamış. Hah hah hah...

Sonra Türk bilgisayar yapmış. İngilizler, Amerikalılar, Ruslar sormuş. Zor bela da olsa yanıt vermiş. Fransız gelmiş. "Ne var, ne yok" diye sormuş. Türklerin bilgisayarı hemen "N'olsun be abi, iyilik sağlık" diye cevap vermiş. Hah hah hah...

sol ve medya

● HASAN YALÇIN
Aydınlık Genel Yayın Yönetmeni

BİR GERÇEKLE BİN YALANIN HİKÂYESİ

Bağımsız medya!

Demokrasinin güvencesi!

Dördüncü kuvvet!

İki yalan bir doğru! İki yalanı yuttırmak için bir doğru söylemek medyanın ilkesidir. Medyanın bağımsızlığı, demokratlığı boş böbürlenmedir. Ne yapmış medya bağımsız ve demokrat olarak? Medyada kuş hafızası kadar hafıza bulunmadığı için, yakın tarihten verelim örneği, Turgut Özal'ı desteklemiş, Tansu Çiller'i bela etmiştir Türkiye'nin başına. Bu işi yaparken bile "bağımsız" hareket ettiği, büyük yalandır. Emperyalist ve emperyalizme bağımlı sermaye merkezlerinin kararını uygulamıştır.

"Medya, anasının kızıdır. Anası sermayedir, kızını genelevde çalıştırır."

Dördüncü kuvvet olduğu ise doğru. Yasama, yürütme ve yargıdan sonra düzenin üzerinde yükseldiği direklerden biridir. Bir resmi kuvvettir sonuç olarak.

Makyajcı sözcüğü tam ifade etmez. Medya, sermayenin hem makyajcısıdır, hem de süslenme odası. Ama önce kendi makyajını yapar, kendini süsler. İşini iyi yapabilmesi için zorunludur bu. Medya bu nedenle durmadan kendini över.

Medya, anasının kızıdır. Anası sermayedir, kızını genelevde çalıştırır.

Tanımlamayı aşırı bulan varsa, holdinglerden, tekellerden kısacası büyük sermayeden bağımsız bir büyük basın ve yayın kuruluşu göstermesini rica ederiz kendisinden.

Eskiden bir basın sermayesi vardı. Gazete patronları makarna, otomobil, kumaş veya tencere ticareti yapmazlardı; bankacı da değillerdi. Medyamızın tarih öncesi! Büyük ticaret ve sanayi sermayesi medyayı, medya da onları keşfetti. Birleşme bugünün üç buçuk medya tekelini ortaya çıkardı. Her medya tekelinin arkasında devasa holdingler yükseliyor. Hangi medya kuruluşunun hangi tekele ait olduğunu sadece insanlar değil, öküzler de bilir.

Kaldı ki bu durum bile giderek değişmektedir. Medya, eroin ve silah kaçakçılığından elde edilmiş servetlere gittikçe daha fazla teslim oluyor; kara para krallarının silahlı gücüne dönüşüyor. Yer yer resmen kara para aklama kurumu haline gelmiştir.

Yani medya yok, sermaye var.

Kapitalizm, bütün kullanım değerlerini meta haline getirdi.

Havayı, suyu, denizin mavisini, ormanın yeşilini... İnsanın kendisini de tabii. Daha hüzünlendirici olanı, kâr sistemi en sonunda aşkı ve şiiri metaya dönüştürdü; alınır satılır hale getirdi. Balzac'ın ünlü "Sönmüş Hayaller" romanı, şiirin metalaşmasına yakılmış muhteşem bir ağıttır. Nitekim avrupa, haberin santimle şiirin mısra sayısıyla alınıp satıldığı dönem 19.Yüzyıl'da girdi. Bizim kapitalizme geçişimiz ise gecikti. Fransa'nın 1800'lerin ilk 50 yılında yaşadıklarını biz, 20.yüzyılın son çeyreğinde yaşıyoruz. Medyada gözlediğimiz mide bulandırıcı manzara herhalde bu gecikmeyle de ilgilidir.

Sonradan görmelik, gözü karalığı ve ahlaksızlığı büyütüyor. Medya yıldızlarının üç ay içinde bir görüşten tam zıttı görüşe büyük bir esneklikle geçebilmeleri; bırakalım tek tek bireyleri kocaman basın ve yayın kuruluşlarının skandal dönüşleri; her kuruluşun, her yıldızın piyasada oluşmuş bir fiyata sahip oluşu; daha kötüsü basın emekçilerinin birbirinin ekmeğini kapmaya çalışan bir çakallar sürüsüne dönüştürülmek istenmesi; bütün bunlar Avrupa'yı gerçekten ve hızla yakalamakta olduğumuzu gösteriyor.

"Gerçek", medya fabrikasının ürettiği malın adı oldu."

İletişim teknolojisindeki muazzam gelişme, sermayeye kitlelerin beynini ele geçirmede kullanabileceği en büyük silahı sağladı. Psikolojik savaşın başlıca amacı, "beyinleri ele geçirmek"; başlıca silahı ise yalandır. Kapitalizm, yeni psikolojik savaş dönemine "Bilgi Çağı" dedi. "İletişim Çağı" diyenler de var. Biz, "gerçeği imâl etme çağı" diyebiliriz.

"Gerçek", medya fabrikasının **ürettiği** malın adı oldu. "Haber yapmak" gazeteci dilinin önemli döyemlerinden biridir. Haberin yazılması, sunulacak hâle getirilmesi anlatılıyor. Ama **"yapmak"** sözcüğü işin ruhuna tam tamına uygun. Olgu, medyanın ham maddesidir. Gazeteci olguyu toplar, medya onu işleyip "haber" hâline getirir, "yapar". Yeni bir maldır sözkonusu olan. Örnek: Mao, Çin Devrimi'nin önderidir. Olgu bu. Medya bu olguyu, Mao'nun küçük kızlara düşkün bir sapık olduğu şeklinde "haber"e dönüştürebilir. Veya olgu: **Çiller**, bir CIA memurudur. "Haber": **Çiller**, batılı müttefiklerimizin itibar ettiği çağdaş bir liderdir. Sermaye **bir**, haberi satar ve para kazanır; **iki**, yığınları aldatarak sistemini ayakta tutar.

Sol, medyaya işte böyle bakıyor.

Peki medya sol'a bakıyor mu?

Bakmaz olur mu?

Hele bu günlerde soldan gözünü hiç ayırmıyor. Sol'un derdi adeta medyayı gerdi.

Türkiye büyük çaresizlikler içine düşürüldü. Açmazların, çıkmazların ülkesi haline getirildi. Sağ bir kesimiyle Cumhuriyet'i yıkmaya çalışıyor. Ortanın sağı denilen kesimiyle de iflas etmiş, cumhuriyet düşmanlarının aleti durumuna düşmüş. Bugüne kadar sağı desteklemiş olanlar dahil, büyük bir sola yöneliş var. Sol, bir devrimci demokrasi programı etrafında birleşmeye çalışıyor. Bu nedenledir ki medya, yani sermaye, sola hem de dikkatle bakıyor, solu sağa çekmeye çalışıyor. Sola, neoliberal, emperyalist merkezlerde imâl edilmiş bir program zemininde güç birliği yapmasını önermeye başladı. Neoliberalleri, İkinci Cumhuriyetçileri, sol içindeki RP ve tarikat dostlarını parlatıyor.

Peki sol medya?

Kendimizden söz etmek zorunda kalıyoruz. Bizim bir tanımımız var. Diyoruz ki, **Aydınlık basının eşeğidir**. Eşek, halkımızın bütün yüklerini taşıyan cefakâr bir hayvandır. Öte yandan eşek bir çok devenin arka arkaya dizildiği katarların en önünde gider. Birçok büyük olayda örneği yaşandı. Sonuncusu, ünlü Susurluk Olayı'dır. Basındaki herkesin kabul ettiği gibi, büyük denen medya bu olayda **Aydınlık**'ın arkasında sıralandı.

Ama o kadar değil, 1970'lerin son yıllarında çıkardığımız **Aydınlık** ve 1987-93 arasında çıkardığımız **2000'e Doğru** şimdi şimdi birer ansiklopedi değerindedir. Bütün basın emekçileri bu gerçeği kabul ederler. Çünkü ansiklopediden onlar da sürekli yararlanıyorlar.

"Diyoruz ki Aydınlık basının eşeğidir"

Özetin özetini söyleyelim: **Bir gerçek, bin yalandan güçlüdür.** Bunu defalarca kanıtladık.

Övünmek için değil, bir medya gerçeğine dokunabilmek için yazıyoruz bunları. Halka ve gerçeğe bağlılık, bilimsel Sosyalist analiz gücü, devrimci veya sizin deyiminizle sol medyanın üstünlüğüdür. Hiçbir sermaye gücü bu üstünlükle baş edemez. Bizim arkamızda sermaye yok. Patronumuz halktır.

Sermaye medyası solun yetiştirdiği medyacılara dayanıyorsa, buradan da bir sonuç çıkar: Yaratıcı olan sadece soldur.

Biz ne medyasız kalıyoruz ne de medyacı sıkıntımız var. Sol, medyacısını da yaratıyor, medyasını da.

● HAKKI DEVRİM
Radikal Gazetesi Yazarı - Türkçe ustası

Toplu değerlendirmede solun, medya aracılığıyla sesini gereği gibi duyurduğu söylenemez. Bu önemli bir noksandır ve sosyal, siyasal, ekonomik, kültürel meselelere bakışımızda ciddi boşluk yaratmaktadır. Demek ki solun medyadan memnun olması için sebep yok.

Bence sol günümüzde, medyanın gündeminde bile değil. Daha doğrusu başlı başına bir konu, bir mesele değil. Ama bütün iletişim araçlarında sol düşünceye bağlı arkadaşlarımız elbette var. Onlara da herkese bakıldığı gibi bakılıyor.

Sol bütün dünyada bir duralama dönemi yaşadı. Sessiz kaldığı bu sürede kendini yeniden tartıp değerlendirdiği söylenebilir. Türk solu bu süreci, diğer Batı ülkelerine oranla iyi değerlendirenler arasında değildi.

"Türkiye'nin, solun sesine kulak vermekten gayrı çaresi yoktur"

Etik terimini Hegel'in anladığı manada kullanıyorsanız, yani toplumsal ilişkilerin örgütlenmesi düzeninden söz ediyorsanız, meslek etiğimiz parlak durumda değil. Bireysel davranış ilkelerimizi kastediyorsanız, basın-yayın dünyasının mahalleden apartman düzenine geçtiğini ve insanlar arası ilişkilerde de çok şey kaybedildiğini söyleyebiliriz.

İslamcı sağ medyasını da yaratıyor. Serbest piyasa şartlarına uyum sağlayacak birliktelik sağlanmadıkça kolay değil, solun medyasını yaratması.

İçinde sol görüşlerin de sağlıklı bir biçimde yer almadığı medyanın, eksik ve sakat kaldığını düşünüyorum. Ekonomik gelişme sürecinden ana hatlarıyla hoşnut görünen Türkiye'nin, millî servetin bölüşülmesindeki adaletsizlikten ve bu yönde büyüyen tehlikeden kendini sakınabilmesi için, solun sesine kulak vermekten gayrı çaresi yoktur.

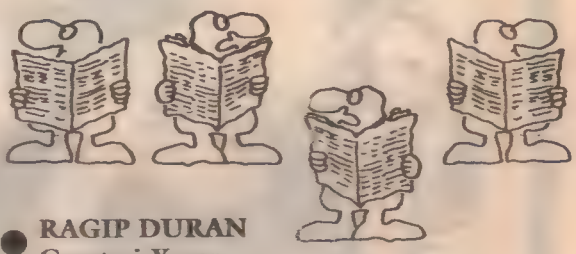

● RAGIP DURAN
Gazeteci-Yazar

Bütün bu tartışmada tayin edici olan bir gerçek, solun kendi medyasını yaratırken, esas olarak yapıyı, mülkiyet ilişkilerini, çalışma koşullarını, okur-dinleyici-izleyicilerle ilişkileri ve nihayet basın meslek ahlâk ilkelerini yeniden tanımlamak. Plaza medyasında solculuk yapılamaz. Çalışanların ve okurların, gerek mülkiyet gerekse yayın politikaları konularında katılımcılığını sağlayamayan bir ortamda solculuk yapılamaz. Holding değil, kooperatif, vakıf, çok ortaklı birlik benzeri yapıların dışında, bağımsız yani solcu gazetecilik olmuyor. Gazete, radyo ve televizyon yöneticilerinin ülke ortalamasının yirmi katı maaş aldığı ortamlarda da solculuk geçersiz.Solculuk sadece bir fikriyat, bir siyaset ya da ideoloji değil. Bir yaşam tarzı. Bilgiye, somut bir güce dayanmaya, alçakgönüllülüğe dayalı bir yaşam felsefesi.

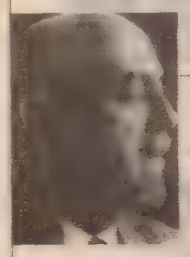

"Türkiye'nin, solun sesine kulak vermekten gayrı çaresi yoktur"

Medya imajdır, gazetecilik ise gerçekleri aktarmak.

Medya onların zarfıdır, sol ise mazrufumuz. Bugün medya onların, sol bizim. Yarın bizim medyamız olunca, sol onların olmayacak.

Kemal Gökhan Gürses

ParaDoks

"Çelişkiden hayat doğar" demiş... Kim mi? üf yaa, yormayın hocam beni lütfen ya!.. Şur'da, hoş insanlar, şık bey'fendiler, çıtıpıtı han'fendiler çizelim dedik tam... Zaten zor yoğunlaşıyorum... Neyse.

Hadise şu... Tatlı tatlı yorulmuşunuz bütün gün. Ufak bi içki olayınız falan olucak... Parite, konvertibilite zart-zurt bi an bitsin istiyorsunuz... Tesadüf bu ya, hiç bi arkadaşınız da düşmemiş henüz bara... Ya çok erken saat, ya da artık çok geç! Şu lanet olası düşünme olayı, bi şekilde, kendiliğinden falan gelişiyor... Siz orta şekerli, açık gri düşünürken, cart, alçak karga, şişman ve şık giyimli bir businessman kılığında dikizliyor düşünce balonunuzu... Bi tür iç-monolog paparazzisi yani... Adı da niye ParaDoks oluyorsa?.. Bi bakıyorsunuz fena halde çizilmişsiniz...

Hoop! Buraya kadar orhan!.. kaydın! Duvara bi baktın, daldın gittin! Koptun di mi? Şimdi bütün kaplama alanları dışına çıkmak istiyosun... Vur git **Papua Yeni Gine**'ye... olmaz mı? Orda da muhabir bankalar falan varmış... olmaz! Ya "başım döndü, tansiyon-mansiyon" diycen ya da vurup gidicen... aman ya! Daya başını duvara, ağla be orhan! Ya açılırsın, ya tümden kapanırsın... (ulaan! seydişehir kaçla açılmıştı bu sabah?)

"Ne iş yapar"mış **protokol müdürü?!**.. İşte bu işi yapar... Herkese bütün dişlerini göstererek sırıtır... Akşam eve gittiğinde, bütün yüz kasları ağrıyordur! Bir de unutup, konuklardan biriyle yeterince ilgilenmemişse, yandı demektir... Azarı yer! Hele o özür dileme bahsi; ne aşağılayıcı, ne beter iş bu be!..

Bu işin moku çıktı artık!.. Burda da mı be birader?! Hata bende tabii... Kaplama alanını sınırlıyacaksın bu işin! Şimdi ne konuşulur ki burda? Nas'sın? Nası gidiyor? Cevap bonbonk!.. açmıyorum ağbi!..

Ha bu bizum uşakların ettuğuna bak! O güzelum burnun nesi var? başlamışlar kıyamet gibu ameliyat etturmeğe... Şimdu gel de anlat "Ha bu, benum burnumdur! Hakikî burnumdur!" de... **Karadenuzlu** olduğumu diyemeyrum hiç bi tarafta be! Ula, yoksa ben de gidup burnumu aşağya doğru büyüttürsem mi?

Sizi **milli Prodüktivite** merkezine şikayet edicem şermin hanım! Ne zaman bu odaya girseniz, yaptığım tüm işlerde ortalama %50 oranında bir hata gerçekleşiyor! Ayrıca, stres artı yüksek kollestrolden her an bekledigim **kalp krizi** sürecini hızlandıracak bir etken olarak da sizden bahsedebiliriz! Ahh şermin hanım! Gelir bir an masama temas edersiniz ve biz ABD'de olmadığımız için ben size **taciz** davası açamam!

Not: çünkü ülkemizde örnek oluşturacak bir dava yok!

Vah size, vahlar size! Zavallı reklamcılar! Az sonra şu kapıyı itip karşınıza tam da bu suratımla çıkıcam! ve siz yüzünüze en güzel gulucukler takıp, dava işleriniz satmaya çalışacaksınız! Bense, hiç bir insanı tepki göstermeden sizin prezantasyonunuzu dinleyip **"olmamış"** diycem... **"hoşuma gitmedi"** demekle yetinicem... İsterseniz kristal elmalık iş getirmiş olun! **Çünkü** benim canım bugün böyle istiyor!..

Lingo Lingo Daktilo

MIGIRDİÇ MARGOSYAN

Bugüne dek şööyle adam gibi, dört dörtlük, sekiz oktavlık rast, dilkeşhâveran, gerdâniye, mâhur veya muhayyer makamında bir öykü yazamamanın üzüntüsünü hep yaşadım. Neden mi yazamadım? Neden mi bu işi beceremedim? Diyarbakır'da, Gâvur Mahallesi'nde toprak damlı, çamur sıvalı evimizde karlı bir gecenin kör vaktinde, bir tencere sıcak su ve paslı bir makasla beni doğurtan ebem kocakarı Kure Mama'ya soracak olursanız, bunun, bir tek nedeni varmış: O da, benim bu konuda doğuştan yeteneksiz oluşumun dışında, ayrıca musikideki makamlarla öyküleri birbirlerine karıştıracak kadar öküz, kaz kafalı, solucan beyinli oluşumdanmış! Çünkü ben, doğduğum şehrin daracık sokaklarında, daracık köşelerinde henüz "meg barnağ" çocukken, henüz bir kırtık enükken oynayıp, Dicle'nin bulanık serin sularında çimerken, bir taraftan da mırıldanarak söylediğim;

"Dicle kimi ak güzel
Gül menevşe tak güzel
Ben küçeden geçerken
Pencereden bak güzel"

gibi manileri, türküleri elimin tersiyle bir kenara iterek, aslını inkâr eden haramzadelere özenerek öncelikle hicazkâr, ardından da karcığar, bestenigâr makamlarında öykü-möykü, roman-moman, şiir-miir yazacağım diye yırtınıp duruyor; boyumdan büyük işlere kalkışıyor, çıktığım yumurtanın kabuğunu beğenmiyor muşum! Üstelik de, yüce Tanrı'nın kimi yazarlara bol kepçeden, sebilullah dağıttığı bu yetenekten zaten yoksun doğarken, bunu, bir de daha ilk günden "adam olacak çocuk, bokundan belli olur" felsefesiyle ne denli ters düştüğümü bütün bir hafta kabızlık çekerek kanıtlamışken!

Doğduğum anda kafamın şekline bakarak "bundan ne köy olur, ne kasaba" diyerek beni küçümseyen Kure Mama'yı kendi günahlarıyla sarıp sarmalayıp, kilisemizin papazı Der Arsen'in sabâ makamındaki hüzünlü duaları ve çansesleri eşliğinde Diyarbakır Ermeni Mezarlığı'na gömdükten ve ilelebet, sonsuza dek susmasını temin ettikten sonra, asıl gerçeğe dönelim: Gerçek şu ki; dügâh, ferahfezâ, sûz-inâk, sûz–îdil öykülerin yanısıra uşşak romanlar attırıp döktüremeyişimin asıl ve tek nedeni, elalemin yıllardan beri bilgisayarlarla flört ettikten sonra nihayet gerdeğe girerek halvete erdiği bugünlerde, benim hâlâ kıçı kırık bir daktilo makinemin olmamasıydı... Ama yağma yok! Artık benim de bir makinem var!

Geç de olsa beni abc 1200 marka ve bit pazar çıkışlı, birkaç kez onarılıp elden geçirilmiş, değişik daktilolardan yapılan organ nakilleriyle iyi-kötü sıhhatine kavuşmuş, "A" harfinin çok silik, "E"nin kırılan alt bacağı sonucu "F"ye dönüştüğü, "İ"nin büyük bir inatla direndikten sonra nihayet üçüncü kez tuşa dokunduğunuzda salına salına hareket ederek, kâğıt üzerinde şöyle bir arz-ı endam eden yosmaca, kırıtık hâli, "Ü"nün, "U"ya gıpta ederek, yıllar yılı sırtında taşıdığı 'iki nokta'dan kurtulmak ve ebedi hamallığına son vermek için inatla sürdürdüğü bitmez tükenmez uğraş sonucunda zaferi neredeyse kazanmak üzereyken, nihayet tüm ünsüz harflerin her konuda kendi başlarına buyruk sınırsız ve sorumsuz demokrasi sarhoşluğuna rağmen, yarım asırlık makinenin kişiliğinden ve ilk günkü heyecanından hiçbir şey kaybetmeyen, gurur ve onur kaynağı o üç ünsüz "X", "Q", "W" 'gâvur'larına; kırmızı ve siyahtan oluşan lime lime şeridine, canı istediğinde tek, canı istemediğinde çift sıra atlayarak dönen silindirine, virgülünün nokta, noktasının virgül bastığı, soru işaretinin çatlak tuşuna, kapağının nerede ve hangi yaban ellerde kaybolduğu meçhul olan bu makineye altmışıncı baharımda beni kavuşturan yüce ve büyük Tanrı'ma, Allah'ıma hamdolsun!

"Yes! It is a pencil"i bir kenara fırlatarak bundan böyle tahir pûselik öyküler, şehnâz romanlar, nikriz şiirler döktürmenin tam zamanı! Artık susmayacak, Allah'ın bildiğini kuldan saklamadan hem yağıp, hem gürleyerek ferahnâk'tan girip sultânî yegâh'tan çıkarak, ne'eser eserlerime eserler katacağım!

Kocakarı Kure Mama yan gelip yattığı mezarında İsa Peygamberimiz gibidirileceği günü çamaşır ipiyle, ibrişim sicimle, balmumlu kınnapla veya kenevir halatla sabırsızlıkla çekip dururken; ben, önce acem, sonra acemaşirân, daha sonra da acemkürdi öyküleri ardı ardına sıraladıktan kellim, nihayet kürdîli hicazkâr ve muhayyer kürdî romanlarla feleğin tozunu attıracağım! Hangi feleğin mi? Hani bana bugüne bugün bir daktilo makinesini bile çok gören, beni hep kelek yemeye zorlayan orostopol dölü kahpe feleğin!

Be heeey! saçları kınalı kocakarı Kure Mama! Bugün-yarın ünüm kavanoz dipli dünyanın çevresinde üç kez turlayarak, sonra da taa senin kepçe kulağına ulaştığında; Gemlik'ten sapınca ilk kez denizi görenler gibi sen de sakın şaşırma! Orhan Veli'nin kulaklarını da sakın ha çınlatma! Çünkü ve zira ve binaenaleyh Tanrı'nın lütfu böyle bir makineyle öykü, roman, şiir, destan yazmak için insanın daha doğuştan yazar veya şair olmasına gerek yok; hatta ve hatta doğar doğmaz altı ay kabızlık çeken bebeler bile bu daktilonun karşısına geçtiklerinde her türlü makamda "çığırıp" düm teka düm tek romanların yanısıra; mefailün failün, failatün feilün şiirler döktürmeleri artık çocuk oyuncağı! Çünküme bu basit bir daktilo değil, her bir tuşunun nağmesi başlı başına saz heyeti! Mehter Marşı! Senfonik ve filarmonik orkestra!

Yontula yontula küçülen, ama ardına taktığım kamışla cüce boyunu biraz daha uzatarak bir müddet daha kullanmayı düşündüğüm kurşun kalemimi "artık yeter! Söz abc 1200'ündür!" diyerek bir kenara fırlatıp, Allah'ın inayetiyle ve peygamberin kavliyle kavuştuğum makinemle öylesine güzel anlaşılıyor, öylesine mutlu yaşıyoruz ki!.. Ben, kazara "D" ardından "M" ve onun da ardından "O" harfinin tuşlarına dokunup DMO mu yazdım? O hemen Ankara'daki Devlet Malzeme Ofisi'ndeki gençlik yıllarından başlayıp, daha gencecik bir daktilo iken nasıl elden ele kapışıldığından dem vurarak, ardından da, bıyığı henüz terlemeye başladığında tüm sekreter kızlarla yaşadığı aşkları yâd ederken efkârlanıp bir de hicaz şarkı tutturuyor:

"Açmazsan eğer kalbime sen yâre-i hicran
Yıllar çekemez aşkıma bir perde-i nisyan
Hep bûy-i vefâ koklar iken bûselerinden
Yıllar çekemez aşkıma bir perde-i nisyân"

No! Noo! Kure Mama, göçüp gittiğin o dipsiz kör kuyuda uyurken beni oralarda sakın ha boşuna bekleme. Çünkü bundan kellim bana ne karada, ne suda ve ne de havada ölüm mafiş! Artık ünüme ün katacak, yüce Tanrı'nın armağanı lingo lingo öyle bir daktilom var ki, kendi çalıp, kendi söylüyor:

İstersen segâh, istersen nişâbûrek...

FERHAN ŞENSOY

Gecedeste

(Çıkmamış Bir Kitaptan Numarasız Sayfalar)

münir özkul erol günaydın baykal
kent rasim öztekin
takımın ileri gelenleri
indik diyar-ı bekir'e yirmiiki kişi
mayısın yirmiüçü pazartesi
güneydoğu'da kanlı seksensekiz yılı
dün gene üç kişi ölmüş
duvarları sarı boya kapıları
buzlu cam floresan lambalı
lagaroğlu oteli
dicle nehri fersiz akıyor
coğrafya kitaplarının anlattığı
gürül ırmak nerede
mezapotam birsıcak
çok gündemde arabesk
herkes kürtçe konuşuyor
türkçe biryabancı dil
istanbul'a telefon yazdırdık
fiş fiş eder yüreciği yarim
evde bekliyordur
ve fakat hiç tezcanlı değil
bekir beyin diyarında ptt
hiç tezcanlı değil hiç kimse
odalarda priz yok
resepsiyona soruldu
banyolu odalarda yok ağbi
ilgi kurulamıyor
odasında duş olmayan
duş yerine elektro-şok mu alıyor
otelimiz orduevi arkası
yemekten dönüyoruz
orduevi önünde asker nöbette
biri görüp sırıtıyor
nöbette sarıtılmazken
sivrisinek olur mu buralarda tertip
daha şimdi olmaz
brova tertip lüzumlu nöbetler
lüzumsuzu çok sinirdir
nöbetin çünkü
geldik ki kakalaklar basmış odayı
demek diyar-ı bekir'de
kakalak zamanı
ağız dudak kurutan bir sıcak
resepsiyon aranıyor telefonla
şişe suyu bulunur mu?
inan ki yok
sana inanıyorum kulaklarıma
inanamıyorum
su var şişe suyu yok
meşrubat
kola meyvalı
evden gelen çarşaflar serildi yatağa
olabildiğince otele değmeden
geçirildi gece.

Savaşta Kazanılan Şeref!..

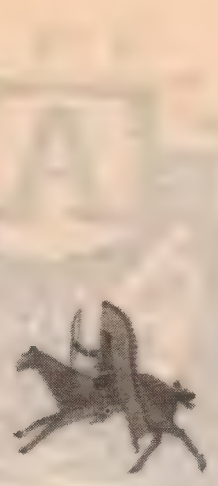

SUNAY AKIN

Yeni Dünya'ya adım atan pek çok denizci ülkelerine geri döndüklerinde karşılaştıkları yerlilerin ne denli iyi niyetli ve barış yanlısı olduklarını uzun uzadıya anlatırlar. Bunlardan biri de, Raphael Hythloday'dır. Amerigo Vespucci'nin dört yolculuğunun son üçünde yanında olan bu Portekizli denizci varını yoğunu kardeşlerine bırakarak dünyayı dolaşmak üzere yola koyulur. Felsefeyle de ilgilenen Hythloday Latince ve Yunanca'yı çok iyi bilmektedir.

Avrupa'ya Vespucci ile birlikte dönmeyen Hythloday yirmidört adamıyla beraber Yeni Kastilya'da kalma iznini koparır. Geri döndüğünde ise Amerika kıtasının açıklarında "Utopia" adlı bir ada keşfettiğini anlatır. 1500'lü yılların başlarında Avrupa limanları Yeni Dünya serüvenlerini anlatan denizciler ile kaynamaktadır. Ama, Raphael Hythloday'ın anlattıkları hiçbirine benzemez. Kendisini dinleyenler arasında savaşa ve ölüm cezasına karşı olan İngiliz yargıç Thomas More'da vardır.

Beyaz adamın Kızılderili topraklarına doğru yelken açmasının ardından yayınlanan kitaplar arasında en çok konuşulan ve günümüzde de okunmaya devam edilen Thomas More'un 1516'da yayınladığı Utopia adlı eseridir. Portekiz denizci Raphael'in tanık olduğu ülke elbetteki More'un düşlerinden başka bir yerde aranılmamalıdır. Utopia'daki anlatıcı Raphael Hythloday yeniçağın öğrenmeden yana olan ve olaylara inanç yerine akıl açısından bakan bir insan tipidir. Yani, Thomas More'dan başkası değildir. Antwerp'de Latince olarak basılan Utopia'nın matbaa işleriyle uğraşan Erasmus'u yazmış olduğu bir mektupta "Utopia Kralı" ilan eden Thomas More, Amerika yerlilerinin yaşama bakışlarını Avrupa toplumlarına çözüm yolu olarak önerir. Bunu yaparken kendi düşlerini de Utopia'ya katmayı unutmaz. More'un ünlü kitabını kaleme almadan önce bilgi topladığı denizciler arasında Raphael Hythloday adlı birinin olduğu söylenebilir mi? Hythloday'ın "hiçbir şey demeyen, boş konuşan" anlamına gelen bir sözcük olduğunu gözönüne alacak olursak, Portekizli denizcinin hayal ürünü olduğunu düşünebiliriz.

Utopia'da 54 kent vardır. Bir kenti bilen hepsini bilir. Çünkü, Utopia adasındaki tüm kentler birbirine benzemektedir. Okura Amaurote kentini anlatan Thomas More savaş konusunda şunları yazar: "Utopialılar savaştan da vuruşmadan da pek hayvanca bir şey diye tiksinir, iğrenirler. Kaldı ki, bu işi insanların yaptığı kadar hiçbir hayvan yapmaz. Bütün öteki ulusların tersine, savaşta kazanılan şerefi şerefsizliğin tâ kendisi sayarlar."

Herkesin emeğinin karşılığında aldığı ürünü kamu ambarlarına verip, oradan gerek duyduğu kadar aldığı, altının ve gereksiz tüketimin küçümsendiği, prensip ve rahiplerin halk tarafından seçildiği Utopia'da yeralan şu bölüm beyaz adam tarafından sürekli olarak kovalanan Kızılderilileri çağrıştırır: "Utopialıların uydurma saydığı zevkler arasında av ve kumar zevkleri de vardır. Bunları kendileri bilmez, başkalarından duymuşlardır sadece. Zar atmanın ne keyfi olacağını anlamazlar bir türlü. Bunda bir keyif olsa bile, insan aynı şeyi yüz kere tekrarlamaktan bıkar sonunda. Bir sürü köpeğin av peşinde havlaması zevkten çok bıkkınlık vermez mi insana? Bir köpeğin bir tavşanı kovalaması niçin bir tavşanın bir köpeği kovalamasından daha zevkli olsun? Eğer hoşumuza giden kovalamaysa her ikisi de bir kovalamadır. Ama avcılara asıl keyif veren bu değil, bir hayvanın ötekini parçalayıp öldürmesidir. Oysa insan nasıl olurda bu kan dökmeden, güçlünün güçsüzü, zalimin masumu altetmesinden, azgın bir köpeğin ürkek tavşanı parçalamasından zevk duyabilir?"

İtalyan denizci John Cabot, 1502'de İngiliz kralı VII. Henry'e Yeni Dünya'dan armağan olarak üç yerli getirir. İngilizler gibi giydirilen yerliler Westminster Sarayı'nda meraklılara sunulurlar. Büyük olasılıkla Thomas More'un görmüş olduğu ilk yerliler bunlardır. Sosyal adaletin olmadığı bir ülkede ürkek gözlerle etrafı seyreden üç yerlinin özlemini duydukları ülkenin nasıl bir yer olacağını düşünen More, Utopia'ya giden yolu bulur böylelikle!..

VIII. Henry, ünlü kişilerden, çıkardığı yasaya boyun eğeceklerine dair and içmelerini ister. Kralın isteğini kabul etmeyen More, 1534 yılının Mart ayında tutuklanarak Londra Kulesi'ne kapatılır. 1 Temmuz 1535'de yapılan yargılanmasında pişman olup düşüncesini değiştirirse bağışlanacağı söylenir. Thomas More'un yanıtı şöyledir: "Suç, düşüncesini başkalarına yaymakla olur. Oysa ben sustum sadece. Böyle sustum diye hiçbir yasa beni, adalete göre, haklı olarak cezalandıramaz."

İdam cezasına çarptırılan More, 1535 yılının 6 Temmuz günü kafası kopartılarak öldürülür. Çıkacağı idam sehpasının yıkılacak gibi olduğunu gördüğünde yanındakilere alaycı bir şekilde seslenir: "Rica ederim, siz beni şuraya sağ salim bir çıkarın hele; inerken durumu nasıl olsa idare ederim!.."

Gözlerini cellata bağlatmayıp bu işi kendisi yapan Utopia'nın yazarı başını kütüğe koyduktan sonra sakalını özenle düzeltip son sözünü söyler: "Ne de olsa sakalım vatana ihanet etmedi. O da benimle birlikte idam edilmesin."

Birçok dilde yayınlanan Utopia, İngilizce'ye Thomas More'un ölümünden 16 yıl sonra, 1551'de çevrilir!

** Bu yazı Sunay Akın'ın Çınar Yayınları'ndan çıkacak olan Kız Kulesi'ndeki Kızılderili adlı kitabında yeralmaktadır.*

Geçmiş Zaman Senaryoları

FATİH SOLMAZ

Aşağıdaki küçük hikâye, küçük araba (FİAT UNO, OPEL CORSA gibi...) reklamlarındaki "Trafik sıkışsa bile siz aradan fıyıp gidersiniz" yalanına inanarak, ufak araba alan kitleye ithafen yazılmıştır. O kitle, şimdi sıkışık trafikte diğer arabaların, hiçbir zaman "Aman ufak arabalar şuradan geçiversin bari" diye küçük araba koridorları bırakmadığını görmekte ve diğer bütün arabalar gibi beklemektedir.

1. BULUŞMA...

GENÇ ADAM - Âşıklar Parkı'na gidelim mi?

GENÇ KIZ - Bilmem... Ama biz daha yeni tanışmadık mı? Bu aşamada "Âşıklar Parkı" yerine, "Henüz Arkadaşız Parkı"na gitmemiz daha doğru değil mi?..

2. BULUŞMA...

GENÇ ADAM - Bu bizim şarkımız olsun mu?

GENÇ KIZ - Bilmem... Ya sahibisi varsa? Cins bir şarkıya benziyor, sahibi olabilir...

GENÇ ADAM - İyi, peki. Bununla ikiyüzotuziki şarkımız oldu..,

3. BULUŞMA...

Genç adam kıza bakar. "Üşüyor musun? Eğer üşüyorsan ceketimi çıkartıp sana vereyim. Sen de sat bu ceketi, kendine üşümeyeceğin bir hırka filan al..." der.

Genç kız bu özveri karşısında bir jest yapma ihtiyacı duyar. Ve Galtasaray'ı tuttuğunu bildiği genç adama dönerek şöyle der...

GENÇ KIZ - Re re re Ra ra raa Gassaray Gassaray Cimbombom!

4. BULUŞMA...

GENÇ ADAM - Seni seviyorum... Seninle Leyla ile Mecnun, Müslüm ile Fadime, Ajda ile Zenci, Mobil ile BP, Hakan ile Utku gibi olmak istiyorum.

GENÇ KIZ - Ben de seni seviyorum ama, sayıları brüt olarak yirmibeş olan abilerim bu aşka izin vermeyebilirler. Onlar benim bir şekilde, zengin bir adamla evlenip, kendilerine "Yirmibeşler Lahmacun Salonu" açtırmamı istiyorlar...

5. BULUŞMA...

Üstün zekâlı oldukları için, beşinci buluşmayı yapmadan altıncı buluşmaya geçerler...

6. BULUŞMA...

GENÇ ADAM - Elinden tutabilir miyim?

GENÇ KIZ - Bilmem... İstiyorsan tut.

GENÇ ADAM - Peki, boynunu yalayabilir miyim?

GENÇ KIZ - Fazla ileri gitmemek koşuluyla...

GENÇ ADAM - Söz, ensene kadar olan kısmını yalıycam. Ohhh... Lıhp, lıhp, lıhpp...

Bu buluşmanın sonunda genç adam, "Nasıl olsa evleneceğiz. Nasıl ki arabayı ehliyet kullanmıyorsa, cinsel zevki de nikah cüzdanı sağlamıyordur..." gibi garip bir mantıkla genç kızı kandırıp, düdüklemeyi başarır..

7. BULUŞMA...

Düdük olayının ertesi günü...

GENÇ KIZ - Biliyor musun, dün bütün gece hayal kurdum.

GENÇ ADAM - Hayal mi? Ne hayali?..

GENÇ KIZ - Ağaçlık bir yerde ikimiz de ellerimizi açmış bir şekilde birbirimize doğru ağır çekimle koşuyorduk. Koşu ağır çekimle olduğu için hayalim yaklaşık olarak üç saat sürdü. Ve üç saat ağır çekimle koştuktan sonra, buluşup birbirimize sarıldık... Hayal de bitti...

GENÇ ADAM - Ha haa haaa! Salak. Halbuki hayalinde birbirimize yakın bir yerden koşmaya başladık ve de yavaş çekim yerine normal çekimle koşsaydık, üç saatini hayale ayırmayacaktın. Haa haa ha!

GENÇ KIZ - Sen... Sen.. bana salak dedin... diyebildin... Ühh... hüüü..ühü..ühüüü...

GENÇ ADAM - İyi, tamam... Özür dilerim.

GENÇ KIZ - ... Kimbilir kaç kızdan özür dilemişsindir?

GENÇ ADAM - Hayır, senden önce hiçbir kızdan özür dilemedim. Çünkü hiçbirine "Salak" dememiştim. Haa ha ha!

GENÇ KIZ - Üüüüühüüü! Alçaksın.

GENÇ ADAM - Hayır yükseğim. En azından senden yükseğim. Allahın boduru. Boduuuur! Ha haa haa!

GENÇ KIZ - Kalebodur bile senden daha kişilikliymiş meğer... Sen daha düne kadar böyle değildin...Demek... Demek bütün amacın benimle yatmakmış...

GENÇ ADAM - Hoo ha haağğğ!

GENÇ KIZ - Pis herif. Allah bilir sen suyu da, testiyi havaya kaldırıp ağzına dökerek içiyorsundur?..

GENÇ ADAM - Bak kızım, hatırlıyor musun? Yıllar önce fakir ama gururlu bir genç vardı... O genç var ya (es) ben değilim. Haa ha haaa! Çünkü ben yıllar önce de gursuzdum.

GENÇ KIZ - Yeteeer! Sus artık! Allah bezanı versin! (Genç kız sinirinden belanı ile cezanı kelimelerini mix yapar...)

Ve öykü biter. Öyküden alınacak dersler, ibretler ya da mesajlar (her ne kadar Levent Kırca'nın branşına da girse...) şunlardır:

* Küçük araba almamalıyız. Çünkü küçük arabalar, virajda göt atıyor.

* Böyle bir ilişkiden sonra, öyküdeki kız artık evlenmeden hiçbir erkekle yatmayacaktır. Yani öyküdeki erkek, son buluşmadaki davranışıyla diğer erkeklerin ekmeğine mani olmuştur.

* Küçük arabanın bagajı da küçük oluyor. Bavul sığmıyor. Tatile bir sürü poşetlerle gidiyorsunuz.

* Genç erkeklerin evlenmeden cinsellik olayına girmeleri, onlarda ani kişilik bozulmasına yol açıyor...

* İri vücutluysanız, küçük araba kullanırken çok komik görünürsünüz. Ayrıca da küçük arabada sevişmek son derece rahatsız ve manevralar müsait olmuyor...

* Öyküde salak gibi görünen her ne kadar genç kız ise de, asıl salak genç adamdır. Çünkü bu ilişkiyi bitirmeyip devam ettirerek genç kızdan faydalanmayı sürdürebilirdi...

* Yazar, ahlâkçı olmak veya erkek olduğu halde kadın haklarını kollamak zorunda değildir.

ŞAVKAR ALTINEL

Şong Şuy Pazarında

Rayların kıyısındaki
tropik yeşilliklere karşın,
hava kapalı ve soğuk;
büyük toplu konutlarla birlikte
tek tük pagodalar geçiyor camdan,
geniş bir perondan arada bir
birileri daha biniyor küçük trene.
Sonra herkes pasaportlarını
karıştırmaya başlarken
kondüktör yanıma yaklaşıp
"Hong Kong tarafındaki
son durağa geliyoruz." diyor.
"Halk Cumhuriyeti vizeniz yoksa
inmelisiniz artık."

İstasyondan elli metre ötede
sergilere adını bilmediğim
meyveler yığılı,
canlı balıklarla yengeçler
kıpırdıyor su dolu tablalarda,
tavuklar kafeslerinde eşeleniyor;
talim yapan son İngiliz taburlarının
tüfek sesleri geliyor uzak tepelerden
bir "askerlik hatırası" gibi.

Camsız pencerelerinde
büyük naylonların çırpındığı
köhne çayhanede İngilizce bilen yok;
ama "çay"ın Çincesi "çay",
su"yun Çincesi "su"
ve ne Türk'e, ne Çinli'ye benzesem de,
benim ağzımda da yaşıyor
bu Asyalı sesler.

Tavanda kıpırdamadan duran
paslı vantilatörün altında
bir masaya oturup
fincanın sıcaklığıyla
ısıtmaya çalışıyorum ellerimi
Snoopy tişörtleri giymiş iki çocuk
plastik bir tasla içeri giriyorlar
bir şeyler almak için.
"Ben de çocuktum," diyorum onlara,
"Kırk yıl önce, başka bir diyarda";
ama rüzgâr alıp götürüyor sözcüklerimi
palmiyeler savrulurken
dışarıda çiseleyen yağmurun altında.

Cesedimizi Çıkmaz Sokaklarda Arayın

KANAT GÜNER

Yollarda karşılaşmışsınızdır, belki beş-on bin lira bozuk paranızı almış veya sigaranızdan otlanmışızdır? Bazılarınız sokak köpekleri gibi öldürülmemiz gerektiğini düşünüyor bile olabilirsiniz. Çünkü bir bağımlı para bulmak için yol keser, hırsızlık yapar, fuhuş yapar, 'siz' sağlıklı topluma zarar veririz. Birilerinin oyununa gelmiş zayıf, zavallı aptal gençleriz.

Yine yanılıyorsunuz, hatta belki yeğeninizin, çocuğunuzun da bağımlı olduğunun farkında değilsiniz. Yıllardır kandırılan, atgözlüklerinizi çıkarmaya korkan sizsiniz. Size daha fazla kızamam, çünkü annemsiniz, babamsınız, komşumsunuz, benim hâlâ sevdiğim, hiç ama hiç zarar vermek istemediğim insanımsınız.

Gelelim bize. Biz Hasan Sabbah'ın torunlarıyız. İki halifenin suikastine sebep olan, öl dediği zaman ölen, öldür dediği zaman öldüren bir tarikatı olan bir şahıs Hasan Sabbah. Müridlerine cennet vadediyor ve cennetten bir parça tattırıyor. Ve esrarı tam çözülmemiş bir lider olarak literatüre geçiyor.

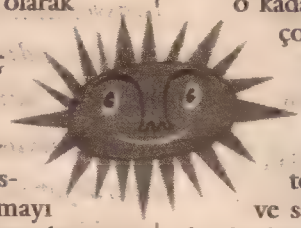

Bugüne geldiğimizde birkaç milyon karşılığında cennetin tadına biz de bakabiliyoruz. O zaman da varmış, şimdi de var bu beyaz toz. İnsanlık kadar eski. Ölümün çizgisinde dolaşmayı göze alırsanız, toplumu karşınıza alırsanız, para için her tarafı tırmalayabilirsiniz.

90'lı yıllarda iyi okullarda okuyan, aydın anne-babaların yetiştirdiği 68'lileri, çiçek çocukları taklit eden, onların dinledikleri müzikleri dinleyen, her şeyimizi paylaşan, tabuları takmayan, yırtık kotlar, çengelli iğneler ve metaller yardımıyla sizinle farklı görünmeye çalışan, size olan kızgınlığımızı kendimize zarar vererek bastırmaya çalışan, hiçbir zaman ne civciv ezen veya can acıtan, başkasının işine burnunu sokmayan insanlarız; birbirimize çok benzeriz, hiç benzemeyiz. Özgürlüğümüzü ve özgünlüğümüzü ispat için her şeyi yaparız. Eroin de bu ispatlardan biriydi. Bizden önce bağımlılar, 1930'larda kapatılan Kasımpaşa'daki fabrikadan arta kalan, Hacı Hüsrev'de kendi yağlarıyla kavrulan, kültür düzeyleri düşük, mahallelerinde göze çarpmadan yaşayan, sesleri çıkmayan, sayıca da az eroincilermiş. Fabrika varken, üstünde kuru kafa resmi olan paketler çok rahat bulunuyormuş, sonra Doğu'dan yasadışı gelen beyaz toz yinekısıtlı çevre içinde kullanılmış. Biz Hacı Hüsrev paketlerinin son zamanlarına yetiştik ve daha çok zencilerin siyah naylonlara sardıkları, yutulup tekrar çıkarılabilecek sağlamlıktaki paketleri kullandık. Milyonlar verdiğimiz canımız, her şeyimiz, paketleri yutmak zorunda da kaldık, dışkımızda aramak zorunda da. Hayatta yapmam dediğimiz çok şeyi yapmak zorunda kaldık.

İlk başlarda birbirimize kullanmaya başladığımızı söyleyemiyorduk. Bir baktık ki sihirli bir değnek dokunmuş ve hepimiz janki olmuşuz, istisnasız herkes bulaşmış. Ve bir populasyon oluşmuş, azımsanamayacak kadar çok sayıda, gözden çıkarılamayacak kadar zeki gençler, teker teker ölmeye başlayana kadar kimse uyanmadı. Hâlâ da uyanmış değiller ya...

Sesimiz çıkmadı, çünkü siz bizden ne kadar vazgeçtiyseniz, biz seneler önce sizden o kadar vazgeçtik, sizden ümidi keseli çok oldu. Biz de kendi yaşam şeklimizi oluşturduk ve hiçbir zaman sizden kabul görmeyi beklemedik. Çünkü biz;

Otoriteden, faşistlerden, polisten, zabıtadan korkmayız; sadece ve sadece kendi beyin hücrelerimizden korkarız.

Gri hücrelerimizi zaptetmek, sakinleştirmek için uğraşırız.

Havalandırmalı yerleri sevmeyiz.

Üç öğün yemek yemeyiz.

40 cc su yeter bize, çok sık yıkanmayız, ama kokmayız da.

Kedi köpek besler, onlara da kafa yaptırırız.

Dans ederken birbirimizi ezeriz.

Güzel söveriz, terminolojimiz geniştir.

Sigara dumanını içimize kadar çekeriz.

Aklımız bel altına kaymayacak kadar yukarda takılır.

Acı eşiğimiz yüksektir.

Günaydın, tünaydın, hanfendi, beyfendi, rica etsem gibi kelimeleri yaşamayız.

Şişe bira içer, etiketini yırtarız.

Vergi ödemez, oy vermez, fiş almayız; çünkü hiçbir torbacı yazar kasa kullanmaz.

Meslek odamız, sendikamız, grev hakkımız yoktur.

Tırnaklarımız ve saçlarımız uzun ve kirlidir.

Yazın bile uzun kollu giyeriz.

Nöbetçi eczaneleri muhakkak biliriz.

Çocukları, delileri, tinercileri, dilencileri, çingeneleri severiz.

Tekele çok şey borçluyuz, ama tekel bize daha çok şey borçlu.

WC'ye giren arkadaşımızı bir daha göremeyebiliriz.

Sevgi denildiğinde kilitleniriz.

"Size söylüyorum, biz ölmeliyiz" diye şarkılar söyleriz.

İnsana ait hiçbir şey bize yabancı değil, hele ölüm hiç değil.

Öbür taraf varsa, orda muhteşem konserler olmalı, Morrison, Hendrix, Cobain bizi bekliyor.

Ayık veya değil, yaratıcıyız ama siz cesedimizle bile başedemeyeceksiniz.

Kısacası milyonlarcası ölmüş gri hücrelerimizle bile sizden çok daha farkındayız...

TUNCER ERDEM

Memur Çocuğu

AYÇA ŞEN

"Ebeveynlerimin yakın dostlarından birinin babası, beyin dumurlarımın patlamasına yol açan en mühim şahsiyetlerden biridir.

Bu adam, arada kitap yazar, Marmaris'te sayın eski cumhurbaşkanlarımızdan Kenan Evren'in güzel ve sevimli beldesinde, onun oldukça uzağında oturur ve oldukça nefret eder ve bir "ateşe" olduğu halde onun evini ateşe vermek isterdi.

Çok akıllıydı. Hani o akıldan aklını kaybedenlerden.

Dinleyen olursa, geçip karşısına dünyanın en anlamsız konuları hakkında müthiş bir enerjiyle, bağıra bağıra saatlerce yorum yapardı. Bir şeyi anlatmaktan ziyade, hep o şey hakkında yorum yapardı.

Kadınları da seviyordu demek ki, ben çocukken hiç ilgilenmezdi. Benden azıcık büyüme sinyalleri alınca cinsi hiçbir münasebet aklına gelmeden, bilmeden, kadınları etkilemek için yaptığı konuşmalardan en laytını yapar, tam sıkıntıdan patlayacakken ben, kanal değiştirirdi. Sonra gözlerini yüzüyle birlikte öyle çok televizyona çevirirdi ki, fotoğrafçı arkadaşlarımda gördüm, mercek de aynen öyle görünüyor yandan.

Bir gün annem eve geldi elinde kitapla, Marmaris'ten gelmiş bizimki, annem de oturmaya gitmiş, kitabını vermiş, kitap hakkında saatlerce yorum yapmış, annemi de pek beğenirdi çünkü...

Merak ettim. Uzun zamandır da görmüyordum, kitabı aldım.

Annem güldü, oku bak, dedi, anlayacak mısın.

Aldım kitabı, o kadar heyecanlandım ki, onu en çok benim anladığıma emindim ve kendime şöyle güzel bir portakal suyu sıktım. Geçtim rahat yatağımın üzerine, sayfaları düzelte düzelte, saçlarım zaten önüme düşmüyor, çünkü yatağa oturmadan önce tokaladım onları, açtım kitabın renksiz kapağını.

Bir önsöz vardı, kendini anlatmıyor ama başkasını da anlatmıyor. Birşey oluyor ama ne oluyor? Kelimeler tanıdık ama neden yanyanayken bu kadar yabancılar? Ve neden bir kitapta toplanmışlar?

Ben kimbilir neler bulacağım ümidiyle, günün bu saatinde bu yatağın üstünde, elimde portakal suyum, zaten okuduğum son cümlenin üzerinde de bir yudum, döküyorum kitaba ama yanlışlıkla, zaten yaşlıları sevmem, kaybettim tek hak verdiğim yaşlı adamı da.

Telefon çalıyor, seneler sonra, neredeyse daha dün, annemin arkadaşı aramış, siz nasılsınız diyor, sesi çok sitemkâr, bizim de geçen ay babamız öldü diyor, bizi çok sevdiğini ve ailecek çok vurdumduymaz olmamızı, hadi gene yırttınız, bu kadar sevmesem sizi aramazdım ama, der gibi belirterek, konuştukça konuşuyor.

Perihan teyze erkek kadın, babasına çekmiş, içi temiz insanı görünce nasıl da konuşuyor.

O sırada benim aklım karışmış, tek kitap uğruna bu konuşma çekilmez, içim demek buraya kadar temizmiş, eh konudan sıyrılmak gerek, bekliyorum o anlamsız kitabın hatırına gene de, sanata saygılı olmak gerek, telefonu kapatıyorum, hoşçakalın, başımız sağolsun diyerek...

Telefonu kapatıyorum, üzerimde bornoz var, ne klasik, sanki kalkıp Parliement mavisinde kokteyle katılacağım, altı üstü bir manitaya söz verdim de onunla buluşacağım. Gideceğimiz yer de meyhane, arka sokaklarda bir yerlerde.

Ne enteresan adam, diyeyim, baksana, beni meyhaneye çağırdı. Kimbilir ne doğal ve entelektüeldir.

Saat dokuzda, Taksim'deki arka sokakta, demeseydim eğer, ben ona yapacağımı bilirdim ama böylesi de keyifli, zaten hiç giymemiştim, şu güzel kumaştan, tiril tiril pantalonu çekeyim üzerime, hadi kendimi daha asil hissedeyim, bu günlük fazladan bir duş alayım, çekeyim en hafif ama iddialı makyajı yüzüme. Sonra haydin Taksim'e.

Adam meyhanenin önünde beni görür, göt olur, utançtan yerin dibine girer, ilk buluşmamızda bir leydiyi meyhaneye getirdiğini sanır, aslında değer vermediği şeyler ne kadar da önemlidir o sırada. Kat, yat, araba.

Ona değişik idealler zikredip, evime dönerim. Her defasında da içimden ana avrat küfrederim. Yemeğe çağırılacaksam ilk kez eğer, ya Parliement mavisinin altında, ya da evde ekmek yerim. Sonrası allah kerim.

Eğer adam tekrar ararsa, ona sert bir sesle "bu hafta çok doluyum" derim. Çünkü ben ya sevmem, ya severim. İstenmediği yerde durmaya çalışanlardan da nefret ederim.

Konfor meraklısı bir arkadaşım var, köpeğin hemen evden atılmasını, çünkü bütün rahatı kaçırdığını söylüyor. Kendisi de Ankara'da yaşıyor. Herşeyden o kadar rahatsız oluyor ki, bir süre sonra rahat da batmaya başlıyor.

Köpeğin bu evde istenmediğini, çünkü kendinin istememesi herkes için geçerli sebep, köpeğinse, aşağılık, gursuz ve haysiyetsiz olduğunu söylüyor, köpeğin de yüzüne baka baka üstelik. Ben gülüyorum.

Bir arkadaşım da dedikodu yapıyor, yüzüne söyleyip de üzeyim mi diyor. Ben gülüyorum.

Başka bir arkadaşımsa, sürekli erkek arkadaşına bağırıyor. Ben utanıyorum.

Utandığım için yine utanıyorum, çünkü bu kızı çok seviyorum. Hataları da öyle affedilmez ki, sevgimin sonsuzluğunu görüyorum, bir yandan da anladığıma göre, diyorum, aynı kötülüğü ben de besliyorum.

İşte o zamanlar, yani çiftlerin kavga ettiği zamanlar tam bir çoban köpeği oluveriyorum. Yalnızsam ama, herkesi bir araya getirmek için, ne ayıp, bir o yana bir bu yana koşuyorum. Nasıl böyle kör olunur, hataları ben bile buradan görüyorum. Bir taraftan bir taraf kör olmalı ya da hepsi, ama söyleyemiyorum, gülüyorum, dikkat dağıtıyorum, başka şeylerle uğraşıyorum, yüzlerine bakamıyorum, nasıl böyle kin dolabilir iki insan birbirine, eğer bir de birlikteyse, acaba meyhanede mi kalsaydım, üzerime en paspal pantalonumu çekip, aptal adama mı takılsaydım?

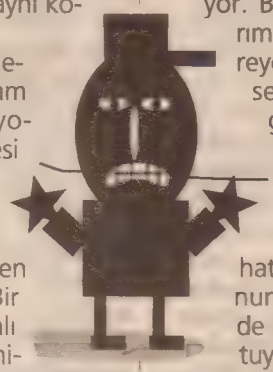

Evime dönüyorum. Yalnızlık çok boktan ama her yer çok huzursuz, bir benden olur bana can, çıkmayayım bari, diyorum, telefon çalıyor, bu kez başka bir çift arkadaşıma gidiyorum. Bu kez daha farklı, kız bana çok yakın, adam kravatlı.

Adam varlığımın farkında ama ben bunun farkında değilmişim gibi yanında tam bir şımarık çocuk olup, belki kötü birşey gelir aklına, tövbe, ben ne yaparım sonra? Hiç makyaj yapmam yanlarına gidersem, çırılçıplakmışım gibi hissederim öyle görülürsem. Bu yüzden en çirkin kıyafetlerimi giyip, çünkü herif milleti bu, belli olmaz, tribimizi farkedip, delikanlılığa bok sürebilir, otururum evin her yerinden görülen baş köşesine. Küfürler ederim, televizyona her çıkanı yerin dibine sokup, erkek kahkahasıyla gülerim. Erkek olsaydım da muhakkak gür sakal bırakırdım. Onları beğendiğimden değil ama, en erkek nasıl görülürse aynen o yöntem. Sakal altındaki yanaklarımı da sadece sevdiğime gösterir, azıcık çocuğum gibi gördüğüm beyaz tenli küçük kadını yanaklarımda gezdirirdim ara sıra.

Bunları ben düşünürken aman allah, üzerimde bir rehavet, telefon yine çalıyor. Bu kez açmam, bir kez açarım. Mesaj makinesi giriyor devreye, ben daha önce davranıp sesi kısmazsam eğer, birileri gelebilir beni görmeye. Oyun gibi, ne hoş, aslında olup da olmamak. Bir de kafaya takmasam...

Ya iş yerinden ararlar, ya hatır sorarlar. Kabloların sonunun geldiği yerde, kimbilir, ne de enerjiktir arayan, sıkı sıkı tutuyordur telefonu elinde. Çünkü dışarıda, güneş, parıl parıl parıldıyor, herkeste bir neşe, bir neşe...

Derken, telefonun sesini kısarken, apartmandan gürültüler geliyor, köpek havlıyor, telefondaki mesaj bırakırken sessiz olmak gerek, altıncı hisse de saygılı olunmalı, tedirgin oluyorum.

İnsanları sevmemek de ne zor iş.

İşe gitmem gerek, yazıyı bugün müversem, aylık dergi, ayıp, böyle iki dakkada olacak iş değil. Yazı zor iş, düşünmek gerek, vakit harcamak gerek. Bense, içim bomboş, düşünecek birşeyim yok, telefonla nerelere gittik, daha ne yapalım, bir sürü şey anlattık.

Ah, bu memur çocukluğu ne zor iş...

Demokratik Futbol

ORAY EĞİN

Bizim futbol maceramız da tıpkı demokrasi maceramıza benziyor. Kısa süreli ve bol engelli, kötü bir futbolcu gibi sık sık takılan ve ayağına aldığı topu bir türlü kaleye götüremeyen.

Futbol maceramızda bir Metin Oktay'ımız olmuş. Diğerlerini pek kolay kabullenememişiz. Şu günlerde diğer yıldızların hakları verilse de bunlar çocuk pipisi boyamaktan sabıkalı birkaç adam tarafından yapılıyor.

Demokrasi maceramızda ise bir Atatürk'ümüz olmuş, o da anlatılana göre. Zira o dönemi de lise tarih kitaplarının dışında çok iyi bildiğimiz söylenemez.

Bugün ne futbol uzmanlarının çoğu Metin Oktay'ı oynarken görmüşler, ne demokrasinin yılmaz savunucuları Atatürk döneminde yaşamışlar. Ama futbolcular demeçlerinde kendilerini Metin Oktay'la kıyaslamayı, politikacılarımız da sık sık Atatürk'ten bahsetmeyi, hatta onun bugünkü partisini bile belirlemeyi ihmal etmemişler.

Kişilere bağlanmış demokrasimiz ve futbolumuz yeni insanlar yaratmıyor, bir kahramanın gelip bizi kurtaracağı günleri bekliyor. Oysa demokrasi, en dar ve en eski tanımıyla, çoğunluğun yönetimidir. Futbol da kolektif bir spordur.

Demokrasiyi kahramanlar sahiplenince, çoğunluk adına bir kişi karar verince sistem işlemez. Adı demokrasi olmaz. Futbol da bir takım sporudur. Takımlar birkaç yıldızın keyfine göre kurulduğunda, maç sonuçları istenileni vermez.

Bugüne dek biz, demokrasiyi öğretmeye çalışanlara ve futbol dersi verenlere karşı pek hoşgörülü olamadık, olmadık. Onları çok kolay kabul edemedik, etmedik, içimize sindiremedik, sindirmedik. Onların bize öğrettikleri kahramanlara karşı kitleler, yıldız futbolculara rağmen takım oyunuydu. Bizim istediğimizse 'gol' atacak yıldız futbolcularla, bizi peşinden sürükleyecek sistem kahramanlarıydı, bulamadık.

Bizim haksız penaltılara karşı çıkacak ve topu kalecinin kucağına atacak Robbie Fowler gibi ahlâklı futbolcularımız olmadı. Aksine, bizde penaltı yaptıran Arif gibi "erdem"li futbolcular rağbet gördü. Çünkü bizim düzenimiz onların beslendiği bir sistemdi. Ne seçim kaybedince istifa eden Major gibi politikacılarımız oldu, ne de onlarca yıl demokrasi üzerine düşünmüş filozoflarımız.

Her şeye rağmen yıldızların gölgesinde kalmayan gerçek futbolu bulmaya başladık. Yıllar önce bu topraklarda takımlara şampiyonluk yaşatan, futbol oynamasını öğreten Gordon Milne ve Holger Osieck yeniden umut olup Anadolu takımlarının başına geçtiler. Boş tribünler, insanlarla doldu. Bursa ve Kocaeli'nde bu coşku yaşanırken, Trabzon'da takımı için en çok görev yapan Ogün'ü sokaklarda dövdük. Teknik direktörlere, yöneticilere saldırdık. Maç sonrası cesetleri örtmek için gazete kağıtları aradık. Her pazar akşamı televizyonda hastanelere kalkan taraftarları görmek alışkanlığımız oldu.

Şu günlerde birileri maçlar uğrunda kanal kavgaları yaparken, şiddet olaylarından arınmaya başlayan futbol güçlenen yeni takımları ve yetişen genç oyuncularıyla liglerimizi güzelleştiriyor. Tribün taraftarları vahşi kimliklerinden sıyrılmaya, yenilgileri kabullenmeye, sonuçlara tahammül etmeye başladılar. Birçoğu ikinci ligden birinci lige yükselen takımlara sevindi. Zevkli maçların ardındaki onurlu yenilgileri 1-0'lık sıkıcı galibiyetlere tercih edenlerin sayısı bile artmaya başladı. Yakında yenilenleri alkışlayarak uğurlayabileceğiz.

Ancak, stadyumlar bugün bir burukluğu da içinde barındırıyor. Kavgaların, yaralanan ve ölen insanların, çıkartılan yangınların, provokatif sözlerin kalıntılarını içinde barındırıyor. Ajite olmuş kitlelerden, sakin ve mantıklı futbol izleyicilerini ağırlamaya hazırlanırken geçmişinden ders almasını biliyor.

Aynı stadlarda gizliden gizliye bir mutluluk yaşanıyor. Maç sonrasında kırılan her camın, sahaya atılan "yabancı maddelerin", saldırılan futbolcuların anıları belleklerden silinmese de, gerçek futbola geçişin mutluluğu var. Bu "geçiş" kanlı da olsa, sürecin bitim aşamasında olmasının sevinci var.

Demokrasimiz ise şu günlerde bant peşinde ve hakaret deşifrelerinin arasında kaybolurken, bu uğurda hayatlarını adayan insanlarımız cezaevlerinde, sürüldükleri gurbetlerde, mahkeme salonlarında takvim yapraklarını birer birer indiriyorlar. Farkında mısınız, bu ülkede yazarlar halen yargılanıyor. Demokrasi, sağ-sol çekişmelerin, laik-antilaik ayrımların ve 'kompile' montajların eşliğinde sokaklarda bir çıkış noktası arıyor.

Futbola geçişi kanlı tamamlarken, demokrasi için gün sayıyoruz. Merak ediyoruz, bu süreç kanlı mı olacak, kansız mı!

Futbol kendi kendini şifreli kanallarda değil, sokaklarda buldu. Demokrasi de kendini meclis koridorlarında, lojmanlarda, yalılarda değil, sokaklarda bulacak. Demokrasi, merakla sokaklara bakıyor. Kıpırdanmaları gördükçe, geleceğinin ipuçlarını veriyor.

Yarın öbür gün, bu topraklarda futbol sahalardan sokaklara taşan bir özlemle demokrasiye geçildiğinde, kahramanların ve yıldızların sunî ışıkları altında kalmayıp, ışık üretmeyi öğreneceğiz. Demokrasiye o yıldızların gölgesinde değil, kendi başımıza geçeceğiz... kendi ışıklarımızla. Sonuçta, hiçbir şey olmasa bile, demokratik bir futbol maçı izleyebileceğiz.

SEFA KAPLAN

SIRAT

Londra yağmurlarında beraber ıslandığımız can parçası için...

sıratın sakin saatleriydi,
sedef sadakatiyle bir sustalı
gibi geçti hayat karşı kaldırımdan
akşamlardan bir akşam, günlerden
ikindi vaktiydi.-

akrebin satır aralarında olan sizdiniz
herkes sizi okuyordu sedefe aldanınca,
kimi zaman bir zikir, kimi zaman da bir zehir
gibi çıkıyordunuz arnavutların bile tırpan
beğenmediği sahnelerine aşkın, hayır,
şaşkın olmak size uygun bir kıyafet değildi,
düşerdi omzunuzdan zarif iğne oyaları
bu düğme çözülür, bir düğme gibi
çözülürdünüz de kimi zaman, biz,
yanı kentlerinin güney kışlası sakinleri
öylesine üzülürdük, böyle bir üzüntü
görülmemiştir.-

sedef sustalının kilitlendiği bazı geceler,
kilitlenirdik biz de ısırganlarla bezeli
vadilerinde ömürlerin, birileri mehtap olurdu şenlik
ateşlerinde, birileri meltem, sahra gecelerinden
bir miktar da zencefil, -kimsenin kimseye
bilinmediği- tırpanların harman yeri
sevincine bile, bile bile, eşlik ederdiniz, oysa
yaşantıların silinmediği bir ayna kırılırdı kirpik
uçlarınızda, "hayat hafiftir" dediniz, bu da geçti
polis kayıtlarına, dertlerin ayrıca denetlendiği.-

susmanız kadar lükstür şimdi nedamet de,
siz biraz daha konuşun pansiyoner kızların
avlu içi yalnızlıklarında, hem sahra hem cedit,
uzak istasyonların o meçhul kıblesi, bosnalı bir
kızın bakire seccadesi gibi kalır güneşte, ah,
sahra-yı cedit, ah gördüğüm son rüya, beden
lerin birbirine birdenbire kenetlendiği.-

adınız esra'ydı belki, belki de elsa,
vahadan kuşku duymayı da sizden
öğrenmiştik, çağırdınız geldik, git
dediniz, gitmez miydik gidecek bir
yurdumuz olsaydı, bilinmedi, şehir
sayfiye ışıklarıyla yıkıldı üstümüze,
bir ustura kendini kapatırken göz göre
göre, akşamdı, ayıptı, hiçbir yakup
çağırmıyordu kendisini, her yakup
biraz daha kayıptı.-

sizin küçük ormanlarınızda kolaydı her şey,
bakınca bile görülmüyordunuz ki, zaten
kalemler de kağıt beğenmiyordu nicedir, ip
incedir, yaranın üstünde ışıldar kezzap akşamları,
ustura keser kendini yedi yerden ve yeniden
akşam ve sarnıç ve kıblesini arayan sağdıç,
kimdiniz.-

adınız esra'ydı belki
belki de hiç.-

Londra, Sydenham, 15 Mayıs '97

NASIL DERLER?. KUTSAL EMANETLER

GÜLAY BATUR

Şu öpücüğü çok severim...

HADİ CANİKOM... MUMCK.!.

...memiştim...

ama, onu orda taşımak ustalık ister... Bi defa başını egmeyeceksin hiç...

KESİN ŞU GÜRÜLTÜYÜ ARTIK... YETEER!..

kimse de düşüremezdi...

!

MANYAK KADIN!.. NİYE VURDUN? HÜÜÜ...

Bugüne kadar hiç düşür...

EN SON GİRİYOSUN MADEM, KAPIYI KAPATSANA ŞAPŞAL...

ŞAAP!

Bu kadın annemden özür dilemeli...

HADİ BAKALIM OĞLUM, ÖĞRETMENİNDEN ÖZÜR DİLE!..

HÜNK! SENİN ÖPTÜĞÜN YERE VURDU AMA...

DÜR.

küçük bir anı değildi bu olay... Şu kabarık göğsümde de aslında şimdi...

..Sevgilimin emaneti duruyor...

Ve ben onu hep orda taşıyacağım...

HOPS!.. ŞÖYLE DUR BAKALIM.!.

SENİ Bİ DAHA BURALARDA GÖRMİYCEM... ANADIN MI?..

N'OLMUŞ YANİ İTTİYSE... NE VARDI BU KADAR BÜYÜTECEK?. HAŞAT ETMİŞSİN ÇOCUĞU!.

Nasıl anlatayım baba?. Hani derler ya zevkim için dövdüysem namerdim!..

ben sadece kutsal bir emaneti korudum...

ACAYİP ŞİDDET EĞİLİMİ VAR HANIM. Bİ DOKTORA GÖTÜRELİM ŞUNU...

ŞİDDET tamam da... EĞİLİMİ'ni bulamadı, psikolog baba...

İşin kötüsü... Her geçen gün korumam gereken yeni şeyler çıkıyor ortaya...

KANTİN

ölümüne korumam gerekecek...

AHA!. BUNLAR GÖMİNİS ZİTTİMİNİ!.

Neyse ki işin bu boyutunda yalnız değilmişim, sevindim...

İnanın, kimseye acı vermek değil niyetim...

N'APIYOSUNUZ AYOL ÇOCUĞA... HEY!.. DURUN!.. BIRAKIN ONU!.

Görüyosunuz ama... Kaşınıyorlar ben napiim?.

aynılaşma

ENİS AKIN

İnsan MARKA elektirkli süpürge:
Bir vakum yaratarak dolaşmakta usta olan kadınlar (sadece topuklarından öpülünce gerçek oldukları hissedilir). Büyüklerin de çocuklar gibi birbirlerine dokunmalarına izin verilseydi, erkekler kadınların da "bu dünyalı" olduklarına inanabilirlerdi.

internet yarışı

İnternet sörfçüsü: 14 inçlik uzayının pikselleri arasına hapsedilmiş bir gerçekliği arayanlar; internet(uyur)gezginleri; *ben*in modern anlamı; **otoriteyi by-pass ederek**

takmayarak **kabul etme;** karşıdakinin kimliği hakkında en ufak bir ipucu olmaksızın, sadece kelimelere dayanan ilişkiler kuran kişilik (bir Türkçe karakter seti bile yok).

Gülmek çok kolay da;-)bilgisayarda nasıl acı çekilir, nasıl çığlık atılır?
iyaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaah!
Nasıl yüz ifadesi takınılır? himm, cik-cik, I-Ih

Hacker'lar güvenlik sistemlerinin satışını arttırmada kullanılıyorlar-farkında bile değiller-, onlar olmasa- yangın duvarı (firewall) yazılım ve donanımlarından oluşan- milyarlarca dolarlık bir pazar var olmayacaktı. *Kapitalizmimiz (mağazamız), kendini ispat için suç işlemeye hazır gençler ordusuna teşekkürü bir borç bilir, onları yargılayarak verdiği rahatsızlıktan ötürü özür diler.*

Bir internettir gidiyor, evet ben de biliyorum insanı özgürleştiren bir tarafı olduğunu, ama elimde değil böylesine moda olması canımı sıkıyor. Kardeşim ne yapacaksınız interneti? Bir sorununuzun olması gerek, yoksa ekrana arama kelimesi girmenizi bekleyen bir "yahoo" sitesinden başka bir şey değil internet.

Bilgi fazlası var. Kimse düşünmüyor "bu kadar bilgiyi ne yaparız" diye, burda söylüyorum çok kısa zamanda bir bilgi kirlenmesi söz konusu olacak. Örneğin ben bir çöp dağındaki çöplerin uzayda konumlanışını ve niteliklerini hatta fotoğraflarını üç boyutlu bir matriste ve bir veri ambarında dinamik olarak saklayıp aynı anda on bin kullanıcıya sunabilirim, ama bunun kime-ne faydası var? *(Motorsiklet sürücüleri deniz ürünlerinden hoşlanıyormuş, al da bozdur)*

Bilgi kaynakları bir an önce (icad edilecek) bir aklı-selim filtresi ile süzülmeli. Bu arada bir daha ele geçemeyecek türden bilgiler de yitiyor, İngilizce dilleri öldürüyor. Her dil gerçekliğin bir kısmını daha iyi ifade ettiği söylenir. Öyleyse hayat dediğimiz şey, her gün biraz daha tek düze, biraz daha İngilizce demektir. *Üff sıkıldım!*

Kurgusal bir dünyada yaşıyoruz. dünyanın sorunlarına çözüm aramayı bıraktık artık. Dünyayı kışkırtmayı umursamıyoz, ne yazık ki artık ona ait değiliz.

Temsil yanlış bir problemdir.
Gerçeği temsil edemeyiz, bir fotoğraçı bile hiçbir zaman gerçeğe şahitlik yapmaz, ona katılır, onu dönüştürür, estetize eder.

Birşeyin gerçek olup olmadığını sınamak için ne kadar çok kriterimiz var; yalan olmayacak, görüntü olmayacak, şaka olmayacak, kıytırık olmayacak, kopya olmayacak, rol icabı olmayacak, planlı olmayacak, -mış gibi olmayacak, hayal olmayacak, yapay olmayacak,...

"Aşk çılgınlığı, aşk ateşi" klişelerinden de anlaşılabileceği gibi sevgi ancak belli bir dalgınlıkla yaşanıyor- ne acı.

Gerçek yaratılabilen bir şey. Nietzche Ağladığında ve Wittgenstein'ın Yeğeni gibi romanlar var, çok gerçek. Gerçek algılamamızın bir ürünü, algılamalar değişiyor, öyleyse...

Neden yine de gerçek bu kadar önemli? Ölümün en ve son gerçek olduğunu bildiğimiz için mi?

Gerçekten kaçıyoruz çünkü kendimizden ve ölümümüzden kaçıyoruz. "Çalışma hayatı" denen icatla her sabah- akşam aynı insanlara günaydın-iyi akşamlar diyerek günlerin birbirinin aynısı olduğu yanılgımızı besliyoruz.

Bence "bu film gerçekçi değil" diye eleştiri olmaz, hangi film kurgu değil? Uzay Yolu'nun gerçek olduğunu düşünen (bilen?) insanlar uzaylılarla buluştukları mı hayal?

Nereden biliyorsunuz?

Ortaçağ 2000 Yılında Başladı!!!

ZAFER AKNAR

Tarih, 31 Aralık 1999
Yer, İstanbul'u İzmir'e bağlayan karayolunun uçak pisti genişliğindeki Susurluk mevkii...
Saat, 11.55...
Hava, karlı ve orta şiddette rüzgâr esiyor...
12 silindirli Mercedes marka otomobili kullanan Hüseyin, otomobilin sahibi Sedat'a soruyor:
-Kaç basıyor bir deneyelim mi?
-Hadi bakalım...
Hüseyin uçak pisti genişliğindeki yola girmeden önceki köprüde gaz pedalına yükleniyor...
Otomobil 100, 120, 160 derken kısa sürede 200 kilometre hıza yükseliyor...
12 şeritli yol otomobilin altından kayıyor...
BP benzin istasyonundan mazotunu alan şoför Hasan, yeni bir yıla ailesinden uzakta girmenin burukluğu içinde yola çıkmaya hazırlanıyor...
Vitesleri ağır ağır değiştirirken, motorun homurtalarından bir anlam çıkarmaya çalışıyor...
Yolda ağır vasıtaların kullandığı şeride girecekken, gürültüyle irkiliyor, kamyonun yan yan sürüklendiğini hissediyor...
Son hızla kamyonun altına giren Mercedes'in içindeki yolcuların çığlıkları ortalığı kaplıyor...
Önemli konukları taşıyan mercedes otomobile eşlik eden koruma otomobili de kamyonun altına giriyor...
Sonra arkadan gelen diğer araçlar da birbirine çarpıyor...
Zincirleme kazanın uzunluğu kilometleri buluyor...
2000 yılının ilk dakikalarına girildiğinde Uganda-İzmir seferini yapan UGHY havayollarına ait bir uçağın Susurluk üzerinde uçuş kulesiyle irtibatı kesiliyor. 2000 yılı düşünülmeden planlanan bilgisayar programları kendi kendilerini sıfırladığı için tüm sistemler alt üst oluyor...

Türkiye'ye defalarca uçuş yapan tecrübeli kaptan pilot Susurluk yakınlarındaki geniş karayolunu anımsıyor...
Bir iki tur attıktan sonra görüş uzaklığı net olmamasına karşın, göz yordamıyla yolu buluyor ve iniş takımlarını açıyor...
Pilot, son anda karayolunda büyük bir trafik kazası olduğunu farkediyor ve pas geçiyor...
Ancak uçak yeniden havalanırken tekerlekleri, Marmara ve Ege bölgesine enerji nakleden elektirik tellerini koparıyor...
Milyonlarca insan karanlıkta kalıyor...
Uzun süren kesinti nedeniyle şehirlerde yağmalama başlıyor...
İnsanlar endişe içinde yakınlarından haber almak için telefonlara sarılıyor...
Aşırı yüklenme nedeniyle, telefon santralarının elektronik devreleri yanıyor...
2000 yılında bilgisayar programları sıfırlandığı için, tüm bankacılık işlemleri, kara ve hava yolu ulaşımı duruyor...
Hastanelerde sağlık hizmetleri felce uğruyor, atom santrallerinde sızıntılar başlıyor...
Ordunun silahları denetim dışına çıkıyor...
Bölgeler ve ülkeler arasında iletişim tamamen kopuyor...Güvenlik sistemleri çalışmadığı için can güvenliği kalmıyor...
Kentler kaos nedeniyle boşalıyor...
Başı bozuk topluluklar kırlarda yeni yerleşim birimleri kurmaya başlıyor. Güçü ve silahı olan kolonilerde iktidarı ele geçiyor...
Derebeyliklere benzer yönetim biçimleri kuruluyor...
Dünya, Susurluk yakınlarındaki bir kaza ve sıfırlanan programlar nedeniyle ortaçağ dönemine geri dönmektedir...
Birkaç açıkgöz tüm bu olup bitenleri yüzbinlerce kilometre yukarıda gülümseyen ifadelerle izlemektedir...
Faleketi önceden gören uzak görüşlü bazı politikacılar Ay'a kurdukları uzay istasyonuna doğru yola çıkmışlardır bile... Teknoloji harikası uzay mekiğinde kurulacak yeni bir dünyanın hayalini kurarlar...
Ve yeni dünyayı bilgisayar sistemleriyle donatmanın, 600 milyar Amerikan Doları kâr demek olduğunu düşünürler...
Yaşasın kendini yok eden bilgisayar programları ve cahil bilgisayar programcıları...

Serap Sağlar'ın "Hatice"si "Manisa Tarzanı"nın "Netice"si...

AGÂH ÖZGÜÇ

Yeşilçam deyince kimbilir akla neler geliyordur. Özellikle de İstiklâl Caddesi'ndeki bu ara sokağa hiç yolu düşmemiş olanlar ya da bir rastlantı sonucu kaldırımlarında yürüdükleri halde farkında olmayanlar için... Yeşilçam ne ki? Oysa bu kıçı kırık ve avuç içi kadar küçük görünen sokağın dünyasında ne renkli olaylar yatıyor, bir bilseniz... Elbette 'L' harfine benzeyen bu küçük ara sokağın gariban görüntüsüne baktığınızda dudak bükebilir ve "Bunca ünlü yıldız bu yoksul sokaktan mı yetişti?" diye düşünebilirsiniz. Aslında Yeşilçam adı yalnızca bir simge. Evet, Yeşilçam **alay**'dan, yani **mutfak**'tan yetişen sinemacıların simgesi. Bu, Karaçam Sokağı da olabilirdi. O ya da bu, adı ne olursa olsun. **Günahları**yla olsun, **sevapları**yla olsun, bir tarih yatıyor Yeşilçam'da. Ve bu tarihi yazma görevi de, bir tanık olmam nedeniyle **"Yeşilçam'ın Orjinalleri ve Marjinalleri"** adlı kitabımla galiba bana nasip olacak. Haydi hayırlısı...

* * *

Şimdi neticeye gelip, bu köşemizde başımızdan geçen bir olayla **Öküz** okurlarına bir "Merhaba!.." diyelim.

Yıl 1993...

Manisa Tarzanı adlı filmin çekimi nedeniyle davetli olarak Manisa'dayız. Ben ve o dönemde Günaydın Medya ekibinde çalışan gazeteci Şahin Büyükkaya ile birlikte. O gece DYP'li belediye başkanı film ekibine bahçeli bir restoranda yemek veriyor. Kalabalık ve uzun masanın bir ucunda filmin baş kadın oyuncusunu canlandıran sayın Fikri Sağlar'ın (o dönemde Kültür Bakanı) tiyatro sanatçısı eşi Serap Sağlar, karşımda yönetmen Orhan Oğuz... laflaşıyoruz. Orhan Oğuz durmadan sallıyor:

– Oscar'lık film yaptım. Göreceksiniz bu film Oscar alacak. Bu defa yırttım abiler. Dünyada böyle film yapılmadı, diyor.

Yanında oturan filmin oyuncularından "artiz" Özlem Savaş'a hava atacak ya!

Bu tartışma sırasında benim kesin yanıtım şöyle oluyor: "Önce film bitsin malı görelim. Ben Hatice'ye değil, neticeye bakarım."

Derken yönetmenin sallamalarıyla masa birden sarsılıyor. Sonra masanın diğer ucundan kızgın bir hanım sesi yükseliyor: "Lütfen masayı rahatsız etmeyin!.."

Bakıyoruz; bu Serap Sağlar. Ve bu kez tartışmamız Sağlar'la sürüyor. Giderek elektriklenen hava içinde herkes ayakta. Bu sırada araya giren biriyle itiş-kakış başlıyor. Soruyoruz:

– Kimsin sen kardeşim?

– Serap hanımın korumasıyım...

Tabii yerseniz!

Serap Sağlar'ın koruması falan değil, yönetmenin asistanı. Nedret hanım aracılığıyla masa sakinleşiyor. Serap Sağlar'ın böyle birden kızmasının nedenini ise az sonra anlıyoruz. Tiyatro sanatçımız, **Manisa Tarzanı**'nda **Hatice** adlı bir öğretmeni oynuyormuş meğer... Biz masada "Hatice ve netice" derken ona dokundurduğumuzu sanmış. Şu işe bakın siz!..

Evet, sonunda Hatice'yi anladık da, neticeye ne oldu dersiniz?

Ne olacak ki?

Yönetmenimiz tüm iddialarına karşılık Oscar'da yırtamadı...

ENGİN TURGUT

Sevgili şairim Haydar Ergülen'e...

SAYFİYE

Bazı mevsimleri baştan, bazı şairleri yoldan çıkaramazsınız!.. Kasım çiçekleri bunlar, hem gözümüze, hem gönlümüze göre... Nerede bir ağaç görsem çiçeği burnunda, kendimi deniz sanıyorum... Bende uzaklara açılamayan bir teknenin kederi mi var?.. Kül çağında mıyız?.. Sokakların paltosu göğe sığmıyor. Aşk, tatile çıktığı zaman, kafiye peşinden gidiyor... Gecenin kuyruğunu tutuyorum. Ey espas terbiyecisi, bana birkaç haziran daha incelt! O şahsi bir esrik, çok şair: Zehrini alıyor harflerin, can veriyor kelimelere...

SANDALYE

Eşyanın canı sıkılmıyor, şair eşyaya dokunduğu zaman! Lirik bir inadı var cumbanın ve sandalyenin. Bir yaz masalına konuk oluyor, arkadaşlığın o doyumsuz sıcaklığı... Cicoz günlerin esenliği unutulmuyor... Ey has çelişki! Ey benim düş inatlarım, şaşkınlığım!.. Ey sessizliğin hazin gürültüsü!.. Işıktan başka neyiz ki biz! Elmanın içinde kadın, kirazın içinde adam, muzun içinde çocuk, narın içinde aşk var! Cılız bir ıslık sesiydi çocukluğum; hepsi o kadar! Yağmur başladı, cümle kapandı, sandalyenin biri dışarıda kaldı, içeri alalım üşüyebilir... Ey şair, boynun mu tutuldu kuğuların yerine?

HANENDE

Melekler bana çalışır. Bana çalışır zaman ve alfabe! Şiirin macerası uzun, huysuz ve korkunç! Kalbimiz kıştan geçilse de geçilmiyor yüzümüz yazdan! Eller yukarı aşk! Ömür boyu bu anı bekledim. Alt dudağımda yağmurunuz duruyor. Gündüzle gecenin arasına girilmiyor. Birazdan yağabilir kar! Aşkın kırk hâlini gördüm, bir hâli üstümde kaldı! Yağmur yıllarıydım. Çıkarın maskelerinizi bu bir kara beste! Aşk, ne istiyorsa ona verin. Ah benim derdim tende değil, daha da içeride!..

BEYHUDE

Gecenin matrahı, hepimiz sıfırdayız! Kuşatılmışız ve her yanımız su alıyor. Yitirdiklerimiz o kadar çok ki, içimize dönmemiz gerekiyor. Ağaçların, hayvanların, çocukların, aşkın etrafında durmadan dönmemiz gerekiyor. Ya dans edelim ya da terkedelim kendimizi! Uçurum çağına mı geldik, vicdan çekildi, akıl çürüdü. Ah, kendime benzemem o kadar kolay olmadı! Derdim şu: Kibir evine dönsün, biz uçalım iyiliğe!..

Hayat Bir Darbeli Matkap Gibi Geldi Üstüme

NEMRUT ZEMBEREK

Taksici Davut mahallenin girişinde, yokuşun başında belirdi kuyruklu Şevrole'siyle. Şevrole, bir dokun bin ah işit misali mahallenin bozuk yolundaki en ufak çıkıntıda uzun yaylanarak geldi, Saarbrücken Kıraathanesi'nin önünde durdu. Trafikçilerden özenle sakladığı havalı kornasına bastı Davut, korna Utanmaz Adam Şeref'in can yoldaşı Korna Kamil'in "ebüveee"sine benzer bir ses çıkardı. Kahveci Rıza, ateşe cezveyi sürdü kornayı duyar duymaz, Taksici Davut'un sade kahvesini kaynatmaya koyuldu. Rıza Alamancıydı, yine Saarbrücken da Alamanya'da uzun yıllar yaşadığı şehrin adıydı.

Kahvenin adı 'Zaarbrükken' diye okunurdu. Alamanca ama mahallede uygun telaffuzda okuyana rastlanmazdı. Esasen insanların telaffuz edemeyeceği isimler kullanmak ticari açıdan hatalıydı ama o sıralar 70'ler henüz yeni bitmişti ve daha 'marketing' ilmi mahallenin girişindeki yokuştan aşağı inmemişti.

Davut direksiyondan vitesli Şevroleyi durdurdu, Şevrole son bir kez yaylandı. Vitesi hızlı bir el hareketiyle boşa aldı, vitesi hızla boşa alan eli bir süre havada asılı kaldı, neden sonra dikiz aynasında kendini görüp saçının yan tarafında sadece kendisinin görebileceği kabarıklığı düzeltti. Kıçının sağ tarafında çıban çıkmış gibi yan oturduğu koltuğunda düzeldi. Koca bir yaz mevsimi cama yaslanmış duran, bu yüzdende sağ koluna göre daha esmer olan sol kolunu içeri aldı. Pikaptan 45'liği çekti aldı, güneşliğin üzerinde göbekleri çıkarılmış vaziyette dizili duran diğerlerinin yanına astı. Kartuşlu teypler bile demode olmuştu ama o pikabından vaz geçememişti. İndi Şevrole'den, kahveye girmeden önce, yine sadece kendisinin görebileceği ön camdaki lekeyi parmağını tükürükleyerek ovaladı. Sonra "selamünaleyküm" diyerek daldı kahveden içeri.

O sırada biz, mahallenin çocukları fırladık evlerden dışarıya. Sıcak bir eylül günü havalar hâlâ sıcak, akşamüstü güneş biraz alçalmış, ortalık serinlemişken, tatilin son günlerinin kıymetini bilme derdindeyiz. Taşlar konuyor ara sokağın iki başına, beşyerden iki takım anında başlıyoruz maça. Harala gürele bir maçın ortasında, havası hafiften sönmüş topun peşinde hepimiz 78 dünya kupasının yıldızı Kempes zannediyoruz kendimizi. Birkaç yıl sonra hayat değişmeye başlayacak, zengin mahallesinin çocuklarından maç aldığımızda onların ayaklarındaki yabancı ayakkabılara bakacağız yutkunarak. O sıralar yeni bir oyun girecek hayatımıza, adı Japon kale. Takım oyunu sokak arası maçlarında sona erecek, herkesin kendi kalesi olacak kendi hesabına gol atmaya çalışacak.

Birden Bekir Abimiz geçti sokağın ortasından ağır ağır yürüyerek. Sırtında yeşil parkası o sıcakta yollandı kahveye doğru. Biz durdurduk maçı, yürüdük Bekir Abimizin peşinden. Bekir Abimiz karizma bir şahsiyet, geceleri yazılar yazar duvarlara. Bekir Abimiz, kahveye girmeden önce üzerinde kocaman OHA yazan duvarın önünde durdu, parkasının cebinden çıkardığı Birinci sigarasını, sararmış parmaklarıyla yaktı. Duvardaki CHP yazısı iki gün önce AP'li gençler tarafından OHA haline getirilmişti. Bekir Abimiz baktı yazıya gülümsedi. Kahveye girdi, selamını çaktı, kahvedekiler selamı aldı. hem delikanlı çocuktur diye severler hem de çekinirlerdi. Bekir Abimiz kimseyle konuşmadı, cebinden katlanmış dizgi hatası dolu tipo baskı, tepesinde Halkın kurtuluşu yazan bir gazete çıkardı.

Yan tarafta bir sepet sallandı, aşağıya, balkondan Hatice Hanım "Nuri Efendi' diye bakkala seslendi. Bakkal Nuri Efendi çıktı siparişleri verdi. Nuri Efendi hiç belli etmez ama Bekir Abimizden pek hoşlanmazdı iki üç günde bir birşeyler bahane olur, Bekir Abimiz bizim mahallenin sorumlusu olarak kepenk kapatma eylemini organize eder, "Hadi Nuri Abi kapatıyoruz" derdi. Nuri Efendi sessizce indirir kepengi, dükkânın önüne gazete ve ekmekleri koyardı sadece. Bu arada peynir falan isteyen olursa çaktırmadan süzülür içeri peyniri tartar verirdi. Ne de olsa tutucu bir küçük esnaftı, bu sebeple Bekir Abimizin karşısındaki saflardaydı.

Tam bu esnada simitçi Efe Dayı'nın sesi duyuldu. Çocuklar olarak doluşuldu etrafına. Efe Dayı bir torba içinde susam biriktirir avuç avuç dağıtırdı çocuklara; çocuklar sıraya geçtiler ve günlük susam istihkaklarını alarak tekrar ara sokağa daldılar. Yüzlerinde aşırı susam yağı beslenmesinden mütevellit sivilcelerle devam ettiler maça. Kadınlar balkonlarda çay içip, sepet sarkıtarak aldıkları simitlerini yemeye koyuldular, kahveci Rıza on milyonuncu kez Alamanya'da caddelerde, yerlerde bir kibrit çöpü bile olmadığından bahsedip, Alaman polisinin yere izmarit attığı için kendisine nasıl on mark ceza yazdığını anlatıyordu. Her zamanki gibi lafını "ama burası cennet, orda domates taneyle" diye bağladı.

Mahallenin birçok kiracısının evsahibi zengin Hatice Hanım ara sokaktaki çocukların üzerine gürültü yapıyorlar diye kovayla su döktü gene. Zaten saat ilerlemişti, televizyonda akşamüstü diziler başlamıştı. Bacakları yara bere içindeki çocuklar olaraktan biz evlere dağıldık. Mahalleye 11 Eylül 1980 günü akşam yine her zamanki gibi gelmişti.

1997'nin Haziran'ında evde oturmuş haberleri izlerken geldi aklıma bunlar. Yıllar öncesinin akşam üstüsünün sabaha karşısında annemin "yazık yazık, çok yazık memleket on yıl geriye gitti, hepsini asarlar şimdi" diye sızlanmasıyla uyanmıştım; sokakta anons yapan askeri araçlar vardı, yıllar sonra özel radyolar ve televizyonlar kurulduğunda kimileri "artık darbe marbe olmaz. Her televizyonun, radyonun kapısına gönderecek tank yok bir kere" demişlerdi, memleket brifinglenmiş de bir türlü durulamamış, avuçlarını alkışlayarak patlatıyordu.

Beklenen darbe olursa muhtemelen naklen yayımlamak için çırpınacaklardır. "Evet sayın izleyenler arkamda görüyorsunuz tanklar parlamento binasına doğru gidiyorlar. Şimdi evinden alınıp götürülen bir vatandaşımızı görüyoruz, efendim neler hissediyorsunuz, alınmayı bekliyor muydunuz? Şimdi stüdyoya bağlanıyoruz, uzman konuğumuza soruyoruz. Efendim daha önceki darbelerle kıyaslayınca bu kez nasıl buldunuz darbeyi?". Kurbağa suratlı ankormenimiz canlı yayında bir generali konuk edip soracak büyük bir ihtimalle: "Efendim, yönetime el koymak için mi darbe yaptınız?" Ertürk Yöndem eski günlerine dönecek, bir anda yıldız olacak ve belki hayatında ilk kez transfer teklifi alacak, Televole ekibi futbolcuların darbe sabahı ne yaptığını gösterecek, Kompela'ya görüşleri sorulacak. Saadettin Teksoy kendi kendine giden tankın esrarını araştıracak, Kenan Erçetingöz tankların üzerinde yapılacak mayo defilesine götürecek bizleri. Biz bu arada zap yapıyor olacağız ve ononbeş yıl sonra bunları anlatıp acı kahkahalar atacağız. Tıpkı Kenan Evren'in bugün kara mizah unsuru olması gibi. İyi de on yıl sonra gülmek için insan bunları yasar mı?

Kendine iyi bak Türkiye, her nerede darbe ihtimali yaşanıyor ve yaşatılıyorsa...

"TOLK ŞOV" TATLI DİL: Eflatun Nuri

KUTLUKHAN PERKER

bundan yıllar önceydi. izmir'de oturuyorum o zamanlar. karataş semtinde. bu semtte aile evleri vardır. fakir insanlar kalır oralarda. Tarık Dursun K'nın "Rıza bey aile evi" adlı romanı bu evlerle ilgilidir hatta. bu evlerin arasında konservatuar var. bi taraftan aryalar yükseliyor, hemen yanından dümbelek sesleri falan. benim ev, hepsinin ortasındaki bir ahşap konak....

konağın sahibi vapur koltuk. muzaffer bey. bu zat, vapurlardaki ahşap koltukları icad eden adam. karşımızda daha sonradan yanan kız lisesi var. kız lisesinin büyük bahçesindeki kargalar bizim damlara musallat oldu. ekmek atıyoruz biri beni sevdi, durmadan bana geliyor. buna ceviz alıyorum. biri ciğer tavsiye etti.

ciğer alıyorum. dilimliyorum böyle tahtaya seriyorum. o da geliyor yiyor. alıştı her gün geliyor. bir yaz günü, hanım İstanbul'da ben yalnızım. içtik arkadaşlarla. eve sabah geldim yattım. bi yerden garagara diye sesler geliyor. önce anlamadım, sonra kendime geldim mutfak balkonuna bi baktım karga camın arkasından bana doğru bakıyor.

ölmüş açıktan tabii. sabaha kadar beklemiş zavallı. balkon kapısını açtım. bana bi baktı böyle. insan gibi, kaşlar çatık. bi kanadını bana uzattı böyle. elini uzatırsın ya birine. kızınca, öyle aynı. kanadını uzattı, "garagaragara" diye bağırdı. hani "ulan sana da, üç parça ciğerine de" der gibi. sonra döndü arkasını havalandı gitti. bi daha da gelmedi. bütün gün ölmüş tabii hayvan açıktan..

ama ben öyle oldurmiki, yıkıldım. nasıl utandım.. aradan zaman geçti. güzel bahçeye taşındık eski klimanşehri.. arasta garos'un memleketidir aynı zamanda. bahçede bir karga gördüm... vişne yiyor.

usulca arkasından dolandım, beni farkedince öteki kargadan öğrendiğim küfürü buna salladım. garagara yaptım buna. kaşlarım çattı ben de. senin dedi, uçtu gitti. sonradan öğrendim, bu güzel bahçenin kargalarına konuşmayı öğretiyorlarmış bunların dillerinin altında biryer varmış,

orayı kesiyorlarmış. hayvanlar konuşuyormuş. inanmayan gider izmir'e sorar. bir arada ege ekspresin de karikatür yapıyorum. ensem de bir yanma hissettim, vurdum. önüme bir tahta kurusu düştü. zavallı yürüyemiyor, aldım bunu canını yakmadan.

duvardaki bir çivi deliğine koydum. ara sıra elimi duvara dayıyorum. bu, kanımı emiyor. iyileşene kadar her gün gittim. pazarları bile. kerata yüzünden. bir gün yazı işleri müdürü beni biriyle tanıştırdı "bu, meşhur eflatun nuri" dedi. "çivi deliğinde tahta kurusu besler." ben de "tahta kurusu değil, o benim kan kardeşim" dedim müdüre..

o, benim kankardeşim.....

PERKER 97

Tekfur Bir Defa Sever

EKREM GALİP YALINER

Kara Murat, Karaoğlan, Malkoçoğlu... Hikâyelere ve efsanelere bakılırsa hepsi birbirinden mert, hepsi birbirinden yiğittir. Nitekim, bir bakıma hakikat de böyledir. Anadolu toprakları, Türk düşmanlarına aman vermeyen nice kahramanlar yetiştirmiştir. Lakin, Kara Murat, Karaoğlan, Malkoçoğlu ve diğerleri neticede birer efsane, birer hikâyedir; halbuki tarihin derinliklerinde gizlenen bazı hakikatler, Kara Murat filmlerindeki sahnelere hiç benzememektedir. Kalafatoğlu Tayfur Bey'in hazin kaderi de bu acı hakikatlerden biridir.

Kalafatoğlu Tayfur Bey, Anadolu'da tutunmaya çalışan Bizans artıklarına karşı çetin mücadeleler vermiş, nice düşman kalesini hani neredeyse tek başına zaptetmiş bir yiğitti. Kalelerin surlarını tırmanıp aşardı da, kale kapılarından zor geçerdi. Öyle cüsseli, öyle babayiğitti. Başına o talihsizlik gelmese, hiç şüphe yok ki, bugün Kalafatoğlu filmleri seyredilecek, Kalafatoğlu maceraları hikâye edilecekti.

Talihsizlik, Kalafatoğlu Tayfur Bey'in o lanetli göl kenarındaki Bizans kalesi civarında yaptığı keşif gezisinde başlamış, hazırlanan bir ayı tuzağı Tayfur Bey'i atıyla birlikte içine çekivermişti. Öyle bir babayiğit için ayı tuzağından kurtulmak iş değildi. Tuzaktan başını kaldırdığında iki yüz Bizans askeri görmeseydi...

Çarpışma uzun sürdü. Lakin biz lâfı uzatmayalım: Tayfur Bey'i kaleye götüren yüz Bizans askeri, bir yanda kılıç darbeleriyle can veren yüz arkadaşlarının acısı, diğer yanda meşhur bir kahramanı esir almanın sevinci, bağıra çağıra ortalığı ayağa kaldırıyorlardı. Tayfur Bey hemen zindana indirildi ve kollarından duvara asıldı.

Zindanın ilk ziyaretçisi, Tekfur'un kızı Elena olmuştu. Rutubetli taş duvarlar Tayfur Bey'in "Bre namertler, kahpeler!" şeklindeki gürlemeleriyle sarsılıyordu ya, Elena'nın içindeki sarsılmalar bir başkaydı. O boy, o omuzlar, o bıyıklar... Elena, ortalık durulduktan, yani birkaç gece geçtikten sonra, zindanı yeniden ziyaret etmeye karar verdi. Nöbetçileri kandırabilirse, içeride istediğini yapabilirdi ve nöbetçileri kandıracak rüşvet hazırdı: Hizmetçisi Maria...

Elena'nın ardından Tekfur indi zindana. Yüzünde küstahlığa bulanmış bir zafer ifadesi vardı. "Eee Kalafatoğlu" dedi, "ne oldu şanına, kahramanlığına? Kuş gibi elimize düştün işte ve şimdi kuş gibi öteceksin. Ha ha haaa! Aleksi, öttürün şu Türk'ü!" O anda Tayfur Bey'in tükürüğü Tekfur'un suratında patladı ve Aleksi'nin kırbacı havada şakladı. Tekfur öfkeyle zindandan çıkarken dönüp bir kez daha baktı Kalafatoğlu Tayfur Bey'e. Yüreğinden bir şeyler geçti sanki, ılık ılık... Ayaklarını zor kımıldattı. Dönüp bir daha baktı, bir daha baktı ve kırbaç seslerini geride bırakarak uzaklaştı.

Bir tam gün geçti. Üstüne birkaç saat daha. Gecenin geç vaktiydi ki, gözleri dalıp dalıp giden Tekfur, Aleksi'yi çağırttı:

– Ne oldu, Türk'ü hâlâ öttüremediniz mi, sersemler!

– Onca işkenceye kim olsa ölüp giderdi, efendim. Kalafatoğlu etkilenmedi bile. Ama merak etmeyin...

– Tamam, tamam! İnip bir de ben bakayım şuna. Sen burada kal Aleksi.

Gece vakti birdenbire karşılarında Tekfur'u bulan nöbetçiler, korkudan titremeye başlamışlardı. Tekfur zindanın kapısını açtırdı ve içeriye kimsenin girmemesini emretti. Kalafatoğlu Tayfur Bey'le gözgözeydiler şimdi. Tekfur bir kahkaha attı:

"Ha ha haa! Bayağı yıpratmışlar seni. Bu daha hiçbir şey değil, Kalafatoğlu! Senin kahramanlığın sökmez bize. Daha ne ki, dün bir, bugün iki. Dün... dün..." Tekfur'un boğazına bir şey düğümlenmişti sanki. "Dün... Dün gece, en uzak yıldızlar ve gölün çırpıntıları... Okşuyorlardı birbirlerini. Seyrettim... Dün... dün gece ağladım!" Ellerini yüzüne kapayan Tekfur hıçkıra hıçkıra ağlayarak çıktı zindandan. Odasına koştu ve yine hıçkırıklar arasında yatağa fırlattı, depremlerle savrulan bedenini.

Ertesi gün, ağlamaktan şişmiş gözleriyle, derin bir suskunluğa gömüldü Tekfur. Sabahın ilk ışıklarından gecenin ağır karanlığına kadar bir kez konuştu:

– Aleksi, Tayfur Bey'i duvardan indirin, en güzel yemeklerle doyurun ve işkenceyi kesin. Ayağına bir zincir takmak yeter. Zorla konuşturulacak adam değil Kalafatoğlu Tayfur Bey... Aleksi, tuhaf tuhaf bakma öyle, ne diyorsam onu yap! Ağır konuşunca üzülüyorsun sonra...

Tekfur o gece de indi Tayfur Bey'in yanına. Kısa bir soru sordu: "Kırbacın, kılıç yarasının acısını bilirsin de... Yürek yarası, yürek sancısı nedir, onu bilir misin Kalafatoğlu?.."

Böylece yedi gece geçti. İlk üç gece Tekfur'un yüzüne tükürdü Tayfur Bey. Sonraki üç gece, hiçbir tepki göstermedi. Ve yedinci gece... Tekfur, yanaklarına süzülen gözyaşlarına hiç aldırmadan, çocuksu bir sesle "Kalafatoğlu, sevda bu!" dediğinde... Tayfur Bey de ilk kez gülümsedi karşısındaki adama. Kader, sekizinci gecenin ateşine gebeydi...

Sekizinci gece, Tekfur her zamanki soruları ve gözyaşlarıyla karşısına dikildiğinde, Kalafatoğlu Tayfur Bey de yüreğinden taşanlara set çekemeyeceğini anlamıştı artık. Hayatını savaşlarda, çarpışmalarda geçirmiş bir Anadolu çocuğuydu. Başka işlere fazlaca vakit ayıramamıştı. Böyle anlarda ne deneceğini, hislerini nasıl ifade edeceğini bilmiyordu. Yutkundu, düşündü ve ancak şunları söyleyebildi:

– Bak Tekfur, esasen... Ben de sana karşı boş değilim yani...

Bu sözler Tekfur'un tüm topraklarına, kalesine, sarayına, tahtına bedeldi... Tayfur Bey'in eline bir anahtar verdi Tekfur, "Bununla ayağındaki zincirden kurtulursun" dedi, "seni göl kenarında bekliyorum". Zincirlerinden kurtulacak Tayfur Bey için, nöbetçileri sessizce haklayarak göl kenarına ulaşmanın çocuk oyuncağı sayılacağını biliyordu.

Nitekim öyle oldu. Lakin, Tayfur Bey'in işkenceden kurtulduğunu, en güzel yemeklerle beslendiğini duyan Elena'nın da o gece için planları vardı. Kalafatoğlu belinin dermanına yeniden kavuşmuş olmalıydı ki, nöbetçiler Maria'ya yumulmuşken, zindanın serinliğinde...

Maria'ya odada beklemesini söyleyen Elena, zindanların bulunduğu koridora indiğinde, baygın nöbetçilerin üzerinden atlayarak uzaklaşan Tayfur Bey'i gördü. Bu, umduğundan da büyük bir fırsattı. Şimdi Türk'ü çaktırmadan takip etmeli ve biraz uzaklaşınca da, ortaya çıkmalıydı: "Ah, hep bu anı hayal etmiştim!" Kalafatoğlu, Elena'nın cazibesine kapılmayacak değildi ya...

Elena, Tayfur Bey'i uzaktan takip etti. Babayiğit Türk, göle doğru yürümüştü ve... Evet, Tayfur Bey'in silueti başka bir siluetle buluşmuş, iki beden birbirini sımsıkı kavramıştı. Elena gözlerine inanamıyordu. Çalıların arasından süzülerek göl kenarına yaklaştı, artık fısıltıları duyabilecek kadar yakınlarındaydı.

– Hani ilk gece, uzak yıldızlardan söz etmiştim ya... Sen o an, en uzak yıldızlardan bile uzak görünüyordun bana. Ve kendi yüreğim kadar yakın.

Babasının sesiydi! Elena'nın çığlıkları gölün karşı kıyısından yankılandı:

– Tanrım, olamaz bu, iğrençlik bu! Babaaa!

Elena ağlayarak saraya döndü. Tekfur ise hiçbir zaman hiçbir yere dönmedi. Bir daha hiç görünmedi. Tayfur Bey de öyle... Ertesi sabah, göl kenarında, Kalafatoğlu Tayfur Bey'in ve Tekfur'un elbiseleri bulundu. Bir rivayete göre, gölün sularına gömülmüşlerdi el ele, ten tene... Diğer bir rivayete bakılırsa, çok uzak bir ülkede, yepyeni bir hayata başlamışlardı. Daha neler söylenmedi, neler anlatılmadı ki... Efsaneler ilden ile, dilden dile yayıldı. Kerem ile Aslı, Ferhat ile Şirin, Leyla ile Mecnun unutulmuştu artık. Sevdalılara "Tayfur ile Tekfur gibi" deniyordu...

Aleksi, nisan yağmuru gibi kısa süren iktidarında Tayfur ile Tekfur hadisesinden bahsedilmesini yasakladı. Aleksi'nin iktidarı üç ay sürdü, bitti. Ama aynı yasak Türk tarafınca da konmuştu ve "Tayfur ile Tekfur gibi..." derken yakalananların kellesi uçuruluyordu. Çok kelle uçuruldu, fısıltılarla yaşatılan bu hadise de bir gün geldi unutuldu. Lakin, Tekfur'un "Sevda bu!" dediği gibi, tarih bu! Gün gelir, her hakikat yeniden dillenir...

OKU DUĞUM KİTAP LAR

METİN CELÂL

Çılgın Üçlü, Henry Miller
(Çev. Püren Özgören, Can yay.)

Yüzyılın en çılgın, en atak ve de muzır yazarlarından biri Henry Miller. Çılgın Üçlü, yazarın ilk döneminin son romanlarından, edebi, imgesel bir anlatımı var. Tabii Miller'ı çekici kılan anlatımından çok neyi anlattığı olmuş hep. Öncü bir yazar, günümüzde bile kolayca kabul edilemeyen, onaylanmayan insanları, hayatları anlatıyor hep. Anlatırken de açıkca her şeyi gözler önüne sermeyi tercih ediyor.

Çılgın Üçlü'de ikinci karısı June'la yaşadığı fırtınalı ilişkiden söz ediyor. Kocasının yazar olmasını gönülden isteyen June onun çalışmasına razı olmaz. Bir kafeteryada çalışır ve evi çoğunlukla hayranlarından aldığı hediyelerle geçindirir. Miller'ın "İkiyüzlülükten oluşan gerçek bir bal peteği " diye tanımladığı karısı bir gün lezbiyen arkadaşı Vanya ile eve gelir ve "çılgın üçlü"nün garip ve kolayca anlaşılmaz ilişkileri gelişmeye başlar...

Annemin Kitabı, Albert Cohen
(Çev. İsmail Yerguz, Oğlak yay.)

"Ama hiçbir şey geri getirmeyecektir annemi, her zaman tatlı olan annemi, tatlı adı gibi annemi, hemen koşup gelen annemi geri getirmeyecektir. Annem öldü, öldü, öldü, öldü, öldü annem, öldü öldü."

Annelerin sevgisinden, onun yoğunluğundan hep söz edilir. Ama bir evladın annesine duyduğu sevgi pek az söz konusu olur. Belki de annelerin sevgisi yanında önemli bile görülmez. Fransız yazar Albert Cohen işte bunu denemiş. Annesinin ölümünden sonra ona sevgisini ifade eden, anılarla bezeli hoş bir kitap yazmış. Belki de annesine duyduğu sevgiyi ölçmek amacıyla bu işe girişmiştir, bilinmez. Ama şu gerçek ki, ortaya, anne sevgisini müthiş bir duyarlılıkla ifade eden nefis bir kitap çıkmış.

"Devrim Seni Seviyorum"
(Sarmal yay.)

"Hiç kimsenin ummadığı Fransız hareketi bence çok önemli bir gerçeği açığa çıkarmıştır; Bundan böyle hiçbir burjuva iktidarı yarınından emin olamayacaktır; her an müthiş ve beklenmedik bir olayın patlak vermesi tehlikesiyle karşı karşıyadır."

Sartre'in bu sözlerle tanımladığı 68 olayları bir başlangıç. Öğrenci gençliğin düşünüp tasarlamakla kalmayıp, bir şeyleri değiştirmek istediğinin de kanıtı. Türkiye'ye yansımalarını da biliyoruz. Sarmal Yayınları, 68 olayları sırasında duvarlara yazılan sloganlardan, graffitilerden ve poosterlerden bir derleme yapmış. Ne de olsa *"Kaldırım taşlarının altında kumsal var"* dedikten sonra kaldırım taşlarını sökebilmiş bir kuşakmış onlar.

Hayatımı Yaşarken, Emma Goldman
(Çev. Beril Eyüboğlu - Emine Özkaya, Metis ve Kaos yay.)

"Hayatım en yüce doruklarına tırmandığım gibi, en derin dehlizlerine de indim. Amansız acılarıyla yoğruldum, gürül gürül akan neşesiyle coştum. Kâh en koyu umutsuzluklara, kâh en ateşli umutlara kapıldım. Hayatımı dolu dizgin yaşadım." Kızıl Emma adıyla tanınan Amerikalı anarşist devrimci Emma Goldman'ın otobiyografisi. Emma, yirmi yaşındayken anarşist harekete katılmış. Amerika'yı baştan başa dolaşarak yaptığı konuşmalarla tanınmış. Kapitalizmi, militarizmi, devletin kötülüklerini anlatmış, eşcinsellikten, özgür aşktan söz etmiş. I. Dünya Savaşı sırasında zorunlu askerliğe karşı çıktığı için hapsedilmiş. ABD'den sürgün edilmiş. Ekim devriminin coşkusunu yaşamak için Sovyetler Birliği'ne gitmiş, Lenin'le tartışınca orayı da terk etmiş. İspanya İç Savaşı'nda anarşistlerle birlikte savaşmış. *"Dans edemeyeceksem devriminiz sizin olsun!"* diyecek kadar yaşam dolu, devrimci, kadın hareketinin öncülerinden ve anarşist. Bu hayatı yaşayamayacağımıza göre bari okuyup imrenelim.

Ateşten Gömlek, Halide Edip Adıvar,
(Özgür yay.)

Halide Edip'de, Türkiye'nin dolu dolu yaşamış kadınlarından. Kurtuluş Savaşı'nın ilk günlerinden itibaren tanığı olmuş, cephelerde bulunmuş, müdahale etmiş, politikalar üretmiş bu arada da edebi üretimini hiç terk etmeyerek romanlar yazmış, tanıklığını yazıya dökmüş bir yazar. Ateşten Gömlek'te Kurtuluş Savaşı'nı cephelerde yaşamış bir romancının içeriden tanıklığı.. İlk yayınlanışından yetmiş beş yıl sonra tekrar okuyucu karşısına çıkan Ateşten Gömlek sadece bir tanıklık değil, aynı zamanda günümüzde yaşanan olayları yorumlarken ders alınması gereken bir belgesel olarak da görülüyor. Her şey bir yana Ateşten Gömlek iyi bir roman, bir savaşı içeriden, hem de kadın gözüyle anlatan nadir romanlardan. Daha da önemlisi bizim klasiklerimizden. Özgür Yayınları'nın Halide Edip'in tüm eserlerini çok özenli bir biçimde yeniden gündeme getirdiği dizinin Mor Salkımlı Ev'den sonra yayınlanmış ikinci kitabı. Edinmekte fayda var.

Yanlarım Ağrıyor, Ayça Şen *(Parantez yay.)*

"İş bu kitap ne idüğü belirsiz bir şeylerle doludur. Ne yazan anlamıştır ne olduğunu, ne okuyan. İsim koyamamıştır. Cami önüne de koyamamıştır. Acımıştır, biraz da yanları ağrımıştır. Bari demiştir, toplayalım, millete verelim. Belki bir yere yama olur, küçücük de olsa bir yer kapayıverir. Ama kapamasa da olur. Olsun" diyor kitabın arka kapağında Ayça Şen.

Ama kitabı okuduğunuzda yazılanların ne idüğü belirsiz şeylerden çok önümüzden akıp giden hayat olduğunu görüyorusunuz. Ayça Şen ona kendince müdahalelerde bulunuyor, itiraz ediyor, değiştirmeye çalışıyor. Gözlemlerinin çoğuna siz de katılacaksınız, yapmak istediklerinin çoğunu da soğuk terler dökerek sizin de yapmak istediğinizi fark edeceksiniz.

Yıkık Bir Çocuk Bahçesi Gibiydi Yüzü, Akgün Akova *(Çınar yay.)*

Savaşın acılarını taraflsız bir gözle anlatmak, onu objektif bakışlarımla yorumlamak mümkün mü? Tabii ki değil. Aynı zamanda gerekli de değil. Bir savaş anlatılacaksa tarafsızca değil barışçı bir bakış açısıyla, savaş karşıtı bir gözle anlatılmalı. Akgün Akova şair yüreğiyle bunu denemeye çalışıyor. Çok yakınımızdaki bir savaşı, savaşın sarılamayan yaralarını anlatıyor. Bombalanmış, yıkılmaya çalışmış ama direnmiş Saraybosna Kitaplığı önünde dururken tarafsız olamayacağının farkında gibi.

Akgün Akova, kuşatmadan bir yıl sonra bir şiir şenliğine katılmak üzere Saraybosna'ya gidiyor. Henüz daha savaşın yaraları kanarken.... Henüz daha dökülen kanlar kurumamışken. Çok yakınımızda olduğunu bildiğimiz ama nedense hep uzak durmaya gayret ettiğimiz bir savaşı, daha doğrusu katliamı anlatıyor. Sadece bir tanıklık değil, işin tüm boyutlarını görmeye çalışan, bu arada edebi dilini, şiirselliği de gözardı etmeyen bir çalışma, belki de savaşın şiirinin nasıl yazılacağının araştırılması....

Rüyaları Anlamak, Nerys Dee
(Çev. Nilüfer Kavalalı, İlhan yay.)

Çocukluğumuzda kahvaltı masalarının en önemli konularından biriydi rüyalar. Ninelerimiz, annelerimiz o gece gördükleri rüyaları sıcağı sıcağına anlatır, onların dibinde yatan gizli anlamları çözmeye çalışırlardı. Annelerimizin kabuslarını bile hayra yormaya çalışırdı nineler, en kötü görüntülerden bile iyi işaretler çıkartırlardı. Çok sıkışılınca da evin belli başlı iki - üç kitabından biri olan "Rüya Tabirleri"ne başvurulurdu.

Sonraları birileri rüyaların psikolojik sorunları çözmede çok büyük önemi olduğunu keşfetti. Bu konuda bilimsel eserler yazıldı ve kahvaltı masalarından doktor muayenehanelerine kaydı rüya yorumları....

Nerys Dee, Rüyaları Anlamak'ta, sorun ve kaygıları çözerken rüyalardan nasıl yararlanacağımızı, onların bize nasıl yardımcı olacağını örneklerle anlatıyor. Bilimsel olmasına rağmen ağır bir dille yazılmamış, anlaşılan bir el kitabı görevi yapması düşünülmüş bir kitap. Sonunda da bizim Rüya Tabirleri kitaplarını hatırlatan bir sözlük ve açıklamalar var.

bir kitaptan bir bölüm

"Toza ve kana bulalı üç çocuk, ölü askerlerin üniformalarını sırtlarına geçirmiş üç çocuk, gözyaşı bezleri kurumuş üç çocuk bir tepeden Mostar'a bakıyorlar. Kent ateşler içinde, yanan evlerden kapkara dumanlar yükseliyor.

Çocuklardan biri, kolları içinde yitip gitmiş yeşil renkli giysisiyle burnunu silerek soruyor.

"Bu evleri neden yakıyorlar biliyo' musunuz?"

"Hayır" diyor diğerleri. "Neden yakıyo'lar?"

"Savaş bitsin diye".

Diğerleri anlamsız bakışlarla karşılık veriyorlar. Öbürü açıklıyor.

"Uçan dumanlar gökyüzünün en tepesine çıkacak. Orada Tanrının boğazına kaçıp öksürtecek. O da kızacak insanlara. 'Savaşmayın' diyecek. Savaş o zaman bitecek".

***Yıkık Bir Çocuk Bahçesi Gibiydi Yüzü, Akgün Akova** (Çınar yay.)*

bir kitaptan bir şiir

BAŞ VE AYAK

İnsanların tümü
Doğuştan Şarlo
Ya zekâ kumkuması
Ya ebleh felsefeci

Uysal uysal dinlerler herkesi
Yumuşak bulurlarsa
Eğik gördüler mi
Hot - zot ederler hemen

Yılmazlar sadece
Yılgın görünürler
Röveşata dostlar yolunda
Çelme düşmanlar için

Gençken bunalımlı
Curcunalı aralıklarla dolaşırlar
Zaman ilerledikçe
Samur kürklü sokaklardadırlar

İnsanlar insanlar
Doğuştan politikacı
Kuru ise yaş olur
Ayak ise baş olurlar

Salâh Birsel (Baş ve Ayak'tan Adam yay.)

MEVZU

İÇTENLİK VE DUYARLILIK

"İster acıklı, ister mutlu; ister uzun, ister kısa... Film bitiyor bir gün. Olması gereken, olması gerektiği 'zaman'da oluyor... O 'an' 'ışık'lar yanıyor. Perdedeki görüntüler *son*'a eriyor. Seyrettiklerimiz hayal oluveriyor.

'Işık' ve 'ışıklar' var, artık."

Burçak Çerezcioğlu'nun ailesi hayatın bittiği anı bu satırlarla anlatıyor. Burçak'ın hayata veda ettiği anda onların da hayatı bitiyor, ışıklar sönüyor.

Burçak Çerezcioğlu, kıpır kıpır, canlı, deli dolu bir genç kız. "Dayanılmaz kemik ağrılarım var." Bu cümle onun için bir eşik oluyor. Farkında olmasa da bir anda bambaşka bir dünyaya adım atıyor. O artık bir hasta. Doktorlar, hastaneler, tedavi çabaları.... Ve acı gerçek; "Çocuğunuz lösemi!"

Bir gerçek daha "On beş günlük ömrü kalmış!"

Ve Burçak'ın hayatta en çok yapmak istediği şey yapılıyor; Amerika gezisi.

"Ve inanılmaz mucizeler başladı. Son kırk günümüzde tek bir lokma bile yiyemeyen, bu arada bir kez de solunumu ve kalbi duran, şokla tekrar yaşama döndürülen, mideden ağıza kadar yara olup sonra derisi parça parça dökülen tekerlekli sandalyede bile oturamayan Burçak -20 derecede, yeni yılı Boston'da dostlarımızın arasında, sokakta şarkı söyleyerek karşıladı. On sekiz günlük Boston - Chicago - New York gezisi eksi otuz dereceye varan soğuklarda, bütün gün sokaklarrda gezerek yaşandı. Her gün daha sağlıklı. Almanya'ya dönüşte doktorlar Burçak'ı tanımadı."

Burçak'ın gözünde hep bir ışık, umut ve yaşama sevinci var.

Ve bir fotoğraf, hastane odasında üç genç kız. Biri yatağın üstüne çıkmış hep birlikte şarkı söyleyip göbek atıyorlar.

Burçak Çerezcioğlu, Mavi Saçlı Kız'da (Yapı Kredi yay.) bu öyküyü anlatıyor. Gün gün, genç kızlığın tatlı umutlarından, hastalığın umutsuzluğuna doğru giderek... Ama bana içinin sıcaklığını hiç yitirmemiş, ölümü bir an bile aklına getirmemiş gibi geliyor. Hiçbir fotoğrafında umutsuzluk yok, bakışları neşeli, fişek gibi...

İki ayrı bakış; hasta ve hastanın yakınları tüm süreci ayrıntılarıyla anlatıyor.

Bu içtenlik kolayca gözardı edilemez. Yaşantı kitaplarının, yaşanan deneyimlerden söz eden kitapların böyle önemli bir işlevi var. "Çocuğunuz lösemi!" gibi kaba ve soğuk bir cümlenin ardında yaşananları apaçık görmemizi sağlıyor. Kendimiz için dersler çıkartmak bir yana, bu tür kitaplar çoğaldıkça toplumsal dayanışma duygumuzun daha da artacağını düşünüyorum.

İçtenlik demiştim. Burçak'ın içtenliği karşılıksız kalmamış. Zor zamanlarında yanında destek bulabilen "şanslı" kişilerden olmuş. Ailesi, tüm yaşamını ona adamış. Arkadaşları, dostları.... Tüm bu ilgiyi "normal" karşılayabiliriz belki, tabii vahşi kapitalizmin insanları ne kadar bencilleştirdiğini unutmayı başarırsak.

Yalnız kalmamış Burçak'da, ailesi de..,

"Kimisi cep harçlıklarını yatırdı bankalara. Herkes kendince destek verdi. Kimi konser düzenledi, kimi program yaptı. Kimi dua etti. Kimi mendil sattı. Kimi mektup yazdı. Kimi gözyaşı döktü...

Onları çok seviyoruz ve çok borçluyuz onlara."

İşte duyarlılık da bu. İçtenliğin karşılığı duyarlılık olmuş. Doğru karşılığı bulmuş.

Toplum olarak böyle içtenliklere, böyle duyarlılıklara ihtiyacımız var diye düşünüyorum.

Yoksa, kendimizi gün geçtikçe daha çok yalnız hissedeceğiz!...

bir kitaptan duvar yazıları

İnsanlar rahatsız edildiklerini kavradıklarında
rahatsız edilmelerine son verirler.

Düş + evrim = Devrim

Eğer hiçbir şeyin değişmeyeceğini düşünürsem ben bir alığım.
Eğer düşünmek istemiyorsam, bir korkak.

Seni seviyorum!...
Hadi ! Bunu kaldırım taşlarıyla söyle!!!

Gerçekçi ol, imkansızı iste!

Yasaklar yasaklanmıştır!
Hızlı yaşa, çekinmeden orgazm ol.

Biz ancak, herkes kendi kendinin önderi olduğunda,
iyi bir öndere sahip olabiliriz.

Hiçbir şey talep etmeyeceğiz.
Hiçbir şey için rica etmeyeceğiz.
Alacağız.
İşgal edeceğiz.

Şiir sokaklardadır!

"Devrim Seni Seviyorum" '68 Mayıs'ında Paris (Sarmal yay.)

Kuşak Çeşitlemeleri

YALÇIN DAL

İkinci kuşak mı, yoksa ikinci nesil mi demeli? Nesil deyince aklıma hep tükenen bir şeyler geliyor. Nesli tükenen hayvanlar, nesli tükenme tehlikesiyle karşı karşıya olan bitkiler. İkinci nesil deyince de sanki soyu tükenecek bir gruptan bahsediliyormuş duygusuna kapılıyorum.

Hoş, kuşak kavramı da başka riskleri taşımıyor değil aslında. Kendilerinden bahsetmeye çalıştığım yaş grubundan hiçbir genç kendini öyle tanımlamaya yanaşmıyor zaten. Karatede kaç tür kuşak vardır, diye düşündüm nesille kuşak arasında gidip gelirken. Ansiklopedi açıp karatede kuşak renklerini öğrenmeye ise üşeniyorum. Ama en az üç-beş farklı renkte karate kuşağı vardı yanlış hatırlamıyorsam.

Uzun lafın kısası, anne-babaları Avrupa'ya göç etmişlerin profilleri, çizmeye çalışacağım manzara.

Çizilen profillerin yaşayan ya da yaşamayan kişi ya da kişilerle ilişkisi -doğaldır ki- yoktur.

İdeal İkinci Kuşak

Anne-babaları genellikle Türkiye'nin büyük şehirlerinden buralara gelmiştir. Türkçeyi az konuşanları da vardır ama konuştukları zaman iyi Türkçe konuşurlar. Ya babaları ya da anneleri öğretmendir. Arada sırada babası doktor, mühendis olanlara da rastlanır. Üç ile altı yaş arasında mutlaka çocuk yuvasına gitmişlerdir. Almancaların da Türk aksanı bulunmadığı gibi, Almanya'da bulundukları şehrin aksanını -isterlerse- konuşabilirler. Kuşaklarının medar-ı iftiharı da diyebiliriz bunlara. Ezici çoğunlukları lisede okur, sonra da işletme, tıp, hukuk tahsili yapma 'küstahlığını' gösterir. Onlarla ilk tanışan Almanlar'ın söyledikleri 3. veya 4. cümle genellikle "Ama sen diğer Türkler'e hiç benzemiyorsun"dur.

Üç-beş yıl öncesine kadar kız ya da erkek arkadaşları genellikle Türk olmazdı. Son yıllarda bu konuda değişiklik var. Çünkü karşı cinsten kız ya da erkek soydaşlarının da varlığını keşfettiler. Keşfettiler diyorum, zira bunların sayısı az olduğu için birbirlerini onca Cermen kökenlinin arasında bulmaları zordu.Tüm liseyi bitiren gençler içindeki oranları % 1.5 civarında seyrediyor.

Tatillerinde Finlandiya'da Doğayı Seven Gençler'le kamp yapar veya kelepir fiyatlabir haftalık New York turlarına katılırlardı. Ortaköy'deki cafe ve barları keşfedeli beri İstanbul'da boy göstermeye başladılar. 17 yaşından itibaren arada sırada küçük işlerde çalışıp para kazananları, üniversiteye başladıktansonra işi ciddileştirdi. Şimdi sömestr tatilinde 7-8 bin markı nerede kazanabileceğini bir yıl önceden kurmay subaylar gibi planlıyorlar.

Aralarında Ali ve Hüsniye diye çağırılanları tek tük olsa da Nilüfer, Aylin, Suat, Hakan'a sıkça rastlanıyor. Türkçe gazeteleri evdekiler alıyorsa, belki okurlar. Ergenlik çağında Bravo, sonra da Freundin okumuşlardır. Alman yaşıtlarından farklı olarak babaevinin nimetlerinden yirmili yaşların sonuna kadar yararlanırlar. Kikirdeyerek de olsa el öpmeyibilirler. Özetle, yaşadıkları farklı kültürel çevrelerden hoşlarına gidenleri alarak iyi bir kıvam tutturdukları söylenebilir. Uysal, terbiyeli çocuklardır.

Gelenekçi İkinci Kuşak

Bir kere gelenekçiliklerinde çok pragmatik olduklarını söylemekte yarar var. Önemli yaşamsal kararlarında geleneksel kurallara uyarlar. Ama günlük yaşamlarının mutlaka öyle olduğunu söyleyemeyiz. Türkçe'yi çok akıcı konuşurlar, Türkçe gazeteleri, özellikle de spor sayfalarını son satırına kadar okurlar. Almanca ile bir sorunları yoktur.

İlk gruptakilerden farklı olarak bebekken sırtüstü yatırılmışlardır. Bunun anlamı teenager döneminde kullanılansaç jölesinin miktarında ortaya çıkar. Çocukken yuvaya gönderilmiş olabilirler, ancak çoğunluğu abla veya ağabeyleriyle birlikte evde geçirmiştir bu dönemi. Bunun nedeni 17 yaşına geldiklerinde anlaşılır. Babalarının esas isteği onların bir an önce bir işe girmeleri ve para kazanmaya başlamalarıdır. Öyle de yaparlar. Zaten 13-14 yaşından itibaren anne ve babalarının çalıştığı ek işlere zaman zaman onlarla birlikte giderek ilk tecrübelerini edinirler. İyi araba kullanırlar. Tatillerini genellikle Türkiye'de geçirirler. Son yıllarda Balkan Hattı riskli olduğundan İtalya ve Yunanistan üzerinden köye kadar arabayla gitmek gibi her yıl tekrarlanan hoş bir ritüelleri vardır.

Çok girişken olurlar. Küfrederken Almanca'ya başvurmaları, teknik terimlerde Türkçe'ye Almanca katmaları ilk gruptakilerle ortak olan yanları. Yüksek Almanca, yöresel Türkçe gibi ilginç bir bileşime sahiplerdir. Genellikle İç Anadolu'dan gelmelerine rağmen Türkiye'de Batı Anadolu ve İstanbul'da daire satınalırlar. Döviz kurlarındaki değişiklik onlardan sorulur. Demokratik kentli kültürünü, hakkına sahip çıkmaya çalışan özgür yurttaşın inatçılığını Türkiye'ye gittiklerinde de yaşamaya çalıştıklarından, orada haksız bir şekilde 'kibirli' bulunurlar. 'Tipik' Avrupalı ikinci kuşak Türk'ü temsil ederler.

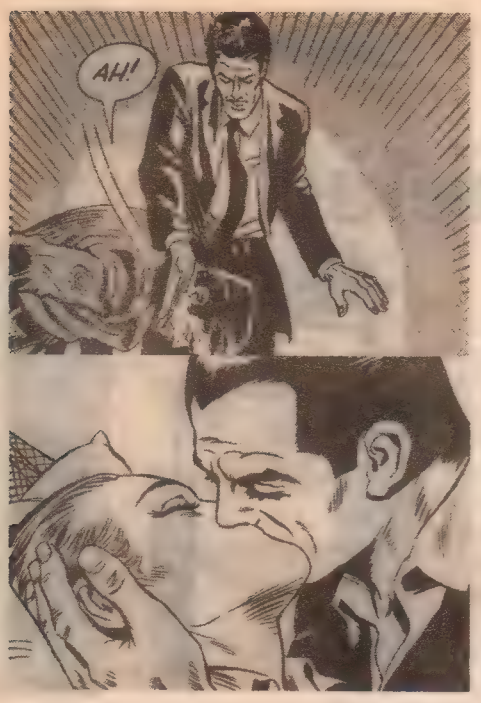

Vedat Bey'in Görkemli Hayatı

Vedat Bey ve Cevdet Bey'in Oğulları!

VEDAT ÖZDEMİROĞLU

"Dinle! Tatil yörelerinde aldığımız gazeteler ne kadar farklıdır burada okuduklarımızdakilerden, bilir misin? Daha incedir. Çelimsizdir, farklıdır. Adeta sahtedir. Bu yüzden tatil dönüşü gazete okumayı bırakan ve böylece kendisini daha çok dinleme fırsatı bulan kaç insan var, bilir misin?

Bu halkın favori denen gerçeğe Kaptan Onedın adlı televizyon dizisiyle kaynaştığını ve yine aynı yapım sayesinde kolektif bilinçaltımıza "Malta Humması" adını girdiğini bilir misin?

"Matine Mühendisliği"ni oluşturmak ve kurumsallaştırmak için akla gelse bile hayale asla gelmeyecek savaşımlar vermiş san'at delisi paşa torununun nasıl kaçırıldığını ve Makedonya'da nasıl canlı canlı mumyalandığını, sen, bilir misin?

Davetli olduğu nikahta, gelin hanım kuşku götürmez bir şekilde pehlivana benzediği için, hiç tereddüt etmeden ona "altın kemer" takan damat yakınının nasıl kaçırıldığını ve yukarıda bahsedilen paşa torununun mumyasını korumakla nasıl görevlendirildiğini, bilebilir misin?

Pekâlâ, dünyanın önde gelen casusları arasında düzenlenen "Şangay 1. Geleneksel Mikrofilm Şenliği"nde, jüri üyelerinin tamamının "Altın Köstebek Ödülü"nü açıklamalarından bir gece önce kaçırıldığını ve cesetlerinin birleştirilerek Sarı Deniz'de bir ada yapıldığını, bilir misin?

Hiç düşündün mü, kedi denen olağanüstü küçük yaratığın ormanları titreten yırtıcı hayvanlara nasıl tür adını verdiğini? Ve bu adı vermesine rağmen, sırf insanlara yakınlığından dolayı kedigiller tarafından nasıl dışlandığını ve bu acıklı duruma asla aldırmamayı nasıl becerdiğini, bilir misin?

Ve bilir misin, gazetelerden kesilmiş harfleri kağıda yapıştırarak gizemli mektuplar hazırlayan şebekeler içinde, kestiği bir harfin arkasında yeralan yedek kuponu geri alabilmek için mektubu yolladığı işadamına başvuran ve bu şekilde ele geçirilen tek çetenin Türkiye topraklarında yaşamış olduğunu?"

Pars Bey konuşuyor, durmaksızın konuşuyor, Vedat Bey ise bir yandan uyuyor, öte yandan dinliyordu. Tren gidiyordu.

Vedat Bey, diğer bütün beyefendiler gibi trenle yolculuk yapmayı pek sever. Genellikle bu seyahatlerde yanına üç kitap, bir defter, bir de küçük dürbün alır. Tabii kulaklıklı teybinde dinlemek için eski kaset dolabından rastgele seçip aldığı bir kaseti yol boyunca dinlediğini, her şarkı için birer kısa şiir yazdığını unutmamak gerekir. Onun her tren yolculuğu, en azından on kısa şiirle biter. Şiirleri, boşsa deftere; değilse, ki genellikle değildir, aklına yazar. Defter neden boş değildir? Ya bir tıp fakültesi öğrencisinin okuluna girdiği günden mezun olduğu güne kadar öğrendiği malumatla dolu günlüktür, ya ailesinden, yüz yıl kadar önce yaşamış bir hanımefendinin sadece aşık olduğu erkeklerden bahsettiği sararmış sayfalı bir defterdir ya da benzeri! Şimdiki yolculuğunda da ikinci türe benzer bir defter vardı yanında. Yalnız bir farkla: Hanımefendi, ailesinden değildi. Yüz yıl önce yaşamış da değildi. Fakat yüz yaşına basmasına sadece bir ay vardı. (Yaşgününde bizzat Vedat Bey de hazır bulunacak ve hatta kadın yerine O, "Dalya" diyecektir.) Defterde anlatılan aşk maceralarının haddi hesabı yoktu. "Keyifli bir yolculuk olacak" diye düşünmüştü Vedat Bey.

Şimdi Pars Bey uyuyor, Vedat Bey ise tamamen uyanıktır. Kulaklıklı teybinde dinlediği ses yabancı gelmiyordu ona, ama kime ait olduğunu da çıkaramıyordu:

"O bir çapkın satıcı
Ben bir gönül alıcı,
Aldım o zalimden
Günahları, ahları!"

Ah, evet, Ajda Pekkan'dı bu, fakat ne kadar farklıydı sesi şimdikinden. Son dönem şarkılarında daha mı boğuktu sesi? "Eski sesi daha şakrakmış" diye geçirdi aklından Vedat Bey. (Ajda Hanım'ı tanırdı, "Palavra" adlı şarkıyı birlikte seslendirmişlerdi.)

Trenin seri gürültüsü, sanki yıllar önce yazılmış bir şiiri söylüyordu kulaklara, Vedat Bey'in kulaklıklı kulağına dahi. Yol boyunca -bu kez- tek bir mısra bile yazamayacağını anladı Vedat Bey.

Kitaplarını çıkardı çantasından. İlkini, yüzünde muzip bir tebessümle karıştırdı. İkincisini onun üzerine koyup kapağını açmasıyla, çantasından dürbünü çıkarması bir oldu. Punto çok ufaktı, dürbünle bakarak okunsa yeriydi.

Bu arada "wolkman" tabir edilen kulaklıklı teybinin pilleri zayıflamış; müzik yayvanlaşmıştı. Ajda Hanım'ın şimdiki yorumunu andırıyordu sesi. Sanki çalmakta olan "Hoşgör sen" adlı şarkıyı 70'li yıllarda plağa okumamıştı da, geçen yıl çıkardığı kaseti için söylemişti. Vedat Bey gülümsedi. Kulaklığı şık bir hareketle çıkardı.

Pars Bey'i uyandırmadan trenin barına seğirtti. Barda eski dostu Necib Bey'i gördü. Necib Bey'in yanında uzun saçlı, kumral, siyah ve dar kazak giymiş olan bir kadın vardı. Topluca, kısa boylu, hem yere, hem canayakın görünen bir adamdı Necib Bey, Vedat Bey'e sarılmak istedi. Vedat Bey, tokalaşmakla yetindi.

Tehlikeyi sezmişti!

Masaya oturdular. Necib Bey "Avrupalılar" dedi, "dışarda gezdiği ayakkabılarıylan evde de dolaşıyorlarmış!" Buna benzer şeyler anlatırken, Vedat Bey yan gözle genç hanımı süzdü, "Sanki çenesinin çukuruna pergelin ayağını koyup, ucuna kurşun kalem takılı diğer ayağıyla çizmişler kaşlarını" diye düşündü.

Necib Bey, anlattığı bir fıkraya sadece kendisi ve üstelik boğulur gibi güldükten sonra tuvalete gitti. Vedat Bey ile kumral taze karşılıklı olarak gülüştüler. Filmlerde olduğu gibi, gülüşmenin bitiminde ikisinin de aynı anda yüz hatları gerginleşecek, birbirlerine duygulu gözlerle bakacak gibi oldu bir an fakat kadın buna izin vermedi. Sürekli gülüyordu. Sinir hastasıydı. Vedat Bey, konuyu çözdü:

– Nesi oluyorsunuz o hanımın?

– Torununun kızıyım.

Vedat Bey'de günlüğü olan hanımefendiydi elbette bahsedilen kadın.

– Büyükannemin günlüğünü geri verin, dedi çukur çeneli çıtır.

– Yalan söylüyorsunuz, dedi Vedat Bey. Siz o antika günlüğün peşindesiniz. Necib Bey'i de kullandınız. Tüm bunları dünkü öğle uykumda net şekilde gördüm.

– Kahretsin, diyerek çantasından çıkardığı küçük tabancayla ateş etti Vedat Bey'e kumral fahişe. Kurşun sekip masaya düştü. (Vedat Bey, o sabah annesinin ördüğü çelik süveteri giymişti içine.) Kadını dört saniye içinde ıslah etti. Aynı anda Pars Bey, Necib Bey'i kıskavrak bağlamıştı.

Kondüktör treni durdurmuş, Vedat Bey'in görkemini alkışlıyordu. Trene bakan öküzler bile ağlıyordu.

Hatırlamak İyi Gelmiyor

SİNA AKYOL

(Büyük bir olasılıkla Arkadaş Z. Özger de aramızda.)

Şu sıralar, Melih Ergen'le yapacağım bir söyleşi için sorular hazırlıyorum. Ergen'in ilk romanı saydığı **Fotoğrafın Arka Yüzü** (Can Yayınları, 1996), Mehmet H. Doğan'ın deyişiyle "ölüme resital"di. Melih Ergen, yakında aynı yayınevince yayımlanacak ikinci kitabında da 'ölüm'le hemhal oluyor. Ona şu soruyu da sordum:

"Sözgelimi reenkarnasyona inanan topluluklarda, ölenin ruhunun bir başka bedende yaşamaya devam edeceği inancından hareketle, gidenler uğurlanırken, gülümsenebiliyor.

Reenkarnasyona inanmıyorum; hiçbir inanca da sahip değilim. Sevinç ve hüzün... Mutluluk ve acı... İşte madalyonun iki yüzü! Ve son derecede de hayata ait durumlar... duygular... Ne diyorsun, ölümünün aslında çok doğal bir gelişme olduğuna inanabilmek; dahası, gidenin arkasından gülümsenebileceği 'insafsız fikri'ne sahiden varabilmek, inanca dayalı bir eğitimle ya da inançtan uzak bir eğitimle, mümkün müdür?"

* * *

Böyle sorduğuma bakmayın, aklım fikrim, nedense en çok onda: Sinan Kazım Özüdoğru'da!

* * *

(Yıl 69 ya da 70. ODTÜ'deyiz; "Tiyatro Şenlikleri"nde... Oyun bitti, değerlendirmesi yapılıyor, konuşmacılar görüşlerini bildiriyorlar. Bir ara iyiden iyiye ısındı ortalık. Sahnedeki konuşmacılardan biriyle seyircilerden bir grup arasında başlayan tartışma alevlendi. Birden sahneye bir genç fırladı. Geçti mikrofonun başına, meselenin hiç de öyle olmadığını, şöyle-şöyle olduğunu anlatmaya başladı salondakilere. Ama itirazlar kesilmedi. Epeyi sinirlendi genç; "İşte, burada yazıyor!" diyerek kazağını sıyırdı ve beline sokuşturmuş olduğu "Teori ve Pratik" kitabını çıkardı ortaya. Görüşlerine kanıt olarak sunacağı pasajın kitabın hangi bölümünde olduğunu çok iyi bildiği için, yıldırım hızıyla çevirdi sayfaları ve ilgili yere geldiğinde, çabuk çabuk okudu. Bitirince de, "Tamam mı?" diye sorup, soktu kitabı beline, indi sahneden aşağı.)

İzleyen günler... Basın Yayın Yüksek Okulu'nun kantini... Üçbeş arkadaşız, bir köşede oturmuş, çaylarımızı içiyoruz. (Büyük bir olasılıkla Arkadaş Z. Özger de aramızda.) Karşı köşede dört-beş kişi... Biri, bir süre önce "Teori ve Pratik"i belinden çeken genç. Bir diğeri, Sinan Kazım Özüdoğru. Diğerlerini hatırlayamıyorum. Ben mi?.. Henüz bir 'sempatizan'ım, özenerek bakıyorum onlara. Hepsinin de ayağında adam gibi, gıcır gıcır postallar, kimi 'Churchill', kimi 'Rooswelt'! (Bir gün elbet Hergele Meydanı'na gidip, ama 'Churchill' ama 'Rooswelt', birinden birini alıp kurtulacağım, ayağımdaki kişiliksiz postallardan!)

* * *

Değil mi ki 'Churchill'leriyle, 'Rooswelt'leriyle, 'kişiliksiz postal'larıyla yürüyen ihvan olanca inceliğiyle kaldı, göbek salma yaşına erişemedi..., sakın ola ki birileri çıkıp da parkayla, postalla 'dalga geçtiğimi' iddia etmesin, ben başka bir şey söyledim!

* * *

Çok sonrası değildi; gazete fotoğraflarında, hiç tanışmadığım Sinan Kazım! Yer malum: Kızıldere!

Eminim, kıskandığım postallardı ayağındakiler!

* * *

Ben ne sormuştum Melih Ergen'e?

"Ölümün aslında çok doğal bir gelişme olduğuna inanabilmek; dahası, gidenin arkasından gülümsenebileceği 'insafsız fikri'ne sahiden varabilmek, inanca dayalı bir eğitimle ya da inançtan uzak bir eğitimle, mümkün müdür?"

... diye sormuştum.

Soradurayım, ikide bir Sinan Kazım düşüyor aklıma ve kıvranmak serbest diyorum kendime. Diyorum ki, hatırlamak iyi gelmiyor.

* * *

Sahneye fırlayan genç adam!

İzleyen günlerde, Basın Yayın kantininde, senin de postallarını kıskanmıştım. Seninle de tanışmadık. Tanışsaydık, belki de bunların ('hatıralarım'ı mı, estağfurullah) yazamazdım, sevgili Ertuğrul Kürkçü; kardeşim, az biraz da ağabeyim, şimdilerde dergi arkadaşım, iyi ki buradasın!

CAN YÜCEL

GRİPKEN

(Ali Peret'in Asit Cazı İçin Doğaçlama)

Düşlerimi düşlüyorum düşe kalka
Kızgın kumlar üstünde,
Geride içinden doğduğum koy
Anasının gözü bir mavi,
Ayaklarım kum yangında,
Maviler iniyor omuzlarımdan.
Hadrianus Kapısını savulladım,
Ordayım şimdi, sütunlar tepemden bakıyor,
Tırmanıyorum birine, düşüyorum, tırmanıyorum,
Tepesine çıktıkta sütun bir hurma ağacı oluyor,
Hurma yiyip gölgesinde dinleniyorum.
Oradan doğru sıram sıram Roma helâlarına!
Yirmi g.tle birlikte oturaklarda oturuyoruz.
Benim yanıma Tuncel Kurtiz düşmüş
Bağıra bağıra konuşuyor, sıçamıyorum,
Yere bakıyorum, silme mozayik,
İlerde bir resim
Geçen gün İskele'den aldığım dülger balığı...
Kaddafi'nin çadırında soluğu alıyorum,
Hoş adam, serin de orası,
Esrar içiyoruz.
Emperyalizme sövüyoruz.
Kaddafi hazediyor benden
Bir çek uzatıyor,
"Erbakan değilim ben," diye geri çeviriyorum,
Yerine bir Libya çil kuruşu istiyorum.
Beş çil kuruş veriyor,
Cebimde çil kuruşlar çınlaya çınlaya
Yürüyorum ayaklarım yana yana.
Derken bir titreme alıyor beni,
Boğaziçi'nin üçüncü sınıfındayım
Çok sert geçtiydi o kış,
Donmuş havuzun üstünde kayarken
Buz kırılıyor, cup, buzlu suya,
Kafamla buzları delip çıkıyorum.
Okulun revirindeyim
Müdire Keyise Hanım geliyor.
Hep tenteneli gömlekler giyerdi
Battaniyeyi düzeltiyor
Alnımın terini siliyor ipek mendiliyle
Çüküm kalkıyor...
Yenikapı Mevlevihânesi'nin bağındayım
Dedemle ninemi sevişirken tikizliyorum...
Sırtımdan bir sıcaktır basıyor,
Kudümler, neyler yanıyor
Hatlar, Mesneviler yanıyor
Celâl Efendi, Bâki Efendi yanıyor,
Semazenler, Neyzenler yanıyor
Yanıyor Dede'fendi'nin Ferah Feza faslı,
Bir Mecûsî olarak uyanıyorum
Kan-ter içinde,
Nefes alayım diye bahçeye çıkıyorum,
Bahçe de ayrı bir düş,
Koyu gölgeler altında kurşun işlemez bir sessizlik
Bir kedim vardı, adı Gece
O ayaklarıma sürtünüyor...

Akşamsefası

Sevgili
KÜLTÜR FİZİK DERGİSİ
ÖKÜZ mektupları
imam adnan sok no:20
80800 Beyoğlu -İST.

Kalabalıktaki yalnızlık

Yalnızlık, kafesteki kuşun özgürlük için bağırmasıdır delice. Ve sesinin duyulup, duymamazlıktan gelinmesidir. Yalnızlık, gecenin bir yarısı Bağdat Caddesi'ne çıkıp yürümektir tek başına. İnsanlar yalnızlıktan korkarlar. Ben korkmam böyle yalnızlıklardan. Ben yalnızlıkların en tehlikelisi ve en korkutucusu olan, birçok insanın farketmeyerek yaşadığı, kalabalıktaki yalnızlıktan korkarım.

Nedir bu kalabalıktaki yalnızlık? Konuşursunuz, gülersiniz, hatta dans edersiniz insanlarla fakat bir zevk alamazsınız bundan. Cesaretinizi kaybetmeniz, aşağılık bir herif olduğunuzu düşünmenizdir kalabalıktaki yalnızlık. Bağırmak istersiniz birilerine, ağlamak istersiniz hiç durmadan ama başaramazsınız bunu. Kelimeler çıkmaz şu kahrolası ağzınızdan, gözyaşı akmaz şu aşağılık gözbebeklerinizden. Gerçekten yalnız olduğunuzu hissedersiniz. Karanlık bir odada tek başına oturmaya benzemez bu yalnızlık. Korkunçluğu tarif edilemez. Hissetmek, onu yaşamak gerekir. Yarım ölümdür kalabalıktaki yalnızlık.

H.Umut Akpolat / İdealtepe-İst.

* * *

6 yaşıma girmek üzereydim.

Fazla bir şey hatırlamıyorum o zamanlardan. Sadece mahallemizin meydanındaki bakkalın önünde sürekli duran, ismini çok sonraları öğrendiğim tankları ve saklanan abileri hatırlıyorum.

Dediğim gibi 6'ma basmamıştım (ama altımıza basmışlardı) ve hiçbir şeyin bilincinde değildim. (Bilincinde olsak kaç yazar ki, bilincinde olanlar sağolsunlar!..)

Darbeymiş. Yani ülkenin yönetimine askerin el koyması. Darbenin başrol oyuncusu Evren Paşa'ymış. Yaptığı darbeden hemen sonra kendi arzularını (bir nev'i fantazilerini) yazdığı bir kitap hazırlamış. İsmini 80 Anayasası koymuş. Ve % 92'lik halk oyuyla bu anayasa kabul edilmiş. (Şimdi ise aynı anayasanın düştüğümüz bu durumda büyük etkisi olduğu söyleniyor. Düşünüyorum da, kabul eden ve şikâyet eden halk ayrı ayrı ülkelerin halkları mı? Yoksa biz bu şikâyet edenleri dışarıdan transfer mi ettik? Yok, eğer böyle de değilse tek seçeneğimiz var o da Aziz Nesin'in söylediği % 60'ın aslında % 92 olması gerektiğidir.)

Evren Paşa faaliyetleri haliyle devam etmiş. Üniversitelere bir anlamda pranga vurmuş (Bkz. YÖK). Aydın kafaların kafaları parmaklıklar arkasına hapsedilmiş ya da zamanla sindirilmiş. O aydın kafaları sindirirken biz toptan olarak sinmeye başlamışız.

Sonra o zamanın büyükleri kendilerini çocuklarına vermişler. "Biz bu çocukları nasıl eğitebiliriz, nasıl öğretebiliriz?" (hatta 'nasıl güdebilir, nasıl depolitize edebiliriz') diye kafa yormaya başlamışlar. Sonra güzel mi güzel bir eğitim sistemi ile okullarımız ideal (ezberci, soru sormayan, kopye ile sınıf geçen) öğrenci yetiştirmeye başlamış. Tabii ki kolay değil Atatürk gençliğini yetiştirmek. Hem bu gençler geleceğin Türkiyesi'ni yönetecek. Kolay iş değil.

Sonra gel zaman, git zaman (memleketimin insanının önünde bir tutam saman) darbe çocukları büyümüş, yirmili yaşlara gelmiş. Erkeklerin küpeli kulakları, uzun saçları; kızlarının ise popçu ilahları varmış. Etliye sütlüye karışmayan, kotların ve ayakkabıların markaları ile acaip uğraşan bir nesil yetişmiş. Artık büyüklerimiz "Ne kadar özgür bir gençlik yetiştirmişiz yahu!" diye kendileriyle övünmüşler. Aslında övünmelidirler de. Çünkü saç uzatmayı, küpe takmayı, diskolara barlara takılmayı, geceleri geç vakitte eve gelmeyi özgürlük sayan çocukları varmış. Tabii ki hatasız kul olmaz. Ve sistem ufak bir hata yaparak farklı özgürlükler isteyen gençler de yetiştirmiş. Daha doğrusu bu gençler kendilerini böyle yetiştirmişler. Özgür Üniversite, Özgür Düşünce gibi istekleri varmış. Bunun önüne kolayca geçebileceklerini sanmışlar. Polis coplarını ve kurtlarını bu gençlerin üzerine salmışlar. Sonrabüyükler bu gençlerin gücünden tedirgin olmaya başlamışlar. "Gençlik nereye gidiyor? Yahu biz bu çocukları nasıl sindiremedik, pardon, nasıl eğitemedik, nasıl gözümüzden kaçtı! Vay anasını ya!.." diye debelenmeye başlamışlar.

Eeee demiştik ama değil mi? Atatürk gençliğini yetiştirmek kolay değil,diye. Velhasıl kelam 80 darbesindensonra, gelzaman git zaman (artık gençliğin önünde de bir tutam saman) sistem iki çeşit gençlik yetiştirmiş.

Birincisi (ki çoğunluk)'nin konuşlandığı yerler disko ve barlar olup, iyi geyik yapar, marka giymeye özen gösterir, kendi tarihçesini bilmediği kadar futbol tarihçesini bilirmiş. Aynı zamanda bu gençler araştırmacılarmış. Brad Pitt'in ayakkabı numarasına kadar bilirlermiş. Yenilikçi ve ilericilermiş. Moda ile yatar moda ile kalkarlarmış. Bilgisayar oyunlarında son oyuna kadar gelirlermiş. Aslında, bu kısma giren gençlerin marifetleri yazmakla bitmez.

Oysa ikincisi için söylenecek şey çok azdır. Hatta onlar için hiçbir şey söylemeye bile gerek yoktur. Aptal istemleri varmış. Özgürlük isterler, düşüncelerini rahatça söyleyebilmeyi, demokratik eğitimi, işkencenin sona ermesini falan isterlermiş. Har(a)ç'a hayır, diye yollara dökülürler. Böyle incir çekirdeğini doldurmayacak meziyetleri varmışbu gençlerin.

80 darbesi sonrası sistem işte böyle (istemeden) iki çeşit gençlik yetiştirmiş. Hangisinin Atatürk gençliği olduğuna siz karar verin demeyeceğim. Çünkü sizin kararlarınıza, ne acıdır ki, güvenmiyoruz. (Aynaya bakar kendinizi şöyle bir sorgularsanız sebebini anlarsınız ya da anlamazsınız, hiç önemi yok.)

Not: Yazımın başından bu yana -miş'li geçmiş zamanı ve parantezi çok fazla kullandığımın farkındayım. -miş hikâye zamanıdır. Zaten bu yazıda parantez içlerine hapsettiğiniz gençliğin hikayesidir.

Kazanız mübarek olsun...

Serkan Kılıç-İzmir

- iki çizik arası boşluk doldurma kelimeleri -

h.h.
e.e.
h.e.
e.h.
hayatımın posta kutusu.
hayatımın "çaylar şirketten" anonsu.

– Benim için nelere katlanırsın?

– Burnumu ayak parmaklarıma katlarım. Ama her şeye katlanamam doğrusu.

– Gazı kaçmış gazoz kadar yavan ilişkiler!

– Viski bardağından, okunmuş zemzem suyu içen iktidar.

– Ne kadar sık karşılaşıyoruz. Din don Aygaz bile bizim evin önünden bu kadar sık geçmiyor.

– Sizin kahrolası şehirlerarası otobüslerinize ihtiyacım yok. Ben bu dünyayı koşmak istiyorum.

– Sivrisinekler kimimizi ısırıp kimimizi ısırmayarak, insanların henüz keşfetmedikleri bir ırkçılığı körüklemeye çalışıyor olmasınlar.

– Her sabah yatağının yanında, burunları yatağa doğru dönük bir çift terlik bulurdu. Hayatında neden böyle bir detay olduğunu hiç sorgulamadı. Oysa kötürümdü.

– Cümlelerin sonuna konulabilecek daha çok imla işareti bulunması için kime ya da hangi kuruma başvurmak gerektiğini bilen var mı?!..

– İnsan neden yalan söylemek zorunda olduğunu düşünür? Ve yalan söylemenin hiç gerekmediği anlarda söylediği yalanlardan yoğun bir zevk alır?.. Bilmem.

– Bana ait olmayan bir kalemle, fazlasıyla bana özgü bir şey yazınca kendimi arkadaşımın sevgilisiyle yatmış gibi hissediyorum. Neden?

– Hani insanın gözüne kolonya kaçar ya: birilerini beklerken öyle oluyorum. Beklerken acı çeken insan sayısı, eşcinsellerin kimlik arayışı sorunu üzerine kafa yoran insanların sayısından daha az...!

– İlk olarak kim kime itaat etti. Adem Havva'ya mı? Havva Adem'e mi; yoksa doğan çocuklar Adem ve Havva'ya mı? Ya da itaatin Adem ve Havva ile hiç ilgisi yok.

– Almalarla armutları toplarım. Sonra da yerim. Ee, düz mantık.

– Zurnanın son deliği... hımm!..

– Hangisi daha fazla acı veriyor: Tahta kuruları mı, içi kuru insanlar mı?..

– Evlilik denen müessesede or...pular kadar dürüst olsaydı analarımız, hiç olmazsa "başım ağrıyor" türünden bir yatak bahanesi icad olmazdı.

– Ensest denen şey nemenem bir şeydir ki (ve) bir baba oniki yaşındaki oğluna jartiyer alır.

– Yaza yaza yaz geldi. Çarşıya kiraz geldi. Daha çok yazacaam. Mürekkebim bol. Eee, hayat bu!..

Süreyya Uslu-İzmir

Türk Erkeği

-gazete haberinden-

Tıknaz, orta boyludur
Siyah saçlı ve gözlü

Bıyıklıdır mutlaka
Göğsü, bacağı kıllı

Üstelik evlidir de
Üç-beş çocuk babası

Meskeni varoşlarda
Aklı, köyünde kentli

Eğitimi: İlkokul
Az okur, az düşünür

Delikanlı burcundan
Zulasında bıçağı

Çorbayla rakı içer

Mezesi: Nohut,bulgur

Tütüne düşkün bir de
Futbol ve iskambile

Giyimi işportadan
Arabası, külüstür

Ve hiç tatile çıkmaz
Memleketine gider

Metin Pütmek

Sevgili Öküz,

Kendi çapında şiir yazan bir insanım ve daha önce şiirlerimi hiçbir yerde yayınlatma girişiminde bulunmamıştım. Fakat arkadaşlarımın da dolduruşuyla bunların bir yerde yayınlanabileceğine kanaat getirdim. Bu nedenledir ki sizlere birkaç şiirimi gönderiyorum. Aslına bakarsanız, yayınlamasanız bile sizlerin okumak için zaman ayırmanız da sevindirir beni.

PAPAĞAN
Akıllı sınıfına koydular
çok şey söyleyor deye.
Dilini koparttılar
Bilmeden söyleyor deye.
Kellesini uçurdular
sükut ikrardan deye.

YOLCU
Haydan gelip huya giderken
Sefalet molası verdim.
Bi içimlik şarap
Bi gecelik aşk
Bi sıkımlık hayat
Bi s.k.mlik yolum kalmış.
Hepsi bu..

Cem Arslan-Ankara

Cüneyt Özdemir'in "Karabulut"u üzerine

Bir çöp gibi koktuğuma inanıyorum iyisi ile kötüsü ile yaşadıklarımı alt alta yazıp topladım mı.

"İntihar" sözcüğünden nefret ediyorum. Ölümden korkuyorum. Çünkü bana sunulan hayatlardan tadımlık aldım. 1979'dan beri olanlara bakıyorum da... Alfabeyi saymaya başlıyorum ve D'de E'de kalıyorum. 29 harf olduğunu ezbere biliyorum oysa. Promosyonmuşçasına anında tüketilen yıllar bunlar.

Eğitim yolunda, devre aralarında, bir şeyler okumaya fırsatım oldu. Onun dışında okulda

Akşamsefası

ENİŞTE'nin genetik kopyası yapıldı

ZAFER AKNAR

OS-SUSURLUK MASALLARI

Eyikrüt gezegeninde gün geçmiyor ki yeni bir buluş olmasın ya da yeni bir skandal patlamasın..

Bilim adamlarının uzun süreden bu yana üzerinde çalıştığı genetik kopyalama yöntemleri son aşamasına gelmişti.

DNA'lar üzerinde yapılan çalışmalarda insan soyunun kalıtsal şifreleri çözülmüş ve insan türünün kopyalanması için Yüksek Atış Kurulu (YAK)'tan gerekli izin istenmişti. Emekli, emeksiz memurların, gerekli gereksiz sivillerin, devlet destekli kurumların üyesi bulunduğu YAK, günler süren toplantılar sonrası kopyalama iznini veriyordu.

Bu gelişme yeni bir tartışmayı da beraberinde getirdi; ilk olarak kimin kopyası yapılacaktı.

Halk meclisleri kuruldu. Toplum, amip gibi hızla bölünmeye başladı. Çalkantılar,yeni çalkantılar doğuruyordu.

Gönüllü çoktu. Herkes doğal olarak kendine bir de dışarıdan bakmak istiyordu. "Ben kimim, nereden geldim, nereye gidiyorum..." sorularını kopyasına sormak istiyordu.Bazı gönüllüler araya uzaktan yakından alakası bulunduğu politikacı dostlarını soktu, ancak sonuç alamadı.

Soylu kan taşıyan insan sayısı o kadar azdı ki...

Sorunu çözmek için kıtalararası uzaklıktan Bilge Thomas'ın çağrılması kararlaştırıldı. Bu haberi duyanlar Thomas'ı uydu telefonundan arayarak kulis çalışmalarına başlıyordu.

Bilge kişi kırmızı halılarla karşılandı. El sıkanlar arasında Enişte de vardı.

Baskılardan bunalan Thomas kısa düşündü, taşındı ve kararını tez dışavurdu:

"Enişte'nin kopyalanması uygundur" dedi ve gerekçesini şöyle açıkladı:

"Ondan soylu kimse bulamazsınız, çünkü O geçmişte bir çar'dı..."

Enişte parmağını soktuğu her yerde malı götürmeyi bildiği için, kopyalama önceliğini de kolaylıkla elde etmişti.

Bilim adamları kolları sıvamıştı, halk ise tedirgindi, bir Enişte'yi zor besliyorlardı...

Yapacak fazla bir şey yoktu. Enişte, kopyalanmak üzere Mir Uzay hastanesine götürüldü.

Kanından yüklüce bir miktar şişeye doldurulduu ve DNA diziliminin belirlenmesi için laboratuara gönderildi. A 1493325 N 95 kod adlı imam nikahlı eşi (ilk kez burada açıklıyoruz) heyecandan yerinde duramıyordu.

Mikroskop altında yapılan DNA incemelerinde şaşırtıcı sonuçlar alınıyordu. Enişte'nin DNA dizilimi saptanırken, sırları da bir bir ortaya çıkıyordu. Yiye yiye DNA kromozomların ucundaki nükleotitlerin patlayacak hale geldiği görüldü. Ancak Mir Uzay hastanesi başhekimi Enişte'nin doğumunu gerçekleştirmişti. Dostlukları eskiye dayanıyordu. DNA'ların incelenmesiyle ortaya çıkan sırları sümen altı etti. Ancak kopyalama bilim kurulu arasında bir minik baykuş vardı. Ve Enişte'nin bazı sırlarını iç çamaşırının içinde dışarı çıkarmayı başardı.

DNA şiflerinin çözümünde, Konstina şehrinin batı yakasında, 100 bin uzay konutluk projenin yer seçimi konusunda Enişte'nin devreye girdiği ortaya çıkıyordu. Bu yakın ilgi ve alakanın nedeni ise basitti; Sevgili Enişte'nin imam nikahlı eşinin halasının kızının yengesi olan hanımefendi, Enişte adına bu bölgeden arazi toplamıştı. Projenin, dolaylı Enişte arazilerinin yakınında yaşama geçirilmesi trilyonluk bir gelir anlamına geliyordu.

Sonra, A milli Enişte'nin geçmişte batmakta olan bir et entegre tesislerinin satışından da cukka kaptığı nükleotitlerin bir yerlerinde sır olarak durduğu söylendi.

Asıl konuya dönelim, Enişte kopyalamaktan vazgeçti; gerekçesini de "miras bölünmesin" diye açıkladı. Halk, derin bir nefes aldı...

Son dakka sorusu ise 250 milyon dolarlık kapkara bir parayla uzay borsasında at koşturan da siz misiniz?

Akşamsefası

öğretilenleri ezberlemek zorunda bırakıldım. Ve bir sinek gibi pencerenin hep aynı yerine çarptım. Gidip gidip aynı yere çarptım. B herfine takıldım. Sonra çıkış yolunu fısıldayanlar oldu. Yolu buldum, birden D'ye geldim. Okudum; her sesten, her düşünceden okumak için çabaladım. Kesin sınırları çizmeye başladım lise sonda. Önümde geleceğim vardı. Hem onu düşünmeliydim hem de 12 yıllık bilgilerimi toplamalıydım. Çoğu insan gibi ben de "Ben kimim, ne istiyorum?" düşüncelerimi sonuçlandırmak istiyordum. İşte E harfine geldim. "Psikoloji bölümünü istiyorum" diye noktayı koydum. Ama acele edeyim derken her şeyi katıp karıştırmaktan korkuyorum. Böyle düşüncelerle donanmış birinin yaptığı tek şey çaresizce hayatı tüketmektir.

Bir karar verdim: Psikoloji. Karar vermenin mutluluğunu bile yaşayamıyorum. Tek tercih yapmayacağım. Tercihlerimde başka alanlar da olacak. Sınava bu ilk girişim ve ikinci defaya katlanamam herhalde. Psikolojiye girmeyebilirim, girdiğimi düşünürsem mezun olduktan sonrası belirsiz. KARABULUT. Ben bu sene bu telaştayım. Vücudum, beynim tek noktaya yönelmiş durumda. Değişik basamaklardaki insanlarsa o rolü uygulama çabasında tadımlık bile alamıyorlar hayattan. Kimisi yaşam, kimisi bencillik yolunda ilerliyor. İstediğimiz bir şeyi ilk defada alamadık mı ya iki-üç katını ödedik ya da karşıdan baktık. Düşledik: Paramız vardı, mutluyduk, eğleniyorduk. Gerçekle karşılaştırdık; yıkıldık. Bazılarımız kuru ekmeğe oh derken bazılarımız da en genç hacı adayını gösteriyordu. Bir bebek, annesi sütten kesilmemişti de.

İyisiyle kötüsüyle yaşadıklarım arasındaki fark beni rahatsız ediyor. Bu kırışıklıkları ütü masasında ütülemek zor. Neredeyse 18 yıl bu. Yola seriyorum, bu sefer de iki-üç metrede bir çukur. Zedelenmesinden korkuyorum kumaşın. Çünkü ısıyı çok zor ayarladım. Yanmasın derken yırtılmasına göz yummak... Hayır, olmaz. Ve hep burada düğümleniyorum: "İstemek ve başarmak ne tuhaf sözcükler" der İsmet Özel.

Özlem Zıngıl

* * *

Sayısız kadar derginin okuru oluşumdan bu yana, tam otuziki yıl geçti (6.yaş ve sonrası)...

1997 yılbaşı sayınıza kadar da Lemanyak, ÖKÜZ, Leman dergilerinin Çine şubesi gibiyim. Bir kırgınlık, derginizi yeniden almaya başladım...

"Sözümüz kimseye değil, belki ters gelir kimine" benim de mektubumu yayımlatma hakkım var, bu böyle biline. "Kuş uçmaz, kervan geçmez" günlere varmadan önce mektup uçmaz, yabancı geçemez günlere kavuştuk neredeyse.

Sol dergilere bir "hal"mi oldu acaba? Renklerden birine bağlı olmak mı geçerli, 1980'li yılların güzel okur sayfalarının eşitçe yer vermelerine ne oldu? Henüz izlemediğim çok sayıda dergi var, ısrarla okuru iten, tersleyen, olmadı "hadi oradan bre" diyen dergiler üzülerek yazayım, bırakınız ilçeyi, kent merkezinde BULUNMUYOR. Varlık Dergisi, İnsancıl Dergisi henüz gelmekte, gücüm yettiğince alırım, bu yıl hiç kaçırmadım. Ama üzülerek yazayım, Bilim ve Ütopya'nın, Aydınlık'ın tek sayısı Aydın il merkezinde satış noktalarında bir süredir bulunmuyor.

"Tos" soyadımız kimilerine ters mi geldi acaba? Dergiler yoksa demokratik anlayışımızın neresinde? Rüyalarını anlatan mı dersiniz, hülyalarını bulmak isteyenler mi, okur sayfalarında neler yok ki! Düşünce nerede, çözüm nerede, nerede felsefe?

Yeni bir sözü olana yer vermemek neden? Sol kendi gölge politikasını, meclisini oluşturmak zorundadır. Muhalifler acil konularda tez elden birlikte olmalılar. Dergiler arkadaş mektuplarını geçerek, yeni olana katıksız açılmanın yollarını bir an önce bulmak durumundalar.. Düdük çaldığında yoksa çil yavrusu gibi dağılanlardan olamam, olmadım. 1980'li yılların ilk "demokrasi isteriz" mitinginde "Saraçhane"de, ilk "demokrasi isteriz" konserinde "Açıkhava Tiyatrosu"nda, ilk "demokratik anma toplantısı"nda, Ankara Keçiören'de bulunduk. İlk yürekli kitapları yayınladık. Medeni Kanun'un kadına nefes verebilir sözleri gelmeden, yürekli yayınlar bizden geldi. YÖK'ü ilk eleştiren karikatür, evet benimkisi idi, baksınlar Arayış Dergisi'nin ilk sayılarına.. Meğer o gün meydan boşluklarında arayıp da bulamadıklarımız mı, ne kadar da demokrasi taraftarlarımız var, kendi içimizde demokratik anlayışımız ise; eksik.

Ne yaptık ki, Yazın Dergisi'nde yazan ağabeyin yazısına bir başka dergideki tanıtımda, ona dokuz üzerinden (bir) eksikle yer verilmez. Ne yaptık(ta) Sokak Bar resim sergisinden, bizim dallar üzerine hiçbir ilgi kuramadığımız (başka dallardan) sanatçılarla "cebren ve hile ile kovuduk"

"Heheheeeey" demişti Aşık İnsanî canım diye tamamladık bizler Çerkezoğulları. Yanlış yerlere kanalize olmadan yiğitlikse "çocukları buradadır" deriz, dedik. Ne oldu da Esmeley'den gelme, yeni adıyla Tos battı birilerine.

Araştırma yaptı. Araştırma yaptılar! Resimli romanların dünyaca araştırmacısı bizde dedik, felsefemiz de var dedik. Dalga geçildi. Otuz yılın dergilerini toplayıp kitap çıkardılar.

Yeni Bireysel Düşünce dedik, tınmadılar, ama ortalık bireycilerden geçilmiyor. Bireysel üzerine ne çok şey yazılırdı meğer, 1990'lı yılların sonlarına doğru. Yaratıcılık (buna bağlı olarak) dedik, yaratıcılıktan kurnazlık, yeniyetmelik, "işini" bilme, köşesini dönme anlaşıldı.

"Heheheeeey" Kuzey Kafkasya'dan Sarıkamış'a, oradan Avrupa'ya, Ortadoğu'ya bayırın bağda güllerimiz: "Kımızın sahtecileri ey" demeden, paralı ilanlarımıza bile yer vermediler. Bu Tos adı birilerine fena tosladı ama kimine. Vay kurnazlar vay. Tos üzerine reklamcılık oynadılar, sonu 'tos' ile biten ne kadar sakız, çiklet, kraker, çerez "çömez" bilmem ne varsa sürdüler piyasaya, yaratamayanlar kurnazlıkta üstlerine kuma almazlardı, çalıp çırpınsınlardı. Eğe'nin bir büyük "GAZITA"sı paralı ilanıma, üç katı faks, telefon masrafıma yer vermezdi, ama ben insanım diyerek yazan dergilerin sayfalarından seslenmek benim hakkım.

Ey dünyanın bütün hülyacıları. Komşu kızı Hülya demiyorum (inanın). Yeni Bireysel Düşünce üretir; konuşur, yazar, çizer. Öyle alıştı yapıldığı üzere değil. Eşitlik isteyenler, o zor günlerdeki yayınlarımıza bir baksınlar (bulacaklarsa tabii; görmeyenlere, duymayanlara). Duymak istemeyenlere..

Özcan Şan Tos - Ressam, Dekoratör, Öğretmen
P.K.:7 Çine-AYDIN

* * *

Ne zaman korksam, ne zaman pişman olacağımı bilsem yapmadıklarıma, hep şöyle derdim kendime.

"Hayat biraz da cesaret, biraz da yiğitlik" Sonra o şarkı "Hey ne duruyorsun be... At kendini denize. Arkanda bekleyenlerin varmış. Aldırma"

Ama artık "Hadi; hayat biraz cesaret istiyor senden" desen; olmuyor işte...

Sevisini, sevgilerini, dostlarını kaybetmiş bir insandan ne beklenir ki... Umutları, hayalleri yıkılan bir insan nasıl yaşayabilir ki...

Kavganın gözgöze bakan o an nefret kokan anında, nasıl yılmadan yürüyebilir yolunda.

Yalnızlık, odamın duvarlarına işlemişken ve ben tırnaklarımla söküp atmaya çalışırken o yalnızlığı... Üstelik benim odam o, o benim en eski dostum, benim yalnızlığım.

En güzel sanat merkezi, en güzel tiyatrom; odam. Onun üzerinde hayatımı oynuyorum ben. Şiirler yazıyorum. Kendime şiir dinletileri veriyorum. Ben bu odaya, ve yalnızlığa sürgünüm! Yalnızlıkla eski dostuz.

Oysa bütün eski dostlarım sorar oldu bana mektuplarında "Ne oldu sana?" diye "Sen böyle değildin" diye... Yalnızlığım yapıştı iki yakama. "Kendine gel artık" diyor.

Eskiden bu kadar çekilmez miydi hayat, meydanların coşkusu sarmaz mıydı tüm bedenimi?..

Babamın gözleri hâlâ umut dolu, ben suların altında boğuk, batık bir düşüm. Gözlerimde senin siyahlığın var... Hayatıma senin kara'n bulaştı. Yeşil kareleri yok artık gözlerimin..

Biraz da cesaret ister diyorum. Biraz da özgürlük ister... Martılara simit atıp onları kendiniz gibi kalpazan yapan bizler; ekmeği ve din özgürlüğü verildikten sonra mışıl mışıl uyuyan bizler...

Biraz da cesaret istiyor hayat. Biraz da yaşam mücadelesi... Biraz da değil, çokça, çok fazla özgürlük istiyor...

Sevilerim kollarımda, bir yanımda yalnızlığım, bir yanımda hatıralar, bir yanımda eski dostlarım...

Yürüyoruz... Aydınlığa... İleriye... Yüreğimizden binlerce şiir akıp gidiyor. Ve yazarın dediği gibi:

"Ben yiğit olduğum için özgür düşünmüyor, özgür düşündüğüm için, yiğit olmak zorunda kalıyorum!"

"Şiir Dostu" Başak;

Küçükken
Hep bir onluk isterdim komşudan
Hep verirdi..
Oysa şimdi..
Git iste bakalım
Büyüyünce; selam bile vermez oldu komşular.

Başak

Merhaba Öküz,
Merhaba Dostlar;

Sonsuz bir uçurumdan düşer gibiyim dostlar, hiç kimsem yok bir muhabbet kuşum hariç. Adı da belirsiz; kimi Eylem kimi Zagor kimi Özgürcük, kimi de Duman diyor.

Canım sıkılıyor ve yine o sonsuz uçurum.

Dostum yok dostlar. Bana yazar mısınız her konuda. Öküz Dergisi çalışanlarının ve okurlarının nice yıllar doldurmasını tüm kalbimle diler tüm arkadaşlara başarılar dilerim. Saygılar.

Şükrü İri
E.Tipi Cezaevi 10.Koğuş
18100 / ÇANKIRI

Ben Öleli

Bu sabah hesapladım,
Tam üç gün olmuş ben öleli...

Filmin son karesinde, kısa saçlı, sancılarını yüreğinin rutubetli iklimine ekmiş, âşık ve kayıp bir kız vardı...

O kırmızı renkli cipte maddeden arınmış özgürlüğe giden bir kız vardı filmin son karesini süslediğini bilmeyen.

Karanlık son kareyi bitirdi ve ben öldüm..

İçtiğim ilk sigaramın küllerini ve kestiğin saçlarımı doldurduğum yırtık zarf şahidimdir...

Tam üç gün oldu ben öleli...

Artık bir sırım ben de son karedeki kısa saçlı, siyah kız gibi...

Kalbime kan pompalayan ne kadar damar varsa hepsini suskun gitarıma tel yaptım, öldürdüğüm lekelerime bestelediğim ağıtları çalıyorum...

Tam üç gün oldu kendimi kurşunlayalı...

Tam üç gündür yüreğindeki sancıların kokusundan korkan, damağındaki ürkek tatlardan tiksinen ince vücutlu kız nefes almıyor.

Tam üç gündür yüreğindeki, beynindeki, parmaklarındaki tüm hücreleri katılaşmış buz gibi yatıyor;

"Sabunlara tapan kirli gönül.."

Tam üç gündür tırnak aralarındaki şeytanlara somurtan, hep kumarda yenilip, aşkta kazanacağını zannederek piştiye kıyak çeken, ne aradığını bilmeden bulmaya çalışan, yüreğindeki sıcak savaşlara boyuna odun atan ancak kavanozdaki zeytin dallarıyla hep ayık olan uzun saçlı kız mezarda.

Kendimi kurşunlayalı tam üç gün oldu.

Aynadaki ise;

Çıplak ayaklarıyla topraklara basan,

Yüreğinin sancılarını beynine ve çıplak ayaklarına pusula yapmış

Kulaklarındaki deliklere ruhundan süzdüklerini geçirmiş,

İçindeki sesi çıkmayan gitarın tellerine korkmadan asılan, umursızca istediği türküyü istediği gibi çalan,

Hüzün kokulu tenine sımsıkı sarılmış ince vücutlu, erkek traşı olmuş, sürgündeki bir kız çocuğu...

Tam üç gün oldu ben öleli ve kaybolmaya başlayalı...

Rüzgâr arkamdan esiyor şimdi...

Sevil Ayar - Eskişehir

ÖKÜZ'ün notu: Yazı ve şiirlerinizi mümkün olduğunca kısa ve okunaklı yazıp gönderirseniz, sütunlarımızda daha çok Öküz'e yer vereceğiz.

Akşamsefası